

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI
YÖNETİM BİLİMLERİ BİLİM DALI

TÜRKİYE’DE HALK EĞİTİM HİZMETLERİNİN YÖNETİMİ VE
HALK EĞİTİM MERKEZLERİNİN ETKİLİLİĞİ ÜZERİNE
ALAN ARAŞTIRMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Mehmet TANIR

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Hikmet KAVRUK

Ankara – 2006

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI
YÖNETİM BİLİMLERİ BİLİM DALI

TÜRKİYE’DE HALK EĞİTİM HİZMETLERİNİN YÖNETİMİ VE
HALK EĞİTİM MERKEZLERİNİN ETKİLİLİĞİ ÜZERİNE
ALAN ARAŞTIRMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Mehmet TANIR

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Hikmet KAVRUK

Ankara – 2006

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Mehmet TANIR'a ait "TÜRKİYE'DE HALK EĞİTİM HİZMETLERİNİN YÖNETİMİ VE HALK EĞİTİM MERKEZLERİNİN ETKİLİLİĞİ ÜZERİNE ALAN ARAŞTIRMASI" adlı çalışma, jürimiz tarafından Kamu Yönetimi Bölümü Yönetim Bilimleri Ana bilim dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan, Üye, Prof. Dr. Eyüp G. İSBİR

Akademik Ünvanı, Adı Soyadı

Doç. Dr. Hikmet KAVRUK

Akademik Ünvanı, Adı Soyadı (Danışman)

Üye, Prof. Dr. M. Öcal OĞUZ

Akademik Ünvanı, Adı Soyadı

ÖNSÖZ

“Türkiye’de Halk Eğitimi Hizmetlerinin Yönetimi ve Halk Eğitim Merkezlerinin Etkililiği Üzerine Alan Araştırması” konulu bu çalışma Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde yüksek lisans çalışması olarak gerçekleştirilmiştir.

Yaşam boyu eğitimin ön plana çıktığı günümüzde; örgün eğitime girememiş, örgün eğitimi bitirmiş ya da terk etmiş olanların eğitimi daha da önem kazanmıştır. Bu yüzden, halk eğitimi ve halkı eğitecek kurumların (halk eğitim merkezlerinin) eğitim hizmetlerini etkili sunması daha da önemli hâle gelmiştir. Türkiye’de, ana görevi halkı eğitmek olan bu merkezlerde verilen hizmetin etkililiği üzerine bir araştırmanın gereğine olan inançla bu tez çalışması yapılmıştır.

Tez, üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde halk eğitim ile ilgili temel kavramlara yer verilmiş, ikinci bölümde “Türkiye’de Halk Eğitiminin Örgütlenmesi” ile ilgili tarihsel gelişime değinilmiş, üçüncü bölümde ise halk eğitim merkezleri hizmetleri sunulurken karşılaşılan problemler ile hizmetlerin etkili sunulabilmesi için neler yapılması gerektiği üzerine araştırma yapılarak varılan sonuçlar değerlendirilmiştir.

Özellikle halk eğitim merkezlerini yöneten “yöneticiler”, eğitim hizmetini yürüten “öğretmenler” ve halk eğitimi hizmetlerinden yararlanan “kursiyerler”in görüşlerine başvurulmuş, alınan görüşler karşılaştırılmış; “denek” görüşlerinden elde edilen verilerden yola çıkarak halk eğitimi hizmetlerinin etkili sunulabilmesi için mevcut durum değerlendirilerek sorunlar belirlenmeye ve sunulan önerilerle çözüm üretilmeye çalışılmıştır.

Elde edilen bulgular ve varılan sonuçların bu konuda yapılan çalışmalara katkı sağlayacağı ümidiyle, çalışmanın planlanıp yürütülmesinde yardımlarını esirgemeyen değerli hocam Doç. Dr. Hikmet KAVRUK’a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ankara, Aralık 2006

Mehmet TANIR

İÇİNDEKİLER

	SAYFA
ÖNSÖZ.....	i
İÇİNDEKİLER.....	ii
KISALTMALAR.....	vi
ŞEKİLLER.....	vii
TABLolar CETVELİ.....	viii
GİRİŞ.....	1

I. BÖLÜM

HALK EĞİTİMİ

1.1. HALK EĞİTİMİNİN TANIMI, ÖNEMİ, İLKELERİ VE AMAÇLARI.....	5
1.1.1. Halk Eğitim Kavramı ve Tanımı.....	5
1.1.2. Halk Eğitiminin Amaçları.....	10
1.1.3. Halk Eğitiminin İlkeleri.....	14
1.1.4. Halk Eğitiminin Kapsamı.....	17
1.2. HALK EĞİTİMİNİ GEREKTİREN NEDENLER.....	20
1.2.1. Örgün Eğitimden Kaynaklanan Nedenler.....	21
1.2.2. Ekonomik, Toplumsal Kültürel ve Teknolojik Gelişmelerden Kaynaklanan Nedenler.....	22
1.2.3. Bireysel ve Diğer Nedenler.....	25
1.3. YETİŞKİN EĞİTİMİ.....	28
1.3.1. Yetişkinin Gelişim Özellikleri.....	28
1.3.1.1. Fiziksel Gelişim Özellikleri.....	29
1.3.1.2. Psikolojik Gelişim Özellikleri.....	30
1.3.1.3. Toplumsal Gelişim Özellikleri.....	32
1.3.2. Eğitim Açısından Yetişkin Özellikleri.....	33
1.3.3. Yetişkin Eğitiminde Öğretim İlkeleri.....	35
1.3.4. Yetişkin Eğitimi ve Örgün Eğitim.....	36
1.3.5. Yetişkinlerde Öğrenme, Öğrenmeye GÜdülenme.....	38
1.3.6. Yetişkinin Eğitime Katılma Engelleri ve Katılma.....	45
1.4. HALK EĞİTİM PROGRAMLARI.....	48
1.4.1. Halk Eğitimi Programlarının Amacı, İlkeleri ve Özellikleri.....	48
1.4.1.1. Halk Eğitimi Programlarının Amacı ve Kapsamı.....	48
1.4.1.2. Halk Eğitimi Programlarının İlkeleri.....	49

1.4.1.3.Halk Eğitimi Programlarının Özellikleri.....	50
1.4.2. Halk Eğitim Programının Geliştirilmesi.....	52
1.4.2.1. Program Çeşitleri.....	54
1.4.2.2. Halk Eğitim Amaçlarını Belirleme.....	56
1.4.2.3. Eğitim Programı Tasarlama.....	57
1.4.2.4.Eğitim Programının Uygulanması.....	60
1.4.2.5.Eğitim Programının Değerlendirilmesi.....	61
1.4.2.6.Halk Eğitim Programları İle İlgili Problemler.....	63
1.5. HALKLA İLİŞKİLER VE İLETİŞİM.....	64
1.5.1. Halkla İlişkiler.....	64
1.5.2. Halkla İlişkiler Sürecinin Aşamaları.....	67
1.5.3. Halkla İlişkilerin Amaçları.....	67
1.5.4. Halk Eğitiminde İletişim ve Tanıtma.....	72
1.5.5. Kitle İletişim Araçlarıyla Halk Eğitimi ve Kitle İletişim. Araçları.....	74

II. BÖLÜM

TÜRKİYE'DE HALK EĞİTİMİNİN ÖRGÜTLENMESİ

2.1.TÜRKİYE'DE HALK EĞİTİMİ ÖRGÜTLENMESİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ.....	78
2.1.1.Cumhuriyet Dönemi Öncesi Halk Eğitimi Örgütlenmesi.....	78
2.1.1.1.Medreseler.....	78
2.1.1.2.Enderun Okulları.....	79
2.1.1.3.Ahilik.....	79
2.1.1.4.Loncalar.....	80
2.1.1.5.Terbiye Ocakları.....	80
2.1.1.6.Ordu.....	81
2.1.1.7.Çırak Okulları.....	81
2.1.1.8.Diğer Çalışmalar.....	81
2.1.2.Cumhuriyet Döneminde Halk Eğitimi Örgütlenmesinin Gelişimi.....	84
2.1.2.1. Tek Parti Dönemi Halk Eğitim Örgütlenmesi.....	84

2.1.2.2. Çok Partili Hayata Geçtikten Sonra Halk Eğitimi....	88
2.2. TÜRKİYE'DE HALK EĞİTİM ÖRGÜTÜ.....	91
2.2.1.Milli Eğitim Bakanlığı Halk Eğitimi Örgütü.....	91
2.2.1.1.Ana Görevi Halk Eğitimi Olan Birimler.....	91
2.2.1.2. Örgün ve Yaygın Eğitimi Birlikte Yürüten Birimler...	93
2.2.1.3. Halk Eğitimi Araç Olarak Kullanan Kuruluşlar.....	93
2.2.2.Halk Eğitimi Hizmeti Veren Kuruluşlar.....	94
2.2.2.1.Bakanlıklar.....	94
2.2.2.2.Mahalli İdareler.....	96
2.2.2.3.Diğer Kuruluşlar.....	97
2.2.2.4.Halk Eğitim Yapan Diğer Okullar.....	98
2.2.3. Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü'nün Örgütlenmesi.....	101
2.2.3.1.Merkez Teşkilatı.....	101
2.2.3.2. Taşra Örgütü.....	105
2.3.HALK EĞİTİMİN YASAL DAYANAKLARI.....	113
2.4.HALK EĞİTİMİ HİZMETLERİNİN ETKİLİLİĞİ VE YÖNETİMİ.....	115
2.4.1.Halk Eğitim Hizmetlerinin Etkililiği.....	115
2.4.2. Halk Eğitim Hizmetlerinin Yönetimi.....	116
2.5.HALK EĞİTİMİ SORUNLARI VE POLİTİKALARI.....	121
2.5.1. Halk Eğitimi Sorunları.....	121
2.5.2. Halk Eğitimi Politikaları.....	125
2.6.HALK EĞİTİMİNDE GÖREV ALAN EĞİTİMCİLERİN VE DİĞER PERSONELİN EĞİTİMİ.....	127

III. BÖLÜM

HALK EĞİTİM MERKEZLERİNİN ETKİLİLİĞİ ÜZERİNE ALAN ARAŞTIRMASI

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	133
3.2. YÖNTEMİ.....	134
3.2.1. Araştırma Yöntemi.....	134
3.2.2. Evren ve Örneklem.....	134

3.2.3. Veri Toplama Aracı ve Geliştirilmesi.....	141
3.2.4. Verilerin Toplanması Ve Çözümlemesi.....	141
3.2.5. Varsayımlar.....	142
3.3. BULGULAR VE YORUMLAR.....	143
3.3.1. Yöneticilere Uygulanan Anketten Bulgular.....	144
3.3.2. Öğretmenlere Uygulanan Anketten Bulgular.....	158
3.3.3. Kursiyerlere Uygulanan Anketten Bulgular.....	173
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	189
Halk Eğitim Merkezlerinin Etkililiği Hakkında Ortaya Çıkan Sonuç ve	
Problemler	189
Halk Eğitim Merkezlerinin Etkililiği İle İlgili Öneriler.....	196
KAYNAKÇA.....	201
EKLER.....	210
EK-1.....	210
EK-2.....	214
EK-3.....	218
ÖZET	222
ABSTRACT.....	224

KISALTMALAR CETVELİ

a.g.e.	:Adı geçen eser
a.g.m.	:Adı geçen makale
a.g.y.l.t.	:Adı geçen yüksek lisans tezi
AİTİA	:Ankara İktisadi Ticari İlimler Akademisi
AÜ	:Ankara Üniversitesi
AÜEBE	:Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
AÜEBFD	:Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi
C	:Cilt
Çev.	:Çeviren
Der.	:Derleyen
DPT	:Devlet Planlama Teşkilatı
EBD	:Eğitim ve Bilim Dergisi
Ed.	:Editör
GÜ	:Gazi Üniversitesi
HEM	:Halk Eğitim Merkezi
İÜ	:İnönü Üniversitesi
MEB	:Milli Eğitim Bakanlığı
MÜMYOD	:Maltepe Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu Dergisi
MÜSBE:	Marmara Üniversitesi Siyasal Bilgiler
MYOD	:Meslek Yüksek Okulu Dergisi
s	:Sayfa
T.C.	:Türkiye Cumhuriyeti
TED	:Türk Eğitim Derneği
TSAD	:Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi
VD	:Verimlilik Dergisi

ŞEKİLLER

	SAYFA
Şekil-1 İletişim süreçleri ve unsurları.....	72
Şekil-2 Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü Teşkilat Şeması.....	102
Şekil-3 Halk Eğitim Merkezi Taşra Teşkilat Şeması.....	106
Şekil-4 Halk Eğitim Merkezi Teşkilat Şeması.....	107

TABLOLAR CETVELİ

	SAYFA
Tablo 1. Evrendeki anket uygulanan halk eğitim merkezi listesi ve anketlerin dağılımı.....	135
Tablo 2. Örneklemdeki yöneticilerin kişisel özelliklerine göre dağılımı.....	135
Tablo 3. Örneklemdeki öğretmenlerin kişisel özelliklerine göre dağılımı.....	137
Tablo 4. Örneklemdeki kursiyerlerin kişisel özelliklerine göre dağılım.....	139
Tablo 5. Yöneticilerin ve eğitimcilerin eğitilmesi hakkında görüşleri	144
Tablo 6. Yöneticilerin, ülke düzeyinde hazırlanan kurs programlarının yerel halkın bireysel ihtiyaçlarına göre esnetilmesi ile ilgili görüşleri.....	145
Tablo 7. Yöneticilerin, eğitimcilerin, kursiyerlerin kurs alanı ile ilgili bilgi beceri, orijinal fikir ve yaşam tecrübelerini eğitim öğretim ortamına aktarılması derecesine yönelik görüşleri.....	145
Tablo 8. Yöneticilerin, öğretmenleriyle birlikte kurs programlarını hazırlarken kursun süresi, saatleri ve içeriği konusunda kursiyerlerin görüşlerine ne derecede başvurulduğuna yönelik görüşleri.....	146
Tablo 9. Yöneticilerin, yönetici olarak kursların açılmasında yerel, bireysel ihtiyaçları ne derece dikkate aldıklarına yönelik görüşleri.....	147
Tablo 10. Yöneticilerin, halk eğitim programlarının iş piyasasının ihtiyaçlarını karşılayabilme derecesine yönelik görüşleri.....	148
Tablo 11. Yöneticilerin, Halk Eğitim Merkezi kurslarının kursiyerleri ne derece meslek sahibi yaptığına yönelik görüşleri.....	148
Tablo 12. Yöneticilerin, kursiyerlerin kurs sonunda iş sahibi oldukları veya aldıkları belgeleri kullanabilmeleri hakkında ne kadar geri bildirim aldıklarına yönelik görüşleri.....	149

Tablo 13. Yöneticilerin, Halk Eğitim Merkezi kurslarını bitirenlerin kurstan elde ettikleri bilgi, beceri ve belgeleri iş hayatında ne kadar kullandıklarına yönelik görüşleri.....	150
Tablo 14. Yöneticilerin, kursiyerlerin kurs sonunda iş sahibi olup olmadıklarıyla ilgili geri dönütleri dikkate alarak halk eğitim hizmetlerini etkili sunulabilmek için çalışmalarını ne derece yaptıklarına yönelik görüşleri.....	150
Tablo 15. Yöneticilerin, kurs programları hazırlanırken kursiyerlerin görüşlerine başvurulması kurs programlarının kursiyerlerin eğitim gereksinimlerini karşılamasına ne kadar katkı sağlayacağına yönelik görüşleri	151
Tablo 16. Yöneticilerin, Halk Eğitim Merkezlerinin kurs çeşitleri ve kurs içerikleri hakkında çevrelerini ne derece bilgilendirdiklerine yönelik görüşleri...	152
Tablo 17. Yöneticilerin, Halk Eğitim Merkezlerinin örgün eğitimin dolduramadığı boşluğu ne derece doldurduğuna yönelik görüşleri.....	153
Tablo 18. Yöneticilerin, örgün eğitimi bitirmiş ya da örgün eğitime girememiş olanların halk eğitimine ihtiyaç derecesinin ne olduğuna yönelik görüşleri.....	153
Tablo 19. Yöneticilerin, kurslar ve etkinlikleriniz hakkında halkı bilgilendirmede basın yayın organlarını (Radyo, televizyon, Internet, gazeteler, dergiler vb.) ne kadar etkili kullanabildiğine yönelik görüşleri.....	154
Tablo 20. Yöneticilerin, eğitim öğretimle ilgili karar alırken karar alma süreçlerine öğretmen diğer personelin ve kursiyerlerin görüşlerine ne kadar başvurduğuna yönelik görüşleri.....	155
Tablo 21. Yöneticilerin, Milli Eğitim Bakanlığının halk eğitimine ne kadar önem verdiğine yönelik görüşleri.....	155
Tablo 22. Yöneticilerin, Halk Eğitim Merkezlerinin hizmetlerini etkili sunabilmek için geliştirme çalışmalarını merkezlerinde ne derece yaptıklarına yönelik görüşleri.....	156
Tablo 23. Yöneticilerin, Halk Eğitim Merkezlerinin yerel yönetimler, dernek ve vakıf gibi sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yaparak halk eğitim hizmetlerinin	

yürütülmesinin hizmetlerin etkililiğine ne kadar katkı sağladığına yönelik görüşleri.....	156
Tablo 24. Yöneticilerin, Halk Eğitim Merkezlerinin hizmetlerinde etkililiği artırmak için neler yapılabileceğine ilişkin önem sırasına göre birinci sıradaki görüşleri.....	157
Tablo 25. Yöneticilerin, Halk Eğitim Merkezlerinin hizmetlerinde etkililiği artırmak için neler yapılabileceğine ilişkin önem sırasına göre ikinci sıradaki görüşleri.....	157
Tablo 26. Yöneticilerin, Halk Eğitim Merkezlerinin hizmetlerinde etkililiği artırmak için neler yapılabileceğine ilişkin önem sırasına göre üçüncü sıradaki görüşleri.....	158
Tablo 27. Öğretmenlerin, kendilerini yetişkin eğitimi alanında ne kadar eğitime ihtiyaçları olduğuna ilişkin görüşleri.....	158
Tablo 28. Öğretmenlerin, ülke düzeyinde hazırlanan kurs programlarını yerel halkın bireysel ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde esnetip esnetemediklerine yönelik görüşleri.....	159
Tablo 29. Öğretmenlerin, ders içinde kursiyerlerin kurs alanı ile ilgili bilgi beceri, orijinal fikir ve yaşam tecrübelerini eğitim öğretim ortamına aktarılmasına ne kadar imkân sunduklarına yönelik görüşleri.....	160
Tablo 30. Öğretmenlerin, merkez yöneticileriyle birlikte kurs programlarını hazırlarken kursun süresi, saatleri ve içeriği konusunda kursiyerlerin görüşlerine ne derecede başvurduğuna yönelik görüşleri.....	160
Tablo 31. Öğretmenlerin, yönetim tarafından kursların açılmasında yerel ve bireysel ihtiyaçların ne derece dikkate alındığına yönelik görüşleri.....	161
Tablo 32. Öğretmenlerin, halk eğitim programlarının iş piyasasının ihtiyaçlarını karşılama derecesi yönelik görüşleri.....	162
Tablo 33. Öğretmenlerin, Halk Eğitim Merkezi kurslarının kursiyerleri ne derece meslek sahibi yapabildiğine yönelik görüşleri.....	162

Tablo 34. Öğretmenlerin, kursiyerlerin kurs sonunda iş sahibi oldukları veya aldıkları belgeleri kullanabildikleri hakkında ne kadar geri bildirim aldıklarına yönelik görüşleri.....	163
Tablo 35. Öğretmenlerin, Halk Eğitim Merkezi kurslarını bitirenlerin kurstan elde ettikleri bilgi, beceri ve belgeleri iş hayatında ne kadar kullanabildiğine yönelik görüşleri.....	164
Tablo 36. Öğretmenlerin, yöneticilerin, kursiyerlerin kurs sonunda iş sahibi olup olmadıkları ile ilgili geri dönütleri dikkate alarak halk eğitim hizmetlerini etkili sunulabilmek için çalışmalarını ne derece yaptıklarına yönelik görüşleri	164
Tablo 37. Öğretmenlerin, kurs programlarını hazırlarken kursiyerlerin fikirlerine başvurulmasının kurs programlarının, kursiyerlerin eğitim gereksinimlerini karşılamasına sağladığı katkıya yönelik görüşleri.....	165
Tablo 38. Öğretmenlerin, Halk Eğitim Merkezince kurs çeşitleri ve kurs içerikleri hakkında merkezin çevreyi ne derece bilgilendirdiğine yönelik görüşleri.....	166
Tablo 39. Öğretmenlerin, Halk Eğitim Merkezlerinin örgün eğitimin dolduramadığı boşluğu ne derece doldurduğuna yönelik görüşleri.....	166
Tablo 40. Öğretmenlerin, örgün eğitimi bitirmiş ya da örgün eğitime girememiş olanların halk eğitimine ihtiyaç derecesi yönelik görüşleri.....	167
Tablo 41. Öğretmenlerin, yönetimin kurslar ve etkinlikler hakkında halkı bilgilendirmede basın yayın organlarını (Radyo, televizyon İnternet ve gazeteler, dergiler vb.) ne kadar etkili kullanabildiğine yönelik görüşleri.....	168
Tablo 42. Öğretmenlerin, Halk Eğitim Merkezi yöneticilerinin karar alma süreçlerine öğretmenlerin diğer personelin ve kursiyerlerin katılımını ne kadar sağlayabildiğine yönelik görüşleri.....	169
Tablo 43. Öğretmenlerin, Milli Eğitim Bakanlığının halk eğitimine ne kadar önem verdiğine yönelik görüşleri.....	169

Tablo 44. Öğretmenlerin, Halk Eğitim Merkezlerinin, hizmetlerini, etkili sunabilmek için geliştirme çalışmalarını ne derece yaptıklarına yönelik görüşleri.....	170
Tablo 45. Öğretmenlerin, Halk Eğitim Merkezlerinin yerel yönetimler, dernek ve vakıf gibi sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yaparak halk eğitim hizmetlerinin yürütülmesinin halk eğitimi hizmetlerinin etkililiğine ne kadar katkı sağladığına yönelik görüşleri.....	171
Tablo 46. Öğretmenlerin, Halk Eğitim Merkezlerinin hizmetlerinde etkililiği artırmak için neler yapılabilir sorusuna yönelik, önem sırasına göre birinci sıradaki görüşleri.....	172
Tablo 47. Öğretmenlerin, Halk Eğitim Merkezlerinin hizmetlerinde etkililiği artırmak için neler yapılabilir sorusuna yönelik, önem sırasına göre ikinci sıradaki görüşleri.....	172
Tablo 48. Öğretmenlerin, Halk Eğitim Merkezlerinin hizmetlerinde etkililiği artırmak için neler yapılabilir sorusuna yönelik, önem sırasına göre üçüncü sıradaki görüşleri.....	173
Tablo 49. Kursiyerlerin, öğretmenlerini (onların psikolojik durumlarını, imkânlarını, sorunlarını ve öğrenme hızlarını dikkate almada) ne derece yeterli bulduklarına yönelik görüşleri.....	173
Tablo 50. Kursiyerlerin, ülke düzeyinde standart olarak hazırlanan kurs programlarının öğretmenlere, kendilerinin yerel ve bireysel ihtiyaçlarını hazırlayacak şekilde ne kadar esnetilip esnetilmediğine yönelik görüşleri.....	174
Tablo 51. Kursiyerlerin, öğretmenlerin ders içinde kendilerinin sizlerin kurs alanı ile ilgili bilgi beceri, orijinal fikir ve yaşam tecrübelerini eğitim öğretim ortamına aktarmalarına ne kadar imkân sunduğuna yönelik görüşleri.....	175
Tablo 52. Kursiyerlerin kurs programları hazırlanırken, kursun süresi, saatleri ve içeriği konusunda kendilerinin, görüşlerine ne derecede başvurulduğuna yönelik görüşleri.....	175

Tablo 53. Kursiyerlerin, kurslar açılırken kendilerinin yerel ve bireysel eğitim ihtiyaçlarının ne derece karşılandığının dikkate alındığına yönelik görüşleri.....	176
Tablo 54. Kursiyerlerin, halk eğitim programlarının iş piyasasının ihtiyaçlarını karşılayabilme derecesine yönelik görüşleri.....	177
Tablo 55. Kursiyerlerin, Halk Eğitim Merkezi kurslarının kursiyerleri ne derece meslek sahibi yapabildiğine yönelik görüşleri.....	177
Tablo 56. Kursiyerlerin, diğer kursiyerlerin kurs sonunda iş sahibi olup olmadıkları veya aldıkları belgeleri kullanıp kullanamadıkları hakkında ne kadar bilgi sahibi olduğuna yönelik görüşleri.....	178
Tablo 57. Kursiyerlerin, Halk Eğitim Merkezi kurslarını bitirenlerin kurstan elde ettikleri bilgi, beceri ve belgeleri iş hayatında ne kadar kullanabildiğine yönelik görüşleri.....	179
Tablo 58. Kursiyerlerin, Halk Eğitimi merkezi yöneticilerinin, kursiyerlerin kurs sonunda iş sahibi olup olmadıkları ile ilgili geri dönütleri dikkate alarak halk eğitim hizmetlerini etkili sunabilmek için ne derece çalışmakta olduğuna yönelik görüşleri.....	179
Tablo 59. Kursiyerlerin, kurs programları hazırlanırken onların görüşlerine başvurulmasının, kurs programlarının eğitim gereksinimlerini karşılamasına ne kadar katkı sağladığına yönelik görüşleri.....	180
Tablo 60. Kursiyerlerin, Halk Eğitim Merkezlerinin kurs çeşitleri ve kurs içerikleri hakkında kendilerini halkı bilgilendirebilme derecesine yönelik görüşleri.....	181
Tablo 61. Kursiyerlerin, Halk Eğitim Merkezlerinin örgün eğitimin dolduramadığı boşluğu ne derece doldurduğuna yönelik görüşleri.....	181
Tablo 62. Kursiyerlerin, örgün eğitimi bitirmiş ya da örgün eğitime girememiş olanların halk eğitimine ihtiyaç derecesine yönelik görüşleri.....	182

Tablo 63. Kursiyerlerin, kurslar ve etkinlikler hakkında yöneticilerin halkı bilgilendirmede basın yayın organlarını (radyo, televizyon, İnternet, gazeteler, dergiler vb.) ne kadar etkili kullanılabildiğine yönelik görüşleri.....	183
Tablo 64. Kursiyerlerin, yöneticiler, eğitim öğretimle ilgili karar alırken kendilerinin, öğretmenlerin ve diğer personelin görüşlerine ne kadar başvurduğuna yönelik görüşleri.....	183
Tablo 65. Kursiyerlerin, Milli Eğitim Bakanlığının halk eğitime ne kadar önem vermekte olduğuna yönelik görüşleri.....	184
Tablo 66. Kursiyerlerin, Halk Eğitim Merkezlerinin hizmetlerini etkili sunabilmek için geliştirme çalışmalarını kursa katıldıkları merkezde ne derece yapıldığına yönelik görüşleri.....	185
Tablo 67. Kursiyerlerin, Halk Eğitim Merkezlerinin yerel yönetimler, dernek ve vakıf gibi sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yaparak halk eğitim hizmetlerini yürütmesinin hizmetlerin etkililiğine ne kadar katkı sağladığına yönelik görüşleri.....	185
Tablo 68. Kursiyerlerin, Halk Eğitim Merkezlerinin hizmetlerinde etkililiği artırmak için neler yapılabildiği sorusuna yönelik önem sırasına göre birinci sıradaki görüşleri.....	186
Tablo 69. Kursiyerlerin, Halk Eğitim Merkezlerinin hizmetlerinde etkililiği artırmak için neler yapılabildiği sorusuna yönelik önem sırasına göre ikinci sıradaki görüşleri.....	187
Tablo 70. Kursiyerlerin, Halk Eğitim Merkezlerinin hizmetlerinde etkililiği artırmak için neler yapılabildiğine önem sırasına göre üçüncü sıradaki görüşleri.....	188

GİRİŞ

Dünyanın hızla değişmekte ve gelişmekte olduğu günümüzde hizmetleri etkili sunmak önemli bir özellik olarak ortaya çıkmıştır.

İnsan çocukluktan itibaren biyolojik ve psikolojik öğrenme yetenekleri yönünden sürekli değişim ve gelişim içerisinde. İnsanın gelişim süreçleri eğitim açısından çocukluk ve yetişkinlik olarak ikiye ayrılabilir. İşte insanın ikinci yaşam dönemi olan yetişkinlik, çocukluktan farklı kendine özgü biyolojik, psikolojik ve toplumsal özellikler taşır.

Yetişkin bireyler, zihinsel bedensel gelişimini tamamlamış, psikolojik olgunluğa erişmiş, ekonomik bağımsızlığını, kazanmış ve toplumda bir sorumluluk üstlenmiş bireylerden oluşur.¹ Yetişkin bireyler, hayatta kullanabileceği bilgi ve becerileri hemen öğrenmek ve hayata aktarmak ister. Birey olarak tecrübelerinin dikkate alınmasını, kendisine kolaylıkla yerine getirebileceği “gelişim ödevlerini” destekleyici bilgi ve beceriler kazanmayı arzu eder.

Yetişkinlerin çocuklardan farklı özelliklere sahip olması yeni bir eğitim anlayışını gerekli kılmıştır. Tarihi süreçte yetişkinlere yönelik yapılan eğitim “halk eğitimi” olarak ifade edilmektedir.

Bilim ve teknolojiye gelişmelere halkın ayak uydurabilmesini sağlama, bireyin topluma uyumunu sağlama, demokratik yaşamı destekleme, bireylerin bilgilerini güncelleme ihtiyacını karşılama, iş ve meslek edinmelerini sağlama, akademik çalışma ve yükselme ihtiyaçlarını karşılama, toplumla tanışmasına yardımcı olma, gelişim ödevlerini yerine getirmeye yardımcı olma, boş zamanlarını değerlendirmesini destekleme², eğlence vb.

¹ Cevat CELEP: Halk Eğitimi (Ankara, 2003), 40

² Serap AYHAN: “Halk Eğitiminde Katılma ile İlgili Araştırmalar”, AÜEFĐ, XXIII, 1(1990), 317-318

gibi diğer amaçları karşılamak için halk eğitime ihtiyaç duyulmaktadır. Bunların yanında ülkenin kalkınması için istenen sayı ve nitelikte insan gücü yetiştirmede halk eğitimi önemli bir rol üstlenmektedir.

Gelişmekte olan ülkelerde mesleki teknik kurslar ve sosyal kültürel kurslar arasındaki denge birbirine yaklaşmaktadır. Gelişmiş ülkelerde ise halk eğitiminin boyutu değişmektedir. Daha çok sosyal kültürel boş zamanları değerlendirmeye yönelik halk eğitim çalışmaları ön plana alınmaktadır. Bazı ülkelerde halk eğitimi okuma yazmaya ve meslek edindirmeye yönelik planlanıp uygulanmaktadır.³ Bazı gelişmiş ülkelerde ise boş zamanları değerlendirmeye yönelik bireysel gelişmeye yönelik uygulanmaktadır.

Bazı ülkelerde halk eğitimi hizmetlerini yürütme görevi yasayla il yönetimi, belediye ve halk eğitimi kuruluşlarına verilmiş olup, giderler devletçe karşılanmaktadır⁴. Pek çok ülkede de halk eğitimi hem devlet hem de sivil toplum kuruluşları tarafından yürütülmektedir. Ülkemizde halk eğitimi faaliyetleri yürütme görevi Milli Eğitim Bakanlığı Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğüne verilmiştir. Genel müdürlüğün taşra teşkilatını Halk Eğitim Merkezleri oluşturmaktadır. Bunun yanında devlet bakanlıkları, bazı okullar, belediyeler ve sivil toplum kuruluşları halk eğitimini asli görevleri dışında yürütülmektedir.

“Bir şeyin etkili olması onun istenen sonucu vermesi demektir.”⁵ “Amaç ve sistem modellerinde etkililik, örgütün erişmesi gereken sonuç (nihai) bir durumdur. Amaç modeli etkililiği örgütün amacına varma derecesi olarak tanımlanmakta, amaçlar doğrudan bir ilişkisi olmayan değişkenlere yer vermektedir.”⁶ Bu modellere örgütle insan ilişkisi de eklenirse daha iyi olacağı bir gerçektir. Bu tezde amaç modeline göre örgütsel etkililik üzerinde durulmuştur.

³ Hikmet Sami TÜRK: “Afrika’da Halk Eğitimi” Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, II, 1-4 (1969),85-87

⁴ Ahmet DUMAN: “Norveç’te Halk Eğitimi”, EBFD, XXV, 1 (1992), 311-320

⁵ Mustafa TOSUN: Örgütsel Etkililik, TODAİE, (Ankara, 1981), 4

⁶ Mustafa TOSUN: a.g.e, 4

Halk eğitimi, örgün eğitim dışına çıkmış ve toplumun çoğunluğunu oluşturan yetişkinlerin, eğitime her zaman ihtiyaç duyması nedeniyle önemlidir.

Halk eğitim merkezleri halka eğitim hizmetleri sunan en önemli eğitim kurumları olup “ana görevi halk eğitimi” yapmaktır. Dolayısıyla halk eğitimi örgütlü, programlı, bilinçli ve halkla birebir yürüten “Halk Eğitim Merkezlerinin Etkililiği Üzerine Alan Araştırması” yapmak oldukça önem taşımaktadır.

“Türkiye’de Halk Eğitim Hizmetlerinin Yönetimi ve Halk Eğitim Merkezlerinin Etkililiği Üzerine Alan Araştırması” adlı bu çalışmada “halk eğitimi” hizmetlerinin etkili sunulması üzerinde durulmuştur. Tezin anahtar kelimeleri “halk eğitimi”, “yetişkin eğitimi”, “yaygın eğitim”, “halk eğitimi programları”, halkla ilişkiler ve tanıtma”, “Halk eğitimi örgütlenmesi”, “halk eğitim merkezlerinin etkililiği” olarak sıralanabilir.

Bu çalışmada amaç, ana görevi halk eğitimi hizmeti sunmak olan halk eğitim merkezlerinin hizmet sunarken karşılaştıkları sorunları belirleyerek çözüm önerilerinde bulunmaktır.

Bu tezde halk eğitim merkezleri üzerinde duruldu, sivil toplum kuruluşları, belediyeler ve ana görevi halk eğitim yapma olmayan ancak halk eğitimi veren bakanlık ve resmi kuruluşlar kapsam dışında tutuldu.

Tezin varsayımları ana hatlarıyla, öğretmenlerin, yetişkin eğitimi alanında yeterince eğitim görmediği, programların halkın eğitim ihtiyaçlarını yerinde ve zamanında karşılayabilecek şekilde esnetilmediği, programlarda bireysel ve yerel ihtiyaçlara cevap verebilirliğin dikkate alınmadığı, Milli Eğitim Bakanlığının halk eğitimine yeterince önem vermediği, yöneticilerin katılımlı yönetimi yeterince kullanmadığı, halk eğitim merkezleri hizmetlerinin halka tanıtılmadığı, yöneticilerin kursiyerlerin kurs sonucu iş sahibi olup olmadığı ile ilgili geri bildirim sistemi kurmadıkları böylece örgütsel ve amaçsal yenilenmenin olmadığı ve sivil toplum kuruluşlarıyla, halk eğitim

merkezlerinin işbirliğine gitmesinin halk eğitim hizmetlerini etkili sunmaya katkı sağlayacağı şeklinde sıralanabilir.

Tezde literatür ve mevzuat taraması yapılarak incelenip analiz edildi. Uygulamaya dayalı alan araştırması yapıldı. Dolayısıyla bu tez literatür ve mevzuatın taranıp incelendiği, alan araştırmasına dayalı yöntemle yapılmış bir çalışmadır.

Bütün bunlardan hareketle tez çalışması üç bölümden oluşacaktır. Birinci bölümde “Halk Eğitim” işlenecektir. Bu bölümde Halk Eğitimi kavramı ele alınacaktır. İkinci Bölümde “Türkiye’de Halk Eğitiminin Örgütlenmesi” işlenecektir. Bu bölümde Türkiye’de Halk Eğitim Örgütünün tarihsel gelişimi ve örgütlenme şekli üzerinde durulacaktır. Üçüncü Bölümde “Halk Eğitim Merkezlerinin Etkililiği Üzerine Alan Araştırması” yer alacaktır. Bu bölüm ampirik kısmı oluşturmaktadır. Kursiyer, öğretmen ve yöneticilere uygulanan anket sonucu halk eğitim merkezlerinin etkili hizmet sunmasını engelleyen etmenler belirlenip, sonuç ve öneriler kısmında “çözümler” sunulacaktır.

I. BÖLÜM

HALK EĞİTİMİ

1. 1. HALK EĞİTİMİNİN TANIMI ÖNEMİ İLKELERİ VE AMAÇLARI

1.1.1. Halk Eğitim Kavramı ve Tanımı

Eğitim, insan hayatının vazgeçilmez unsuru olarak her zaman önemini korumuştur. Bireylerin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla istendik yönde değişimi planlı ve kasıtlı olarak gerçekleştirmek¹ olan eğitimin bir de halk eğitimi boyutu vardır.

Eğitimle ilgili bazı tanımlar şunlardır:

“Eğitim kendini ya da başkalarını yetiştirme ya da geliştirme süreçlerinin toplamıdır. Eğitim kişiye yönelik bir tutumu gerektirdiği kadar kişinin kendine yönelik bir tutumunu da gerektirir, buna göre eğitilen ya da kendini eğiten arasında bir uyum gerekir...”²

“Eğitim, bilgi ve becerilerin kuşaktan kuşağa aktarılması ve bireyde istendik davranış yaratılmasıdır.”³ Sosyolojik açıdan eğitimi tanımlayan bu yaklaşım eğitimi bir sosyalleşme süreci olarak ele alır.

“Eğitim bireyin davranışlarında, kendi yaşantıları yoluyla, bilinçli olarak istenilir davranışlar meydana getirme sürecidir. Eğitim yoluyla bireylerin bilgi ve becerileri ile amaçları, beklentileri, tutumları, değer ölçüleri toplumca uygun görülen yönde (istendik) ve amaçlı olarak (kasıtlı) değiştirilir.”⁴

¹ Nurettin FİDAN ve Münire ERDEN: Eğitime Giriş (İstanbul, 2001), 8

² Afşar TİMUÇİN: Felsefe Sözlüğü (İstanbul, 2001), 184

³ Veyssel BOZKURT: Değişen Dünya’da Sosyoloji (Ankara, 2005), 278

⁴ Sudi BÜLBÜL: “Halk Eğitime Giriş”, Halk Eğitime Giriş, Der. Hikmet SEÇİM (Eskişehir, 1991), 31

“... eğitimin amacı belli kalıplar içerisine sıkışmış vatandaşlar yetiştirmek değil, potansiyellerini optimum düzeyde geliştirmiş insanlar yetiştirmektir.”⁵

Eğitimin amacı insanların kişisel gelişimini sağlarken, hayatını kolaylaştırmak, işlevselleştirmek ve yeteneklerini geliştirecek en üst düzeyde kullanmasına yardımcı olmaktır.

Halk eğitimi, kavram olarak çeşitli adlarla ifade edilmiştir. Bu kavramlardan bazıları yığın eğitimi, toplum eğitimi, temel eğitim, kitle eğitimi, yaygın eğitim, sosyal eğitim⁶, yineleme eğitimi, yaşam boyu eğitim, herkes için eğitim⁷, uzaktan eğitim, yetişkin eğitimi, popüler eğitim, sürekli eğitim, toplum kalkınması⁸ vb. dir. Bu kavramlar halk eğitimiyle ya uzaktan bağlantılı ya da eş anlamlı olarak kullanılmıştır. Özellikle “yaygın eğitim”, “yetişkin eğitimi” ve “halk eğitimi” kavramlarının eş anlamlı olduğu⁹ görülmektedir. Halk Eğitimi kavramı, yetişkin eğitimi ve yaygın eğitimle eş anlamlı kullanılmakla birlikte bu kavramları da kapsadığı ve en yaygın kullanıldığı için¹⁰ “Halk Eğitimi” kavramı kullanmak burada tercih edilmiştir.

Halk eğitimiyle ilgili tanımlardan bazılarını sıralayarak genel bir halk eğitimi tanımına ulaşmak mümkündür. Bu çerçevede halk eğitimiyle ilgili bazı tanımlar aşağıda verilmiştir.

“Dar anlamıyla halk eğitimi mesleksel olmayan amaçlarla düzenlenen ardışık etkinlikleri içermektedir. Geniş anlamıyla halk eğitimi, bireylerin bilinçli olarak bilgi, anlayış ya da beceri, değer yargısı ve tutumları açısından

⁵ Yüksel ÖZDEN: Eğitimde Yeni Değerler (Ankara, 2002), 81

⁶ Cevat GERAY: Halk Eğitimi (Ankara, 2002), 3

⁷ Cevat CELEP: Halk Eğitimi (Ankara, 2003), 9-10

⁸ Eşref KILIÇ: Halk Eğitiminde Kuram ve Uygulama (Ankara, 1981), 6

⁹ Sudi BÜLBÜL: “Halk Eğitimine Giriş”, Halk Eğitimine Giriş, Der. Hikmet SEÇİM (Eskişehir, 1991), 31

¹⁰ Rifat MİSER: Halk Eğitimi ve Toplum Kalkınması (Ankara, 1999), 5; Şevket GEDİKOĞLU: Türkiye’de Yaygın Eğitimden Çağdaş Halk Eğitimine (Ankara, 1991), 145

değişmesini sağlamak amacıyla ardışık, düzenli etkinliklere girişimlerine olanak sağlayan bir süreç olarak tanımlanmaktadır.”¹¹

“Halk eğitimi (yetişkin eğitimi), zorunlu öğrenim çağının dışına çıkmış ve asıl uğraşısı artık okula gitmek olmayan kimselerin, hayatlarının herhangi bir aşamasında duyacakları öğrenme ihtiyaçlarını veya ilgiyi tatmin etmek üzere özellikle düzenlenen faaliyet ya da programları kapsar.”¹²

“Halk eğitimi ya da yaygın eğitim, toplumu ve bireyleri insani ve milli değerlerle donatarak ekonomik ve sosyal yönden dinamik duruma getirmek amacıyla onlara belli programlar halinde sunulan bir eğitim faaliyetidir.”¹³

“... Halk eğitimi topluma ve bireylere gereksinme ve isteğe bağlı programlar halinde sunulan, kişileri insancıl ve ulusal değerlerle donatan, onlara ekonomik, toplumsal ve kültürel ilerlemeleri için gerekli bilgi, beceri ve anlayışı kazandıran amaçlı, sistemli, planlı, sürekli ve örgütlü okul dışı bir eğitim etkinliğidir.”¹⁴

UNESCO’nun tanımına göre:

“... Yetişkin eğitimi terimi okul dışı eğitimi ile aynı anlamda kullanılmakta olup bu terimle genellikle on beş veya daha ileri yaşta olup normal okul ve üniversite sisteminin dışında bulunan kimselerin yararına sunulan ve ihtiyaçlara göre düzenlenen eğitim kastedilmektedir....”¹⁵

İngilizlere göre halk eğitimi yetişkin eğitimi (adult education) olarak kullanılmış geniş ve dar anlamlar verilmiştir.

¹¹ Cevat GERAY: a.g.e., 4

¹² Meral TEKİN: “Halk Eğitimi Merkezleri Etkinliklerinin Yönetimi”, Eğitim ve Bilim Dergisi, XXV, 82 (Ekim 1991), 36

¹³ İhsan KURT: Yetişkin Eğitimi (Ankara, 2000), 2

¹⁴ Eşref KILIÇ: a.g.e., 6

¹⁵ UNESCO Manual For The Collection of Adult Education Statistics, Paris, 1975, s.3’den naklen John LOWE Dünyada Yetişkin Eğitime Toplu Bakış, Çev. Turhan OĞUZKAN (Ankara: UNESCO Türkiye Milli Komisyonu, 1985), 23

“Geniş anlamda sürekli eğitimin ilk evresini tamamlayan bilinçli olarak bilgi anlayış veya beceri, değer biçme ve tutum bakımından değişikliklere uğramak amacıyla ardışık ve düzenli etkinliklere imkân veren bir süreçtir.

Dar anlamda – ki Birleşik Krallıkta da bugün hâlâ böyle kullanılmaktadır – sürekli eğitimin ilk evresini tamamlayan kimselerin, yalnızca mesleki olmayan amaçlarla düzenlenen ardışık etkinliklere katılmalarını sağlayan bir süreçtir.”¹⁶

Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) şu tanıımı tercih etmektedir:

“Yetişkin eğitimi zorunlu öğrenim çağının dışına çıkmış ve asıl uğraşısı artık okula gitmek olmayan kimselerin, hayatlarının herhangi bir aşamasında duyacakları öğrenme ihtiyacını veya ilgiyi tatmin etmek üzere özellikle düzenlenen faaliyetleri ya da programları kapsar. Bu faaliyetlerin ve programların içine, mesleki eğitim dışındaki eğitim, meslek eğitimi, genel eğitim, biçimsel nitelik taşıyan ve taşımayan öğrenme türleri girdiği gibi ortak sosyal amaçlara yönelik eğitim de girer.”¹⁷

Diğer tanımlarda da halk eğitimi, halkın gönüllü olarak yaptığı eğitim; insanların, kendi tecrübelerini artırıcı topluma uyumunu sağlayıcı, geçimini sağlamasına yardım eden bilgi ve becerilerini artırıcı herkese her yerde verilen faaliyetler olarak ele alınmaktadır.¹⁸

MİSER’e göre halk eğitimi, örgün eğitim sistemine hiç girmemiş ya da herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademelerden çıkmış bireylere, ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmelerini sağlamak amacı ile ihtiyaçları, ilgileri, istekleri ve yetenekleri doğrultusunda düzenlenen, katılmanın isteğe bağlı olduğu, milli eğitimin amaçlarına aykırı olmamak koşuluyla akla

¹⁶ Colin TITMUS, Paz BUTTEDAHL, Diana IRONSIDE ve Paul LENGEND: Yetişkin Eğitimi Terimleri, Çev. Ferhan OĞUZKAN (Ankara: UNESCO Türkiye Komisyonu, 1985), 18

¹⁷ Learning Opportunities for Adults: General Report: Cilt I, Paris, 1977, s. 23-24’den naklen John LOWE: a.g.e., 23

¹⁸ Eşref KILIÇ: a.g.e., 4

gelebilecek her konuyu kapsayan, çeşitli süre ve düzeylerde hayat boyu yapılan eğitim, üretim ve uygulama faaliyetlerinin tümüdür.¹⁹

Bütün tanımları da değerlendirerek halk eğitimi şöyle tanımlanabilir: Halk eğitimi, örgün eğitime devam eden, örgün eğitime devam edememiş (hiç girmemiş) ya da örgün eğitimi bitirmiş olan bireylerin sorunlarına çözüm üretmesine yardımcı olmak, ekonomik ve sosyal yönden dinamik hale getirmek, yeni bilgi kazandırmak, değer yargısı ve tutumlarını olumlu yönde değiştirmek ve kalkınma hedeflerine ulaşmak için uygun ortam hazırlamak, kişisel, mesleki ve mesleki olmayan bilgi ve beceri kazandırmak, kısacası kişisel, ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmesini sağlamak amacıyla bireylerin gereksinimlerini karşılamak için her konuda planlı, düzenli yapılan eğitim ve rehberlik uygulamalarının tümüdür.

Halk eğitimi ile ilgili tanımlardan çıkarılabilecek sonuçlar:

- Halk eğitiminin hedef kitlesi örgün eğitim dışındaki herkeştir. Hatta örgün eğitimde olup da örgün eğitimde verilmeyen herhangi bir konu eğitim faaliyetine katılan genç ya da yetişkin de halk eğitimin hedef kitlesini oluşturmaktadır.

- Halk eğitimi amaçları, hedef kitlesi belli olan, planlı bir eğitimidir.

- Halk eğitimi yetişkinlerin bireysel özelliklerinin, farklılıklarının dikkate alındığı ama “esnek” bir eğitimidir.

- Halk eğitim programı hazırlanırken bireyin ve toplumun ihtiyaçları dikkate alınır.

- Halkın öğrenmeye ihtiyaç duyduğu her alan ve her konu yetişkin eğitimi alanına girer.²⁰

¹⁹ Rifat MİSER: a.g.e., 3

²⁰ Sudi BÜLBÜL, Halk Eğitime Giriş, a.g.e., 34

Halk eğitiminin yetişkinlere ve topluma kazandırdıkları ile önemi ön plana çıkmaktadır.

Halk eğitimi toplumdaki, kültürel, teknolojik, ekonomik değişim ve gelişmelere uyum sağlamada yeni bilgi ve anlayış kazanmaya²¹ bireylere yardımcı olma ve örgün eğitime devam edememiş olanlara eğitim imkanı sunmada önemi ortaya çıkmaktadır. İnsanların mesleki yönden gelişme ihtiyaçları halk eğitiminin önemini arttırmaktadır.²²

1.1.2. Halk Eğitiminin Amaçları

Eğitimin genel amaçlarına uygun olarak halk eğitimin de kendine özgü amaçlarının var olduğunu ifade etmek gerekir. Halk eğitimi her düzeydeki özellikle toplumda sorumluluk almış ya da almaya hazır yetişkinlere eğitim vermeyi topluma eğitim imkanları sunmayı öz olarak kendinde taşır.

İnsanın çocukluğundan başlayarak ölümüne kadar eğitime ihtiyaç duyduğu bilinen bir gerçektir. İnsanın bireysel gelişmesini sağlayıcı, işlerini yaparken destekleyici, toplumla ilişki kurarken rehberlik edici, dünyayı ve içindekileri anlamasına yardım edici bilgilere ihtiyaç duyar. Bu gereksinme duyduğu bilgi ve becerilerin öğrenmesine ve uygulamasına yardımcı olmak ancak eğitimle gerçekleştirilebilir.

Halk eğitiminin amaçları birey ve toplum odaklı olmalıdır. Bu amaçlar ulusal ve yerel amaçlar²³ olarak sınıflandırıldığı gibi genel ve özel amaçlar olarak da sınıflandırılabilir. Burada genel ve özel amaçlar olarak sınıflandırma tercih edilmiştir.

Genel amaçlar: Bireylere eğitim imkânı sunmaktır. Eğitim imkânı sunulan bireyler, örgün eğitime devam ediyor, eğitim sistemine hiç girememiş ya da örgün eğitimi bitirip, dışına çıkmış olabilir.

²¹ Paul BERGEYİN – Dwight MORRIS ve Robert M. SMITH: Halk Eğitimi Metotları, Çev. Müslim PEKGÖZ (Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 1971), 17

²² Nurettin FİDAN ve Münire ERDEN: a.g.e., 216

²³ Cevat CELEP: a.g.e., 23

Özel Amaçlar:

- Öncelikle Atatürk Devrim ve İlkelerini, Cumhuriyetin temel esaslarını vb. benimsetmek.
- Okuma yazma öğretmek
- Ulusal, kültürel insani değerleri benimsetmek
- Bireyi bilgi ve becerilerle donatarak, iş yapabilme kapasitesini yükseltmek
- Ufkunu genişletip, geniş bir dünya görüşüne sahip olmasını sağlamak
- Ulusal kültürü batı uygarlığına tanıtmak
- Bireylerin yaratıcılık yetenekleri geliştirmek
- Sürekli eğitim imkanı sunmak
- Sağlıklı yaşam biçimi kazandırmak²⁴
- Bireylerin boş zamanlarını değerlendirmelerine yardımcı olmak
- Bireylerin ülke sorunlarıyla ilgilenmesini sağlamak
- Köyleri ve kentleri yaşanabilir hale getirmek
- Vatandaşın kendi sorunlarına farkına varmalarına ve sorunlarına çözüm üretmelerine yardımcı olmak
- Sağlık, toplum kuralları vb. konuda bilinçlendirmek²⁵
- İçinde yaşadıkları toplumun gelenek ve kültürlerini bireylere öğretmek, iletişim imkanları sunmak²⁶
- Bireyin kendini gerçekleştirme ve yardımcı olmak Bu çerçevede

²⁴ Eşref KILIÇ: a.g.e., 10 – 11

²⁵ Cevat GERAY: a.g.e., 24

²⁶ İhsan KURT : a.g.e., 3

- Toplumun ihtiyaç duyduğu bilgi ve becerilerle donatılmış bireyler yetiştirilerek gelişmiş toplum oluşturmak
- İnsan ilişkilerinde yetenek ve becerilerini ilerletmek
- Aile eğitimi vererek aile içi ilişkileri geliştirmek
- Kültürel mirasın korunup, yeni nesillere aktarılmasına yardımcı olmak
- Bireylere öğrenmeyi öğretmek
- Değişime açık bireyler yetiştirmek, değişimlere uyum sağlamasına yardımcı olmak
- Kadın, yurttaşlık, emeklilik, siyasal vb. eğitimler vermek
- Kendini gerçekleştirme, bireysel ve toplumsal sorunlarında üstesinden gelmesine yardımcı olmak
- Bireyin her türlü eğitimle ilgili gereksinimlerini karşılamak²⁷
- İstihdamı artırıcı eğitim imkanları sunmak
- Köyden kente göç eden bireylerin şehir hayatına uyumlarına yardımcı olmak
- Aile planlaması, sivil savunma vb. konularda vatandaş bilinçlendirmek²⁸
- Toplumun ekonomik, sosyal, kültürel kalkınmasına bireylerin katılarak destek vermesini sağlamak, toplumsal kalkınmayı topluma benimsetmek²⁹
- Kırsal kesimde yaşayanlar ile aydınlar arasındaki farkı kapatmak

²⁷ Ahmet DUMAN: Yetişkinler Eğitimi (Ankara, 2000), 44

²⁸ Cevat CELEP: a.g.e., 3 – 4

²⁹ Mustafa ÖZDEMİR: Toplumsal Kalkınmada Halk Eğitiminin Önemi ve SSK Ankara Hastanesi Uygulaması, İdari Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Master Tezi, Ankara, 1982, 20

- Demokratik katılımı sağlamak³⁰

- Sosyal adaleti, eşitliği sağlamak

-Bilgi aktarmanın daha da ötesine geçerek bireyde olumlu davranış değişikliğini sağlamaya yönelik çalışma yapma³¹

Halkın, bireysel gelişimini sağlamak, kendi kişiliğini gerçekleştirmesine yardımcı olmak, mesleki bilgi ve becerilerini arttırmak, mesleki gelişimlerini sağlamaktır.³²

Halk eğitiminin amaçlarını OECD'ye göre ikiye ayrılır: Ulusal amaçlar, yerel amaçlar.

Ulusal amaçlar: Bireylere içinde yaşadıkları toplumda ekonomik, kültürel, bilimsel teknolojik gelişme ve değişimlerden kaynaklanan bilgi ve becerileri kazandırmak, ulusal amaçların alt amaçları ise okur yazarlık oranının arttırma, toplumsallaşmaya yardımcı olma, davranışlarını üretken olmaya yönlendirme, fırsat eşitliği sunma, değişimden kaynaklanan sorunları çözmesine yardımcı olmak, mesleki bilgi ve beceri kazanmaktır.

Yerel amaçlar: Küçük ve yerel toplulukların içinde yaşadıkları toplumda problemlerini çözmelerine yardımcı olarak hayatlarını kolaylaştırmaktır.

UNESCO halk eğitiminin amaçlarını daha geniş bir bakış açısıyla yaklaşarak

- Uluslar arası anlayış, işbirliğini geliştirmek

- Manevi değerlerini korumak

³⁰ Erol TURGUT: Halk Evleri ve Halk Eğitimi (1932 – 1950) Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1998, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı, 68

³¹ John LOWE: a.g.e., 37

³² İbrahim Ethem BAŞARAN: Eğitime Giriş (Ankara, 1994), 104

- Zorbalığı kaldırmak
- Uluslar arası eşitsizliği gidermek
- Eğitim – kültür ve kalkınmaya önem vermek
- Çevrenin korunmasına önem vermek
- Bireyde toplumun kalkınmasına, sorunlarının çözümü yönünde bilgi ve beceri kazandırmak şeklinde sıralamıştır.³³

Kısacası halk eğitiminin amaçları bireysel gelişmesini sağlamak, ekonomik sosyal, kalkınmayı desteklemek³⁴ gelişmelere uyum sağlamasına yardımcı olmak ve bireylerin eğitimle ilgili her türlü gereksinmelerini karşılamaktır.

1.1.3. Halk Eğitiminin İlkeleri

Halk eğitimi çalışmalarına yön veren bazı ilkeler vardır. Halk eğitimi çalışmalarında başarılı olabilmek için bu ilkelere uyulması gerekir. Halk eğitim ilkeleri şunlardır:

- İlk izlenim: Kursiyerlerin öğretmene, eğitim ortamına karşı ilk izlenimleri kursa devam edip etmemelerini etkiler. Onun için iyi planlama yapılıp, ilk izlenime dikkat edilmesi önemlidir.
- Halk eğitiminin geliştirici bir özelliğine sahip olma³⁵
- Eşitsizliği giderici olma
- Eğitimin yaşam boyu devam etme
- Yetişkinlerin kendi kendine öğrenebilmesini sağlama³⁶

³³ Cevat CELEP: a.g.e., 23 – 24

³⁴ İhsan KURT: Yetişkin Eğitimi (Ankara, 2000), 11 – 12

³⁵ Sudi BÜLBÜL, “yetişkin Eğitimi”, Halk Eğitimine Giriş, Der. Hikmet SEÇİM (Eskişehir, 1991), 165 – 166

- Ulusal birliği koruyucu ve güçlendirici olma
- Bilimsel olma
- Halkın aydınlatılma
- Kısa sürede cevap bekleyen sorunlara yönelme
- Halk eğitimi programının ulusal ve yerel bütünlük sağlama
- Programlar katılımcıların özellik ve gereksinmelerine göre hazırlanma
- Eşgüdüm, değerlendirme
- Halk eğitiminden yeterince yararlanamamış kesim ve bölgelere öncelik verme
- Ulusal, toplumsal, ekonomik, eğitim programlarının birbirini tamamlayıcı olarak düşünölme³⁷
- Temel oluşturma, okuma yazma öğretme
- Yapısal esneklik: Yetişkinlerin ilgi ve ihtiyaçlarına cevap verebilme
- İşlevsellik: Verilen eğitimin yetişkinlerin hayatında karşılaştığı problemi en kısa sürede çözmesine yardımcı olma
- Topluma hizmet ilkesi: İşsiz, çevresiyle iletişim kuramayan, eğitimden yoksun kişilerle ilgilenmek onlara yardımcı olma
- Halk eğitiminin koordine edilmesi
- Konusunun okula devam eden ya da okul dışında kalmış bireyler olması
- Anlayış ve hoşgörü ilkesi: Ayrımcılık yapılmaması

³⁶ Ahmet DUMAN: a.g.e., 45

³⁷ Eşref KILIÇ: a.g.e., 1 – 12

- Her türlü bilgi ve becerinin uzman kişiden öğrenilmesi
- Her insanın eğitime ihtiyacı olması
- Genel eğitim ilkelerinin halk eğitimine uygulanması metot ilkesi
- Ekonomi ilkesi: Halk eğitimi verilen bireyin üretimde bulunarak ekonomiye katkıda bulunması
- İhtiyaca dönüklük
- Araç ve gereçler, program vb. yeniliğe açık olması
- Gönüllülük: Kursiyerlerin katılımının gönüllü olması
- Bütünlük: Halk eğitiminin örgün eğitimin yanında birbirinin tamamlayıcısı olması
- Koordinasyon: Kamu ve özel kuruluşların halk eğitimi alanında işbirliğinin sağlanması³⁸

Kısacası, yararlılık, bireyin ihtiyaçları ile işe başlama, işe / eyleme yöneliklik, bireyin eğitsel etkinliklere katılması konuların öncelik sırasına göre planlanması yerel öncelikleri dikkate alma, çalışmaların izlenmesi, denetlenmesi, süreklilik, bilimsellik, planlılık, yenileme ve geliştirmeye açıklık, kalkınma planlarına uygunluk, gönüllülük, mali destek, her yerde eğitim, bütünlük eşgüdüm,³⁹ Türk milli eğitimin genel amaçlarına uygunluk, halk eğitimin bireyin boş zamanlarını çeşitli faydalı uğraşlarla değerlendirmesine yardım olucu, ana baba rollerini rahat bir şekilde yerine getirmesine yardım edici, halkın toplumun kendini ilgilendiren sorunların çözümüne katılımını sağlaması, örgün eğitimde sağlanamayan eğitim ihtiyacını sağlaması halk eğitim ilkeleri arasında sayılabilir.⁴⁰

³⁸ İhsan KURT: a.g.e., 13-15

³⁹ Cevat CELEP: a.g.e., 26-107

⁴⁰ Rifat MİSER: a.g.e., 11-13

İlkeleri BÜLBÜL⁴¹ şöyle sıralamaktadır: ilk izlenim, ilgi, tekrar ve pekiştirme, yoğunluk, ortak amaç, açık kurallar, kendini değerlendirme, sorun merkezli öğrenme, yaşantı merkezli öğrenme, serbest iletişim, serbest davranma. Ayrıca ilkeler teorilere dayalı olarak iki grupta da toplanabilmektedir. Bunlar: Temel teorilere dayalı ilkeler, ek teorilere dayalı ilkelerdir⁴². Dolayısıyla ilkeler çoğaltılabilir. Ancak sunulan ilkeler halk eğitimi hizmetlerini sunmada kabul gören önemli ilkelerdir.

1.1.4. Halk Eğitiminin Kapsamı

Halk eğitimin kapsamı ülkeden ülkeye değişebilmekte, ülkelerin eğitim felsefelerine göre belirlenmektedir. Eğitim felsefesine göre eğitim sistemlerini düzenlemekte, halk eğitimlerini planlamaktadırlar.⁴³

Genellikle halk eğitiminde hedef kitle toplumun tümü olmaktadır. Yetişkinler halk eğitiminde ağırlığı oluşturmaktadır. Genel olarak örgün eğitim görmemiş olanlar, örgün eğitime devam edenler ve örgün eğitim dışına çıkmış olan bireyler halk eğitimi kapsamına girerler.⁴⁴

Halk eğitimi ulusal eğitimin parçası konumunda olup onu destekleyen bir konumdur.⁴⁵

Halk eğitimi kapsamını belirlerken LOWE⁴⁶ bazı alanlara yönelik olması gerektiği üzerinde durmaktadır. Bu alanlar,

- Halk eğitimi insanın bilgi ve beceri kazanmasına yönelik olması,
- Toplumdaki bütün insanların ihtiyaçlarını dikkate alması,
- Öğrenme araç – gereçlerini insanlarla öğretmesidir.

⁴¹ Sudi BÜLBÜL: Yetişkin Eğitimi..., a.g.e., 165-168

⁴² Firdevs GÜNEŞ: Yetişkin Eğitimi (Halk Eğitimi) (Ankara, 1996), 65-67

⁴³ İhsan KURT: a.g.e., 2

⁴⁴ Savaş BÜYÜKKARAGÖZ, Muhammet MUŞTU ve diğerleri: Eğitime Giriş (Konya, 1997), 187

⁴⁵ John LOWE: a.g.e., 31

⁴⁶ John LOWE: a.g.e., 27

Diğer taraftan halk eğitiminin, toplumun kültür unsurlarını yayarken, toplumun bütününe hitap etmesi, küçük toplumların örgütlenip, ulusal toplumla bütünleşmesi için küçük toplumlara yönelmesi, kadın erkek genç yaşlı herkese hitap etmesi, tarım, sanayi, hizmet gibi sektörleri kapsaması, köy kasaba, şehri göz önünde bulundurması gerekir.⁴⁷

Halk eğitiminin kapsamını daha sistematik olarak şu şekilde sunulur:

1. Akademik Halk Eğitimi: Örgün eğitimi tamamlayıp bir örgün kademeyi geçemeyenlere verilen eğitimle okul dışı bitirme imkânı tanınarak okul bitirmelerini sağlamayı kapsar. Alt basamak eğitimini bitirenlerin üst basamak eğitimine devam etmesi akademik halk eğitime girer.

2. Temel Eğitim: Okuma – yazma, fen, sağlık, yurttaşlık vb. gibi alanda eğitimi kapsar.⁴⁸ Vatandaşların yaşamlarında kullanılabilecekleri, temel olarak ihtiyaç hissettikleri eğitimi kapsar.

3. Genel Kültür: Temel eğitimden geçen halka, ekonomi, sosyoloji, tarih, maliye, sanat vb. konularda konferans ve panellerle aydınlatılmasını kapsar.

4. Demokrasi Eğitimi: Halkın kendi sorunlarına ve toplumsal sorunların farkına vararak, kendisinin çözüm üretmesine, yönetime etkin katılmasına, temel hak ve sorumluluklarını kavrayıp kullanmasını sağlamaya yönelik eğitimi kapsar. Anayasa ve yasalar da öğretilir. Demokratik eğitim siyasal ve yönetsel karar alma süreçlerine halkın bilinçli olarak katılımını sağlamayı amaçlar.

5. Aile Yönetimi, Çevre ve İş İlişkilerini Düzenleme: Ev ekonomisi, aile içi ilişkiler, çocuk bakımı, karı koca ilişkileri, çevreyle ilişkiler, kadının bilinçlendirmesi vb. konularda yapılan eğitimi kapsar.⁴⁹

⁴⁷ Eşref KILIÇ: a.g.e., 3 – 4

⁴⁸ Erol TURGUT: a.g.y.l.t., 67

⁴⁹ Eşref KILIÇ: a.g.e., 15

6. Mesleki ve Teknik Eğitim: Tarım, sanayi, hizmet sektörlerinde meslek sahibi olanlara teknolojiye yeni gelişmelere uygun bilgi ve becerilerini arttırma, mesleği olmayanlara ise meslek sahibi olmalarını sağlayacak mesleki bilgi ve becerileri kazandırmaya yönelik eğitimi kapsar.

7. Özdoym – Güzel Sanatlar Eğitimi: Halkın halk müziği, tiyatro, resim, edebiyat, spor gibi güzel sanatlar alanını tanıtarak anlayıp kavratarak, estetik duygularının geliştirmeyi, onları eğlendirmeyi yeteneği olanların yeteneklerini ortaya çıkarmaya çalışan eğitimi kapsar.

8. Sosyal Hizmetler Eğitimi: Yaşlı, hasta, sakat ve suçluların, topluma uyumunu sağlamak amacıyla, suçlu çocukların topluma kazandırılması, desteklenmesine yönelik eğitim faaliyetlerini kapsar. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuyla Eğitim Kurumları işbirliği içinde yürütülür.

9. Toplum Eğitimi (Toplum Kalkınması): Küçük toplumların ekonomik, toplumsal, kültürel ve siyasal kalkınmasına, kurumsallaşmasına, toplumların kendi kendi sorunlarını çözmek için işbirliği yaparak örgütlenmesine eğitsel etkinliklerle yardımcı olmaya yönelik etkinlikleri kapsar. Küçük toplumların kalkınmasında uygulanacak etkinliklerde uyulacak ilke ve yöntemler toplum kalkınması içinde yer alır. Küçük toplumların ulusal toplumla bütünleşmesini sağlar.⁵⁰

10. Yaşlıların Eğitimi: Yaşlı bireylerin yaşlılığa uyumu, sağlık problemleriyle başa çıkmasına yardım sağlayıcı eğitimi kapsar.

Halk eğitimi uğraş alanı olarak sadece belli bir kuruluşun üyelerini kapsıyorsa araçtır. Ancak Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bütün halkın ihtiyaçlarını kapsıyorsa amaçtır.⁵¹

Halk eğitimi toplumun tümüne yönelik yaptığı eğitimle onların çeşitli bilgi ve becerilerin arttırır. Sağlıklı kılar, mesleki bilgi ve becerilerini arttırıp

⁵⁰ Cevat CELEP: a.g.e., 29 – 32; Sudi BÜLBÜL: “Toplum Kalkınması”, Halk Eğitimine Giriş, Der. Hikmet SEÇİM (Eskişehir, 1991), 356

⁵¹ Cevat GERAY: a.g.e., 19 – 20

meslek kazanmasına ya da mesleki ilerlemesine yardım eder. Bireyin kendini gerçekleştirme imkânı tanır. Yaşlılığa uyum sağlamasına yardım eder. Hayatı kolaylaştırıp, zevkli hale getirir.

Halk eğitimi, örgün eğitimin cevap veremediği alanda eğitsel etkinlikleri, örgün eğitim dışındaki halkın eğitim ihtiyaçlarını karşılanmasına kadar geniş bir alanı kapsar.⁵²

Halk eğitiminde öncelikler ülkeden ülkeye değişmekle birlikte, yoksunluk içinde olan okumaz yazmazlar, dar gelirliler, kadınlar, işsizler, düşük gelirli işlerde çalışanlar öncelikli hedef kitledir.⁵³

Halk eğitiminin görevi halka çeşitli alanlarda eğitim imkanı sunarken, halkın eğitim ihtiyaçlarına cevap verip, öte yandan sosyal ekonomik, toplumsal değişimlere uyum sağlamasına yardımcı olmaktır.⁵⁴

Halk eğitimi alanına örgün eğitim, hizmet içi eğitim⁵⁵ bunların dışındaki her vatandaş halk eğitimin ilgi alanına girer. Bununla birlikte halk eğitimi daha çok yetişkinlere ve örgün eğitim dışında kalmışlara ya da bir üst basamak eğitime ihtiyaç duyanlara yöneliktir.

1.2. HALK EĞİTİMİNİ GEREKTİREN NEDENLER

Bilgide, teknolojiye, toplumda ve ekonomide insanlıkla birlikte değişme ve gelişmeler doğal olarak devam etmektedir. Bu gelişmelerin yanında insanların da bazı ihtiyaçlarını gerçekleştirebilmesi için eğitime ihtiyacı duymaktadırlar.

Halk eğitimini gerektiren nedenler, bilim ve teknolojiye gelişmeler, insan ömrünün uzaması, ekonomik nedenler, yeni bilgilere ihtiyaç duyulması,

⁵² İhsan KURT: a.g.e., 8 – 19

⁵³ Rifat MİSER: a.g.e., 17

⁵⁴ Sudi BÜLBÜL: Halk Eğitime Giriş, a.g.e., 24

⁵⁵ İbrahim Ethem BAŞARAN: Eğitime Giriş (Ankara, 1994), 188

mesleki gelişme, çalışma süresinin kısalması ve boş zamanların artması, bireysel ve toplumsal gelişmelere uyum ihtiyacı vb. olarak sıralanabilir.⁵⁶

Halk eğitimini gerekli kılan nedenleri aşağıdaki gibi gruplandırılabilir.

1.2.1. Örgün Eğitimden Kaynaklanan Nedenler

Halk eğitimin gerekli kılan nedenler arasında örgün eğitimin kendine özgü eğitim anlayışından kaynaklanan nedenler vardır. Okullarda yarışmaya dayalı bir eğitim anlayışının olması, sınavların seçici – eleyici olması, öğrencilerin gerçek yeteneklerini ortaya koymasını engellemekte, okula karşı olumsuz tutum geliştirmesine neden olmaktadır. Ayrıca örgün eğitim kendi sistemi dışında eğitim yapılabileceğini kabul etmemektedir.⁵⁷

Bunun yanında okuldan yapabileceği eğitim öğretimin üstünde bir eğitim öğretim beklenmekte bu da gerçekleştirilememektedir.⁵⁸

Örgün eğitimin yapısı dinamik değildir.⁵⁹ Örgün eğitim öğrencilere gelecek yıllarda ihtiyacı olan eğitimi vermektedir. Oysa 10 – 15 yıl sonra bu bilgiler geçerliliğini ve güncelliğini kaybetmektedir. Üstelik örgün eğitimden elde edilen bilgiler insanlar ömür boyunca yetmez.

Nüfustaki hızlı artışa rağmen okulların sayısı araç gereç, öğretmen aynı hızla arttırılmamaktadır.⁶⁰

Sanayi, ticaret, turizm ve tarım sektörlerinde istihdam edilecek kişilerde bazı özellikler aranmaktadır. Belirli niteliklere sahip personel istenmektedir. Sektörlerin ihtiyaç duyduğu sayı ve nitelikte personel yetiştirme görevi örgün eğitime ait olmasına rağmen örgün eğitim sistemi

⁵⁶ Ahmet DUMAN: a.g.e., 40

⁵⁷ John LOWE: a.g.e., 29

⁵⁸ Sudi BÜLBÜL: Halk Eğitime Giriş, a.g.e., 20

⁵⁹ Savaş BÜYÜKKARAGÖZ ve Diğerleri: a.g.e., 188

⁶⁰ Cevat CELEP: a.g.e., 5

değişime ayak uyduramamakta, istenen sayı ve nitelikte personeli yetiştirememektedir.⁶¹

Yoksul ailelerin olması, kırsal kesime eğitim imkanı sunmada eşit imkanların olmaması gibi nedenlerden dolayı halk eğitime ihtiyacı vardır.

1.2.2. Ekonomik, Toplumsal Kültürel ve Teknolojik Gelişmelerden Kaynaklanan Nedenler

Ekonomi ve teknolojiadaki gelişmelerin yetişkin ihtiyaçlarını artırması, teknolojiadaki gelişmelerin yeni ihtiyaçları ortaya çıkarması halkın bu ihtiyacını karşılamak için yeni teknikleri öğrenmesini gerekli kılmıştır. Birey yeni değişmelere ayak uydurabilmek, yeni gelişmelerle baş edebilmek, yeni bilgilerle donanarak toplumda etkin rol oynamak, insanlarla etkin ilişki kurmak için eğitime ihtiyacı duyar.⁶²

İletişimde meydana gelen gelişmeler, yeni iş bulmak mevcut mesleğini geliştirmek, teknolojik araç gereçlerini kullanabilmek için bireyler eğitime ihtiyacı duyarlar.

Kırdan kente göç edenler yeni hayata yeni iş imkânlarına uyum sağlayabilmek için yeni bilgilerle donanmaya ihtiyacı duyarlar.

Hızlı nüfus artışı, çocuk ölümleri, ulaşım güçlüğü alt yapı yetersizliği, bilgi aktarımındaki eksiklik, okulsuzluk işgücü alanında duyulan nitelikli insan gücü ihtiyacı işsizlik problemi vb. nedenler toplum ve halkın eğitimini gerekli kılar.⁶³ Toplumda sosyal ve kültürel kalkınmanın sağlanabilmesi, kalkınma planlarını kavrayan, uygulamaya katılan, değişime olumlu yönde uyum sağlayabilen bireylerle mümkündür. Bireylerin bu dinamikliğe sahip

⁶¹ Rifat OKÇABOL: Halk Eğitimi (Ankara, 1996), 17

⁶² Eşref KILIÇ: a.g.e., 30

⁶³ İhsan KURT: a.g.e., 21

olabilmesi, toplumda varolan bilgi ile varolması gereken bilgi – gereksinme – arasındaki farkın giderilmesi⁶⁴ ancak halk eğitimi ile mümkündür.

Toplum kalkınması gereksinimi küçük toplulukların ekonomik toplumsal ve kültürel yönde gelişmeye yönelik çabalarını devletin çabalarıyla tümleştirmeye, kaynaştırmaya ve ulusal kalkınma planlarına katkı sağlamaya yönelik çalışmalar toplum kalkınmasına katkı sağlar.⁶⁵

Halk eğitimi işgücünün niteliğini artırır, eğitilmiş işgücü ile daha az girdi emek hammadde ile daha kaliteli ve fazla üretim yapılır. Ekonominin ihtiyaç duyduğu bilgi beceri ve tutumlar eğitimle kazandırılır. Bireyler gelirlerine göre giderlerini daha akılcı yaparlar. Ekonominin ihtiyaç duyduğu sayı ve nitelikte işgücü zamanında hazır olmaz, ya da yetiştirilmezse kalkınmayı ve verimliliği olumsuz etkiler.⁶⁶

Toplumun sahip olduğu toplumsal kültür, ilke, kural ve değerleri toplum bireylerine benimsetebilmek için eğitime ihtiyaç vardır.⁶⁷ Eğitim bir taraftan yeni kültürel değerleri geliştirmede rol oynarken diğer taraftan toplumun değişime ayak uydurmasını kolaylaştırır.

Ayrıca sosyal değişimle kültürel değişim arasındaki açığı kapatmak için halk eğitime ve halkın desteklenmesine ihtiyaç vardır.⁶⁸

İnsanların doğal kaynakları etkin kullanabilmesi için bazı bilgi ve becerileri kazanması, tasarruf yapma eğiliminin kazanması, ekonomideki yeni teknik ve yöntemlerin öğrenmesi, üretim pazarlama bilinçli ve örgütlü olarak yapması, ekonominin ihtiyaç duyduğu sayı ve nitelikte insan gücünün sağlanması kısacası ekonomik büyüme ve kalkınmanın sağlanabilmesi için halk eğitimi gereklidir.⁶⁹

⁶⁴ Rifat MİSER: GAP'a Halk Katılımının Gereği ve Yönetimi (Ankara, 1994), 10

⁶⁵ Cevat GERAY: a.g.e., 63

⁶⁶ Necla TURAL: "Eğitim ve Verimlilik İlişkisi" VD. XX, 3 (1991), 172-176

⁶⁷ İbrahim Ethem BAŞARAN: Eğitime Giriş (Ankara, 1994), 67

⁶⁸ Mustafa ÜSTÜNDAĞ ve Perihan ONAY: Yetişkinler Eğitimi (Ankara, 1999), 3

⁶⁹ Cevat GERAY: a.g.e., 40

Kültür bir toplumun bütün maddi ve manevi güçlerin ve zenginliklerin, bilgilerin toplamıdır. Toplumda varolan kültürün toplumun devamlılığı açısından bireylere aktarılması benimsetilmesi gerekir. Ancak bu da aile ve çevrede sonra planlı ve kasıtlı olarak okullarda eğitimle gerçekleştirilebilir.⁷⁰

Eğitimi veren okul toplumda bireylerin sosyalleşmesinde ve bütünleşmesini sağlar.⁷¹ Toplumda eğitimle toplumsal bazı tutum ve davranışlar değiştirilme imkânı vardır. Eğitim toplumsal kurumları ve toplumsal hayatı etkiler.⁷² Yabancılaşmayı, yozlaşmayı, çatışmayı önleyebilmek, toplumda sosyal, siyasal ekonomik değişimi sağlayabilmek için halk eğitimine ihtiyaç vardır.

Halkın dinlenmeye ve eğlenmeye ihtiyacı vardır. Halk eğitimi, tiyatro ve sinema gibi etkinlikleri halkın ayağına götürebilir. Çevre kirliliğine karşı çevre bilinci oluşturulabilir. Halkın sağlık, trafik, işsizlik gibi sorunlarını çözmesine halk eğitimi katkı sağlar.⁷³

Ulusal sorunların önlenip çözülebilmesi, nüfus artışının azaltılması, çocuk ölümlerinin önlenmesi, suçların azaltılması vb. halk eğitimini gerekli kılar.⁷⁴

Toplumun bütünleşmesi, kültürel faaliyetini sürdürmesine toplumun dünyanın ilerleme ve gidişatına ayak uydurmasına toplumda yeni kültürel değerlerin kazandırılmasına toplumun gelişmesine halk eğitimi yardımcı olur.⁷⁵

Halk eğitimi halkın toplum içindeki görevlerini iyi yapmasına, toplumla ilişkilerini ileri düzeyde kurmasına, haklarını bilerek karar süreçlerine katılmasına, toplumun kalkınmasına katkı sağlamasına, toplumun ve içinde

⁷⁰ Hüseyin ÖZTÜRK: Eğitim Sosyolojisi (Ankara, 1993), 136 – 137

⁷¹ Mustafa ERGUN: Eğitim Sosyolojisine Giriş (Ankara, 1994), 93 – 115

⁷² Abdurrahman DODURGALI: Eğitim Sosyolojisi (İstanbul, 1995), 72 – 73

⁷³ Rifat MİSER: a.g.e., 16

⁷⁴ Cevat CELEP: a.g.e., 12

⁷⁵ Cevat GERAY: a.g.e., 39

bulunulan grubun sorunlarını çözmede rol almasına yönelik hareketi sağlayıcı bir eğitime ihtiyaç vardır. Bu eğitim halk eğitimiyle sağlanır.⁷⁶

Halk eğitimi, toplumsal kalkınma için alt yapıyı hazırladığı, halka okuma – yazma, temel bilgi ve beceriler kazandırdığı için olumlu yönde toplumsal kalkınmaya katkı sağlar.⁷⁷

Toplumun ekonomik ve sosyal yönden kalkınabilmesi için halkın düşünce yapılarında olayların değerlendiriliş biçimlerinde olumlu yönde değişiklik yapmak halk eğitimiyle mümkündür.⁷⁸

Kalkınmanın en değerli kaynağı olan insanı eğitilmesi halinde kalkınma problemi çözülür.⁷⁹ Bu yönüyle halk eğitimi kalkınma için gerekli sayı ve nitelikte insan yetiştirerek kalkınmayı hızlandırıcı etki yapar.

1.2.3. Bireysel ve Diğer Nedenler

İnsan Olmanın Özelliklerinden kaynaklanan bazı nedenler bireylerin halk eğitimine gereksinme duymasına neden olur. Bu bireysel gereksinimler şöyle sıralanabilir.

İnsancıl gereksinimler: İnsan ve kendini gerçekleştirme isteği bireyi güdüler, yeteneklerini geliştirmeyi ister.⁸⁰ İnsanın demokratik ortamda bireysel yetenek ve gizil gücünü ortaya çıkarmak için halk eğitimine ihtiyaç vardır.⁸¹

Olgunlaşma Gereksinimi: Bireylerin fiziksel, duygusal ve toplumsal yönden olgunlaşmaya ihtiyacı vardır. Bağımlılıktan bağımsızlığa bilmezlikten,

⁷⁶ Cevat GERAY: a.g.e., 13

⁷⁷ Mustafa ÖZDEMİR: a.g.l.t., 15

⁷⁸ Mustafa ÖZDEMİR: a.g.l.t., 23

⁷⁹ Ahmet ÖZER: Eğitim Sistemindeki Temel Sorunlar ve İnsan Yetiştirmenin İlkeleri”, Türkiye I. Eğitim Felsefesi Kongresi, Der. Halil Rahman ACAR (Van: Yüzüncü Yıl Eğitim Fakültesi Yayınları, 1994), 55

⁸⁰ İbrahim Ethem BAŞARAN: Eğitime Giriş (Ankara, 1994), 18

⁸¹ Mustafa ÜSTÜNDAĞ ve Perihan ONAY: a.g.e., 4

geniş becerilere, dar yüzeysel ilgilerden geniş ve derin alanlı ilgilere, belirsiz kimlikten, bütünleşmiş kimliğe geçiş olması gibi gereksinimleri vardır.⁸²

Değişen Gelişim Ödevleri: Toplumdaki gelişim dönemlerine göre bireylerin yerine getirmesi gereken rollere “gelişim ödevleri” denir.⁸³ Bireyler olgunlaştıkça, yeni farklı dönemlere ulaşmaktadırlar. Her dönemin kendine göre yeni toplumsal rolleri vardır. Bu rolleri en iyi şekilde yerine getirilebilmesi için eğitim görmesi gerekir. Ayrıca bu rollere bağlı olarak bireylerin beklentileri ve sorumlulukları da değişmektedir.⁸⁴

Gelişim ödevleri yetişkinlik durumuna göre üçe ayrılabilir. Bunlar erken (genç) yetişkinlik, orta yaş yetişkinlik ve yaşlılıkta yetişkinliktir. Gelişim ödevlerini yerine getiremeyenler bir sonraki gelişim aşamasındaki gelişim ödevlerini yerine getirmekte ve tamamlamakta güçlük çeker.⁸⁵

Bilgi Yenileme, Öğrenme ve Gelişme Gereksinimi: İnsanların her yıl teorik bilgilerinin % 5’ini kaybetmektedirler. Bu durum ise bireylerin kaybettiği bilgileri yenilemelerine gereksinim duymalarına neden olur.⁸⁶

Kurumsal Gereksinimler: Halkın kurumunu tanıyıp benimsemesine, çalışanların çalıştıkları kurum ihtiyaçları doğrultusunda geliştirilmesine, kurumun verimli olarak işlemesine, çalışanların kendi işleriyle ilgili kanunları ve haklarını bilmesine ihtiyaç vardır.⁸⁷

Boş Zamanlarını Değerlendirme Gereksinimi: Bireyler boş zamanlarında estetik zevklerini karşılamak, beceri kazanmak, el sanatları gibi etkinlik yapma gibi konularda halk eğitimine ihtiyaç duyar.⁸⁸

⁸² Rifat OKÇABOL: a.g.e., 80

⁸³ Ahmet DUMAN: a.g.e., 43

⁸⁴ Ahmet DUMAN: a.g.e., 42

⁸⁵ Rifat OKÇABOL: a.g.e., 21

⁸⁶ Ahmet DUMAN: a.g.e., 42

⁸⁷ Rifat OKÇABOL: a.g.e., 22

⁸⁸ John LOWE: a.g.e., 39; Yahya Kemal KAYA: İnsan Yetiştirme Düzenimize Yeni Bir Yaklaşım (Ankara, 1993), 84

İnsan bilim ve teknolojiadaki, ekonomideki gelişmeler ışığında bulunduğu konumun ihtiyaçlarına cevap verebilmek için öğrenmeye ihtiyaç duyar.

Güven İhtiyacı: İçinde yaşadığı toplumda hayatını güven altına alma, kendine haz verecek şartları oluşturma garanti altına alma, kendine haz verecek şartları oluşturma çevredeki gelişmeleri izleme gibi ihtiyaçları vardır.⁸⁹

İş ve Etkin Rol İsteği: İş sahibi olup ve işinin gereği gibi yeni gelişmelere uyum yapabilmek ihtiyacıdır.

Değişiklik ve üreticilik, statü ve saygı, yeni ilgiler kazandırma, hızlı değişimlere uyum diğer ihtiyaçlar arasında sayılabilir.⁹⁰

Halk eğitimini gerektiren nedenleri çoğaltmak mümkündür. Önemli olan bu gerekleri değerlendirirken, halk eğitimi faaliyetlerini hangi kesimler üzerinde yoğunlaştırılacağıdır. Halk eğitimiyle ilgili hedef kitle ile ilgili tüm halk denilse de Tokyo Konferansında değinildiği gibi “ihmal edilmiş gruplar” yoksunluk içinde bulunanlara öncelik verilmesi faydalı olacaktır. Bu gruplar eğitim programlarından haberdar olmayıp, katılamamaktadır. İhmal edilmiş bu gruplar eğer eğitim almazlarsa, üretim kapasiteleri düşmekte, vergi kayıplarına neden olmakta işsizlik ortaya çıkmaktadır. Yoksul aile çocukları anne – baba desteğinden yoksundur. Okullar da başarısızlardır. Onun için bu gruptaki çocuklara örgün eğitimden sonra tamamlayıcı programlara ihtiyacı vardır.⁹¹

Ekonomik ve coğrafi özelliklerden kaynaklanan okumaz yazmazlar, köy ve kentte yoksul halk, işsizler, kadınlar, yaşlılar yoksunluk içindedir. Ayrıca kör, sağır, dilsiz, felçli hastalar zihinsel ve bedensel özürlü olduğu için

⁸⁹ İhsan KURT: a.g.e., 22

⁹⁰ İhsan KURT: a.g.e., 23

⁹¹ John LOWE: a.g.e., 64 – 65

yoksunluk içindedirler. Bu kesimlerin halk eğitimi gereksinimlerinin karşılanmasına öncelik verilmelidir.⁹²

Kısacası halk eğitimi, halkın her nedenle olursa olsun eğitim ihtiyacı dikkate alınma, yönetimin amacı, eğitim ihtiyacı olan halkın yararlanabileceği şekilde eğitimi yaymak olmalı⁹³, eğitim planlanmalı ve gerçekleştirilmelidir.

1.3. YETİŞKİN EĞİTİMİ

Bireyin her türlü gereksinmelerini karşılayabilmek için eğitime ihtiyaç duyması halk eğitimini ön plana çıkarmaktadır. Burada halk eğitimi ile yetişkin eğitimi eş anlamlı olarak kabul edilmiştir. Ancak kaynaklarda yetişkin eğitimi gelişim özellikleri, yetişkin eğitiminin özellikleri, öğretim ilkeleri, androgojik (yetişkin) eğitim ve öğrenme üzerinde durulmaktadır. Burada bu konulara değinilerek yetişkin (halk) üzerinde durulacaktır.

1.3.1. Yetişkinin Gelişim Özellikleri

Yetişkinle ilgili tanımlar şöyle ifade edilebilir:⁹⁴

- Üretim yapabilme yaşına gelme biyolojik tanım
- Oy kullanıp, ehliyet alabilme yaşına gelme yasal tanım
- Anne – baba olma tam zamanlı çalışma, eş olarak rolleri gerçekleştirebilme becerisi ve sahip olma toplumsal tanım
- Benlik kavramına erişildiği bireyin yaşamını kazanabilme, yaşamından sorumlu olma; öz – yönetimli olma: psikolojik tanım olmak çeşitli tanımlar vardır. Ancak kişinin öz – yönetimli olması ve daha çok sorumluluk almasını ifade eden psikolojik tanım daha belirgin bir tanımdır. Yetişkinlik (adulthood) ergenlik çağını izleyen ve yaşamın sonuna kadar devam eden ve

⁹² John LOWE: a.g.e., 66

⁹³ İbrahim Ethem BAŞARAN: Eğitim Yönetimi (Ankara, 2000), 14

⁹⁴ Malcolm KNOWLES: Yetişkin Öğrenenler, Çev. Serap AYHAN (Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 1996), 55

bu dönemin belirgin özellikleri olarak ifade edilen psikolojik ve toplumsal olgunluktur.⁹⁵

“Yetişkin; zihinsel, bedensel gelişimini tamamlamış ve psikolojik olgunluğa erişmiş, ekonomik bağımsızlığını kazanmış ve toplumda bir sorumluluk üstlenmiş bireylere denir.”⁹⁶

Yetişkinlerin bir özelliği diğerine uymamaktadır. Yetişkinlerin öğrenme hızları, psikolojik ve fiziki özellikler yönünden farklı özelliklere sahiptir.⁹⁷ Ancak genel anlamda yetişkinin ortak özellikleri dikkate alındığında yetişkinin gelişim özellikleri şöyle sınıflandırılabilir.

1.3.1.1. Fiziksel Gelişim Özellikleri

Bireylerin yaşı ilerledikçe bazı fiziksel yeteneklerinde gerileme başlar.

- Görme yeteneği 20 – 25 yaşında en üst seviyede iken 40 – 45 yaşlarına doğru zayıflar.
- İşitme yeteneği 50 – 55 ten sonra azalır.
- Isı değişimlerine uyum sağlamada zorlanır.
- Kas gücünde azalma görülür.⁹⁸
- Bünyesi hastalıklara karşı zayıflar. Çabuk hastalanır.
- Duyu organları zayıflar, algılama zorlanır.
- Deri buruşur. Yaralanmalarda geç iyileşir.
- Cinsel gücü zayıflar.⁹⁹

⁹⁵ Colin TİTMUS, Paz BUTTEDAHL, Diana IRONSIDE ve Paul LENGFRAND: a.g.e., 22

⁹⁶ Cevat CELEP: a.g.e., 40

⁹⁷ John LOWE: a.g.e., 56

⁹⁸ Cevat CELEP: a.g.e., 40 – 41

⁹⁹ Eşref KILIÇ: a.g.e., 20 – 21

Bireylerin en çok beceri öğrenme hızlarında azalma görülür. 50 – 55 yaşından sonra zihni yeteneklerde azalma görülebilir.

Yetişkin bir olay ve durumda genelden özele doğru düşünür. Kendi mesleği alanındaki rakamlarla düşünür. Olayları kendine göre açıklar, olaylar arasında ilişki kurmada hata yapabilir. Kelime dağarcığında düşüş, cümle kurmada güçlük çekme görülebilir.¹⁰⁰

Yetişkinin zeka gelişimi 23 yaşına kadar devam eder. 40 yaşına kadar düz bir çizgidedir. 30 – 40 yaşlarında problem çözme ve akıl yürütme yetenekleri gelişmiştir. 55 – 73 yaşları arasında fazla bir değişme olmazken, 73 – 85 yaşlarında zeka seviyesinde düşme görülür. Ancak genel yeteneklerinde aynı şekilde azalma olmaz. Uzun süre problem çözme gibi genel yeteneklerini korurlar. Sosyo-kültürel kaynaklardan beslenirler. Bu 50 – 55 yaşlarına kadar devam eder. 50 – 55 yaşlarından sonra genel yeteneklerinde azalma görülebilir.¹⁰¹ Ancak genel kültürü, olayları yorumlama yeteneği artarak devam eder.¹⁰² Bu noktalar yetişkinin yaşı ilerledikçe artış gösteren olumlu özelliklerini oluşturur.

1.3.1.2. Psikolojik Gelişim Özellikleri

Yetişkinin benlik algısı gelişmiştir. Yetişkin kendi başına karar verebilir, kendi hayatını yönetebilir. Kendini başkalarının küçük görmesinden hoşlanmaz. Kendi benliğinin olduğu gibi kabul edilmesini ister. Başkalarının kendisinin ne yapması gerektiğini söylemesini yargılamasını, cezalandırma istemesine karşı koyar, kaçınır.

Yaş ilerledikçe yetişkinin zamanı çok kıymetlenir. Beklentilerini, tasarladığı işleri hemen yapmak ister onlar üzerine daha çok yoğunlaşıp, zaman harcar.¹⁰³

¹⁰⁰ İhsan KURT: a.g.e., 104 – 105

¹⁰¹ İhsan KURT: a.g.e., 103

¹⁰² Eşref KILIÇ: a.g.e., 21

¹⁰³ Rifat MİSER: a.g.e., 20 – 21

Bireyin her yaşta toplum tarafından beklediği ve oynamasını istediği roller vardır. Bu rollere gelişim ödevleri denmektedir.

Birey yaşı ilerledikçe yaşının gereği olan gelişim ödevlerini, rolleri yerine getirmesi kendisinden istenir.¹⁰⁴ Bu rolleri yerine getirmemezse uyum problemi ortaya çıkar.

Yetişkinler duyguludur. Duygulu ve coşkulu olması öğrenmesini olumlu yönde etkiler. Kendi öğrenme süreçlerini kendileri planlayıp uygularlar. Katıldığı öğrenme etkinliğinin kendi yaşamına neler kattığını irdeleyip, faydalı olduğunu düşündüğü etkinliklere katılır. Aksi takdirde eğitim etkinliklerinden ayrılırlar. Zengin bir yaşantı düzeyine sahip olup, kendini ve başkalarını etkileyen kararlar alırlar.¹⁰⁵

Bireyler yaşları ilerledikçe emir almaktan hoşlanmadıkları için istemedikleri bir durumla karşılaşınca çekinmeden itiraz ederler.¹⁰⁶

Gençlikte ahlak gelişimini tamamlayamayan bireyler yetişkinlikte ahlak seviyelerine ulaşamazlar.

Yetişkinlerin kanaatleri, muhakemeleri, zengin hayat tecrübeleri vardır. Okuma, sohbet etme, çevreyle uğraşma gibi basit işleri tercih ederler. İnsanlarla sürekli ilişki içinde olmaları, yeni ilgi alanlarıyla uğraşmaları onları zihnen gerilemesini engeller. Yaşlılar eskiye hasret duyarlar, sağlıklarından şikayet ederler. Uyku düzenleri bozulur, konuşma ve bellek bozukluğu, mizaçta çökme görülebilir.¹⁰⁷

Yetişkin bir eğitim alıyorsa, mesleği, işi yoksa nasıl bir iş bulabileceği gibi konularda sürekli düşünür.

Emekliye ayrılan yetiştikten işe yaramama duygusu, karamsarlık, korku, hayattan memnun olmama gibi psikolojik sıkıntılar görülebilir. İlgileri,

¹⁰⁴ Cevat CELEP: a.g.e., 41

¹⁰⁵ Rifat OKÇABOL: a.g.e., 69

¹⁰⁶ İhsan KURT: a.g.e., 97

¹⁰⁷ İhsan KURT: a.g.e., 105

temel ihtiyaçlarının, psikolojik özelliklerinin bilinmesi eğitim açısından önemlidir. Psikolojik özellikleri bilinirse eğitimde başarı artar.

Duygusal konularda tepki olarak ifade olarak ilerleyen yaşlarda yavaşlama görülür. Kadınların erkeklere göre daha duygusal olduğu söylenebilir.¹⁰⁸

1.3.1.3. Toplumsal Gelişim Özellikleri

- Yetişkinler üretken olmayı isterler.
- Başkalarıyla iyi ilişkiler dostluklar kurarlar.
- Dürüst, güvenilir olmayı önemserler.
- İlgi sayıları zamanla azalmakla birlikte ve ilgilerde derinleşme olur. İlgilendikleri konuyu ayrıntılı öğrenmek isterler.
- Meslek ve toplumu ilgilendiren meselelere yoğunlaşırlar.
- Kendi dışındaki insanların sorunlarıyla yakından ilgilenirler.
- Gelişim ödevlerini başarırlarsa mutlu olurlar. Toplumdaki rolleri başarıp yerine getirmek için gerekli olan bilgi ve becerileri kazanmak için eğitime güdülenirler.
- Aileyle, toplumla ve meslekle ilgili gelişim ödevleri öncelikleri arasında yer alır.¹⁰⁹
- Yetişkin arkadaş grupları, siyasi, toplumsal, dini, gönüllü katılarak sosyal çevre ve yeni roller üstlenir. Bu rolleri yerine getirebilmek için eğitime ihtiyaç duyarlar.

Sosyal olgun kişiler şefkatli, dürüst, uyumlu araştırmacı orijinal, neşeli lider olma gibi özelliklere sahiptir. Sosyal olgun kişiliğin özelliği benlik

¹⁰⁸ İhsan KURT: a.g.e., 106 – 108

¹⁰⁹ Rifat MİSER: a.g.e., 22 – 24

duygusu gelişmiştir. İnsanlarla sıcak ilişki kurabilir. Temel duygusal güvenlik kendini gerçekleştirme yeteneği vardır. Kendine özgü bir hayat felsefesi vardır.

Bireylerin içinde yer aldıkları sosyal grubun özellikleri, yaşı, mesleği, geliri, inançları, evli olup olmaması gibi özellikler eğitime katılmasını etkiler.¹¹⁰

Bir yetişkinin davranışı kişiliği, çocukluk ve ergenlik döneminde biçimlenir. Öğrendikleri kişiliği ve davranışlarını hayata bakış açısını önemli ölçüde etkiler.¹¹¹

1.3.2. Eğitim Açısından Yetişkin Özellikleri

Eğitimin amacı yetişkinin sorunlarını çözmesine yönelik olup, yetişkinin ihtiyaç duyduğu sanatsal, kültürel mesleki bilgi ve beceriyi kazandırmaktır.

Birey eğitime,

- Kendi çalışma saatleri dışında zaman ayırabilir.
- Güvensizlik, tedirginlik vardır.
- Daha önce elde ettiği bilgi ve beceri de üzerine yeni bilgi ve beceriler eklenir.
- Öğrenme etkinliklerinin dostça olması gerekir.
- Eğitimde etkin katılmayı, serbest olmayı ve kişiliğine saygı duyulmasını ister.
- Sorunlarına çözüm getiren öğretmenlere açık, ancak çözüm getirmeyen öğretmenlere kapalıdır.¹¹²
- Yetişkinlere uygulanan eğitim de bazı noktalara dikkat edilmelidir.

¹¹⁰ İhsan KURT: a.g.e., 98

¹¹¹ Eşref KILIÇ: a.g.e., 22

¹¹² Cevat CELEP:a.g.e., 43-58

- Yetişkinine eğitim ortamı olarak güven duyabileceği bir ortam sunulmalıdır.

- Gelişme isteği desteklenmelidir.

- Karşılaştığı sorunları akılcı yolla çözebileceği öğretilmelidir.¹¹³

- Yetişkinine bir arkadaş gibi davranılmalıdır.

- Eğitici bilgisi ve tecrübesiyle yetişkin üzerinde disiplin kurabilir ve etkili olabilir. Yoksa zorlamayla disiplin kuramaz.

- Yetişkinler alingan olduğu için buna çağrışım yapacak davranışlardan kaçınılmalıdır.

- Yetişkinlere sunulan bilgi ve beceriler onun hemen işine yarayabileceği, uygulanabileceği bilgi ve beceriler olmalıdır.

- Yetişkinler ailesi, toplum ve kendi meslekleri ile ilgili konuları öğrenmeye heveslidirler. O nedenle ihtiyacı olan konularda eğitim verilmelidir.

- Yetişkinler öğrenme sırasında işbirliğine yatkındırlar. Kendi bilgi ve beceri ve deneyimlerini arkadaşlarıyla paylaşırlar. Grubun başarılı olmasına katkı sağlayabilirler. O nedenle görüşmelerine başvurulmalıdır.

- Öğrenme sürecine aktif katılmayı karar süresince düşüncelerini sunmayı isterler bu imkan kendilerine sunulmalıdır.

- Zamanları kesinlikle israf edilmemelidir. Çünkü zamanları kıymetlidir.

Kısacası, yetişkinin bütün özellikleri dikkate alınarak programlar yetişkinin ilgi ve ihtiyaçlarını karşılayıcı olmalıdır. Öğrenme konusu durumun

¹¹³ İhsan KURT:a.g.e., 103

içine getirilerek yetişkin ihtiyaç duyduğunda harekete geçilir. Öğrenme ve öğretme faaliyeti başlatılır. Öğrenen ön planda olur.¹¹⁴

1.3.3. Yetişkin Eğitiminde Öğretim İlkeleri

Yetişkinde öğrenmeyi sağlama faaliyetine öğrenme denir.¹¹⁵ Yetişkinlere uygulanan öğretim süreçleriyle ilgili bazı ilkeler vardır. Bu ilkeler şunlardır.

- Yeni öğrenilen bilgi eski bilgilerle ilişkilendirilmelidir. Bu uygulama öğrenmeyi kolaylaştırır.
- Eğitici kaset, dergi , kitap gibi araçları kursiyerlerin kullanma imkanı sunarak, kendi kendilerine öğrenmeleri öğretilir. Öğretici kolaylaştırıcı olur.
- İnsanların öğrenme hızları farklı olduğu için onların anlayabileceği dil, yöntem ve teknikler uygulanarak, öğrenme hızlarını dikkate alarak öğretim bireyselleştirilmelidir.
- Öğrenme konusu, hızı yetişkinin her birinin tecrübesiyle ilişkilendirilmelidir.
- Katılımcıların etkileşimlerinin kolay olduğu, ısınma, aydınlatma, havalandırma, oturma düzenine dikkat edildiği ses düzenlerinin yetişkin özelliklerine göre ayarlandığı fiziksel ortamlar hazırlanmalıdır.
- Yetişkinlerin psikolojik olarak kendini rahat hissettiği, kendisinin değeri görüldüğü, saygı duyulduğu, destekleyici, onaylayıcı öğrenmeye teşvik edici psikolojik ortamlar sağlanmalıdır.
- Öğretmen katılımcıya saygılı ve dostça davranmalıdır.
- Öğrenme ortamında serbest iletişim olmalıdır.

¹¹⁴ İhsan KURT: a.g.e, 157-158

¹¹⁵ Nuray SENEMOĞLU: : Gelişim Öğrenme ve Öğretim (Ankara, 2004), 430

- Ödüllendirme olmalıdır.
- Öğretilcek konular uygulanabilir ve sorunların çözümü olmalıdır.
- Küme yöntemiyle konuyla ilgili yetişkin tecrübelerini aktardığı yöntemlere ağırlık verilmelidir.
- Yetişkinlerin yanı sıra sorunlarından yararlanılmalıdır.
- Empati kurulmalı olumlu düşünülmalıdır.
- Katılımcının kendisini değerlendirmesine, öz değerlendirmesine fırsat verilmelidir.
- Kursiyerler işbirliği yaparak birlikte öğrenmeye teşvik edilmelidir.
- Beceriye dayalı öğrenmede pekiştirilmesi ve unutulmaması için tekrar edilmelidir.
- Kursiyerlerin öğreticiye yönelik ilk izlenimleri kursiyerlerin devamını etkiler. İzlenimlerin olumlu olması için gayret gösterilmelidir. ¹¹⁶

Kısacası öğretim ilkeleri, ilk izlenim, ilgi, tekrar, etkileşim, ortak amaçları, açık kurallar, kendini değerlendirme, yaşantı ve sorun merkezli öğrenme, sorun serbest iletişim, serbest davranma olarak sıralanabilir. ¹¹⁷

1.3.4. Yetişkin Eğitimi ve Örgün Eğitim

Farklı yetişkin eğitimi bazı özellikleriyle özgün eğitimden farklıdır. Bu farklılıklar şunlardır:

- Örgün eğitimde öğrenciye gelecekte karşılaşılabileceği sorumlulukları ilgili bilgi ve becerileri öğretilir. Amaç öğrencinin kişiliğini geliştirmedir.

¹¹⁶ Rifat MİSER:a.g.e., 27-29

¹¹⁷ Cevap CELEP:a.g.e.,56-57

Halk eğitim sorun ortaya çıktığında, sorunu çözmeye yönelik hemen verilen bir eğitimidir.

- Çocuğa daha önceden belirlenmiş bilgi ve beceri kazandırılmaya çalışılır. Öğrenci önceden belirlenmiş bilgi ve becerileri kazanmak zorundadır. Halk eğitim programları öncelikle yetişkinin ihtiyaç duygu bilgi ve becerileri içerir. Dolayısıyla programlar yetişkin görüşleri alınarak belirlenir.

- Öğrenci yanlış davrandığında kişiliğini sevdirecek yönde uygulanılabilir. Oysa yetişkin kişiliğine saygı duyulmasını ister. Yetişkinin kişiliği korunmalı, azarlanmamalıdır.

- Öğrencinin öğrenmeye ayıracağı zamanı boldur. Oysa yetişkinin zamanı sınırlıdır. Çalışma saatlerinden arta kalan zamanda eğitime katılabilir.

- Çocuğun daha önce elde ettiği deneyimi yoktur. Yetişkinin bilgi ve beceri deneyimi vardır.

- Öğretmede öğrencinin güven duygusu gelişmiştir. Yetişkinin öğrenmede endişeli olup kendisine yeterince güvenmezler. Üstelik daha önce elde edilmiş olumsuz deneyimler yetişkinin başarısını olumsuz etkiler.

- Öğrenci örgün eğitime devam etmekle zorundadır. Yetişkinin öğretime devam etmesi için ihtiyaç hissetmesi ve güdülenmesi gerekir.

- Eğitici öğrenciye baba gibi yetişkine arkadaş gibi davranmalıdır. ¹¹⁸

Çocuk ve yetişkin arasındaki fizik, psikolojik farklılıklar onların eğitimine farklı yaklaşması gerektiğini ortaya koyar. Öte yandan yetişkinlerin, yaşları, cinsiyetleri beklentileri, bilgi beceri birikimleri, tutumları, öğrenme güdöleri, öğrenmeye hazır bulunuşlukları vb. özellikleri de kendi aralarında farklılık gösterir. Bu nedenlerle yetişkin eğitilmesi eğitim etkinlikleri düzenlerken bütün bu farklılıkları göz önünde bulundurmalıdır. ¹¹⁹

¹¹⁸ Cevat GERAY:a.g.e., 32-33

¹¹⁹ İhsan KURT.a.g.e., 70

1.3.5. Yetişkinlerde Öğrenme, Öğrenmeye GÜdülenme

Yetişkinlerde öğrenme “düşünsel, bedensel ve toplumsal olgunluğa erişmiş kimselerin yeni bilgi ve becerileri edinmesi yeni tutumlar getirilmesi işlemi....”¹²⁰ olarak ifade edilirken yetişkinlerin öğrenmesini etkileyen çocukların öğrenmesinde farklı faktörlerin olduğu kabul edilir.

Genel olarak yetişkinin kendi yaşantısı yoluyla çevresiyle etkileşim sonucu meydana gelen kalıcı ize yaşantı denir. Davranışında meydana gelen değişme öğrenme denir.¹²¹

Yetişkinlerde, halk eğitimin en çok ön plana çıkan özelliklerinden birisi olan öğrenmeye ihtiyaç hissetmesi orayı, güdülenmesidir. Güdülenirse öğrenmeye katılır. Yoksa kısa sürede öğrenme etkinliğini terk eder. Güdüleme, içten ya da dıştan gelen, dürtü, ceza, kural vb. uyarıcılarla bireyi harekete geçiren bir davranışı belirli bir amaca yönelmesini sağlayabilmek için bireyin öğrenmesinde güdülenme olumlu etki yapar.

Yetişkinlerde öğrenme hızlarında 42-45 yaşlarında %1 oranında azalma olur. Daha sonra öğrenme hızları daha da azalır.

Eğer başlangıçta çocuklukta gençlikte, ulaşılan eğitim düzeyi yüksekse yetişkinin öğrenme gücü artar. Zihinsel gücünü kullandığı bir işte çalışan bireyin öğrenmesi diğerlerine göre daha kolaydır.¹²²

Yetişkin kendisine yeterince zaman verilmek kaydıyla 20 ile 60 yaş arasında bilgi ve becerileri öğrenebilir. Yaş ilerledikçe öğrenme eskisi kadar hızlı olmaz.¹²³

Yetişkinler ilgi duydukları alanlarda eğitime katılmada heveslidirler. Eğitimciler kursiyerlerin anlayabilecekleri dil, yöntem ve teknikler uygulanmalıdır. İlgileri ile ihtiyaçları eğitim süreci bütünleştirilmelidir.

¹²⁰ Colin TİTMUS; Paz BUTTEDAHL, Diana RONSİDE ve Paul LENGRAHD: a.g.e.,23

¹²¹ Nuray SENEMOĞLU: a.g.e., 86-88

¹²² Celep GELEP:a.g.e., 45-46

¹²³ Cevat GERAY,:a.g.e., 28

Yetişkinin fikri alınarak öğrenme ve öğretim sürecine yetişkinin katılımı sağlanmalıdır. Çeşitli görsel araçlar sunulmalıdır. Grup tartışması, beyin fırtınası gibi teknikler uygulanmalıdır.

Yetişkinine eğitim sürecinde ne öğretiliceği açıklanarak onların mesleki sorunlarını giderici eğitim etkinlikleri yapılmalıdır. Yapılan eğitimle katılımcının gereksinimleri arasında bağ kurulmalıdır.

Katılımcının hangi amaçla kurslara geldiği belirlenerek, kursiyerlerin çalıştıkları işleriyle ilgili bağ kurulmalıdır.¹²⁴

Yetişkinlerin yaşlarına göre ilgileri değişmektedir. Gençler, spora, fiziksel faaliyetlere yönelir ve serbest hareket eder. 30-40 yaş grubu ise, kazanca dönük işlere, saygınlık kazanmaya, toplumsal sorumluluk sahibi olmaya ilgi duyar. 40 yaşa doğru ilerledikçe destek kurmaya, beceri kazandırıcı eğitime, yaparak öğrenmeye toplumdaki rollerini yerine getirmesine yardımcı olacak bilgi ve beceri kazanmaya ilgi duyarlar.¹²⁵

Süre ile sınırlı olunmazsa yetişkinler gençlere göre daha iyi öğrenirler. Onun için yetişkinine yeterince zaman verilmelidir. Yani öğrenme hızları dikkate alınmalıdır.¹²⁶

Yetişkinler ilgi duydukları alanda çabuk öğrenirler.

Yetişkinlerde meslek güdüsü (işe hazırlanıp, bir işe girme), kişisel gelişme güdüsü (genel kültür, sosyal ve sanatsal gelişmeye yönelik), toplumsal güdü (bireyin diğer bireylerle sosyal ilişki kurarak, toplum içindeki sosyal statüsünü yükseltme) yetişkinlerin eğitim etkinliklerine katılmasında etkili olur.¹²⁷

Yeni işe girmek, boş zamanlarını değerlendirmek, daha bilgili olmak, yeni bireylerle tanışmak, işiyle ilgili rollerini, görevlerini yerine getirmek

¹²⁴ Cevat CELEP: a.g.e., 49-52

¹²⁵ Cevat GERAY: a.g.e., 30

¹²⁶ Eşraf KILIÇ, a.g.e., 27

¹²⁷ Cevat CELEP, a.g.e., 48

gelirini arttırmak, kişiliğini geliştirme gibi amaçlarla ilgili yapılan faaliyetler yetişkini güdeleyen faktörlerdir.¹²⁸

Güdülenmiş bireyler öğrenme etkinliklerini istekli katılırlar ve başarılı olurlar. Öğrenme etkinlikleri yetişkinin yaşantısıyla ilişkili öğrenme hızlı olur.¹²⁹

Kendisinde eksiklik duyduğu konularda, destek kurmaya, mesleğinde ilerlemeye iş sahibi olmayıp beceri kazanmaya, toplumdaki rollerini yerine getirmeye yarayıcı bilgilere, yaparak öğrenmeye uygun konuları daha çok ilgili duyuyorlar.¹³⁰ Öte yandan yetişkinlerin sahip oldukları bilgi ve beceriler öğrenme ortamlarına getirilerek geçmişte sahip oldukları zengin yaşantıları yeni öğrenmelerle bağ kurdurulursa¹³¹ yetişkinin yeni öğrenmelere karşı kapalılıkları aşılabılır

“Androgoji, yetişkinlerin öğrenmesine yardım etme sanat ve bilimi ve bu maksatla yetişkin eğitimi kuram ve süreçleri ile teknolojinin incelenmesi anlamına gelen” bilimdir.¹³²

Yetişkinleri öğrenmeye iten nedenler şöyle sıralanabilir:

Bilme Gereksinimi: Bir konuda neden öğrenmeleri gerektiği ve öğrendiklerini zaman yetişkinler ne yarar sağlayacaklarını bilmek isterler. Onun için öğretmen bilme gereksiniminin farkına varmalarıyla yardımcı olmalıdır.

Öğrenenlerin Benlik Algısı: Yetişkinler kendi yaşamlarını ilgilendiren konuda kendileri karar verirler ve böyle bir benlik algısı vardır. Başkalarının kendisini yönetebilecek yeterliliğe sahip birey olduğunu kabul etmesini

¹²⁸ Cevat CELEP: a.g.e., 47

¹²⁹ Rifat OKÇABAL: a.g.e.,46

¹³⁰ İhsan KURT: a.g.e., 170

¹³¹ Ersin YALÇIN:Öğrenen ve Öğreten Arasındaki İletişimin Yetişkin Eğitimi Süreci açısından Değerlendirilmesi,Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2002,18-19

¹³² Colin TİTMUS, Paz BUTTEDAHL, Diana IRONSİDE ve Paul LENGRAND:a.g.e., 23

isterler. Dayatmaya dayalı öğretmenlerin davranışlarını kabul etmezler, içerlerler ve direnç gösterirler.

Öğrenenlerin Yaşantılarının Rolü: Yetişkin öğrenme ortamına katıldığında gençlere göre daha fazla birikimlere sahiptir. Farklı yaşantıları ve farklı tecrübeleri vardır. Onun için öğrenme bireyselleştirilmelidir. Yetişkinlerin geniş yaşantı birikimlerine sahip olması, yeni öğrenmeleri umursamamasına, yeni fikirlere bilgilere zihnini kapatmasına neden olabilmektedir. Onunla duyarlılık eğitimi, derin düşünme (meditasyon), kesin konuşma (domatizm) ölçüleri gibi teknikler öğretmenler tarafından kullanılabilir. ¹³³

Yetişkin yaşantıları kim olduğu ile ilgilidir. Onun için yetişkinin yaşantılarına öğrenme süreçlerini düzenlerken önem verilmelidir.

Öğrenmeye hazır olma: Yetişkin gerçek yaşamda problemleriyle başa çıkmasını sağlayacak bilmeye, öğrenmeye gereksinim duyarlar. Yetişkin bir sonraki yaşam basamağındaki gelişim ödevlerini toplumun kendisine verdiği rolleri öğrenerek uygulamaya gereksinim duyar. Bu da onu öğrenmeye hazır kılar.

Öğrenmeye Yönelme: Yetişkin öğreneceği bilgi ve becerileri hayatında kullanabilecekse yaşamındaki bir sorunu çözecekse öğrenmeye yönelir ve çabalar.

Güdülenme: Yetişkinde içsel güdüleyiciler daha etkili olur. Bunlar öz-saygı, iş doyumunu yaşam kaliteli vb. dir. Yetişkinde dışsal güdüleyiciden çok içsel güdüleyiciler kullanılırsa, öğrenmeye daha fazla güdülenirler. ¹³⁴

Yetişkinlerde öğrenmeyle ilgili şunlar ifade edilebilir:

¹³³ Malcolm KNOWLES: Yetişkin Öğrenenler, Çev.Serap AYHAN (Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi,1996), 57-59

¹³⁴ Malcolm KNOWLES: a.g.e., 60-62

Yetişkinler her yaşta öğrenebilir. Ancak yetişkinlerin öğrenme hızlarında düşme olduğu için gençlere oranla daha fazla zamana ihtiyaçları vardır.

Yetişkininin öğrenmeye ilişkin özellikleri

- Eğitimde söz sahibi olmak ister.

- Tecrübe ve önceki öğrenmelerini paylaşmak ister. Deneyimlerini yeni öğrenmelerle ilişkilendirirse öğrenme kolaylaşır.

- Yetişkinin gelişim ödevleri yaşı ilerledikçe değişir. Yeni bir gelişim ödevi yeni bilgileri öğrenmeyi gerektirir. Yetişkinlerin öğrenmenin gelişim ödevlerine yardımcı olacağını, hayatında işine yarayacağını fark ettiklerinde öğrenme konusunda istekli olurlar, güdülenirler.

- Yetişkinlerde öğrenme merkezli ve yetişkinin sorunların kısa sürede çözüm üretecek nitelikte olmalıdır.

- Yetişkinlerin zeka ve yeteneklerinde düşme olmaz. Sadece verdikleri tepki hızında ve öğrenme hızlarında azalma olur. Kendilerine istenilen süre verilirse öğrenebilir. Sadece zaman yönünde sınırlandırılırsa öğrenme düzeyinde başarısında azalma olur. Kişinin fiziksel durumu öğretim düzeyi düşükse, öğrenmeden kaçınma varsa öğrenme yeteneğinde körelme olur.

Gereken akıcı zeka aktifken, yaş ilerledikçe etkinliği azalır. Ancak bu sefer birikimli zeka gelişir ve zeka dengede kalır.¹³⁵

İleri zekalı bireyler değişime açık olmakla birlikte zeka düzeyleri düşük olanlar değişime daha fazla karşı koymaktadırlar.

Yetişkinin yaşı ilerledikçe problem çözme yeteneğinde muhakeme kaybı olmakta ve devinsel becerileri azalmaktadır. Ancak kavrayış

¹³⁵ Rifat MİSER: a.g.e., 24-25

yeteneklerinde ilerleme olur. Kayıplarını çevre etkisiyle kazandıklarıyla kapatır.¹³⁶

Öğrenmeyle ilgili konular motivasyon, ilgiler, algılama, öğrenmenin transferi, sosyal psikoloji, öğrenmede bireysel problemler olarak sıralanabilir.¹³⁷

Yetişkinlerde öğrenme aşamaları:

Ayırdına varma: Yeni bilgileme becerinin farkına varır.

İlgilenme: Yeni bilginin faydalı ve üstün yönlerini araştırır bilgi sahibi olur.

Hesaplama: Alacağı yeni bilginin kendine maliyetini hesaplar

Deneme: Kursu dener hesabının doğru olup olmadığını kontrol eder. Uygulama olarak belirlidir.

Değerlendirme: Uygulama sonuncunda eğitimin amacına ulaşmış olup olmadığını değerlendirir.¹³⁸

Genel olarak, yetişkinin para kazanma isteği somut, kültürünü artırmaya yönelik soyut öğrenme güduları güdüleyebilir. Her yetişkinin bireysel ve toplumsal ihtiyaçları farklılık gösterir. Onun için halk eğitimcisi bireyin öğrenmesine yönelten güdülerin farkında olarak ona göre eğitimi düzenlemesi gerekir.¹³⁹

Yetişkinin ilerleyen yıllarda yetişkinin özelliklerinden kaynaklanan bir eğitim anlayışına ihtiyacı doğar. Olgunlaşmayla birlikte yeni eğitim yaklaşımı

¹³⁶ John LOWE:a.g.e., 55-56

¹³⁷ İhsan KURT:a.g.e.,158

¹³⁸ Cevap GERAY: a.g.e.,34-35

¹³⁹ Cevat GERAY:a.g.e.,29

“Androgoji (yetişkinlere öğretmen bilimi)”¹⁴⁰ bir zorunluluk olarak ön plana geçer.

Yetişkinin öğrenmesinde yetişkin-öğretmen ilişkisinin boyutu değişir. Yetişkinin öğrenmeye yönelik tutumları onun öğrenmeye istekli olup olmamasını etkiler. Öğrenen ve öğreten birbirini doğru anlarsa eğitim süreci verimli ve dinamik geçer.¹⁴¹

Androgoji eğitim öğrenme açısından yetişkinin şu özelliklere sahip olduğunu kabul eder.

- Yetişkinin zamanının etkin kullanılmasını ister.
- Kursların kendi deneyimleriyle bağ kurarak öğretim süreçlerini düzenlemesini ister.
- İnançlarına ters düşen fikirleri reddeder.
- Öğrenci araçlarının bol olmasını ister.
- Yetişkin öğrendiği bilginin hayatına hemen uygulanabilir, sorunlarına çözüm üretilir olmasına dikkat eder. Programların buna göre planlanıp uygulanmasını ister.

Yetişkinin eğitim (Androgojik eğitim) 1926’da Edward C.LİNDEMANN’ın “Yetişkin Eğitiminin Anlamı” isimli kitabını yayınlamasıyla bir bilim haline gelmiştir.¹⁴²

Yetişkinler ilgi odaklarına göre ve eğitime katılma nedenlerine göre sınıflandırılacak olursa şu şekilde ifade edilebilir.

- Amaç yönetimli yetişkinler
- Etkinlik yönetimli yetişkinler

¹⁴⁰ İhsan KURT:a.g.e.,156

¹⁴¹ Cevat CELEP: a.g.e.,156

¹⁴² Malcolm KNOWLES:a.g.e.,27

- Öğrenme yönetimli yetişkinler

Yetişkinler amaç etkinlik öğrenme yönetimleri bilinirse niçin ve nasıl öğrendikleri belirlenebilir.¹⁴³

Yetişkin öğrenmeye ve yeteneklerini geliştirmeye ihtiyacı olduğu bir gerçektir.¹⁴⁴

1.3.6.Yetişkinin Eğitime Katılma Engelleri ve Katılma

Yetişkinler öğrenciler gibi tam zamanlı olarak eğitime katılamazlar. Yetişkinlerin eğitime katılmasını olumsuz etkileyen engeller vardır. Yetişkinin eğitime katılım engelleri kişisel engeller, ev hayatı ve dış faktörler olarak sınıflandırılabilir. Bu engelleri şöyle açıklayabiliriz.

Kişisel engeller: Öğrenmeyi istememe, olumsuz düşünme, parasızlık, bilinmeyenden korkmak, gülünç duruma düşme endişesi, zihinsel fiziksel ve sosyal bakımdan yetersizlik eğitime katılımını engeller.

Ev hayatı: Evdeki hayatın eğitime uygun olması, ev işlerinin yoğun olması, ev imkanlarının iyi olmaması fertlerin engellemesi vb. yetişkinin eğitime katılımını engeller.¹⁴⁵

Dış Engeller: Aşırı yorgunluk, ulaşım güçlüğü, vardiyalı çalışma, eğitim imkanlarının hiç bulamadığı, bürokratların yetişkin eğitimini önemsiz görüp, destek vermemesi, küçük bir kesimin eğitim imkanlarından faydalanırken diğerlerinin eğitimden yararlanmaması, yetişkinin eğitimi amaçların bütünlük olmaması yetişkinin eğitime katılımını engeller.

Halka eğitim faaliyetlerinin yeterince tanıtılıp bilgilendirilmemesi, eğitim imkânlarına kolayca erişilmemesi¹⁴⁶ aldığı eğitimin kısa sürede hayatına aktarılıp, problemlerine çözüm üretecek nitelikte olmaması, akademik

¹⁴³ Ahmet DUMAN:a.g.e.,150-106

¹⁴⁴ İhsan KURT:a.g.e.,155

¹⁴⁵ Cevap CELEP:a.g.e.,54

¹⁴⁶ John LOWE:a.g.e.,42

düzeyeninin düşük olması, toplumda dışlanması, kültürel uyumsuzluk yetişkininin eğitime katılımını engelleyen diğer engeller arasında sayılabilir.¹⁴⁷

Unutulmaması gereken bir noktada, yetişkinin zamanın önemli olarak gördüğüdür. Yetişkin zamanını planlayarak etkin kullanma, sahip olduğu mevcut zamanda daha çok iş yapma, ya da yapmak istediği etkinlikleri, işleri gerçekleştirmek ister.¹⁴⁸ Yetişkin işi ve diğer yoğunluğu içinde eğitime ayırdığı zamanın kurs programlarının iyi planlanmadığını zamanın kötüye kullanıldığını düşünülürse kursu terk eder.

Yetişkinlerde eğitime katılma eğitiminin amacına ulaşabilmesi açısından önemlidir. Yetişkinlerin eğitime katılması için öncelikle güdülenmesi gerekir. İhtiyaç bireyi güdüler. Güdülenen birey eğitime katılır: onun için bireyin kendisinin eğitime ihtiyacı olduğunu hissetmesi gerekir.

Öğrenmeye yönelme açısından dışsal güdüler öğrenciler için kullanırken, daha çok yetişkinlerde öğrenmeye yönelme açısından içsel güdüler etkili olur.

Ücret terfi dışsal güdüleyici olabilir. Daha bilgili olmak, becerili olmak, yeni iş için hazırlık yapma, ilginç kişilerle tanışma, görevlerini yapma, boş zamanlarını değerlendirme, ailedeki rolleri yerine getirme, geliri arttırma gelişim ödevleri halkın eğitime katılmasında etkili olan önemli faktörlerdendir.

Yetişkinlerin eğitim programlarının hazırlanma aşamasında karar alma süreçlerine katılırsa, katılma engelleri belirlenerek giderilirse ve hazırlanan program yetişkinin öğrenme ihtiyacına cevap verirse tam katılma olur. Güdü bireyin ihtiyacını karşılamaya zorlayan içsel bir gerilim olduğu için, ihtiyaç katılımın belirleyicisi olarak katılımın en çok etkileyen faktördür¹⁴⁹.

¹⁴⁷ İhsan KURT: a.g.e.,184

¹⁴⁸ İsmail EFİL: "Zaman Yönetimi", Sınıf Yönetimi, Editör. Leyla KÜÇÜKAHMET (Ankara, 2004), 130-131

¹⁴⁹ Rifat MİSER: a.g.e., 30-32

Yetişkinin eğitime tam katılımının sağlamak için yetişkinin eğitime karşı olumlu tutum geliştirmesine yardım edilir.

Yetişkinlerin eğitime katılımını en üst düzeye çıkarmak için şunlar yapılabilir:

- Eğitim ihtiyaçları topluma göre belirlenir.
- Meslek dalları dikkate alınır.
- Gelir farklılıklarına dikkat edilir.
- Eğitimin yer ve zamanın uygun olmasına dikkat edilir.
- Yerel önderin etkisinden yararlanılır.

- Hizmetin yerinde olmasına ve bireylerin halk eğitimine inanması sağlanmaya çalışılır. Halk eğitiminin faydaları benimsetilir. Öte yandan asker, öğretim üyesi, doktor, hukukçular mesleklerinde meydana gelen gelişmeleri takip etmek için kendi alanlarıyla ilgili eğitimlere katılmaya teşvik edilir.

- Kentte oturanlar, kentte daha çok eğitim etkinliği yapıldığı için köylere göre daha şanslıdır. Onun için köylerde eğitim etkinliklerine de önem verilmelidir.

- Birey toplumda yeni rol ve görevler aldıkça bu görevleri daha iyi yapabilmek için eğitime ihtiyaç duyarlar ve eğitime katılırlar.

- Öğrenim düzeyi ve geliri yüksek olanlar eğitime daha fazla zaman imkan ve para ayırabilirler. Böylece daha fazla halk eğitim imkanlarından faydalanılabilir.

- Birey öğrendiği bilgileri hayatta hemen kullanmayı ister. Bu nedenle halk eğitimi bireyin hemen uygulayabileceği bilgileri kazandırıcı olmalıdır. Bireyin hemen kullanabileceği bilgileri öğrenme isteği güdüleyicidir.

-Yetişkin eğitimin önemine inanırsa, güdülenir ve başarılı olur. Böylece halk eğitimine yetişkinin katılımı yüksek olur.¹⁵⁰

1.4. HALK EĞİTİM PROGRAMLARI

1.4.1. Halk Eğitimi Programlarının Amacı, İlkeleri ve Özellikleri

1.4.1.1. Halk Eğitim Programlarının Amacı ve Kapsamı

Halk eğitimi programları genel eğitim ve öğretim programlarının hazırlanması ve uygulanmasıyla temel prensip ve aşamalarda örtüşen tarafların olduğu gibi halk eğitimine özgün tarafları da vardır.

“Eğitim programı öğrenene okulda ve okul dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneğidir.

Öğretim programı, okulda ya da okul dışında bireylere kazandırılması, planlanan bir dersin öğretimiyle ilgili tüm etkinlikleri kapsayan yaşantılar düzeneğidir.

Ders programı, bir ders süresi içinde planlanan hedeflerin bireye nasıl kazandırılacağını gösteren tüm etkinliklerin yer aldığı bir plandır.”¹⁵¹

“Eğitim ve öğretim programları, belirli yöntem ve kaynaklardan faydalanmak suretiyle gerçek eğitim ihtiyaçları ve öncelikleri tespit edildikten sonra bunları gidermek için bir veya bir dizi etkinliklerdir.”¹⁵²

Halk eğitimi programlarının amacı halkın varolan ve belirlenen ihtiyaçlarını karşılamak için eğitime katarak, eğitim sonucunda ulaşılması gereken bilgi ve beceriye ulaştırmaktır. Yani halkın eğitim ihtiyacını karşılamaktır.

¹⁵⁰ Cevat GERAY:a.g.e., 31

¹⁵¹ Özcan DEMİREL: Kuramdan Uygulamaya Program Geliştirme (Ankara,2004), 6-7

¹⁵² İhsan KURT: a.g.e., 237

Eğitim amacı açıkça programda belirlenirken, ayrıca ekonomik ihtiyaçlara öncelik verilmelidir. Eğitimin amaçları uygulanabilir olmalıdır.

Eğitim programının amacı verilecek eğitim amacıyla örtüşmelidir. Eğitimin amacı program sonucunda standart olarak elde edilmesi gereken bilgi ve beceriyi kazandırmak olmalıdır. Halk eğitim programı yetişkinde değişimi sağlayıcı, onu donatan, destekleyen bilgi ve beceri kazandırıcı olmalıdır.¹⁵³

Halk eğitim programının kapsamın belirlenmesi gerekir. İçeriği belirleyen ise amaçlardır.

Halk eğitimi programın içeriğini (kapsamını) belirlemek için şu sorular yöneltilir. “ne öğrenelim” ve “neleri ele alarak amaçları gerçekleştirelim” ? Bu sorulara verilen cevaplar programın kapsamını belirler.¹⁵⁴

1.4.1.2. Halk Eğitimi Programlarının İlkeleri

Halk eğitim programının amacını belirlemek eğitim programının diğer aşamalarını da etkilediği için önemlidir. Halk eğitimi programların ilkeleri şunlardır:

1. Uygunluk ilkesi: ulusal plandaki hedefleri, bireysel hedefleri gerçekleştirici olması,
2. Bütünlük ilkesi: Bilgilerin becerilerin ve davranışların bütünleştirilmesi,
3. Katılma ilkesi: Programın yetişkinin katılımına öne çıkarılabilmesi,
4. Daha ileri düzeylere ilerleme ilkesi: Kolaydan zora doğru kademe kademe farklı düzeylere hitap edilebilmesi,

¹⁵³ Cevat CELEP: a.g.e., 59

¹⁵⁴ Hasan GÜLERYÜZ: Eğitim Programlarının Dili ve Yaratıcı Öğrenme (Ankara, 2000),17

5. Sistem Yaklaşımı İlkesi: Başlangıçta belirlenen hedeflere ulaşılsa, geri bildirim beslemenin olmasıdır.¹⁵⁵

Eğitim programı bir okulda Türk Milli Eğitimine amaçlarına okulun amaçlarına ulaşmak için düzenlenmiş öğretim programları, ders içi ve ders dışı etkinliklerdir.

Öğretim programı “Belli bir öğretim basamağındaki sınıflarda okutulacak derslerin, amaçlarını, içeriğini (konu), süresini, eğitim yaşantıları ve değerlendirme süreçlerini kapsayan çalışmalar” dır.¹⁵⁶

Örgün eğitimde lise 1 fen bilgisi, matematik bir öğretim programı iken, halk eğitimde İngilizce dil öğretimi, bilgisayar işletmenliği, tel kırma, halk olunlar, tezhip birey öğretim programıdır.

1.4.1.3. Halk Eğitimi Programlarının Özellikleri

Halk eğitimi programları bir yandan halkın değişen hayat şartlarına, bilgi ve teknolojiye gelişmelere uyum sağlamasına, mesleki bilgi ve beceri kazanmasına, kişisel gelişimine yardımcı olurken, öte yandan toplumsal kalkınmayı destekleyici olmalıdır.

Programlar Bakanlık merkezince “çerçeve planı” şeklinde yol gösterici olmalıdır. Ancak yerel düzeyde ihtiyaçlara cevap verebilmesi için esnek olmalıdır. Ülke düzeyinde eğitim bir bütün olarak kabul edilmeli, diğer taraftan yerel ve bölgesel düzeyde halk eğitim müdürü ve sivil toplum kuruluşlarının görüşleri alınmalıdır.¹⁵⁷

Halk eğitim programları şu özelliklere sahip olmalıdır:

- Ülke düzeyinde ulusal eğitim hedeflerine, kalkınma hedeflerine uygun olmalıdır.

¹⁵⁵ İhsan KURT: a.g.e., 241

¹⁵⁶ Hasan GÜLERYÜZ: a.g.e.,17

¹⁵⁷ İhsan KURT: a.g.e., 235

- Yerelliği olmalıdır.
- Hayata ve mesleklere hazırlayıcı olmalıdır.
- Esnek olmalıdır.
- Resmi özel kurum ve kuruluşlar arası iş birliğini sağlanarak ortak görüşmeler çerçevesinde hazırlanmalıdır.
- Yetişkinin özelliklerini dikkate almalıdır.
- Öğrenci yetişkin öğrenmeleri içermeli, yetişkinin deneyimlerini de dikkate alarak, onu özendirmeli ve öğrenme sürecine aktif katılım sağlanmalıdır.¹⁵⁸
- Kısa sürede yetişkinin ihtiyacını karşılayıcı olmalıdır.
- Dünyadaki bilim teknoloji ve kültürel hayattaki değişimleri göz önüne alarak bireylerin uyumunu sağlayıcı olmalıdır.
- Katılımcının gönüllülük esasını göz önüne almalıdır.
- Yoksulluk içinde olan ekonomik ve sosyal düzeyleri düşük olan kesimlere ulaşabilir olmalıdır.
- Kırsal kesiminin kalkınmasına yönelik olmalıdır.
- Öğrencinin kolay öğrenmesini sağlayıcı olmalıdır.
- Programın hazırlanışı ve uygulanmasında yetişkinlerin görüşlerine yer verilmelidir.¹⁵⁹

Eğitim ihtiyacı yetişkinin o an sahip olduğu davranışlarla sahip olması gereken davranışlar arasındaki farktır. Eğitim ihtiyacı birey tarafından fark ediliyorsa “hissedilmiş ihtiyaç”, fark edilmiyorsa “hissedilmeyen (farkında

¹⁵⁸ Firdevs GÜNEŞ: a.g.e.,90

¹⁵⁹ İhsan KURT: a.g.e.,236-346

olunmayan) ihtiyaç”tır. “Hissedilmeyen ihtiyaçlar” halk eğitimi ile hissedilir hâle getirilebilmelidir.¹⁶⁰

BÜLBÜL¹⁶¹, halk eğitimi programlarının hazırlanırken bazı aşamalardan geçmesi gerektiğini belirtmektedir. Bu aşamalar; inceleme, planlama, uygulama ve değerlendirmedir.

1.4.2. Halk Eğitim Programının Geliştirilmesi

Halk eğitim programının geliştirilmesi belli bir süreci içermektedir. “Program geliştirme” eğitim programının hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme öğeleri arasındaki dinamik ilişkiler bütünü olarak tanımlanmak uygun görülmektedir.”¹⁶²

Programın incelenip, gereksinmelerinin belirlenip amaçlarının ortaya konması, planlanması, tasarlanıp uygulanması ve değerlendirilmesi süresine eğitim “programını geliştirme süreci” denir. Ancak burada genel kabul gören aşağıdaki aşamaları tercih edilmiştir.

Programı geliştirme aşamaları şunlardır:

- a. Gereksinimi belirleme
- b. Amaç belirleme
- c. Program tasarımı
- d. Uygulama
- e. Değerlendirme

Program geliştirme sürecinde her aşama için sorulması gereken sorular vardır. Bu sorular, program hangi amaçla yapılacak ne, nerde ne

¹⁶⁰ Sudi BÜLBÜL: Halk Eğitime Giriş, a.g.e.,92-93

¹⁶¹ Sudi BÜLBÜL: Yetişkin Eğitimi..., a.g.e.,210

¹⁶² Özcan DEMİREL: Kuramdan Uygulamaya Program Geliştirme (Ankara, 2004), 5

zaman kim tarafından nasıl yapılacak yapılanlar nasıl değerlendirilecek sorularıdır.¹⁶³

Ulusal düzeyde halkın eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi ekonomik ve sosyal göstergelere göre ve merkezi bir birimce belirlenir. Halkın eğitim ihtiyacını ülke düzeyinde Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğünce, yerel düzeyde Halk Eğitim Merkezlerince gerçekleştirilir.

Uzmanlarca saptanan gereksinimin yöre halkının ihtiyaçlarına cevap vermemesi, yerleşim birimleri arasında eğitim istemlerindeki uyumsuzluk, yetişkinlerin öğrenmeye güdülenmesi gibi faktörler ihtiyaç belirlemeyi engelleyici bir etki yapar.

Eğitim ihtiyacı belirlemede şu aşamalar gözetilmelidir:

- İhtiyaçların temelini oluşturan sorunların neler olduğu ve durumları belirlenmelidir.

- Sorunların öncelik sırası belirlenmelidir.

- Sorunların öncelik sırasına göre yapılacak eğitim faaliyeti belirlenmelidir.

- Eğitim hizmeti götürülecek kitlenin eğitim gereksinimleri (ihtiyaçları) belirlenip, öncelik sırasına konulması için araştırma yapılmalıdır.¹⁶⁴

Eğitim ihtiyacının belirlenmesinde yararlanılan araştırma yöntemleri şunlardır:¹⁶⁵

- Çevre hakkında ekonomik, mesleki, sosyal ve kültürel özellikler hakkında istatistiki bilgiler toplanır. Bu bilgiler nüfusun ne kadar olduğu, doğum ve ölümler, istihdam yapısı, okul öğretmen oranı, sivil kuruluşlar vb. içerir.

¹⁶³ İhsan KURT: a.g.e.,339-340

¹⁶⁴ Rifat OKÇABOL: a.g.e.,70-71

¹⁶⁵ Meral TEKİN: a.g.e.,15

- Sivil toplum kuruluşları, kooperatif fabrika vb. kuruluşların, temsilcileriyle görüşme yapılır.

- Anket gözlem inceleme yöntemlerinden yararlanılır.¹⁶⁶

Bireylerin eğitim ihtiyaçları belirlenirken ayrıca birebir görüşme, uygulanan eğitim sonu kursiyerlerin görüşlerine başvurma, gelecekteki eğitim beklentilerini öğrenme, bir kâğıda eğitim görmek istedikleri eğitim konularını yazmalarını isteme, kursa katılanları temsil edilen bir grubun görüşünü alma, bilimsel araştırma yapma, istatistikleri kullanma ve danışma toplantıları kullanılır.

Araştırma yöntemi (anket, gözlem vb. eğitim uygulanacağı kitleye uygulanır) ve dolaylı araştırma yöntemi (eğitimin uygulanacağı kişileri tanıyanların, önderlerin idarecilerin görüşlerine başvurulur) uygulanır.¹⁶⁷

Program planlanırken, ihtiyaç belirlenmeye başlamadan önce, “Gereksinim (ihtiyaç belirleme) hangi amaçla yapılıyor? Kimlerin ihtiyaçları belirlenecek? Hangi tür veriler toplanmalıdır? Ve verilerin toplanış şekli ile elde edilenler (veriler) nasıl kullanılacak?” gibi konularda çalışma yapılır.¹⁶⁸

Halkın eğitim ihtiyaçlarını belirlenip, değerlendirilirken hazırlık, ihtiyaç değerlendirmesi için bilgi toplama, bilgileri analiz etme, bilgileri rapor etme ve bilgilerden yararlanma, kullanma aşamaları¹⁶⁹ takip edilir.

1.4.2.1. Program Çeşitleri

Halk eğitim programları amacına ve halkın kişisel ihtiyaçlarını cevaplandırması açısından gruplara ayrılabilir.

Kişisel ihtiyaçlara göre programları aşağıdaki gibi gruplandırılabilir:

¹⁶⁶ Cevat GERAY: a.g.e.,47

¹⁶⁷ Cevap GERAY: a.g.e.,74

¹⁶⁸ Rifat OKÇABOL: a.g.e.,71

¹⁶⁹ Özcan DEMİREL: a.g.e.,82

- Tamamlayıcı Programlar: Bu programlar okuma yazma ve temel eğitimi kapsar.

- Mesleki ve Teknik Yeterlilik Programları: Bireyin mesleğinde gelişmesine yönelik ilgi ve becerilerin artırılmasını sağlayan programları kapsar.

- Aile ve Sağlık Programları: Sağlık, aile ilişkilerini ve kişisel bakımı kapsayan programlardır.

- Öz doyum programları: Bireylerin müzik, sanat, tiyatro, el sanatları, vb gibi boş zamanlarını değerlendirmesini ve öz doyum sağlanmasını sağlayan eğitim programlarıdır.¹⁷⁰

Halk eğitim programları;

- kursiyerin eğitime katılımının sağlanmasına,

- öğrenmeye güdülenmesine, öğrenme yollarını öğretmesine,

- yetişkinlerin öğrendiklerini yaşama aktarması fırsatı sunulmasına,

- öğretmenlerin ve yetişkinlerin programın amaçlarını ve içeriğini bilmesine,

- program hazırlanma aşamasında eğitim programlarının uygulanacağı kursiyerlerin görüşleriyle katkı sağlamalarına fırsat vermesine,

- ödül, yeni öğrenme yöntemleri ve araçlarını kullanma fırsatı vermesine dikkat edilmelidir. Bu durumda halk eğitim programının başarı şansı artar.¹⁷¹

¹⁷⁰ John LOWE: a.g.e.,61

¹⁷¹ Cevat CELEP: a.g.e.,64

Kısacası, programlar yetişkinlerin ilgileri ve ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olmalıdır.¹⁷² Böylece halk eğitimi halkın eğitime ihtiyacını karşılayabilme yeterliği artar.

1.4.2.2. Halk Eğitim Amaçlarını Belirleme

Halkın eğitim amaçlarını belirleme, eğitim faaliyetinin ileriye dönük sonucunu önceden belirlenmesine yardımcı olur. Ayrıca amaçlar eğitim faaliyetinin sonuçları niteliğinde olduğundan kursiyeri ve öğretmeni sonuca götürücü bir araç özelliği taşımaktadır.¹⁷³

Halk eğitim amaçlarını belirlerken şunlara dikkat edilmelidir:

- Amaçlar genel olmalıdır.
- Amaçlar özel olmalıdır.
- Amaçların gerçekleştirilmesi çok uzun zaman almamalıdır.
- Amaçlar bireylerin ihtiyaçlarını göz önüne alınarak belirlenmelidir.¹⁷⁴
- Amaçlar katılımcıların görüşlerini dikkate alınmalıdır.

Program geliştirilirken program amaçları ise şunlardır:

- İş değiştirebilme, istihdama katılma imkanı sunmak
- Kişilerin gelirini artırmak
- İşlerinde fiziki ve psikolojik yıpranmasını önlemek
- Ekonomiye katılımını geliştirmek
- İş güvenliği ve işçi sağlığına dikkat etmek
- Onların tatminini sağlamak

¹⁷² Malcom KNOWLES: a.g.e.,27

¹⁷³ Firdevs GÜNEŞ: a.g.e.,88

¹⁷⁴ Cevap CELEP: a.g.e.,62

- Gelişme sürecine toplumun tamamının katılmasını sağlamak
- Yerelliğini ve milliliğini göz önüne almak¹⁷⁵

Amaçları ana genel amaçlar ve ikincil özel amaçlar olarak ikiye ayrılır. Eğitim tümünü kapsayan amaçlar genel, eğitimin belli aşamalarına yönelik amaçlar özel amaçlardır.

Amaçların belirlenmesi, istenen sonuçları belirlemek, konuya, amaca en uygun eğitim yöntemleri seçmek, çalışmalarını değerlendirmek açısından önemlidir.¹⁷⁶

Amaçlar AKÇABOL'a göre,¹⁷⁷ uzak amaçlar, genel amaçlar ve özel öğretim amaçları olarak üçe ayrılmaktadır. Burada genel program amaçları ve özel öğretim amaçları birebir kurslar ve öğretim süreçleri ve sonuçlarıyla programın yapılışıyla ilgili olduğu için daha çok ön plana çıkmaktadır.

“Amaçlar, öğrenme yaşantılarının seçimi ile program sonucunda oluşacak davranış değişikliğini ölçecek araçların geliştirilmesine hizmet eder.”¹⁷⁸ Amaçlar tek ve birçok davranışı kazandırıcı olmalıdır. Bireyde kazandırıcı olmalıdır. Bireyde kazandırmak istenen davranış ve özellikler belirlenmelidir.

1.4.2.3. Eğitim Programı Tasarlama

Halk Eğitim programı tasarım, programın hangi öğelerden meydana geleceğini tasarlaması sürecini kapsar.

Eğitim programı,

- konu merkezli program tasarımları,
- öğrenen merkezli program tasarımları

¹⁷⁵ İhsan KURT: a.g.e., 243

¹⁷⁶ Cevat GERAY: a.g.e., 48

¹⁷⁷ Rifat OKÇABOL: a.g.e., 75

¹⁷⁸ Rifat OKÇABOL: a.g.e., 177

- sorun merkezli program tasarımları olmak üzere üçe ayrılır.¹⁷⁹

Halk eğitimi programı tasarımlarından hepsi ayrı ayrı uygulanabilir. Ancak, yetişkinin yapısına uygun olduğu, yetişkinin öğrenme süresine etkin olarak katılmasını sağladığı, onun eğitim ihtiyacını ön plana aldığı için¹⁸⁰ öğrenen merkezli program tasarımının kullanılması daha doğrudur.

Program geliştirirken eğitimin uygulanacağı hedef kitlenin eğitim ihtiyaçları tespit edilip eğitimin amaçları belirlendikten sonra sıra eğitim programının tasarımına gelir.

“Program tasarımı katılanları istenen amaçlara ulaştıracak istenen davranışları geliştirecek öğrenme yaşantılarına karar vererek işleye bilir bir programın planlanıp ortaya konmasıdır”¹⁸¹

Program tasarımında, yönetim, öğrenim yaşantıları, öğretim yöntemleri, eğitimcilerin özellikleri katılanların özellikleri, kaynaklar, etkili olan değişkenlerdir.

Neyin ne zaman kim tarafından ne zaman uygulanacağı, programın ne şekilde ve hangi amaç ve kaynaklarla uygulanacağı önemli olarak yönetimce belirlenir.

Programın uygulanacağı kişilerden programın özelliğine göre bazı ön şartlar aranabilir yada hiçbir şart aranmayabilir.¹⁸²

İş tasarımı planı,

- eğitim konularının belirlenmesi, zamanın planlanması,
- yapılacak işlerin bu işleri gerçekleştirecek kişilere iletilmesi,
- programın çoğaltılıp dağıtılması,

¹⁷⁹ Özcan DEMİREL: a.g.e.,46-58

¹⁸⁰ Özcan DEMİREL: a.g.e.,51

¹⁸¹ Rifat OKÇABOL: a.g.e.,76

¹⁸² Rifat OKÇABOL: a.g.e.,77

- işlerin belirlenmesi,
- eğitim ortamının hazırlanması,
- kaynak kişi ve toplum önderlerinin bilgilendirilmesi,
- topluma duyurması,
- eğitimle ilgili eğitim materyallerinin basılıp, dağıtılması,
- eğitim katılacakların kayıt işlemlerinin planlanıp düzenlenmesi, konularını içerir.¹⁸³

Halk eğitimi programları tasarlanırken öncelikler göçmenlere, yoksullara, az gelişmiş kırsal bölgedekilere, kalkınmada öncelikli yörede ve gecekondualarda yaşayanlara okuma yazma bilmeyenlere, niteliksiz, işsizlere, kadınlara, verilmelidir. Halk eğitim programlarının öncelikli grupların ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde planlanmasına dikkat edilmeli, onlara öncelik verilmelidir.¹⁸⁴

“Programın planlanması” adı da verilen “program tasarlama” kısacası öğretim yöntemlerini, kursu katılanların özelliklerine uyarlanmasını, içeriğinin ona göre düzenlenmesini, öğretim ortamının fiziki şartlarının eğitimi yapmaya uygun hale getirilmesini kapsar.¹⁸⁵

“Halk eğitimi izlencelerinin (programlarının) düzenlenmesi için atılacak adımlar şöyle sıralanabilir. Eğitimsel gereksinimlerin, ilgilerin ortaya çıkartılması, gereksinme duyulan eğitimsel araçların saptanması, öğretim işleri için iş tasarımı yapılıp, uygulanma, çalışmalarının değerlendirilmesi”¹⁸⁶

¹⁸³ Cevat GERAY: a.g.e.,82

¹⁸⁴ Cevat CELEP: a.g.e.,61-62

¹⁸⁵ Cevat GERAY: a.g.e.,47

¹⁸⁶ İhsan KURT: a.g.e.,243

1.4.2.4.Eğitim Programının Uygulanması

Örgün eğitim programları 1- 4 yıl, yaygın eğitim programları ise 1 hafta ile 8 ay kadar sürmektedir. Ayrıca yaygın eğitim programları, örgün eğitim programlarından faydalanılarak hazırlanmaktadır.¹⁸⁷

Yetişkin eğitimi programının uygulanması için yetişkinlerin eğitim yöntemleriyle eğitim sırasında öğrencinin tecrübelerinin ortaya çıkmasının sağlanması ve bunların belli noktalarda toplanması, uygun ve kolaylaştırıcı eğitim ortamının hazırlanması gerekir.¹⁸⁸

Program uygulanırken planlanır. Kurum yönetici ve eğiticiler seçilir, denenecek program eğitici ve yöneticilerine tanıtılır. Eğitimde kullanılacak materyaller okullara gönderilir.¹⁸⁹

- Eğitim programında eğitim uygulama aşamasında görev alacak eğitimcide aranacak nitelikler belirlenir.
- Kullanılacak kaynak araç-gereçler belirlenir.
- Eğitimin maliyeti ve bütçesi belirlenir.
- Yürütme süreçleri ve yapılacak eşgüdüm belirlenir.
- Olumsuzlukları giderme yöntemi belirlenir.
- Program duyurulur, tanıtılır.
- Eğitim ortamı ve eğitim etkinlikleri hazırlanır.
- Programa katılacak kursiyerler çağırılır. Sayı fazla olursa aralarından belli kriterlere göre seçilir.
- Genel olarak programla ilgili diğer noktalar gözden geçirilir.

¹⁸⁷ Firdevs GÜNEŞ: a.g.e.,103

¹⁸⁸ İhsan KURT: a.g.e.,256

¹⁸⁹ Hasan GÜLERYÜZ: a.g.e.,52-62

Bütün bu aşamalar gerçekleştirildikten sonra program uygulanır.¹⁹⁰

Öğrenme ortamı, panolar, kitaplık, oturma düzeni araç-gereçlerin düzeni ilgiyi azaltmaması açısından gerekli yerde kullanılması önemlidir.¹⁹¹ Bunun için hassas hareket edilir.

1.4.2.5. Eğitim Programının Değerlendirilmesi

Programı uygulama eğitim-öğretim açısından en önemli aşamadır. Onun için programın uygulanmasına özen gösterilmelidir. Değerlendirme, programının amaçlarına ne derece ulaştığını belirlemede önemli bir aşamadır. “Değerlendirme, belli özelliklerin geçerli ve güvenilir ölçme araçlarıyla ölçülerek, ölçme sonuçlarını bir ölçüte vurup bir yargılama işleminde bulunma eylemidir”¹⁹². Program sonucunda yapılan değerlendirme ile amaçlara ulaşma derecesi belirlenmeye çalışılır.

Program değerlendirmesine yönelik değişik yaklaşımlar vardır. Bunlar ortama bakarak değerlendirme, program tasarısına bakarak değerlendirme, erişkiye bakarak değerlendirme, öğrenmeye bakarak değerlendirme, ürüne bakarak değerlendirme, farklılıklar yaklaşımıyla değerlendirme, hedefe dayalı değerlendirme, uygunluk olasılıklı değerlendirme, bağlam, girdi-süreç ve ürün açısından modeli değerlendirme, toplam değerlendirme, eğitsel eleştiri değerlendirme ve ihtiyaç cevap verici program değerlendirme olarak¹⁹³ sıralanmaktadır.

Değerlendirme de amacın ayrıntısına inerek ne derece de amacın gerçekliği üzerinde durulur. Programın başlangıcından beri değerlendirme ölçütlerinin doğru belirlenmesi önemlidir. Değerlendirme için gerekli olan bilgiler nereden ne zaman, nasıl sağlanacağı, nasıl yorumlanacağı ortaya konulur. Katılımcıların görüşleri anket, soru kağıdı, görüşme gibi yöntemlerle

¹⁹⁰ Özcan DEMİREL: a.g.e.,172-174

¹⁹¹ Rifat OKÇABOL: a.g.e.,77

¹⁹² Hasan GÜLERYÜZ: a.g.e., 50

¹⁹³ Özcan DEMİREL: a.g.e.,185-192

alınır. Yönetici ve eğitimcilerin eğitim programını, uygulamaları kurs yerleri konusundaki olumlu olumsuz görüşleri alınır.¹⁹⁴

Program yürütülürken eğitim uygulanırken program geliştirilmesinde aksayan yönlerin belirlenmesine yönelik değerlendirme olabilir. Ya da programın sonucunda özetlenmeye yönelik değerlendirme yapılabilir. Bu tür değerlendirmede eğitim programını yetersiz ve eksik yönleri belirlenir.¹⁹⁵

Değerlendirmede, uygulanan kurslarla ilgili amaçlara ulaşıp ulaşılmadığı ile ilgili dönüt alınır. Amaçlardan sapılan noktalar belirlenir. Kursiyerlerin tatmin dereceleri tespit edilir. Beklenmeyen sonuçlar, “Kursiyerler kurstan ne bekliyorlardı ne buldular?” belirlenir. Yönetici ve eğitimcilerle kursiyerlerin görüşleri alınarak değerlendirilir.¹⁹⁶

Uygulayıcı kuruluşlar ve dış kuruluşlarca değerlendirme yapılabilir.

Değerlendirmenin amaçları,

- etkinlikler gözlenip araştırılarak ne derece başarılı devam ettiğinin belirlenmesi,
- eğitim hizmetinin ne derece başarılı ve verimli olduğunun belirlenmesi,
- eğitim hizmetinin amaçlarına ulaşamadığının belirlenmesi halinde hizmetten sapmaların düzeltilmesi yoluna gidilmesi,
- eğitim hizmetlerinin kursa katılanlar üzerinde olumlu olumsuz davranış kazandırıp kazandırmadığının belirlenmesi,
- halk eğitim hizmetini halka sunan kurumların örgüt işleyişi ile ilgili varsa aksaklıkların giderilmesidir.¹⁹⁷

¹⁹⁴ Rifat OKÇABOL: a.g.e.,78

¹⁹⁵ İhsan KURT:a.g.e.,244

¹⁹⁶ İhsan KURT:a.g.e.,245

¹⁹⁷ Eşref KILIÇ:a.g.e.,98

Değerlendirme aşamaları,

- Hedef seçilmesi,
- Ana ve ara hedefler üzerinde durularak netleştirilmesi,
- değerlendirilmede kullanılacak ölçüm araçların seçilmesi,
- değerlendirmede uygun tekniklerin belirlenmesi,
- eğitim programıyla ilgili sosyal verilerin toplanıp, sıralanıp ölçülmesi,
- ölçümlerin ve elde edilen sonuçların yorumlanmasıdır.¹⁹⁸

Değerlendirme eğitim programlarının güçlü ve zayıf yanlarının halkın ihtiyaçlarına cevap verip vermediğinin yönetim tarafından görülmesini sağlar.

Değerlendirme sonucunda elde edilen bilgilerle, programların başarı derecesi olumlu olumsuz yönleri konusunda eksikliklerini gidererek daha mükemmel bir eğitim programı hazırlanmasına yardımcı olur.¹⁹⁹

Değerlendirmede, görüşme anket, olay tutanakları tekniklerden yararlanılır.

Unutmamak gerekir ki programın değerlendirmesini yapacak yönetici ve düzenleyicilerin bu konularda eğitimden geçmiş ve uzman olması gerekir.

²⁰⁰ Ancak o zaman program değerlendirme amacına ulaşabilir.

1.4.2.6.Halk Eğitim Programları İle İlgili Problemler

Halk eğitim programları genel ve mesleki olarak ikiye ayrılmaktadır.

Halk eğitim programlarıyla ilgili uygulamalarda bazı problemler vardır. Bu problemler halk eğitimi çalışmalarını olumsuz etkilemektedir. Halk eğitimi programları ile ilgili problemler şunlardır:

¹⁹⁸ Eşref KILIÇ: a.g.e.,99-100

¹⁹⁹ Cevap CELEP: a.g.e.,63-64

²⁰⁰ John LOWE: a.g.e.,125

- Halkın ihtiyaçlarını analiz edilerek program uygulanmamakta, ulusal programlar yerel şartlar göz önüne alınıp, uyarlanarak uygulanması gerektiği halde göz ardı edilmektedir.

- Demokrasi bilincini geliştirme, köyden kente göç edenlerin uyumunu sağlama, o toplumdaki örgütlenme alışkanlığı kazandırma, kalkınmayı destekleme gibi amaçları gerçekleştirmeyi kapsamadıkları görülmektedir.

- Sosyal kurslara ağırlık verilmediği mesleki kurslara ağırlık verildiği görülmektedir.

- Programlar halk eğitim sertifikaları ile örgün eğitim diploması arasında denkliği sağlayacak eğitimi vermekten yoksundur.

- Halkın tecrübelerinden yararlanma, bu tecrübeleri eğitim süreçlerine yansıtma, öğrenci merkezli eğitim verilememektedir.

- Üniversitelerde akademisyenlerle uygulayıcılar arası işbirliği yoktur.

- Halk eğitimi alanında yeterince araştırma yapılamamakta var olan çalışmalar yayınlanıp ilgi duyanların hizmetine sunulmamaktadır.

- Kitle iletişim araçları yeterince etkin kullanılmamaktadır.²⁰¹

- Programlar hazırlanırken halkın ihtiyaçları yeterince dikkate alınmamakta olup programlara halkın ulaşması yeterince önemsenmektedir.

²⁰²

1.5. HALKLA İLİŞKİLER VE İLETİŞİM

1.5.1.Halkla İlişkiler

Halk eğitimde başarılı olabilmek için bir çok faktörün yanında programların eğitim ihtiyaçlarını karşılayacak esnek, dinamik özellikte olması gerekir. ²⁰³

²⁰¹ İhsan KURT: a.g.e.,257-260

²⁰² Mehmet BİLİR: a.g.e.,20

“Halkla ilişkiler demokratik toplumlardan geçerli özgürlük anlayışına uygun çevreyle etkileşimini yöntemidir.”²⁰⁴

Halkla ilişkiler kurumla ilişki kurduğu hedef kitleye ideoloji aşılama, fikirlerini benimsetme, kendini tanııtma ve tanıma açısından propagandadan ayrılır. Halkla ilişkiler halkı etkileyen eylem ve sözlerdir. Doğru olanın kurumca yapılıp halk tarafından benimsenmesidir.²⁰⁵

Halk eğitimi faaliyetlerinin halka yönelik olması halkla ilişkiler ve iletişim yönünü ön plana çıkarmaktadır. Halkla ilişkiler ve iletişim halk eğitiminin vazgeçilmez bir yönünü oluşturmaktadır.

Halkla ilişkiler olmadan, halka hizmet verilemez, iletişim olmadan hizmetler, yapılan çalışmalardan halk haberdar olmaz. Kurum açısından ve halkın halk eğitimi faaliyetlerinden haberdar olması, ayrıca hizmet kalitesinin yükselmesi açısından halka ilişkiler ve iletişim önemlidir.

“Halkla ilişkiler, halkı aydınlatma, bir teşkilata iyi niyet, destek ve itibar sağlama, halkın zihninde teşkilat hakkında olumlu izlenim ve imaj oluşturma faaliyet olarak tanımlanır.”²⁰⁶

“Genelde halkla ilişkiler faaliyeti, temsil edilen kurum ya da kişinin ilişkide olduğu tüm hedef kitlelerle sağlam bağlar kurup geliştirilmesine yönelik çabalardır. Bu çabalar, kuruluş ile ilişki kurmak istediği kitle arasında karşılıklı güvenin yaratılmasını ve kuruluşa duyulan ilgilinin arttırılmasını amaçlar.”²⁰⁷

Halkla ilişkiler, özel kurumlar ve kuruluşlarla halkla ilişkiler ve kamu kurum ve kuruluşlarla halka ilişkiler olarak ikiye ayrılır: Özel kuruluşlarda halkla ilişkilerde daha çok propaganda, reklam ve kısacası daha çok satış amaçlı olması ön plandadır. Kamu kurumlarında ise halkı bilgilendirme,

²⁰³ Rifat OKÇABOL: a.g.e.,154-311

²⁰⁴ Metin KAZANCI: Halkla İlişkiler (Ankara, 1980),28

²⁰⁵ Sudi BÜLBÜL:a.g.e.,3

²⁰⁶ İhsan KURT: a.g.e.,29

²⁰⁷ Arzu Çekirge PAKSOY: Türkiye’de Halkla İlişkiler Uygulamaları(İstanbul,1999),23

hizmetin verimliliğini arttırma, halkın verilen hizmetlerden daha iyi yararlanmasını sağlama, kurumla halk arasında işbirliği ve dostluk oluşturma, hizmetin yararlı olduğuna özellikle halkın yararına olduğuna halkı inandırma gibi daha çok kamu yararı ön plandadır.²⁰⁸ Onun için kamu kurumlarının halkla ilişkilere daha fazla önem vermesi gerekir.

Halkla ilişkilerin iki yönü grup içi ve grup dışı halka ilişkiler olmak üzere, ikiye ayrılır. Halkla ilişkilerde bireylerin sorunları ve bakış açıları ile ilgili empati kurma, psikolojik bir iletişim, belli amaçlara ulaşma söz konusudur.

Halkla ilişkilerle ilgili diğer tanımları vermek yerine özet olarak şunları söylemek mümkündür:

- Halkla ilişkiler kurumla halk arasında karşılıklı anlayışa dayalı ilişkilerin gelişme ve bir yönetim sürecidir.
- Kurum yada kuruluşun hizmet sunduğu kitlenin anlayış ve desteğini almaya yönelik faaliyetlerdir. Kuruma destek almak için ikna faaliyetidir.
- Kurum olumlu imajını oluşturmak için tanıtım politikasının belirlenip, kurum elemanlarınca uygulanması, gerekli bilgi akışının sağlanmasıdır.
- Kuruma çevre arasında iletişim yönü ağır basar.
- Kurum içe ve dışı davranışların gözlemlenip kurum amaçları ile toplum beklentileri arasında uyum sağlamaya yönelik faaliyetlerdir.
- Kamu politikalarını örgüt tarafından denetlenme sürecini içeren çabalardır.²⁰⁹

²⁰⁸ Eşref KILIÇ: a.g.e.,49

²⁰⁹ Dilaver TENGİMİOĞLU ve Yüksel ÖZTÜRK: İşletmelerde Halkla İlişkiler (Ankara, 2004),22-23

1.5.2. Halkla İlişkiler Sürecinin Aşamaları

Halkla ilişkiler sürecinin aşamaları,

- problemi tanımlama aşaması,
- planlama ve programla aşaması,
- eyleme geçme ve iletişim faaliyetlerine başlama aşaması,
- programının sonuçlarının değerlendirilmesi, aşaması olarak sıralanabilir.

Halkla ilişkilerde dikkat edilmesi gereken noktalar şunlardır:

- Kişisel yarardan kaçınılmalıdır.
- Halkla basit sorumluluklar yüklenmeli ağır sorumluluktan kaçınılmalıdır.

Halkla verilen hizmetlerin halkı yararına olduğunu gösteren canlı örnekler halka ve toplum önderlerine gösterilerek, verilen eğitim hizmetinden bireylerin sağlayacağı yararlar somut olarak gösterilmelidir.

-Halkla örtü arasında güven oluşturulmalı, tarafsız olunmalıdır.

-Halka verilen eğitim hizmeti ve diğer hizmetlerde güler yüzlü hoşgörölü davranılmalıdır.²¹⁰

1.5.3. Halkla İlişkilerin Amaçları

Halkla ilişkilerin amaçları şöyle sıralanabilir:

- Halkı, örgüt politikaları hakkında bilgilendirip aydınlatmaktır.
- Halkın işini kolaylaştırmaktır.

²¹⁰ Eşref KILIÇ: a.g.e.,53-55

-Eğitim hizmeti hakkında bilgilendirmektir.

-Hizmetlerin yürütülmesinde halkla işbirliği yapmaktır.

-Halk eğitimi hizmetleri verilirken halkın geri bildirimini alarak yasalardan ve uygulamadan kaynaklanan eksiklikleri tespit edip gidermektir.²¹¹

Halkla ilişkilerde bilgi verme, tanıtmaya yönü olduğu gibi bunun ötesinde, yönetim halk ilişkisini karşılıklı etkileşim içinde sağlamak esastır ve iletişim ön plana çıkar.

Halkla ilişkiler kurumu dışa açmak, tanıtmak, başarısından, üretimde, yönetmenler her faaliyetinden halka bilgilendirip etkileşmedir. En önemlisi halkla ilişkiler kuruluşun gereksinimidir.²¹²

Halkla ilişkiler birimlerinin görevleri,

-basınla sıcak ilişki kurmak,

-kuruluştan çevreye ileti ve haberlerin uyumlu olmasını sağlamak,

-gerekli planlamaları yaparak halkla yüz yüze ilişkilerde olumlu imaj oluşturmak,

-kuruluşla ilgili halka aktarılması gereken bilgileri, basın turları, toplantıları, gezileri tanıtım gezileri, bültenler, açılış ve törenlerle tanıtmak,

-seminer konferans ve paneller düzenleyerek basın yoluyla halka ulaşmak,

-çevreye çeşitli hediyeler verilerek olumlu imaj oluşturmaya çalışmak,

-kuruma alt dergi, broşür gibi araçlarla halka ulaşmaya, bilgilendirmeye çalışmak,

²¹¹ İhsan KURT: a.g.e.,30-31

²¹² A.Rıdvan BÜLBÜL: Halkla İlişkiler (Ankara, 1998),17-19

-kurumla ilgili anket kamuoyu yoklamaların basında yer almasını sağlamak,

-yazılı ve görsel araçlardan yararlanmak,

Teleks, telefon, televizyon, radyo, teyp, bilgisayar, telefon, faks vb. gibi araçlardan yararlanmak şeklinde sıralanabilir.²¹³

Yönetim ile halkla ilişkiler, halkın faaliyetlere katılımı, fikirlerini ileri sürmesine izin verirse halkla işbirliği sağlanır. Böylece örgüt ile halk ilişkisi güçlenir.²¹⁴

Halkla ilişkiler bir yönetim işlevidir. Çevreyle örgüt arası iletişim sağlanması geri bildirim alınması gerekir.

Halkla ilişkilerde hedef kitlenin ihtiyaç, amaç ve istekleri ile örgütün amaçları denkleştirilmeyi sağlamak mümkündür. Kurum çevrenin tutum ve davranışlarını değerlendirir.²¹⁵

Halkla ilişkilerde temel ilkeler şunlardır:

-Halkla ilişkilerde iki yönlü bir iletişim söz konusudur.

-Halka gönderilen mesajın (iletinin) inandırıcı olması gerekir.

-Örgütü olduğu gibi tanıtan doğru bilgi vermelidir.

-Açıklık, bilgiler saptırılmadan olduğu gibi verilmelidir.

-Kamu oyunun güvenini sağlamak için sabırlı olmak gerekir.

-Hedef kitlede kurum hakkında olumlu imaj yaratılmaya çalışılmalıdır.

-Halkla ilişkiler süreklilik ve yineleme ilkesine göre halka vermek olduğu mesajları tekrarlanmalıdır.

²¹³ A.Rıdvan BÜLBÜL: a.g.e.,48-51

²¹⁴ A.Rıdvan BÜLBÜL: a.g.e.,99

²¹⁵ Yücel ERTEKİN: Halkla İlişkiler (Ankara,1983),13-15

-Sorumluluk ilkesi, tabandan tabana herkesi halkla ilişkilerden sorumludur.²¹⁶

Halkla ilişkilerin amaçları; kurum ve kuruluşun çevresiyle olumlu ilişkiler kurmasını sağlamak, verimli bir iletişim ve karşılıklı etkileşim ortamı yaratmak, uzun vadede kurumun karını, yükseltmek çevrenin güven ve desteğini sağlamak, kurumun çevreye kendisini anlatmasını ve tanıtmasını sağlamak çevreyi etkilemek inandırmak, kurumun alacağı kararların isabetli olmasını sağlamak, hizmetlerin daha hızlı ve kolay görülmesini sağlamak, halkın kurum hakkında olumsuz geribildirimine göre aksaklıkları gidermek, kişilerde sosyal sorumluluk duygusu yaratmaktır.²¹⁷

Halkla ilişkilerde yüz yüze ve araçlar olarak, konuşma, görüşme, toplantı, konferans, seminer, sempozyum, panel, sergiler, panolar, fuarlar, festivaller, yarışmalar, açılış-yıl dönümü törenlerinden yararlanılabilir.

Halkla ilişkilerde kullanılan araçlardan bazıları şunlardır:

Yazılı ve Basılı Araçlar:

Broşürler, kitapçılar, bültenler, gazeteler, dergiler, yıllıklar, tutanakları, mektupları, afişleler vb. yararlanılabilir.

Medyayla ilişkiler kurma:

-Yazılı basınla basın bülten, basın toplantısı, basın doyası, basın gezisi, basın resepsiyonu, basın kahvaltısı, basın yemeği, röportaj yapılabilir.

-Görüntülü ve sözlü basınla, radyo, televizyon, sinema vb. gibi araçlardan yararlanılabilir.

²¹⁶ A.Rıdvan BÜLBÜL: a.g.e.,17-19

²¹⁷ Mete ÇAMDERELİ: Ana Çizgileriyle Halkla İlişkiler (Ankara, 2000),19-21

Diğer Uygulama:

Vakıf dernek kuruluşların sponsorluğundan, lobilerden, baskı gruplarından yararlanılabilir.²¹⁸

Unutulmamalıdır ki, halk eğitiminde kitle iletişim araçlarında yararlanmada, eğitim teknolojisi araçlarını kullanmadan geniş çaplı bir halk eğitimi faaliyeti yapılamaz ve başarılı olunmaz.²¹⁹

Halkla ilişkilerde kullanılan kitle iletişim araçları, toplumu varolan değerlerinin aktarılmasında, toplumca bu değerlerin benimsemesinde ve toplumsal dayanışmayı sağlayıcı fonksiyon oynar.²²⁰

Halkla ilişkilerin iyi bir şekilde yapılmamasının pek çok nedeni vardır. Bunlar,

-halkla ilişkiler alanında yetişmiş personelin kurumda olmaması,

-halkla ilişkilerle ilgili yeterince kaynak ayrılamaması,

-yöneticilerin halkla ilişkilerin önemini kavrayamaması şeklinde sıralanabilir.²²¹

Dolayısıyla kurumda halkla ilişkiler uzmanı yetiştirilmeli, yeterince parasal kaynak sağlanmalı ve yöneticiler halkla ilişkilerin önemi konusunda ikna edilmelidir.

Halkla ilişkilerde, çevreyi bütün özelliği ile tanıma, yerel bakışı dikkate alma, yerel dilleri tanıma, önderlerle işbirliği yapma gibi ilkelere uyulmalıdır.²²²

²¹⁸ Mete ÇAMDERELİ: a.g.e.,72-132

²¹⁹ John LOWE: a.g.e.,127

²²⁰ Deniz AKIN: "İletişim ve Toplum" MÜMYOD, 1(2003), 71-75

²²¹ Yücel ERTEKİN: Halkla İlişkiler (Ankara,2000),100

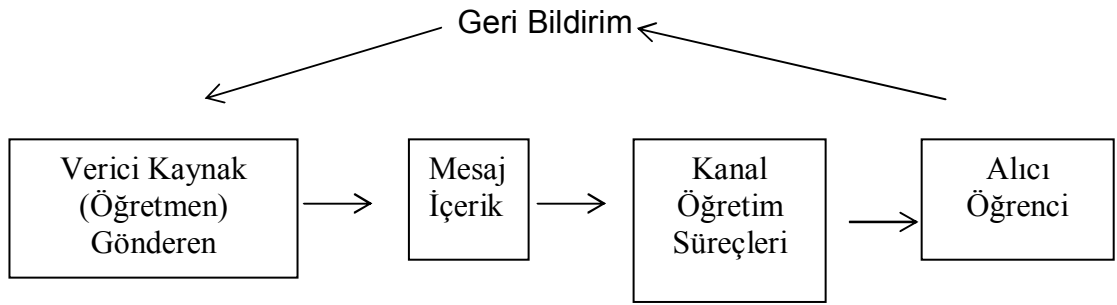
²²² Eşref KILIÇ: a.g.e.,51-52

Unutulmamalıdır ki! Halk eğitimi veren örgütler halk olmadan varlıklarını sürdüremez. Halkla hizmet verdikçe anlamını sürdürür. Halkla ilişkilerinin iyi olması eğitim hizmetlerinin etkililiğini artırmada önemli rol oynar.

1.5.4. Halk Eğitiminde İletişim ve Tanıtma

Toplumdaki bireyler arasında olduğu gibi kurumlarla bireyler arasında da iletişim bilgi alış verişi söz konusudur.

İletişim dört unsuru vardır. Verici, kaynak, mesaj, kanal ve alıcı aşağıdaki şekilde bu unsurlar gösterilmiştir.

Şekil:1 İletişim süreçleri ve unsurları

Bir eğitim sürecinde vericiden gönderilen içeriğin kanalla alıcıya yani öğrenciye ulaştırılması önemlidir. Ancak bu mesajın alıcıya ulaşp ulaşmadığı geri bildirimle bilinebilir. Böylece öğretim süreçlerinin eksikliği görülüp giderilme yoluna gidilebilir.²²³

Halk eğitimi hizmeti veren kurumla bu hizmeti alan yetişkin arasında da meydana gelen halkla ilişkilerde eğitim süreçlerinde bir iletişim söz konusudur.

²²³ İhsan KURT: a.g.e.,192

Toplumun mevcut değerlerinin bireylere aktarılmasında, kültürel bilgilerin yenilenmesinde ve dayanışmayı güçlendirmesinde iletişim önemli bir rol oynar.²²⁴

Tanım olarak iletişime, “Bilgi, düşünce, tutum ve davranışların aktarılmasıdır.” diyebiliriz.²²⁵

-Halkla ilişkiler bir tarafıyla bir iletişim sürecidir.

-Halkla ilişkiler iki yönlü bir süreçtir. Kurumla kişiler, kişilerle, kişiler arasında olabilir.

-İletişim planlıdır. İletişimle ilgili öğelerden özellikle kaynağın niteliği dikkate alınır. Ayrıca iletişim kurulan hedefinde niteliği dikkate alınır. Hem hedefin özellikleri, bu hedef kitleye verilecek mesajın niteliğinin hedef kitleyle örtüşmesine, dikkat edilir.

-İletişimde mesajları verirken hedef kitlenin ihtiyacını karşılayıcı ilgisini çeken mesajların seçilmesine dikkat edilir.

-Mesajın niteliği, anlamı bozmadan hedefe arzu edilen konulara aktarabilecek bir şekilde oluşturulmalıdır. Ayrıca mesaj sembolleri mesajı gönderenle alanın anlayabileceği şekilde oluşturulmalıdır. Mesajı alan bir alıcının olması gerekir.

-Halkla ilişkilerde uygulama yaparken hedef kitlenin yaşam tarzının anlaması ve mesajları onların anlayabileceği sembollerle sunmak ve kodlamayı kolay yapmasını sağlamak gerekir. Özellikle halkın ihtiyaç duyduğu noktalara değinilmeli ve anlaşılır bir dil kullanılmalıdır.²²⁶

Halkla ilişkilerin temelinde iletişim yattığı için iletişim önemlidir.

²²⁴ Deniz AKIN: a.g.e.,75

²²⁵ Aysel AZİZ: “Kitle İletişim Araçları ile Yaygın Eğitim”, Yaygın Eğitim ve Sorunları Bildiri 3, Türk Eğitim Derneği Der. Mesut ÖZGEN (Ankara, 1987), 70

²²⁶ Metin KAZANCI: Halkla İlişkiler (Ankara, 1980), 28-31

Halk eğitim yapan kurum ve kurslar halka kendilerini tanıtırken, eğitim faaliyetleri hakkında bilgilendirirken, çevreyi tanıırken, iletişimi doğru kullanmalıdır.

“Tanıtma, bir kişi, topluluk veya kurumu, hedef kitleleri uygun yöntem ve iletişim araçlarından yararlanarak bir durum veya olay konusunda aydınlatarak bir tutum veya davranışa yönlendirmeyi amaçlayan bir faaliyettir”²²⁷Tanıtma doğrudan ve detaylı tanıtma araçlarından faydalanılır.²²⁸ Halk eğitim hizmetlerinin ve halk eğitim merkezlerinin kendini halka tanıtması önemlidir. Tanıtma, yönetim halkın kendi üzerine kurduğu denetim gereklerini yerine getirirken öte yandan halkın kendisiyle hem fikir olmasını sağlamayı amaçlar. Yönetim kendini halka doğru tanıtmayı amaçlar. Dolayısıyla yönetim halkın kurumu işleyişi, etkinlikleri hakkındaki bilgi eksikliklerini tanıtmayı halkla ilişkilerle gidermeye çalışır.²²⁹

Öte yandan İnternet önemli bir iletişim aracıdır. Toplumu, bilgi toplumuna dönüştürmede, kurumu halka tanıtma ve halkı bilgilendirme iletişim kurmada önemli bir role sahiptir.²³⁰

Halk eğitim merkezlerinin kendilerini ve yaptıkları hizmetleri tanıtma broşür, poster, video kaseti, web sayfaları basılı, sesli ve görüntülü araçlar basınla ilişkiler basın bürolarından yararlanma radyo ve televizyon, devlet yayınları vb. araçları kullanamamaktadır.²³¹

1.5.5. Kitle İletişim Araçlarıyla Halk Eğitimi ve Kitle İletişim Araçları

Kitle iletişim araçları radyo, televizyon, gazete, dergi, internet, vs. gibi görsel ve işitsel, araçlardır. Kitle iletişim araçlarıyla hem halk eğitim faaliyetleri duyurulmakta hem de halk eğitimi ve tanıtımı yapılabilir. Kitle iletişim araçları radyo, televizyon, gazete, dergi, internet, vs. gibi görsel ve işitsel, araçlardır. Kitle iletişim araçlarıyla hem halk eğitim faaliyetleri duyurulmakta hem de halk eğitimi ve tanıtımı yapılabilir.

²²⁷ Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Tanıtma Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara, 2000) DPT yayını: 2496-ÖİK,519)

²²⁸ Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, a.g.e.,9

²²⁹ Metin KAZANCI: a.g.e.,35-38

²³⁰ Melis E.GÜMÜŞ: “Günümüzde İnternet ve İletişim stratejileri” MÜMYOD 1 (2003), 79-83

²³¹ Metin KAZANCI: a.g.e.,38-44

Kitle İletişim Araçları;

-kamu oyunu habercilik yönüyle oluşturur.

-toplumsal bütünleşme ve dayanışmayı artırır.

-vatandaşı demokratik ve vatandaşlık yönünden bilinçlendirir.

-okuma yazma öğretme ve geliştirmeyi destekler.

-sürekli bilgi akışını sağlar.

-meslek becerilerinin kazandırılmasına yardım eder.²³²

Kalkınma hedefleri doğrultusunda ekonomik, sosyal ve kültürel şartları geliştirmek, halkın kaynaşmasına, halkın çabasının devlet çabasıyla bütünleşmesine yardım eder.²³³

Kitle İletişim araçları sunulurken şunlara dikkat edilmelidir:

Televizyonda,

-halk eğitimi programları uzman kişilerce ve eğitimcilerce hazırlanmalıdır.

-araştırma yapılarak halkın ihtiyaç duyduğu eğitim konuları belirlenmelidir.

-programlar sıkıcı uzun olmamalıdır.

-programlar zamanları araştırılarak, halkın izleyebileceği zamanlar da sunulmalıdır.

-Müzik ve eğlencelerle programlar zevkli hale getirilmelidir.

Radyoda,

²³² Cevat GERAY: a.g.e., 98-99

²³³ İhsan KURT: a.g.e., 34

-yayınlar çevreden merkeze doğru geliştirilmelidir.

-dinleyici güdülerini amaçları göz önüne alınmalıdır.²³⁴

Genel olarak kitle iletişim araçları halkın ihtiyaçlarını karşılamasına yanlışlarını düzeltmesine, kültürü arttırmasına yaşamı kolaylaştırmasına bilgi ve beceri kazandırmasına, ekonomik ve toplumsal gelişmeye katkı sağlamasına yarayacak şekilde kullanılmalıdır.

Kuşkusuz halk eğitimde kitle iletişim araçlarından yararlanmadan, eğitim teknoloji araçlarını kullanmadan geniş çaplı halk eğitim faaliyeti yeterince başarılı olamaz.²³⁵

Kitle iletişim araçları halk eğitiminde önemli bir yere sahiptir. İletişimde internet çok hızlı ve çok yönlü olmasıyla ön plana çıkmaktadır. İnternet yazılım yükleme ticaret, posta gönderip alma, diğer bilgi ağlarıyla bağlanma, eğlence, iletişim kurma gibi çok yönlülüğü vardır. Bilgilere erişimde hız ve kolaylık, düşük maliyet söz konusudur. İnternet televizyon, radyo, gazete gibi medyanın birçok yönünü kapsamakta ve ona altyapı hizmetleri sunmaktadır.²³⁶

İnternet, toplumu bilgi toplumuna dönüştürür. Kitle iletişimi tek yönlüdür. Bir tek gönderici ve çok sayıda alıcı vardır. Geri bildirim yoktur. Oysa internette yüz yüze iletişim imkanı sunar hem de kitle iletişim aracı görev görür. Yazı ve resim gibi statik ve kişilerarası iletişimle kitle iletişim araç olarak dinamik konumdadır.²³⁷

Kitle iletişim araçlarıyla halk eğitiminin faydaları şunlardır:

-Herkes faydalanabilir, eşitsizliği ortadan kaldırır.

-Günceldir.

²³⁴ Cevat GERAY: a.g.e.,105-106

²³⁵ John LOWE: a.g.e.,127

²³⁶ Melis E. GÜMÜŞ: a.g.e.,85-87

²³⁷ Melis E.GÜMÜŞ: a.g.e.,83-84

-Birey doğrudan eğitim aracıyla karşı karşıyadır.

-Her zaman her yerde herkes yararlanabilir

-İletişim bireyde istek ve güdü oluşturur.²³⁸

Ancak kitle iletişim araçlarının tek yönlü olması ve geri bildirim imkânı sunmaması, olumsuz tarafıdır.

Halk eğitimde okuma yazmaya dönük yayınlar kitap, dergi gazete vb. yayımlar²³⁹

İşçilere, kadınlara, yönelik programlar, sosyal kültürel programlar, filmler çevrilmekte, kalkınma planlarına uygun kültür fiilleri çevrilmektedir. Bireyler açık öğretim programlarıyla halk öğretim basamaklarında yükselebilmektedir.²⁴⁰

Öte yandan yazışmalı eğitim, radyo ve televizyon eğitimi, film ve dizilerle eğitim, basılı yayınlarla eğitim olmak üzere uzaktan eğitim yapılmaktadır²⁴¹

Kısacası, halk eğitimi alanında mevcut olan bütün teknolojik araç-gereçlerden yararlanmak söz konusudur.

²³⁸ Aysel AZİZ: a.g.e.,72-73

²³⁹ Şevket GEDİKOĞLU:Türkiye’de Yaygın Eğitimden Çağdaş Halk Eğitimine (Ankara, 1991), 208

²⁴⁰ Şevket GEDİKOĞLU: a.g.e.,205

²⁴¹ Eşref KILIÇ: a.g.e.,76-82

II. BÖLÜM

TÜRKİYE'DE HALK EĞİTİMİNİN ÖRGÜTLENMESİ

2.1.TÜRKİYE'DE HALK EĞİTİMİ ÖRGÜTLENMESİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

2.1.1.Cumhuriyet Dönemi Öncesi Halk Eğitimi Örgütlenmesi

Cumhuriyet dönemi öncesinde halk eğitimi faaliyetleriyle ilgili başlangıçta Türklerde sistemli olmamakla birlikte halk eğitimi faaliyetleri yapılmıştır. İlk sistemli halk eğitimi Selçuklular döneminde başlamıştır. Medreseler ve Enderun okulları örgün eğitim vermekle birlikte halk eğitimi hizmeti de verdiği için burada yer verilmiştir. Cumhuriyet dönemi öncesinde halk eğitimi çalışmalar aşağıdaki şekilde verilebilir.

2.1.1.1. Medreseler

Selçuklular ele geçirdikleri topraklarda medrese kurup yanına hastane bakımevi ve kütüphane açıyorlardı. ¹ Böylece halka eğitim, sağlık ve sosyal hizmetler sunuluyordu.

Toplumsal öğretmen, bürokrat, alim, matematikçi vb. gibi elit kesimini yetiştiren medreseler bunun yanında halk eğitimi faaliyeti yapıyordu. Medrese yanında kurulan kitaplık, bakımevi, hastane ve imalathaneler halka açık hizmet veriyordu.²

Medreseler Kur'an, hadis, tefsir vb. dini eğitim temelli olup, pozitif bilimler de öğretilmiştir.³ Medreseler sistemli programlı, eğitim veren kurumlar olarak uyguladıkları yöntemlerle, çağdaş üniversiteleri aratmamaktadır.

¹ Eşref KILIÇ: Halk Eğitiminde Kuran ve Uygulama(Ankara,1981),111

² Yahya Kemal KAYA: Türkiye'de Yaygın Eğitim (Ankara,1985),6

³ İkrâm ÇINAR: "Eğitimin Tarihsel Temelleri "Eğitim üzerine, Ed. Erdal TOPRAKÇI(Ankara, 2002),58

Hesap, hendese (geometri), ilmî hikmet (felsefe) tarih, mantık gibi pozitif bilimler de oluşturulmuştur.⁴

2.1.1.2.Enderun Okulları

Enderun okulları devletin siyasi sistemine idaresi yetiştiren okullardır.

I.Murat (Hüdavendigar) döneminde devşirme ve esir çocuklardan seçilen güçlü ve sağlıklı çocukların devlet bürokrasisine liyakatli, İslam inançlarına ve geleneklerine göre yetiştirildiği bir okuldur.⁵

Enderun okullarına öğrenciler yeniçeriler arasından seçiliyordu. Buraya seçilen kişilerde din, dil, ırk farkı gözetilmezdi.⁶

2.1.1.3.Ahilik

13.yy'da Ahi EVRAN tarafından Kırşehir'de kurulan ahilik teşkilatında, iş dışında teşkilatın belirlediği toplantı yerlerinde muallim, ahi, pir adı verilen öğreticiler, din, Kur'an-ı Kerim öğretimi, okuma-yazma, temizlik, ilahî, ocağın gelenekleri, şiir, sofi kıssaları konularında halkı eğitici etkinlikler yapardı. Esnafı kötü alışkanlıklardan korumayı hedeflenirdi.

İş başında yapılan eğitimde meslek düzeni iş ahlakı, başkalarında kazanmasını isteme gibi konularda esnaf çırak, kalfa ve ustayı yetiştirirdi.⁷

Ahiler Osmanlı'nın kuruluş döneminde Anadolu'da güvenliği de sağlamıştır.⁸ 13. ve 18 yy'lar arasında etkinliğini sürdürmüş⁹ esnaf kesiminin yetişmesinde önemli roller oynamıştır.

⁴ Veysel SÖNMEZ: Eğitim Felsefesi (Ankara,2002),129-130

⁵ İkrâm ÇİNAR: a.g.e.,64-65

⁶ Yahya Kemal KAYA: a.g.e.,2

⁷ Yahya AKYÜZ: Türk Eğitim Tarihi (Ankara, 2004),48-49

⁸ Eşref KILIÇ: a.g.e.,111

⁹ Cevat GERAY: Halk Eğitimi (Ankara,2002),167

2.1.1.4.Loncalar

İş ve ticaret ahlakını koruyan ve meslek alanlarında çırak, kalfa, usta ve işçi yetiştiren loncalar halk eğitimi faaliyeti ve esnafı yetiştiren kuruluşlardandı.

Loncalar, halk eğitimi konusunda esnafı dinî konularda eğitim ve mal üretiminde standardizasyonun sağlanması, esnafı iş sahibi yapma konusunda yoğunlaşmışlardır. Malın niteliğini yükseltme, malın değerini korumaya yönelik çalışmaları vardır. Ülke çapında örgütlenmiş önemli bir kuruluştur.¹⁰

18.yy'da ortaya çıkmış, çırak, usta ve kalfa yetiştirilmiştir.¹¹ Dolayısıyla halk eğitimine katkı sağlayan kuruluşlardandır.

2.1.1.5.Terbiye Ocakları

İstanbul'un fethinden sonraki yıllarda kurulmuş olan terbiye ocakları Anadolu ve Rumeli'den İstanbul'a gelen bireylerin, iş bulma ve şehir hayatına uyum sağlama gibi sorunlarını çözmeye yönelik çalışmalar yapmışlardır. Anadolu ve Rumeli'de iki okul olarak kurulmuştur.¹²

Anadolu'dan İstanbul'a iş bulmak amacıyla gelenler içinden belirlenirlerdi. İstanbul'da kalmaları ve iş bulmaları uygun görülen vatandaşlar önce muayene yapılır, saçları sakalları tıraş edilir, çamaşırları değiştirilir ve banyoları yaptırılırdı. Yeni kılık kıyafetler giydirilir. Terbiye ocaklarında 15-30 gün arası, İstanbul'un tanıtılması, yemek yiyebilecekleri yerler, çevre temizliği, belli başlı işverenlerin adresleri, işçilerin işveren ve amirle ilişkileri, ulaşım araçlarından faydalanma yolları uygulamalı ve yaşatılarak öğretilirdi. Ayrıca Terbiye Ocakları, İstanbul'a dışardan gelenlere iş de bulurdu.¹³ Bu açıdan Terbiye Ocakları İstanbul'u tanımaya, iş hayatı hakkında bilgi ihtiyacı

¹⁰ Eşref KILIÇ: a.g.e.,111

¹¹ İhsan KURT: Yetişkin Eğitimi (Ankara,2000),3

¹² Eşref KILIÇ: a.g.e.,111

¹³ İhsan KURT: a.g.e.,40

olanları bilgilendirmeye ve iş sahibi yapmaya dışarıdan gelen halka önemli hizmetler sunmuştur.

2.1.1.6.Ordu

Osmanlı gelişme döneminde Hristiyan çocukları seçilip, toplanmıştır. Turnacı Başı Hristiyan çocukları devşirir. “Acemi Oğlan Kışlasında” orduda, eğitilirlerdi. Acemi Oğlan Enderun Mektebi’ne eleman yetiştirirdi.¹⁴

Fethedilen toprakların İslamlaştırılmasına Türk kültürünün tanıtıp benimsetilmesine yönelik bir halk eğitim hareketidir. Acemi Oğlan Kışlasında İslam ve Türk Kültürü ile ilgili bilgiler öğretiliyordu.¹⁵

Okuma yazma, spor eğitimi, askeri eğitim verilen Acemi Oğlan Kışlasında çocuklar Yeniçeri olmak üzere yetiştirilirlerdi.¹⁶

2.1.1.7.Çırac Okulları

1865’de ilk defa açılan ve bu günkü anlamda sistemli eğitim veren ilk halk eğitim okulu “çırac okulları”dır. Çocuk ve halka okuma yazma, din, meslek bilgisi ve becerisi kazandırmayı amaçlamıştır.¹⁷

1874’te kapatılıp 1908’de tekrar açılmış 1928’e kadar faaliyetlerini sürdürmüştür.¹⁸

2.1.1.8.Diğer Çalışmalar

Halk eğitimi alanında diğer faaliyetler ve kuruluşlar şöyle sıralanabilir.

Tekke ve Zaviyeler

Yolculara hizmet veren bu kurumlar şehirlerdeki tekke, taşradakine zaviye adı verilirdi. Dinsel görevleri olan bu konaklama yerlerinde yol kurulum

¹⁴ Ülker AKKUTAY: Enderun Mektebi (Ankara,1984),167

¹⁵ Eşref KILIÇ: a.g.e.,112

¹⁶ İkrâm ÇINAR: a.g.e,64

¹⁷ Yahya Kemal KAYA:a.g.e.,4

¹⁸ Rifat OKÇABOL, Halk Eğitimi (Ankara,1996),96

ibadetler yapılır, folklor, edebiyat sanat alanlarında insanlar yetiştirilirdi. Buralarda sufi ve bilgin, sanatkâr, edebiyatçı, sporcu yetiştirilmiş olup Anadolu'nun İslamlaşmasında önemli rol oynamıştır.¹⁹

Sıbyan Mektepleri

Camilere bitişik olan ve cami imamı tarafından Kuran'ı Kerim okumayı öğretme, bazı dini bilgileri verme şeklinde hizmet sunan, ilköğretime benzer, halk eğitimi kurumlarıdır.²⁰ 5-13 yaş grubuna eğitim veren Sıbyan Mektepleri, zenginlerin yaptırdığı okullar vakıf haline getirilirdi. Programı eğitim ve yönetimi vakfiyeler tarafından belirlenirdi.

Türk Ocakları

Türk ocaklarında 1991'de kurulmuş ve Anadolu'da 25 kadar şube açmıştı. Konferans ve yayınlarla halka eğitim vermiştir.²¹ Türklük bilincini geliştirmeyi amaçlamış, faaliyetlerini bu çevrede yapmıştır.²²

- Tekke, zaviye ve dergahlarda, musiki, ahlak, beden vb. dini bilgiler öğretilirdi.²³

Gönüllü Kuruluşlar

- Darülfünun (Üniversite)'da 1862'de halka açık ders ve konferanslar verilmiştir.²⁴

- Cemiyet-i Tedrisiye-i İslam (İslam Öğretim Derneği 1864'te kurulmuştur) ve Darüşşafaka aynı dernekçe kurulmuştur. Dernek 1928'e kadar faaliyetini sürdürmüştür.²⁵

¹⁹ Şerafettin YAMANER: Atatürkçü Düşünce Ulusal Eğitim Toplumsal Dönüşüm Yayınları(İstanbul,1993),47

²⁰ Rıfat MİSER: Halk Eğitimi ve Toplum Kalkınması(Ankara, 1999),53

²¹ Eşref KILIÇ: a.g.e.,113

²² Yahya Kemal KAYA: a.g.e.,4

²³ Rıfat MİSER: a.g.e.,168

²⁴ İbrahim Ethem BAŞARAN: Türk Eğitim Sistemi (Ankara,1994),102

²⁵ Cevat GERAY: a.g.e.,168

- Osmanlı Bilim Derneği,²⁶
- Beşiktaş Derneği(1869),²⁷
- İttihat ve Terakki Fırkası (1910),
- Türk Ocağı (1911),
- 1908-1914 yılları arasında gece sınıfları uygulaması

gibi örgütler Kur'an öğretimi, hesap, okuma, yazma, saymanlık, tarih, coğrafya gibi konularda dersler vermişlerdir.²⁸

- Dersiam denen hocalar camilerde halka açık dersler verirdi. Medreselerde de ders verirlerdi.²⁹

Genel olarak Cumhuriyet döneminden önce Kur'an, ayeti hadis, kıssa, edebi metinler, halk hikâyeleri, şiirler, hoşgörü, mülakat, mesneviler ve fıkralarla, Mevlana Celaleddin Rumi, Yunus Emre, Hacı Bektaş Veli, Nasrettin Hoca vb. Anadolu'nun önde giden insanlar tarafından halk eğitimi çalışmaları yapılmıştır.³⁰

Ayrıca orta oyunu, karagöz, tiyatro vb. gibi sanat etkinlikleri halk eğitimine katkı sağlamıştır. Cumhuriyet döneminden önce halk eğitimi faaliyetleri ile mevcut duruma ek olarak batının on sekizinci yüzyılda örnek alınmaya başlandığı, halk eğitimi alanında "gönüllü kuruluşların da" yer aldığı yenileşme hareketi başlatılmış, bu yönde kanun ve yönetmelikler çıkarılmaya başlanmıştır.³¹ Bu açıdan gönüllü kuruluşların halk eğitimine katkıları göz ardı edilemeyecek kadar önemlidir.

²⁶ Sudi BÜLBÜL: "Türkiye'de Halk Eğitimi, Halk Eğitimine Giriş, Der. Hikmet SEÇİM (Eskişehir,1991), 227

²⁷ Rifat OKÇABOL: a.g.e.,96

²⁸ Cevat GERAY: a.g.e.,168

²⁹ Yahya AKYÜZ: a.g.e.,98

³⁰ Yahya AKYÜZ: a.g.e.,53

³¹ Sudi BÜLBÜL: Türkiye'de Halk Eğitimi, a.g.e.,229

2.1.2.Cumhuriyet Döneminde Halk Eğitimi Örgütlenmesinin Gelişimi

2.1.2.1. Tek Parti Dönemi Halk Eğitim Örgütlenmesi

Halk eğitimi alanında halkın eğitilmesine yönelik Ethem Nejat'ın “Terbiye-i İptidaiye İslahatı” adlı bir broşür yayınlanmıştır. Broşürde halka eğitim için müfettişlere konferans verdirilerek sinema, müzik, tiyatro, gezi vb. araçlarla halkı eğitmek gereğine vurgu yapılmıştır.

1913'te İlköğretim Geçici Yasası yayımlanmıştır. Tarım konusunda, diğer alanlarda halkı eğitmek için dersliklerin ve sanat okullarının açılması görevi ilköğretim okullarına verilmiştir.³² Ayrıca, Özel Okullar Yönetmeliği yayımlanmıştır.

İsmail Hakkı BALTACIOĞLU halk eğitimin önemi üzerine 1914'te konferans vermiştir.³³ İlk Milli Eğitim Bakanı İsmail Safa Bey, tarafından 15 Kasım 1923'te valiliklere cehaletle savaşı, öğretmenlerin halkla ilişkilerini geliştirerek halkı eğitmeleri yönünde genelge gönderilmiştir.³⁴

789 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilatı Kanunu ile ilköğretim çağına gelmiş olup da hiç eğitim görmemiş ve bir işte çalışan kişilerin o iş yerince işveren tarafından eğitilmesi bir zorunluluk haline getirilmiştir.³⁵

1924'te Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile vakıf kitapları Milli Eğitim Bakanlığına devredilerek, halk kitaplıkları oluşturulmuştur. Halk eğitim alanında örgütlü olarak Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde yapılan çalışmalar şunlardır:

Halk Terbiyesi Şubesi (1926) : Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde halk eğitimiyle ilgili ilk birim oluşturuldu. “Halk Terbiyesi Şubesi” adını alan bu

³² Eşref KILIÇ: a.g.e.,114

³³ Cevat GERAY: a.g.e.,168

³⁴ Rifat OKÇABOL:a.g.e.,96,97

³⁵ Rifat OKÇABOL: a.g.e.,35

birim 1926 yılında İlköğretim Genel Müdürlüğünde Talim ve Terbiye Dairesine bağlı olarak çalışmaya başladı.³⁶

Halk Terbiyesi Şubesi daha sonra kapatılmış 1952’de tekrar Yüksek Öğretim Genel Müdürlüğüne bağlı olarak açılmıştır. Ancak bu birim sonradan İlköğretim Genel Müdürlüğüne bağlanmıştır. 1960’tan sonra Genel Müdürlük haline gelmiştir.³⁷

Halk Derslikleri (1927): Halk eğitimi alanında, halkın bilinçlenmesi, ulusal kültürü benimsemesi, yurttaşlık bilincinin gelişmesi, okuma yazma bilmeyenlere okuma yazma öğretilmesini içeren bir yönetmelik çıkarılmıştır. Bu yönetmeliğe göre yukarıdaki etkinlikleri yapmak için derslikler kurulmuştur. 1927-1928 yılları arasında 3304 halk dersliği açılmıştır.³⁸

Millet Mektepleri (1928): 1928’de “Millet Mektepleri” harf devriminde kabul edilen yeni harfleri halka öğretmek için Atatürk tarafından kurulmuştur.³⁹

Günde 6 saat ve 4 ay devam eden eğitimin sunulduğu millet mekteplerinde, okul olmayan yerlere gezici okullar kurulmuştur. Okul olan yerlerde de eğitime devam edilmiştir.

İki derslik vardı: A ve B dersleri. A dersliğinde sadece yeni harflerle okuma yazma öğretiliyordu. B dersliğinde ise okuma yazmanın yanında, hesap, sağlık, yurttaşlık gibi diğer bilgileri de içeren eğitim veriliyordu.⁴⁰

Halk Okuma Odaları (1930): 1930’da okumayı öğrenen halkın okuma yazmayı hem unutmamasını hem de geliştirmesini sağlamak için “Halk

³⁶ İhsan KURT: a.g.e.,42

³⁷ Eşref KILIÇ: a.g.e.,37

³⁸ Cevat GERAY :a.g.e.,170

³⁹ Eşref KILIÇ: a.g.e.,114

⁴⁰ Cevat GERAY: a.g.e.,17

Okuma Odaları” açıldı. 1936’da 500 olan Halk okuma odaları 1953’de sayısı azalmıştır.⁴¹

Halk okuma odalarına gazeteler, dergiler konmuş, anlaşılır dille yazılmış kitaplar yer almıştır.

Halkevleri (1932): Tekke ve zaviyelerin kapatılmasıyla ortaya çıkan eğitim boşluğu doldurmak üzere halkevleri kurulmuştur.⁴² Asıl amacı devrimi yaşatmak ve benimsetmek olan halkevlerinde halk eğitime yönelik alanlar vardı. Bunlar kitap, güzel sanatlar, yayım, köycülük, dil ve yazma, halk derslikleri ve kuşları, spor, temsil, oyun tarih ve müze, sosyal yardımdır. CHP’ye bağlı olarak çalışmıştır.

1951’de 5830 sayılı yasayla kapatılmış. 1960’ten sonra tekrar açılmıştır. Ancak askerî yönetimler faaliyetlerini sınırlandırmıştır.

27 Mayıs 1960’da Türk Eğitim Derneği adı altında kurulmuş, 1980’den tekrar Halkevleri adını almıştır. 12 Eylül 1980’den sonra kapatılmış 1987’de yargı kararıyla yeniden açılmıştır.⁴³

Bunun yanında 1933 yılındaki 2287 sayılı “Milli Eğitim Bakanlığı Merkez Örgütü ve Görevleri” kanunu yayınlanmış, millet okulları (Mektepleri) ve halk eğitimi faaliyetlerini yürütme görevleri İlköğretim Genel Müdürlüğüne verilmiştir.⁴⁴

Halkevleri halk eğitimin kapsamına giren akademik halk eğitimini, örgün eğitime devam edememiş olanlara “ilkokul diploması” vermiştir. Bireyin ekonomik, kültürel gelişimini sağlayıcı temel eğitimi yapmış, kitaplık konferanslarla genel kültür eğitimi, demokrasi ve yurttaşlık eğitimi vermiştir.

⁴¹ Cevat GERAY: a.g.e.,171

⁴² Rifat MİSER: a.g.e.,56; İlker ÇINAR: a.g.e., 83

⁴³ İhsan KURT: a.g.e.,42

⁴⁴ Cevat GERAY: a.g.e.,172

Toplum kalkınmasını önemli katkı sağlamıştır. Hedef kitlesi okuma-yazma bilmeyenler olmuş olanlara okuma yazma öğretip, beceri kazandırmıştır.⁴⁵

Toplumsal kalkınma ve aydınlamayı sağlamak, Atatürk İlkelerini ön plana alan köylerin kalkınmasını sağlamak, uygulama ağırlıklı olarak gerçekleştirmek bunları gerçekleştirmek amacıyla ve öğretmenleri yetiştirmek için enstitüler açılmıştır.⁴⁶

Köy Enstitüleri ve Köy Eğitim Kursları (1936): Köylerdeki öğretmen ihtiyacını karşılamak için köyde okuryazar olup, askerliğini onbaşı ve çavuş olarak yapanlardan istekli olanlar seçilerek eğitim merkezlerinde eğitime alındılar.

Köy ilkokulunun 1.2.3.sınıfını köy eğitimcileri okuturken halkı aydınlatıp eğitiyordu. Halka okuma yazma, hesap, sağlık, tarım ve tarım aletleri ile ilgili yeni teknik ve yöntemler öğretiyordu.⁴⁷

1940'da Köy Enstitüleri kurulmuştur. 1954'e kadar eğitim faaliyetini sürdürmüştür.⁴⁸

Öğretmenler görev yaptıkları köylerde, bahçe bitkileri, tarım konusunda bizzat kendileri yaparak halkın yeni tarım aletleri ve üretim teknikleri yönünden bilgilendirilmiştir.⁴⁹ Köy Enstitüleri bulundukları yerlerde o yörenin üretim metotları yönünden gelişmesine ve yeni pazar imkânlarının oluşmasına katkı sağlamıştır.⁵⁰

Köy Enstitüleri 1954'te ilköğretim okulu, 1974'de öğretmen lisesine dönüştürülmüştür. Bu okullarda hem öğretmen hem sağlıkçı yetiştirilmiştir.⁵¹

⁴⁵ Rifat OKÇABOL: a.g.e., 100

⁴⁶ İlker ÇINAR: a.g.e., 85

⁴⁷ Rifat MİSER: a.g.e.,56-57

⁴⁸ Rifat OKÇABOL: a.g.e.,99

⁴⁹ Ferhat ŞENATALAR: Türkiye'de Yaygın Eğitim Seminer Tebliği (Eskişehir, 1975),31

⁵⁰ Yahya AKYÜZ: a.g.e.,357

⁵¹ Rifat MİSER: a.g.e.,57

1942’de çıkarılan 4274 sayılı yasaya göre, öğretmenlere okuldaki eğitim faaliyetlerine ilaveten halkın eğitmesi ve bilinçlendirilmesi görevi verilmiştir. Köyü, köylüyü köy kökenli öğretmen öncülüğüyle kalkındırmayı hedeflemiştir. Öğretmen köylünün ortaklaşa tarım araçlarını sağlamalarında kooperatif kurmalarında vb. rol oynamıştır.⁵²

Köy Enstitülerinde iş eğitimi uygulamaları farklı bir boyuta dönüşerek üretim amaç haline gelmiştir. Öğretmenlere araç gereçler zamanında verilmiştir. Ödenekler ise kısıtlı olmuştur.⁵³

Köy Enstitülerinde eğitim felsefesi şöyledir: Eğitim yaşamın kendisi olmalı, uygulanarak yaparak öğrenilmeli, dersler iş yaparak işlenmelidir.⁵⁴

2.1.2.2. Çok Partili Hayata Geçtikten Sonra Halk Eğitimi

Halk Eğitim Merkezleri (1956) : 1951’de bazı bakanlık temsilcilerinden oluşan temel eğitim ve halk eğitimi kuruldu. 1956’da UNESCO’dan uzman istendi ve uzmana bir rapor hazırlatıldı.⁵⁵ Watson DICKERMAN’ın (ABD’li) raporunda halk eğitim çalışmalarının nasıl yapılacağı MEB’e bağlı bir halk eğitimi teşkilatının kurulması gereği üzerinde duruldu.

1952’de “Halk Eğitimi Bürosu” adı altında bir birim MEB’de oluşturuldu.⁵⁶

1953’de köy ve kasabalarda “Halk Eğitim Odaları” kuruldu.⁵⁷

1956’da kapatılan ve hazineye devredilen Halkevleri binalarında “Halk Eğitim Merkezleri” kurulmuştur.⁵⁸

⁵² Cevat GERAY: a.g.e.,172

⁵³ Selçuk UYGUN: II.Dünya Savaşı’nın Köy Enstitülerine Etkileri” Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi 2-3 (Ağustos:2004),218

⁵⁴ Veysel SÖNMEZ: Eğitim Felsefesi (Ankara,2002),134-135

⁵⁵ İbrahim Ethem BAŞARAN: Türk Eğitim Sistemi (Ankara, 1994), 42

⁵⁶ İhsan KURT: a.g.e.,42

⁵⁷ Eşref KILIÇ :a.g.e.,42

⁵⁸ Rifat OKÇABOL: a.g.e.,102

Halk Eğitim Merkezleri il ve ilçede Milli Eğitim Bakanlığı Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı olarak faaliyet göstermekte olup, merkez ve kırsal bölgelerde, gecekonduarda halka, halk eğitimi hizmeti vermektedir.⁵⁹

Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü'nün Kurulması ve Günümüze Kadar Meydana Gelen Gelişmeler: DICKERMAN, 1951 yılında hazırladığı raporda halk eğitimi alanında halk eğitimi faaliyetlerini yürütecek ve koordinasyonu sağlayacak “Halk Eğitimi Dairesinin” kurulması gereği üzerinde durmuştur.⁶⁰

1960'ın Ağustos ayında Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde raporunda belirttiği gibi “Halk Eğitimi Genel Müdürlüğü” kuruldu.⁶¹

“...Halk Eğitim Genel Müdürlüğünün kuruluşunda demokratik düzen, dikey ve yatay işbirliği, eşgüdüm, işe göre eleman çalıştırma, yetiştirme, planlı, programlı iş zaman ve güç savurganlığını önleme politikaları üstünde özenle durulmuş, merkez ve iller örgütün resmi ve özel kuruluşlarla, halkla bütünleşmesi temel ilke olarak belirlenmiştir.⁶²

1964'te Genel Müdürlük Köy İşleri Bakanlığına bağlandı.

1967'de Genel Müdürlük MEB'e bağlanmış ve Gezici Köy Kadın ve Erkek kursları Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü bünyesine verilmiştir. Ancak küçük el sanatları ile ev ekonomisi hizmetleri Köy İşleri Bakanlığına bırakılmıştır.⁶³ Ev ekonomisi ve El Sanatları Gezici Köy Kadın ve Erkek Kursları Kız-Erkek Öğretim Genel Müdürlüğüne bağlandı. Bu durumda Halk Eğitim Genel Müdürlüğüne geriye sadece Halk Eğitim Merkezleri kalmıştır.⁶⁴

⁵⁹ Rifat MİSER: a.g.e.,58

⁶⁰ Cavit BİNBAŞIGÖLU: Cumhuriyet Dönemi Eğitim Bilimleri Tarihi (Ankara, 1999), 167

⁶¹ Cevat GERAY: a.g.e.,173

⁶² Şevket GEDİKOĞLU: a.g.e., 134

⁶³ Cevat GERAY: a.g.e.,180

⁶⁴ Cevat GERAY: a.g.e.,182

13.07.1971 Kültür Bakanlığı kuruldu. Böylece Milli Eğitim Bakanlığı Kültür Müsteşarlığı alt birimleriyle Kültür Bakanlığına geçirilip, bağlandı. Yalnız Halk Eğitimi Genel Müdürlüğü MEB’de bırakılarak Genel  ğretim Müsteşarlığı bünyesine alındı.

1972’de MEB içinde halk eğitimi alanında görev yapan üç müdürlük Halk Eğitimi Genel Müdürlüğü bünyesinde birleştirildi.⁶⁵

1977’de Kız Teknik  ğretim Genel Müdürlüğüne bağlı Gezici Kadın Kursları, Erkek Teknik  ğretim Genel Müdürlüğüne bağlı Sabit İlçe Kursları ve Köy Gezici Kurları birle tirilerek⁶⁶ “Yaygın eğitim Genel Müdürlüğü “ ıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü” adını almıştır. ⁶⁷Aynı yıl Milli Eğitim ile Gençlik ve Spor Bakanlığı birle tirilmi tir.⁶⁸

1977’de 2089 Sayılı “ ıraklık ve Usta Kanunu”  ıkarıldı. 3308 Sayılı Yasa ile “ ıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu” çıkarıldı. Çıraklık Eğitim Merkezlerinde  ırak, kalfa, usta, usta öğretici olarak halk mesleki olarak yetiştirilmektedir.⁶⁹

Halk eğitimi  uralarında 1939’dan itibaren halk eğitimi üzerinde durulmuştur. Ayrıca kalkınma planlarında halk eğitimine değinilmiştir.⁷⁰

Cumhuriyet döneminde halk eğitiminde,

- okuma yazma öğretimine,
- bilimsel araştırmalar yapılmasına,
- ihtiyaca göre programlar hazırlanmasına
- Halk eğitimcilerle uzmanların yetiştirilmesine,

⁶⁵ Cevat GERAY: a.g.e.,183

⁶⁶ Eşref KILIÇ: a.g.e.,116

⁶⁷ İhsan KURT: a.g.e.,42

⁶⁸ Cevat GERAY: a.g.e.,188

⁶⁹ Savaş B Y KKARAZG Z: Eğitime Giriş (Konya,1997),191

⁷⁰ Cevat GERAY:a.g.e.,173

- Halk eğitimi çalışmalarında köylülerimize önem verilmesine özen gösterilmeye çalışılmıştır.⁷¹

Kalkınma planlarında, özel ihtisas komisyonu raporlarında halk eğitimi örgün eğitimi tamamlayıcı bir fonksiyon, hızlı değişme ayak uydurmayı sağlayıcı, yüksek nitelikli insan gücünü yetiştirici araç olarak görülmüştür.⁷²

2.2. TÜRKİYE'DE HALK EĞİTİM ÖRGÜTÜ

Türkiye'de halk eğitimi faaliyetleri örgütten dağınık bir görüntü ortaya koymaktadır. Halk eğitiminin ana görevi, halk eğitim yapmak olan kurum ve kuruluşlar olduğu gibi, örgün eğitimi yanında halk eğitimi yapan ve ana görevi halk eğitimi olmadığı halde yürüttükleri hizmetin gereği ya da kurum ve kuruluşun hedeflerine ulaşması için halk eğitimi yapan örgütler vardır. Türkiye'de halk eğitimi örgütleri aşağıdaki gibi belirtilebilir.

2.2.1. Milli Eğitim Bakanlığı Halk Eğitimi Örgütü

Türkiye'de halk eğitimi etkinliklerini planlı ve geniş çaplı olarak yapan bakanlık, Milli Eğitim Bakanlığıdır. Bu bakanlık bünyesinde halk eğitimi ana görevi olup olmamasına göre faaliyetleri şöyledir:

2.2.1.1. Ana Görevi Halk Eğitimi Olan Birimler

Türkiye'de halk eğitimi ihtiyacı doğmuş⁷³ ve Milli Eğitim Bakanlığı bu görevi üstlenmiştir.

Türkiye'de Halk Eğitimi aktif olarak yapan açıkça halk eğitimi görevinin verildiği Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde "Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü"dür. Halk Eğitimi faaliyetleri yasalar gereği Milli Eğitim Bakanlığınca Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğüne verilmiş olup,

⁷¹ Şevket GEDİOĞLU: a.g.e., 130

⁷² Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Özel İhtisas Komisyonu Raporu- İnsangücü, DPT:2399, Ankara, 1995, 42

⁷³ Rifat OKÇABOL: XIII. Milli Eğitim Şurası, "Yaygın Eğitim", 15-19 Ocak 1990 Ankara, 130-133

“Halk Eğitim Merkezleri” ve “Çıraklık Eğitim merkezleri” faaliyet göstermektedir.⁷⁴

Halk Eğitimi Örgütü ilk defa Milli Eğitim Bakanlığında “Halk Terbiyesi” şubesi olarak kurulmuş, 1952’de Halk Eğitimi bürosu olarak kurulmuştur. Genel Müdürlük olarak ise 29 Ağustos 1960’da “Halk Eğitimi Genel Müdürlüğü” olarak kurulmuştur. 1977’de Genel Müdürlüğün adı “Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü” adını aldı. Daha sonra 1983’de Çıraklık Eğitim Genel Müdürlüğü birleştirildi ve bu günkü adına kavuşmuştur.⁷⁵

Örgün eğitime devam eden ve örgün eğitim dışında kalmış bireylere gereksinim duydukları eğitimi verme “Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü”nün temel görevidir.⁷⁶

“Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü Milli Eğitim Bakanlığının genel bütçesinden kendisine ayrılan paydan elde ettiği sınırlı imkanlarıyla halk eğitim hizmetlerini yürütmektedir.

Türkiye’de Halk Eğitimi başlangıcı genel olarak okuma yazma, temel eğitimi, güzel sanatları genel, kültürü artırıcı moral eğitim ve toplumsal eğitim olarak uygulanmıştır.⁷⁷

Günümüzde halk eğitimi,

- meslek eğitimi,
- çıraklık eğitimi,
- toplum eğitimi sosyal ve kültürel eğitim,
- okuma yazma,
- temel eğitim,

⁷⁴ Cevat CELEP: Halk Eğitimi (Ankara, 2003),106

⁷⁵ Rıfat MİSER:a.g.e.,59; Cevap CELEP: Halk Eğitimi(Ankara, 2003), 106

⁷⁶ Cevat ALKAN: Meslek ve Teknik Eğitimin Esasları (Ankara, 1998) ,6.

⁷⁷ Şevket GEDİKOĞLU: a.g.e.,148

- sosyal kültürel faaliyetler olarak sıralanabilir.⁷⁸

2.2.1.2. Örgün ve Yaygın Eğitimi Birlikte Yürüten Birimler

Milli Eğitim Bakanlığında ana görevi halk eğitimi olan Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğünden başka örgün eğitim hizmeti ve halk eğitimi hizmetini birlikte yürüten kurumlar vardır.

Bu kurumlar,

- Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü,
- Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü,
- Ticaret ve Turizm Öğretim Genel Müdürlüğü,
- Hizmet İçi Eğitim Dairesi,
- Eğitim Araçları ve Denetim Dairesidir.

Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü bünyesinde ev meslek kursları, yetişkinler tek eğitim merkezleri, endüstri pratik sanat okulları, Türk-Alman Mesleki Eğitim Merkezleri faaliyet gösterir.⁷⁹

2.2.1.3. Halk Eğitimi Araç Olarak Kullanan Kuruluşlar

Bazı kamu ya da özel kurum ve kuruluşlar çalıştırdıkları personelin kalitesini yükselterek örgüt amaçlarına daha hızlı ulaşabilmek yada çalışanların bilgi ve becerisini arttırarak mutlu olmalarını sağlamak için halk eğitimi yaparlar.

Sağlık Bakanlığı halkın sağlığını korumak için seminer, konferanslarla,dergi, kitap, broşürlerle halk eğitimi yapar.⁸⁰

⁷⁸ Cevat GERAY: a.g.e.,213

⁷⁹ Rıfat MİSER: a.g.e.,67-68

⁸⁰ Cevat GERAY:a.g.e.,22

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı ve diğer bakanlıklar belirledikleri amaçlara ulaşmak için halk eğitimi yaparlar.⁸¹

2.2.2. Halk Eğitimi Hizmeti Veren Kuruluşlar

Türkiye’de MEB’in yanında halk eğitimi hizmeti veren başka kurum ve kuruluşlarda vardır. Bu kuruluşların ana görevi halk eğitimi olmadığı halde hizmet amaçlarına ulaşmak için halk eğitimi yapmaktadırlar.⁸²

2.2.2.1. Bakanlıklar

Halk eğitimi yapan bakanlıklar da sıralanabilir. Aile planlaması, aşılama, cüzzam, frengi, verem, ilk yardım, çevre sağlığı diğer bulaşıcı hastalıklar, evde yaşlı bakımı gibi konular halk eğitimi yapılmaktadır.⁸³

Halk eğitimi yapan bakanlıklar şöyle sıralanabilir:

- **Sağlık Bakanlığı:** Unicef ile Sağlık Bakanlığı arasında iş birliği yapılmakta, aile eğitimine önem verilmekte diğer kuruluşlarla sağlık bakanlığı arısında iş birliği çerçevesinde halk eğitilmektedir. Çeşitli tarım, ziraat teknisyeni vs. faydalanarak halka sağlığını korumaya uygulanır. Bire bir görüşme broşür, radyo programları ile eğitim yapılmaktadır.⁸⁴

- **Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı:** İşçileri örgütlendirme, onların mesleki ve beceri yönünden gelişmeleri için, programlar hazırlar ve uygular. İşsizlerin iş sahibi yapılmasına yönelik İş ve İşçi Bulma Kurumu Genel Müdürlüğü faaliyet gösterir.⁸⁵

- **Adalet Bakanlığı:** Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü bünyesinde tutuklu ve hükümlülere zorunlu ve isteğe bağlı olarak iki tür

⁸¹ Şevket GEDİKOĞLU:a.g.e.,207-208

⁸² Cevat GERAY:a.g.e.,207

⁸³ Rifat OKÇABOL:a.g.e.,118; Cevat GERAY:a.g.e.,208

⁸⁴ Akın ŞEHİRLİOĞLU: “Yaygın Eğitimin Bu Günkü Durumu ve Karşılaşılan Başlıca Sorunları Nelerdir?”, Yaygın Eğitim ve Sorunları, Der. Mesut ÖZGEN (Ankara,1987),124

⁸⁵ Eşref KILIÇ:a.g.e.,153

eğitim verilmektedir. Mahkumlar, meslek edindirmeye çalışılmakta ve toplumu kazandırılmaya çalışılmaktadır.⁸⁶

- **Kültür ve Turizm Bakanlığı:** Gençlere ve yetişkinlere seramik, fotoğrafçılık, heykel gibi alanlarda konserler verip filimler hazırlayıp kültürel etkinlikler yapmaktadır.⁸⁷

- Çağdaş turizm ve endüstri kurmak halkın turizm konusunda eğitmek için film, reklam kullanarak, halkı turizm konusunda eğitmeye çalışmaktadır.⁸⁸

- **Spordan Sorumlu Devlet Bakanlığı:** Gençlerin ruh ve beden sağlığını korumaya yönelik faaliyetler yapar.⁸⁹ Sanayi Bakanlığı küçük ve orta ölçekli sanatları yayıp geliştirmek için mesleksen ve teknik kurslar düzenler.⁹⁰

- **İçişleri Bakanlığı:** Sivil savunma gibi konularda halk eğitime, her türlü belediye başkanı, ihtiyar heyeti, il özel idaresini eğitime, toplum kalkınmasını sağlamak için özendirici çalışmalar yapmaktadır.

- **Orman Bakanlığı:** Orman Köylüsünün ormanına zarar vermemesi, hem de orman köylüsünün kalkınması için yan gelir sağlamasına yönelik, orman ürünlerini işleme ve üretmesi için onları eğitir.⁹¹

- **Milli Savunma Bakanlığı:** Er, erbaş ve yedek subaylara Silahlı Kuvvetler Harita Genel Komutanlığı, Gülhane Askeri Tıp Akademisi vb. halk eğitimi yapmaktadır. Genellikle erlere okuma-yazma ve temel bilgiler verilerek, hayata atıldıklarında işe yarayacak bilgilerle donatılmaya çalışılmaktadır.⁹²

- **Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı:** Vatandaşların bitki ürünlerinin zararları, hayvancılık, tarım aletlerinin kullanımı tarımda yeni teknik ve

⁸⁶ Rifat OKÇABOL:a.g.e.,116

⁸⁷ Rifat OKÇABOL:a.g.e.,119

⁸⁸ İhsan KURT:a.g.e.,55-56

⁸⁹ Rifat MİSER:a.g.e.,71

⁹⁰ Eşref KILIÇ:a.g.e.,155

⁹¹ Eşref KILIÇ:a.g.e.,151-155

⁹² Rifat OKÇABOL:a.g.e.,117

yöntemlerin öğretimi projeler vb. konularda eğitim verir. Sağlık, hayvan bakımı bahçe işleri hizmetinde durur ve bu alanda elaman yetiştirilir.⁹³

Çevre Bakanlığı ve diğer bakanlıklarda halk eğitim çalışması yapar.⁹⁴

2.2.2.2. Mahalli İdareler

Yerel yönetimler olarak da ifade edilen mahalli idareler halk eğitimi faaliyetleri yürütülmektedirler. Bunlar⁹⁵

- köylüler,
- il özel idareleri,
- belediyelerdir.⁹⁶

Genel olarak mahalli idareler hem toplum kültürünün yaşatılmasında hem de toplum sorunlarının çözülmesinden kalkındırılmasında önemli görevleri yerine getirir.

İl Özel İdareleri: İl özel idareleri tarihsel mekânlar, müzeler, faaliyetleri yetiştirme yurtları, her türlü okula yaptıkları yardımlarla o görevdeki insanlara destek verirken, boş zamanlarını değerlendirmelerine, kültürel mirası benimsemelerine, yeni kuşaklara aktarılmasına yardım eder.⁹⁷

Kısacası, spor tesisleri yaptırmak okul binalarının, yaptırmak tarihsel yerleri koruyup, geliştirerek sanatsal ve kültürel çalışmalar yaparak halk eğitim çalışmalarına katılırlar.⁹⁸

Belediyeler: Belediyeler yaptıkları etkinliklerle sağladıkları eğitimin ortam ve imkânları ile halk eğitimine katkı sağlarlar.

⁹³ Akın ŞEHİRLİOĞLU:a.g.e.,115

⁹⁴ Rifat MİSER:a.g.e.,69-71

⁹⁵ Sudi BÜLBÜL: Türkiye'de Halk Eğitimi,a.g.e.,327

⁹⁶ Rifat MİSER:a.g.e.,71

⁹⁷ Yahya Kemal KAYA: a.g.e.,18

⁹⁸ Cevat GERAY:a.g.e.,236-237

Kütüphaneler açarak, okuma odaları, oluşturarak, oyun ve spor tesisleri, sinema, tiyatro, müze vb. yerleri yaparak ve işleterek halk eğitimi yaparlar. Kadınlara ve erkeklere kurslar düzenler onların bilgi ve beceri kazanmasını sağlarlar.⁹⁹

Devlet, toplumda alt yapı imkânlarını hazırlamakla görevlidir. Seçimle elde ettirici gücü halk adına halka ve halkın ihtiyaçlarını karşılamada kullanılır.¹⁰⁰ Belediyeler güçlerin halkın eğitime, halkın sanatsal, kültürel ve diğer ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik kullanır.

Köy İdareleri: Köy idareleri, muhtar ve ihtiyar heyeti köy halkının eğlenmesi, yeni bilgilerle donatılması amacıyla halk eğitimi faaliyetleri yaparlar.

Köylünün nüfus olarak ülkede önemli sayıda olması eğitimin önemini arttırmaktadır.

Köyde güreş, cirit vb. gibi spor etkinlikleri yaparlar. Demirci, elektrikçi, ayakkabıcı gibi meslek adamlarının yetiştirilmesine katkı sağlarlar.¹⁰¹

2.2.2.3. Diğer Kuruluşlar

Halk eğitimi etkinlikleri yapan diğer kuruluşlar şunlardır;

- **Gönüllü Kuruluşlar:** Özel kurs, dersane, vakıf ve dernekler halk eğitimi yapmaktadır.¹⁰² Bu kuruluşlar,

Türk Anneler Derneği, Türk Kadınlar Konseyi, Türk Üniversiteleri Kadınlar Derneği, Türkiye Yeşilay Cemiyeti, Çağdaş Eğitim Vakfı, Anne Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Vakfı, Anne Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV), Türkiye Gücsüzler ve Kimsesizler Yardım Vakfı, Türk Kültür Derneği¹⁰³ Halk

⁹⁹ Yahya Kemal KAYA:a.g.e.,19

¹⁰⁰ Rifat MİSER: "Yerel Yönetimler ve Halk Eğitimi,AİD,II", 6 Kasım (1993), 9-11

¹⁰¹ Yahya Kemal KAYA:a.g.e.,19

¹⁰² Rifat OKÇABOL:a.g.e.,123

¹⁰³ Cevat GERAY:a.g.e.,21

Eğitimi ve Sosyal Geliştirme Derneği vakfı ve dernekleridir. Verdikleri seminerler ve bilimsel toplantılarla halkı eğitirler.¹⁰⁴

Üniversiteler, 2547 Sayılı YÖK Kanununun 3.maddesine göre, halka açık panel, konferans, sergilerle halkı eğitir.¹⁰⁵ Yüksekokulları, enstitüleri, araştırma merkezleri, Bankalar Pazarlama Girişimleri, Kitler TODAIK, KÜSGET, (Küçük Sanayiciyi Geliştirme İktisadı);¹⁰⁶ TÜSSİDE, SEGEM, TRT Sendikaları Türk Standartları Enstitüsü, Esnaf ve Sanatkârlar Konfederasyonu, Milli Prodüktivite Merkezi, Türkiye Kalkınma Vakfı¹⁰⁷, Diyanet İşleri Başkanlığı, radyo ve televizyon kurumları vb. halkı aydınlatmada önemli roller üstlenmektedirler.¹⁰⁸

Unutulmamalıdır ki halk eğitimi bir bakanlıkta, bakanlıklar arası ya da örgün eğitimi tamamlayıcı olarak görev yerine getirsin. Gönüllü kuruluşlar halk bütün halk eğitimi faaliyetlerini tamamlayıcı katkısı göz ardı edilmemelidir.¹⁰⁹

2.2.2.4. Halk Eğitim Yapan Diğer Okullar

Halk Eğitimi yapan okullar aşağıda verilmiştir.

- Pratik Kız Sanat Okulları

Okuma, yazma bilmeyen yada örgün eğitimden ayrılmış kadın ve kızlara yetiştirici ve tamamlayıcı eğitim verilir.¹¹⁰

Giyim, el sanatları, nakış buralarda verilen kurslardandır. Kız Meslek Lisesi diploması da verilmektedir.¹¹¹

¹⁰⁴ Rifat OKÇABOL:a.g.e.,124-125

¹⁰⁵ İhsan KURT:a.g.e., 56

¹⁰⁶ Cevat GERAY:a.g.e.,210

¹⁰⁷ Rifat MİSER:a.g.e.,71

¹⁰⁸ İlhan AKAR: "Yaygın Eğitim", Eğitime Bakış Dergisi, 6 Nisan-Mayıs (2006), 55

¹⁰⁹ John LOWE:a.g.e.,190-191

¹¹⁰ Rifat OKÇABOL:a.g.e.,134

¹¹¹ Eşref KILIÇ:a.g.e.,146

- Olgunlaşma Enstitüleri

1929 yılında Kız Meslek Lisesi ile Pratik Kız Sanat Okulunu bitirenlerin eğitim gördükleri alanlarda uzmanlaşmasını sağlamak için kurulmuşlardır. Döner sermaye ile çalışır.

Kız Meslek Lisesi ile Pratik Kız Sanat Okulunu bitiren öğrenciler Olgunlaşma Enstitüsünde iki yıl eğitim görürler.¹¹² Milli Eğitim Bakanlığı Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğüne bağlı olarak faaliyet gösterir.¹¹³

-Yetişkinler Teknik Eğitim Merkezi

İlköğretimi bitirmiş ve üst eğitim basamaklarına devam edememiş 19 yaşını doldurmuş gençlerin 1 yıl süreli yatılı olarak devam ettiği bu okullarda gençlere meslek edindirme amaçlanır.

- Mesleki ve Teknik Açık Öğretim Okulu

İlköğretimi bitirmiş gençlere uzaktan öğretim ya da yüz yüze eğitimle meslek kazandıran programlar uygulayan bir okul olup 1974’de kurulmuş 1983’de bu adı almıştır.

- Kur’an Kursları

Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı olarak yüzünden Kur’an öğretimi, hafızlık ve dinî bilgileri kazandıran kurslardır.¹¹⁴

- Endüstri Pratik Sanat Okulu

1960’da Erkek Sanat Enstitüsü içinde kurulmuş “Pratik Sınıflar” adında faaliyet göstermiş, 1969’da Endüstri Meslek Lisesi bünyesinde bazıları

¹¹² Firdevs GÜNEŞ: a.g.e., 82

¹¹³ İhsan KURT:a.g.e.,112

¹¹⁴ Rifat OKÇABOL:a.g.e.,135-136

bağımsız olarak halk eğitimi yapmışlardır. Zamanla meslek lisesine dönüştürülmüştür.¹¹⁵

Gençlerin, yetişkinlerin meslek sahibi yapmaya ve girdikleri işlerde mesleki açıdan ilerlemesini sağlamaya yönelik eğitim verir. Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğüne bağlı faaliyet gösterir.¹¹⁶

- Meslek Eğitim Merkezleri

İlköğretimi bitirenlerin 3 yıl devam ettiği meslek Eğitim Merkezleri, teknik eleman, ustabaşı, usta öğreticileri yetiştirilmesi amacıyla Türk-Alman hükümetlerinin işbirliği ile 1988'de açılmıştır.¹¹⁷

-Meslek Eğitim ve Teknoloji Merkezi

Çıraklık eğitim hizmetleri verir. MEB meslek eğitim ve küçük sanayi destekleme vakfı, SS. Ankara Küçük Sanayi Sitesi Yapı Kooperatifi (OSTİM) ve Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu İşbirliği ile açılmıştır.¹¹⁸

-Açık Öğretim Lisesi

Milli Eğitim Bakanlığı Film, Radyo ve Televizyon Eğitim Merkezi Başkanlığı bünyesinde 1992-1993 yılları arasında Açık Öğretim Lisesi açılmıştır.¹¹⁹

- Gençlik Merkezleri

1969-1970 yıllarında Gençlik ve Kültür Merkezleri açılmıştır: Gençlerin boş zamanlarını değerlendirmelerine imkan tanırırlar.¹²⁰

¹¹⁵ Rifat OKÇABOL:a.g.e.,137

¹¹⁶ İhsan KURT:a.g.e.,51

¹¹⁷ Rifat OKÇABOL:a.g.e.,138

¹¹⁸ Rifat OKÇABOL:a.g.e.,138

¹¹⁹ Sudi BÜLBÜL: Türkiye'de Halk Eğitimi, a.g.e.,330

¹²⁰ Rifat OKÇABOL:a.g.e.,139

- Açık Öğretim Fakültesi

1975'te YAYKUR adında mektupla öğretimi uygulayacak olan yükseköğretim kurumu oluşturulmuştur.

1982'de "Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi" adını almıştır.

1992-1993 Eğitim Öğretim yılında Anadolu Üniversitesi ile Milli Eğitim Bakanlığı arasında yapılan işbirliği çerçevesinde "Açık Öğretim Lisesi" açılmıştır.¹²¹

- Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü

Ana insan gücünü yetiştirirken, yetişkinlere yönelik daktilografi, bilgisayar, muhasebe, otelcilik, turizm vb. kurslar açarak halkı eğitmekte¹²² görevli Milli Eğitim Bakanlığı Ana Hizmet birimlerindendir. Örgün ve yaygın eğitim yapar.¹²³

2.2.3. Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü'nün Örgütlenmesi

2.2.3.1. Merkez Teşkilatı

Türkiye'de her hizmetin yürütülmesinde kamu yönetimi merkez ve taşra teşkilatı olarak yapılanmıştır.

Halk eğitim hizmetlerini yürütmekle görevli merkez teşkilatı Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü'dür. Bu genel müdürlük halk eğitim ile ilgili politikaları, genel programları belirleyerek her türlü halk eğitim ile ilgili kararları alır.

Milli Eğitim Bakanlığı "Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü" merkez örgütü aşağıdaki şemada görüldüğü gibi örgütlenmiştir.

¹²¹ Rifat OKÇABOL:a.g.e.,139

¹²² İhsan KURT:a.g.e.,52

¹²³ Sudi BÜLBÜL: Türkiye'de Halk Eğitim, a.g.e.,131

Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü'nün başında genel müdürü onun yanında genel müdür yardımcısı vardır. Genel müdür yardımcılarının altında onlara bağlı daire başkanlıkları vardır. Toplam sekiz daire başkanlığı ve onların altlarında şube müdürleri, uzmanlar, şefler, memurlar ve diğer görevliler yer alır. Şube müdürlükleri Personel Denetleme ve Değerlendirme Şubesi, Evrak Arşiv Dokümantasyon ve İdari İşler Şubesi, Halk Eğitim Kurslar, Aile Eğitimi, okuma, yazma, istatistik, Halk Eğitim Program ve Hizmetiçi Eğitim, Avrupa Birliği Birimi, Programlar ve Kurullar, Bütçe, Yatırım ve Donatım, Ders Kitapları Kültür Basım ve Yayın, Eğitim-Denklik ve Mevzuat şubeleridir. Genel müdür yardımcılarında birine bağlı Yaygın Eğitim Enstitüsü yer almaktadır.¹²⁴

Ülkemizde bizzat halk eğitimin yapmak halk eğitiminin amaçlarını gerçekleştirmekle “Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü” görevlendirilmiştir. Halk Eğitimin amaçları ana hatlarıyla şunlardır:

- Anayasa, Türk Milli Eğitim genel amaçlarını ve temel ilkeleri, Atatürk ilke ve İnkılaplarını doğrultusunda evrensel hukuka, demokrasi ve insan haklarına uygun ve bir bütünlük içinde yerine getirilmesi için planlı kalkınma hedefleri doğrultusunda toplumun özellikleri ve ihtiyaçlarına göre bireylere,
- milli bütünleşmeyi güçlendirici, yurttaşlık bilincini geliştirici, demokrasiyi güçlendirici eğitimi vermek,
- okuma – yazmayı öğretip tamamlayıcı eğitim vermek,
- bireylerin ekonomik, sosyal, toplumsal. kültürel ve teknolojik gelişmelere uyumuna yardımcı olmak,
- Türkçeyi doğru ve güzel kullanmasını sağlamak,
- yaygın eğitim ülke içinde ve Türk Cumhuriyetlerinde yaygınlaştırmak,

¹²⁴ Rifat OKÇABOL:a.g.e.116;www.CYEGM.com

- toplumun ilkesinin kalkınması için hazırlanan projelere halka katılımını sağlamak milli kalkınmayı destekleyici çalışmalar yapmak,
- toplumda birlikte çalışma alışkanlıkları kazandırmak,
- bir işte çalışma isteyenlere istihdam imkanı sağlamak,
- yöresel ihtiyaçlara göre eğitim öğretime etkinliği düzenlemek,
- sanayinin ihtiyacı olan iş gücünü sağlamak için mesleki ve teknik eğitim vermek,
- sağlıklı, yaşam, aile planlaması, beslenme, sivil savunma konularda eğitim vermek,
- bireylerin boş zamanlarını etkin kullanmalarına yardımcı olmak,
- özel eğitim gerektiren bireylere eğitim vermek, sayılabilir.¹²⁵

Genel olarak merkez teşkilatı bilimsel anlayış ve özgür düşünceden halka benimsetip yayınlamasını sağlamaya, kalkınma çalışmalarına halkın katılmasını sağlamaya demokrasiyi yerleştirmeye, devlet, özel kuruluşlar arası iş birliğini sağlamaya halkın her türlü eğitim gereksinimlerini karşılamaya kısacası, bireysel ve toplumsal eğitim ihtiyaçlarını karşılamaya çalışır.

Halk eğitiminin profesyonel bir şekilde yapmak halka yönelik halk eğitimi programlarını hazırlamak, halk eğitimi faaliyetlerini yürütecek eğitici yetiştirmek için Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü kurulmuştur.¹²⁶

Yaygın Eğitim Enstitüsü: Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı “Yaygın Eğitim Enstitüsü” vardır. Bu enstitü halk eğitimi alanında araştırma geliştirme çalışmaları yaparak bilgi birikimini sağlamak

¹²⁵ Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği RG.14 Şubat 2006 Tarih ve 26080 Sayı Madde:5

¹²⁶ Cevat GERAY:a.g.e.,212

halk eğitimi çalışmalarına yardımcı olmak amacıyla faaliyet gösterir. Yaygın eğitim enstitüsü halk eğitimi açısından halkı eğitecek eğiticileri yetiştirme açısından önemli rol oynaması gereken bir kuruluştur. Yaygın eğitim enstitüsünün sivil toplum kuruluşlarına ve halka dönük yönü vardır. Görevi 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki kanunda belirlenmiştir.¹²⁷

1979 yılında kurulan Yaygın Eğitim Enstitüsü Kamu ve Kuruluşları ile sivil toplum örgütleri gönüllü kuruluşlar arası koordinasyon kurar. Halk Eğitimi ile ilgili basılı eserleri yayımlar. Halk Eğitiminin kalitesi arttırmaya yönelik çalışmalar yapar.¹²⁸

Bu kurum Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı olarak araştırma yapar, program geliştirir, bilgi birikimi sağlar, eğitim teknolojisinin kullanılması halka imkan tanır.¹²⁹

Enstitü, Yönetim Kurulu, Enstitü Bilgi Danışma Kurulu ve Yönetim ve Mali İşler, Sekreterlik, Dış İlişkiler, Teknik Bölüm ve Kütüphane Dokümantasyon bürolarında oluşur.

2.2.3.2. Taşra Örgütü

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak Taşra'da örgütsel yapılanmada il düzeyinde il milli eğitim müdür yardımcılarında birisi "halk eğitimi ile ilgili görevleri yapar. Yine Çıraklık Eğitim de bir müdür yardımcısının görevleri arasındadır. İl Düzeyinde "Halk Eğitim Merkezler" ve "Çıraklık Eğitim Merkezleri" doğrudan halk eğitim ile uğraşır.

¹²⁷ Rifat MİSER:a.g.e.,59

¹²⁸ Firdevs GÜNEŞ: Yetişkin Eğitimi (Halk Eğitimi) (Ankara, 1996), 83; İhsan KURT: a.g.e.,

50

¹²⁹ Cevat GERAY:a.g.e.,108

Halk Eğitim Merkezi Taşra Teşkilat Şeması Şöyledir.

Ayrıca İl Düzeyinde Planlama Kurulu, İlçe Planlama Kurulu, İl ve İlçe Halk Eğitim Planlama ve İşbirliği Kurulu ile Halk Eğitimi Merkezleri Planlama Kurulları vardır.¹³⁰

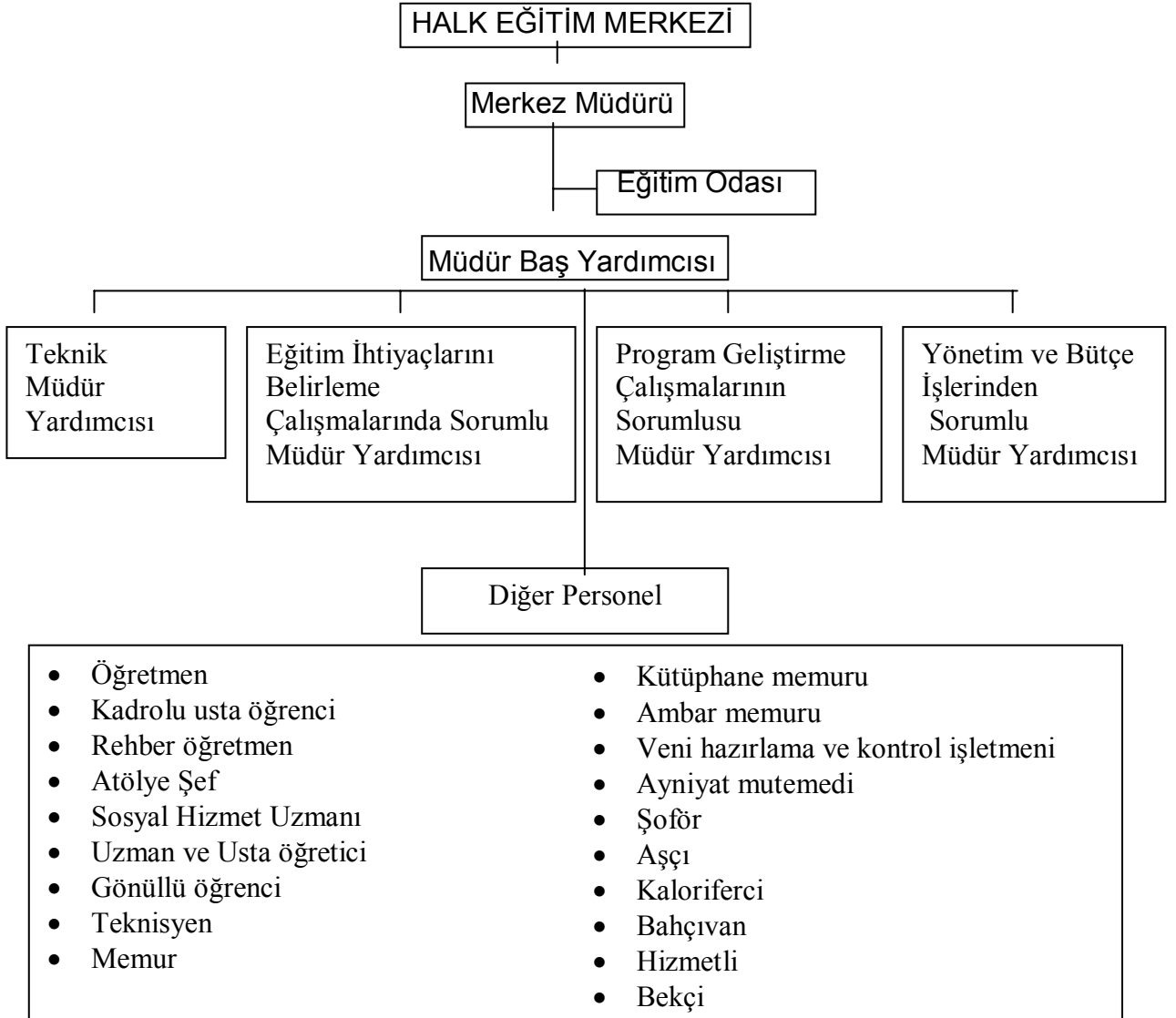
Halk Eğitim Merkezleri: Halk Eğitim Merkezleri ilk defada 1956'da kurulmuştur.

Halk eğitim merkezleri yürüttükleri hizmetler itibariyle örgün eğitimi bitirmiş yetişkinlerin birebir eğitim alabileceği merkezlerdir. Halkın ihtiyaç duyduğu anda gerekli olan eğitimi alabilmesine en uygun eğitim kurumları olan halk eğitim merkezleri ülkedeki dağılımı açısından ele alındığında yaklaşık olarak her ilçede bir halk eğitim merkezi vardır. Büyük şehirlerde ve büyük ilçelerde sayı ikiye kadar çıkabilmektedir. Türkiye genelinde 926 halk eğitim merkezi mevcuttur. Öte yandan halk eğitim merkezinin kendi örgütsel yapılanması il düzeyinde şöyledir: Halk eğitim merkezleri, il milli eğitim müdürlüklerinde müdür yardımcılarının birine bağlı olarak çalışırlar. Her ilde de bir halk eğitim merkezi vardır. Metropol illerde nüfusu fazla olan ilçelerde sayı ikiye çıkarılmaya başlanmıştır. Köy ve kentlerde sosyal kültürel ve mesleki kurslar açılmıştır.¹³¹

¹³⁰ Cevat CELEP:a.g.e.,116

¹³¹ Rifat OKÇABOL:a.g.e.,129

Halk Eğitim Merkezleri bünyesinde merkez müdürü, müdür baş yardımcısı, müdür yardımcıları, kadrolu öğretmenler, (rehber öğretmenler) ve usta öğreticiler çalışır.¹³²

KAYNAK: Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumlar Yönetmeliği Madde 21-28¹³³

“Kurs, seminer, toplantı, sempozyum kulüp ve benzeri etkinlikleri yaş, eğitim düzeyi, cinsiyet, din ve dil farklı gözetmeksizin, örgün eğitim sistemine hiç girmemesi yada herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademelerde

¹³² Rifat OKÇABOL:a.g.e.,116

¹³³ Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği RG.14 Şubat 2006 Tarih ve 26080 Sayılı Madde.21-28

çıkılmış kişilere; okuma yazma, öğretimi ve diğer etkinlik eğitimlerini tamamlamasına destek sağlayıcı eğitim vermek, tamamlama programları uygulamak, mesleki, sosyal ve kültürel bilgi ve becerileri kazandırmak yada mevcut bilgi ve becerilerini geliştirmek amacıyla il/ilçelerde merkezlerde kurulur.”¹³⁴

Halk Eğitimi Merkezleri, okuma yazma kursları, meslek kursları ve sosyal kültürel kursları üzerinde yoğunlaşmaktadır.

Halk Eğitimi Merkezlerinin yapacağı çalışmalar arasında; sempozyum ve seminerler, folklor; kitaplık açmak, açık oturum, halkı bilgilendirme; dernek ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapmak, ¹³⁵ Halka okuma yazma öğretmek sportif, sosyal ve kültürel, güzel sanatlar eğitimi vermek, milli kültür ile bilimsel ve teknolojik uyum konusunda çalışmalar yapmak, mesleki teknik eğitim programlarını uygulayarak işi olmayanlara meslek edinme, mesleği olanlara meslekte gelişmelerini sağlamak, ara iş gücünü yetiştirmek, turizm ev ekonomisi toplum kalkınması doğal hayatı koruma, bulaşıcı hastalıklardan korunma vb. çeşitli konularda eğitim vermek, milli kültür değerlerini tanıtmak, konut dışı sergi, gezi panel gibi etkinlikler düzenlemek, örgün ve yaygın eğitim kurumları arasında işbirliği çerçevesinde mesleki teknik eğitim programlarını hazırlamak, kurslar açmak, döner sermaye işletmesine bağlı kurslar açmak, kamu, özel sivil kuruluşlarla işbirliği içinde kursları açıp denetlemek, emekliliğe uyum için yaşlılara uyum kursları vermek, aile ve çocuk eğitimi, bakımı aile iletişimi, anne baba eğitimi ve çocuk eğitimi gibi konularda kurslar düzenleyip eğitim vermek sayılabilir.¹³⁶

¹³⁴ Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği RG.14 Şubat 2006 Tarih ve 26080 Sayılı Madde:7

¹³⁵ Şevket GEDİKOĞLU: Türkiye’de Yaygın Eğitimden Çağdaş Halk Eğitimine (Ankara,1991),197

¹³⁶ Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği RG:14.02.2006 Tarih ve 26080 Sayılı Madde:8

Kısacası, Halk Eğitim Merkezleri bulundukları ilçe sınırları içinde köy, belde ve merkez olmak üzere her türlü halk eğitimi faaliyeti yapmakla görevlidir.¹³⁷

Eğitim Odaları :1954 yılında açılmaya başlamıştır. Halka okuma yazma öğretimi, temel bilgilerin kazandırılması, halkın kendi ayakları üzerinde durarak kendi kendine yetiştirme becerisini kazandırmak yerel, kültürel değerlere ilgi duymasını, özümsemesini sağlama eğitim odalarının faaliyetleri arasında yer alır. Belediye, il özel idareleri, köy kamu kurumlarına ait binalarda olmak üzere genellikle köy ve kasabalarda açılır.¹³⁸

Köylerde açılan halk eğitim odaları, halkın eğitilerek gelişmesine olumlu katkı sağlamıştır.¹³⁹ Halkın eğitime ihtiyaç duyduğu alanlarda, halkın isteği doğrultusunda eğitim verirler.¹⁴⁰

“Eğitim odaları, belde köy ve mahallelerin eğitim ihtiyaçlarını karşılamak üzere yerel yöneticilerin başvurusu, merkez müdürlüğünün yerinde yapacağı araştırma ve inceleme sonunda hazırladığı rapora göre, il ilçe milli eğitim müdürlüklerinin teklifi üzerine köy tüzel kişiliğine, belediyeye, hazineye, özel idareye kamu kurum ve kuruluşları ile vakıflara, benzeri diğer kurumlara ve kişilere ait yapılarda mülki amirinin onayı ile açılır.

Eğitim odası açılacak yerin, ait olduğu kurum, kuruluş ve kişilerce kirasız olarak tahsisi zorunludur”¹⁴¹

Çıraklık Eğitim Merkezleri: Çıraklık eğitimi orta öğretim çağıında olup, çeşitli nedenlerle örgün eğitime devam edemeyen gençlerin çeşitli meslek alanlarında eğitimini kapsar.¹⁴²

¹³⁷ Sudi BÜLBÜL: Türkiye’de Halk Eğitimi..., a.g.e.,329

¹³⁸ Eşref KILIÇ:a.g.e.,144

¹³⁹ Şevket GEDİOĞLU:a.g.e.,200

¹⁴⁰ İhsan KURT:a.g.e.,50

¹⁴¹ Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği RG:14.02.2006 Tarih ve 26080 Sayı, Madde:10

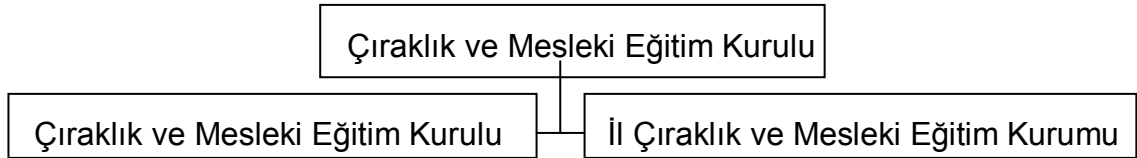
¹⁴² Ercan TÜRK: Türk Eğitim Sistemi ve Yönetimi (Ankara, 2002), 111

Çıraklık Eğitim Merkezleri Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde, ilk defa 1979 yılında açılmıştır.¹⁴³

Örgün eğitimden ayrılanlara meslek edindirme eğitimi veren Çıraklık Eğitim Merkezlerinde kurumsal eğitim verilmektedir. Uygulama eğitimi ise iş yerlerinde gerçekleştirilmektedir.¹⁴⁴

3-4 yıl süren programlar vardır. Sırasıyla çırak kalfa, usta ve usta öğretici yetiştirir.

Çıraklığın İl Düzeyindeki Kurulları:

Çıraklık Eğitim Merkezlerinde çıraklık eğitimi 14-19 yaş arası olanlara verilir. Çırak herhangi bir meslek alanında mesleği yapabilmek için gerekli olan bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarını iş içerisinde artırıp, geliştiren kişidir.¹⁴⁵ Kalfalık eğitim 16 yaşını dolduranlar ve 18 yaşını geçmemiş olanlar olup mesleklerinde çalıştıklarını belgelendirenler 1 yıl intibak eğitimine alınıp, devamında ustalık sınavına alınırlar.

Usta Öğretici Eğitimi: Ustalık belgesi almış olanlar usta öğreticilik eğitimine alınırlar.¹⁴⁶ İş yerlerinde çırak adaylarını kalfaları ve meslek lisesi öğrencilerini eğitebilmek için ustalara, usta öğreticilik (eğitici ustalık) belgesi verilir.

Kurullar

Ülke düzeyinde 3308 Sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanun 4.maddesinde göre “Çıraklık ve Mesleki Kurulu” oluşturulmuştur. Bakanlık

¹⁴³ Firdevs GÜNEŞ: a.g.e., 83

¹⁴⁴ Rifat OKÇABOL:a.g.e.,132

¹⁴⁵ Cevat GERAY:a.g.e.,219

¹⁴⁶ Ahmet SEVGİ: “Kitle İletişim Araçları ile Yaygın Eğitim” Bildiri IV, Yayın Eğitim ve Sorunları, Der. Mesut ÖZGEN (Ankara, 1987),173

düzeyinde ülkemizdeki mesleki eğitimin planlanması ve geliştirilmesi ile ilgili tavsiye kararları alır. Çıraklık eğitimiyle ilgili il ve ilçe düzeyinde koordinasyonu sağlamak üzere İl Halk Eğitimi Planlama ve İşbirliği Kurulu” ve ayrıca “İl Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulu” kurulmuştur. Bunun yanında “İl Beceri Kazandırmak Komisyonu” vardır.¹⁴⁷

Ayrıca bazı şuralarda ve kalkınma planlarında da halk eğitimine değinilmiştir.

I. Birinci Milli Eğitim Şurası (1939)’nda üniversitelerle halkevlerinin işbirliği yaparak halk eğitimi düzenlemesi üzerinde durulmuştur.¹⁴⁸

Beden terbiyesi, neşriyat, ilköğretim, orta öğretim, teknik öğretim, lahikalar konularına değinilmiştir.¹⁴⁹

IV. Milli Eğitim Şurası (1949): Demokrasi eğitimi, devletin gözetimi ve denetimini yapacak halk eğitim örgütünün kurulması üzerinde durulmuştur.¹⁵⁰

Ortaokul ilkokul programının incelenmesi lise ders ve konularının tespitini gerektiren ve eğitim ünitelerini, yüksek okulu demokratik esasların gözden geçirilmesi ana konulardır.¹⁵¹

VI. Milli Eğitim Şurası (1957): Halk eğitimi ile bilgi genel amaçları, ilkeleri, metotları, araçları, halk eğitimcilerinin yetiştirilmesi, halk eğitimi örgütünün kurulması üzerinde durulmuştur. Halk Eğitimi ilk defa bir gündem maddesi olarak ele alınmıştır.

- VII Milli Eğitim Şurası (1962). Halk eğitimin tanımı yapılmış, halk eğitimin görevleri ilkeleri, araçları ve gereği üzerinde durulmuş olup, 10. Milli

¹⁴⁷ Cevat CELEP:a.g.e.,108

¹⁴⁸ Cevat CELEP:a.g.e.,97

¹⁴⁹ Birinci Maarif Şurası (17-29 Temmuz 1939), (İstanbul, 1991), 3-287

¹⁵⁰ Cevat CELEP:a.g.e., 97

¹⁵¹ On Dördüncü Milli Eğitim Şurası (5-14 Şubat) (İstanbul, 1991), 1-516

Eğitim Şurasında (1981) aynı konulara değinilmiştir. ¹⁵² Halk Eğitimi örgün eğitimi tamamlayıcı olarak sistem anlayışı içinde ele alınmıştır.

- XI Milli Eğitim Şurası (1982): Halk Eğitim Merkezleri üzerinde yoğunlaşmış, burada görev olacak uzman ve diğer personelin sayıları, branşları ve niteliklerine değinilmiştir.

- XIII. Milli Eğitim Şurası (1988): Örgün Eğitim ve yaygın eğitimlerinin her zaman eğitime açık tutulması, halk eğitimde görev alacak öğretmenlerin yetiştirilmesi, Halk Eğitim Merkezlerinin, araç gereçlerinin, teknolojiye uygun yenilenmesi, göç eden aileler ve kırsal kesimlerdeki eğitimi üzerinde durulmuştur. ¹⁵³

- XII. Milli Eğitim Şurası (1990): Halk eğitimin en geniş ve tek gündem maddesi olarak ele alındığı ilk şuradır. Şurada aşağıdaki konular üzerinde durulmuştur. ¹⁵⁴

- Yaygın Eğitimde Kavram, Kapsam ve Eğitimler
- Yaygın Eğitimde Yatırım ve Finansman
- Yaygın Eğitimde Organizasyon ve İşbirliği
- Yaygın Eğitimde Personel ¹⁵⁵

- XIV. Milli Eğitim Şurası (1993): Şurada Yönetimi, Yöneticiler, okul öncesi Eğitim konuları üzerinde durulmuştur. ¹⁵⁶

XVI. Milli Eğitim Şurası (1999): Mesleki ve Teknik Eğitim Konusu üzerinde durulmuştur. ¹⁵⁷

Kalkınma planlarında da halk eğitimine değinilmiş kalkınma planlarını gerçekleştirmek için bir araç olarak görülmüştür.

¹⁵² Rifat OKÇABOL:a.g.e.,105

¹⁵³ Cevat GERAY:a.g.e.,176

¹⁵⁴ Cevat CELEP:a.g.e.,98

¹⁵⁵ XIII, Milli Eğitim Şurası (15-19 Ocak 1990) (İstanbul, 1990), 3-435

¹⁵⁶ Dördüncü Milli Eğitim Şurası (27-29 Eylül, 1993), (İstanbul,1993),1-329

¹⁵⁷ Yahya Kemal KAYA: Türkiye’de Yaygın Eğitim (Ankara,1985), 9-13

Kalkınma planlarında halk eğitiminin tanımının yapılması, örgün eğitimi tamamlayıcı olarak görüldüğü, koordinasyon, mesleki teknik eğitim, iş kazandırıcı eğitim üzerinde durulmuştur. Sanayiye katkı sağlayıcı, ana işgücünün yetiştirilmesi, denklik belgesi üzerinde durulduğu, okul iş hayatı arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi, kitle eğitim araçlarının kullanılması vb. konular üzerinde durulduğu görülmektedir.¹⁵⁸

2.3. HALK EĞİTİMİN YASAL DAYANAKLAR

Halk eğitimi ülkemizde yasalara dayanılarak planlanıp uygulanmaktadır. Anayasa, yasa ve yönetmeliklerde halk eğitimi şöyle geçmektedir.

1982 Anayasasında;

Başlangıç kısmında 27. madde ve 42. madde halk eğitimine işaret edilmiştir.

“Herkes, bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahiptir.”

“Kimse, eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılamaz.”¹⁵⁹

Yasalarda;

- 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunun 17, 40, 41, 42, 47. ve 56. maddesi 12.05.1973'te yayımlanmıştır.¹⁶⁰

- 3739 Sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun 18,57 ve 60.maddesi 30.04.1992'de yayımlanmıştır.¹⁶¹

3897 Sayılı Yasa ile her çeşit yaygın eğitim kurum açma ve açılmasına izin vermek görevini Milli Eğitim Bakanlığına ait olduğu ve görevleri arasında yer aldığı belirtilmiştir.

¹⁵⁸ Cevat CELEP:a.g.e.,101-105

¹⁵⁹ Sudi BÜLBÜL: Türkiye'de Halk Eğitimi, a.g.e.,336

¹⁶⁰ Rifat MİSER:a.g.e.,60

¹⁶¹ Rifat OKÇABOL:a.g.e.,112

Erkek Teknik öğretim Genel Müdürlüğü, Kız Teknik Genel Müdürlüğü, Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü ve bunların içinde yer alan “Mesleki teknik yaygın eğitim kurumlarına halk eğitim yapma görevi verilmiştir” Bunun yanında Din Öğretim Genel Müdürlüğü, Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürlüğü, Hizmetiçi Eğitim Dairesi Başkanlığı, Eğitim Araçları ve Donatım Dairesi Başkanlıkları halk eğitimi yapmaktadır.¹⁶²

2222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu 11,13,78,81 maddeleri (12.1.1961 tarihinde yayımlanmıştır) Özellikle 13.madde de ilköğretim dışına çıkmış ve üst kademe kurumlara gidememiş olanlara hem yerel bilgilerini artırmak hem de daha iyi bir iş bulmalarını ve daha iyi öğrenim sağlamaları amacıyla halk eğitiminin yapılacağı kursların açılacağı belirtilmektedir.¹⁶³

Çıraklık Eğitimi Yönetmeliği (16.12.1986)

- Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulları Yönetmeliği
- Meslek Kursları Yönetmeliği (06.11.1986)
- Çıraklık ve mesleki eğitim Kurulları Yönetmeliği
- Meslek Kursları Yönetmeliği (06.11.1986)
- Özel Personeller Tip Yönetmeliği (07.03.1988)
- Özel Kurslar Tip Yönetmeliği '(10.12.1988)
- MEB Hizmetiçi Eğitim Merkezleri Yönetmeliği (13.02.1995)
- Yetişkinler Mesleki Eğitim Yönetmeliği (13.09.1982)
- Yetişkinler Teknik Eğitim Merkezleri Yönetmeliği (24.07.1987)
- Diyanet İşleri Başkanlığı Kur'an Kursları Yönetmeliği (16.11.1990)

¹⁶² Rifat MİSER:a.g.e.,61

¹⁶³ Cevat CELEP:a.g.e.,96; Ahmet DUMAN: a.g.e.,168-173

- Gençlik Merkezleri Talimatı (06.04.1987)

Ve direk ya da dolaylı olarak yayımlanan diğer yönetmelikler.

2841 Sayılı Zorunlu İlköğretim Dışında Kalmış okuma-yazma bilmeyen vatandaşların okuryazar durumuna getirilmesi veya bunlara ilkokul düzeyinde eğitim öğretim yaptırılması hakkında kanun 18.06.1988'de yayımlanmıştır.¹⁶⁴

3308 Sayılı Mesleki Eğitim Kanun 39.37 ve 38 maddesinde 19.06.1986'da yayımlanmıştır.

298/12120 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 2.12.1998'de Bakanlar Kurulu Kararı alınmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı öğretmen ve Yöneticilerin Ders ve Ek Ders Saatlerine ilişkin esasları dikkate alınmıştır.

Ayrıca 14 Şubat 2006 tarihinde 26080 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği çıkarılmıştır.¹⁶⁵

2.4.HALK EĞİTİMİ HİZMETLERİNİN ETKİLİLİĞİ VE YÖNETİMİ

2.4.1.Halk Eğitim Hizmetlerinin Etkililiği

Halk eğitimi hizmetleri halkın ihtiyaçlarına göre çeşitlilik göstermektedir. Örneğin tarımda yeni teknik ve yöntemleri yada yeni aletlerin kullanımı seminerlerle, toplantılarla gerçekleştirilirken boş zamanlarını değerlendirmeye yönelik Halk Eğitim merkezlerinde kurslar düzenlemektedir. Mesleki bilgi ve beceriyi, çırak, kalfa, usta, usta öğretici kademeleri dikkate alındığında çıraklık eğitim merkezlerinde teori pratik çalışmalar yapılmaktadır.

Halk eğitim hizmetleri başlıca şu şekilde gruplanmaktadır:

- Kurslar

¹⁶⁴Rıfat OKÇABOL:a.g.e.,113-115

¹⁶⁵ Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği RG:14.02.2006 Tarih ve 26080 Sayılı Maddede:3

Sosyal Kültürel Kurslar

Mesleki Teknik Kurslar

Okuma – Yazma Kursları ¹⁶⁶

Toplantı sergi gibi etkinlikler

Konferans, şenlik, festival, sergi, seminer

Kitle İletişim Araçlarıyla

Radyo, Televizyon, kaset, film, video, basılı yayınları broşürler, internet gibi araçlarla yürütülmektedir. ¹⁶⁷

Ülkemizde Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü halk eğitim hizmetlerini ağırlıklı olarak bizzat yürütmektedir. Bunun yanında diğer bakanlıklar yerel yönetimler ve gönüllü, sivil kuruluşlar halk eğitimi hizmetlerini yürütmektedir.

2.4.2. Halk Eğitim Hizmetlerinin Yönetimi

Her faaliyette olduğu gibi halk eğitiminde de halk eğitimi hizmetleri yönetimince planlanır ve uygulanır. Yönetim ilkeleri, aşamaları, halk eğitiminde de geçerlidir.

“Simon’a göre, ¹⁶⁸ yönetim, ortak amaçlara ulaşman için işbirliği yapan bireylerin etkinlikleri olarak tanımlanabilir”

Bir tanıma göre Yönetim”... Örgüt amaçlarının etkili verimli olarak gerçekleştirilmesi maksadıyla, planlama, örgütleme, koordinasyon ve kontrol fonksiyonlarına ilişkin, kavram, ilke, teori, model ve tekniklerin, sistematik ve bilinçli bir biçimde maharetle uygulanmasıyla ilgili faaliyetlerin tümü..” olarak

¹⁶⁶ Onbeşinci Milli Eğitim Şurası 8 13-17 Mayıs 1996) “2000’li yıllarda Türk Milli Eğitim Sistemi” Raporları, Görüşleri, Kararlar (İstanbul, 1996),354

¹⁶⁷ Rifat MİSER:a.g.e.,36-40

¹⁶⁸ Nuri TORTOP, Eyüp İSBİR ve Burhan AYKAÇ: Yönetim Bilimi (Ankara,1993),17

tanılanmıştır.¹⁶⁹ Yine yönetim bir başka tanıma göre “ferdi anlamda kişilerin (personelin) ortak çabasının belirli bir amaca (mal yada hizmet üretimine) yöneltilmesidir”¹⁷⁰

Tanımlardan da anlaşılacağı gibi, örgüt amaçlarını gerçekleştirme, kaynakları harekete geçirme yönetimin görevidir. Yönetim süreçleri unsurları planlama, örgütlenme, insan kaynakları yönetimi, yönetme, eşgüdüm, haberleşme ve bütçe olarak sıralanabilir.¹⁷¹

Diğer taraftan “örgüt belirli amaçlar doğrultusunda kişilerin çabalarının eşgüdümlendiği, bir yönetim işlevi, amaç, insan teknolojileri, boyutların etkinle etkinleştiği bir sistem, kişiliğini belirleyen ve kendine özgü bir örgüt kültürü olan işleri, mevkileri ve aralarındaki yetki ve iletişim ilişkilerini gösteren yapıdır. şeklinde tanımlanabilir. ¹⁷² Örgüt (Organizasyon) yapı, iskelet ve örgütlenme işlemi ya da yapının oluşturulması süreci olarak yönetimin ise örgüt ve insanla oluşan örgüt yapısını harekete geçiren bir süreç olarak algılanmaktadır.¹⁷³ Kısaca ifade etmek gerekirse organizasyon (örgüt) bir yönetim fonksiyonu olup, yönetim örgütten daha kapsamlıdır.¹⁷⁴ Yani yönetim örgütten daha fazlasını içerir.

Gerek genel anlamda yönetim, gerekse kamu yönetimi, fonksiyonlarını yerine getirebilmek için para, malzeme yer, zaman ve personel¹⁷⁵ gibi kaynaklara ihtiyaç duyar. Her ne kadar para, malzeme, ortak amaçlara

¹⁶⁹ Simon, Smithburg, Thompson, 1950'den naklen, Aykut POLATOĞLU: Kamu Yönetimi Genel İlkeler ve Türkiye Uygulaması (Ankara, 2001),1

¹⁷⁰ Atilla BARANSEL: Çağdaş Yönetim Düşüncesinin Evrimi Klasik Yönetim ve Örgüt Teorileri, Cilt 1 (İstanbul, 1993),25

¹⁷¹ A.Doğan CANMAN: Çağdaş Personel Yönetimi (Ankara,1995),1

¹⁷² Ömer PEKER:Yönetim Geliştirmenin Sürekliliği (Ankara,1995),64

¹⁷³ Ömer PEKER:a.g.e.,63

¹⁷⁴ Tamer KOÇEL: İşletme Yöneticiliği Yönetici Geliştirme, Organizasyon ve Davranış (İstanbul,1993),96-100

¹⁷⁵ Burhan AYKAÇ: İnsan Kaynakları Yönetimi ve İnsan Kaynaklarının Stratejik Planlaması (Ankara, 1999),15

ulaşmak için çalışan personel (insan) olmazsa yönetim görevini yerine getiremez.¹⁷⁶

Halk eğitimi hizmetlerini sunarken ve yönetirken yönetim, planlama, örgütleme, insan kaynaklarının yönetimi, yönetme, eşgüdüm, haberleşme ve bte gibi unsurları etkin kullanması onun başarısını artıracaktır. Bunun yanında karar verme örgütlendirmek, haber vermek harekete geçirmek ve yükseltmek yönetme unsurları olarak başarıda etkili unsurlardır.¹⁷⁷

Ayrıca yönetiminde ortaya çıkan yeni ilkelere kulak vermek gerekmektedir. Örgütün küçültülmesi, kırtasiyeciliğin ortadan kaldırılması halka karşı hesap vere bilirlik, performans lm, vatandaş müşteri gibi algılamak, katılımcılık, sorunları ortaya çıkmadan nleme piyasa, mekanizmasını dikkate alma, kaynakları etkin kullanma vb. gibi yönetim ilkelerinin dikkate alan vatandaş odaklı bir yönetim anlayışı dikkate alınmalıdır.¹⁷⁸

Halk eğitim hizmetleri halka yönelik olduğu için halk katılımına önem verilmelidir.

Katılım, yönetimin eğitim politikalarının oluşturulmasında ve bazı kararların alınmasında yönetimin kararlarını etkilemeye yönelik halkın eylemleridir.¹⁷⁹ Katılımın olduğu yerde halk eğitimi yönetiminin, kurulmasının amaçlarına ulaşmada ve halkın eğitim ihtiyaçlarını karşılamada isabet edebilirlik derecesi yüksektir. Halk eğitim hizmetlerinin kalitesi artar, halkın memnuniyeti artar.

¹⁷⁶ Zeyyat SABUNCUOğLU: Personel Yönetimi Politika ve Yönetsel Teknikler (Bursa,1997),15

¹⁷⁷ Nuri TORTOP, Eyüp G. İSBİR ve Burhan AYKAÇ: Yönetim Bilimi (Ankara,1993),129

¹⁷⁸ Veysel BİLGİ: "Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı", Kamu Yönetiminde ağdaş Yaklaşımlar (Ankara: Seçkin Yayınları, 2003),26-36

¹⁷⁹ Abdullah YILMAZ ve Mustafa ÖKMEN: Kamu Yönetimi (Ankara,2004),4-5

Bilginin hızla değiştiği, hizmet üretimine yönelildiği mühendisler, bilim adamları vb. sınıfların yükseldiği bilginin rolünün arttığı, bilişim teknolojilerinin kullanıldığı topluma, bilgi toplumu denir.¹⁸⁰

Var olan kurumun onun amaçlarına hizmet edecek şekilde, kurumun bütün bilgi kaynaklarını varlıklarını ortaya koyup geliştirilmesine bilgi yönetimi denir.

Bilgi yönetimi başarma, karar almada, pazarlamada bir araç olarak bilginin desteklenmesiyle ilgilidir.¹⁸¹

Bilgi toplumu olarak kabul edebileceğimiz toplumumuzda halk eğitim amaçlarına ulaşmak için bilgi yönetimini de iyi olması gerekir.

Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliğine göre, Halk Eğitimi Hizmetleri Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğünce, merkez ve taşra teşkilatlarınca yürütülmektedir. İlde halk eğitim hizmetleri Halk eğitimi ve çıraklık eğitiminde sorumlu iki müdür yardımcısı tarafından yürütülmektedir. Halk eğitim hizmetleri için İlçelerde Halk Eğitimi Merkezi ve yoğun bulunan yerlerde ise Çıraklık Eğitimi Merkezleri oluşturulmuştur.

Halk Eğitim Merkezlerinde Halk Eğitim hizmetleri toplumun her kesimine yönelik olarak sürdürülmektedir: Merkezlerin Kuruluş ve Amaçları yönetmeliğin ilgili maddelerinde belirtilmiştir.¹⁸²

Halk eğitimi hizmetlerinin etkililiği açısından “etkili bir halk eğitimi hizmetinin” ne olduğunun ölçütleri ülke düzeyinde standart olarak belirlenmediği görülmektedir. Halk eğitimi alanında eğitim görmedikleri ve yönetiminde halk eğitimi konusunda eğitim görmüş kişilerden oluşturulamadığı görülmektedir. Yine yönetimde, yönetim unsurlarının yeterince dikkate alınmadığı bilinen gerçeklerdendir.

¹⁸⁰ Murat TÜRKMEN: Küreselleşme Sürecinde İşletmelerde Bilgi Yönetimi, (İstanbul, 2003), 64-69

¹⁸¹ Murat TÜRKMEN:a.g.e.,112

¹⁸² Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği RG.Tarih 14.02.2006 ve Sayı 26080, Madde 7-9

Ancak yeni çıkan yönetmelikte¹⁸³ yöneticiler ve görevleri konusunda yönetim kavram üzerinde durulması sevindiricidir. Söz konusu yönetmelikte yönetimin araştırma, planlama, organizasyon, yürütme, kontrol ve denetim iletişim ve eşgüdüm görevleri olduğu ifade edilmektedir.

Eğitim ve öğretim etkinlikleri kursları okuma yazma, mesleki ve teşvik, sosyal ve kültürel kurslardan oluştuğu belirtilmektedir. Halk eğitim hizmetlerinin yönetiminde İl Milli Eğitim Müdürü, Müdür Yardımcısı –Şube Müdürü, Halk Eğitim Merkez Müdürü, Müdür Baş Yardımcısı, Müdür Yardımcıları, öğretmen ve usta öğretici ve diğer personel olarak görev almaktadır.¹⁸⁴ Onun için merkez müdür ve yardımcıları çağdaş yönetim anlayışını kavramış ve bu alanda eğitim görmüş bunun yanında halk eğitimi alanın da eğitim almış kişiler olması önemlidir. Bunun yanında eğitimciler de halk eğitimi alanında yetişmiş eğitim almış kişilerde oluşması halk eğitimi hizmetinin etkinliğini artırır.

Yönetimin halk eğitimi yürütürken başarılı olabilmesi için yönetimin bütün işlemlerini göz önüne alması gerekir. Planlamanın başarılı olabilmesi örgütlenme yönlendirmenin başarısına bağlıdır.¹⁸⁵ Onun için yöneticiler halk eğitim hizmetlerini yürütürken her bir yönetim unsurunu işlevlerini yerinde ve dengeli bir şekilde gerçekleştirmelidir.

Ayrıca yönetim esnek, kurumu geleceğe yönelik amaçlarını ve hedeflerini belirleme fırsatı sunan strateji yönetimi ön plana çıkarmalı, stratejik planlama yapılmalıdır.¹⁸⁶

Halk Eğitim Hizmetlerinin yöneten ve yürütün yönetici sırasıyla,

- halkın eğitim ihtiyaçlarını belirlemeli,
- ihtiyaçları karşılayacak özellikte eğitim projeleri yapmalı,

¹⁸³ Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği, RG:Tarih 14.02.2006 ve Sayı 26080, Madde 18

¹⁸⁴ Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği, Madde:18, 28 ve 45

¹⁸⁵ Tugay ERGUN: Kamu Yönetimi Kuram Siyasal Uygulama (Ankara,2004), 51

¹⁸⁶ Turgay ERGUN:a.g.e.,71

- çevreyle etkili iletişime girmeli,
- elindeki sınırlı kaynaklara ek kaynak katmalı,
- yönetimi açık sistem olarak çalıştırmalı,
- programların amaçlara ne derece ulaştığını değerlendirmelidir.¹⁸⁷

Halk eğitiminde etkin bir örgütlenme, bir eğitim için uygun fiziksel ortam sağlama, halkın eğitim ve ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte uzman personel ve halk eğitimi alanında yetiştirilmiş eğitimcilere ihtiyaç vardır. Ayrıca Yaygın Eğitim Danışma Kurulu oluşturulmalıdır.¹⁸⁸

2.5.HALK EĞİTİMİ SORUNLARI VE POLİTİKALARI

2.5.1. Halk Eğitimi Sorunları

Halk eğitimi insanlık tarihi kadar eski olmakla birlikte, bir bilim olarak ortaya çıkması o kadar eski değildir.

Halk eğitimin, öneminin yönetimlerce kavranamaması nedeniyle halk eğitimi eğitim politikalarına yansımamış, yeterince önem verilmemiştir. Oysa örgün eğitime devam eden bireylerin ya da örgün eğitim dışına çıkmış bireylerin eğitilmesi ülkede kalkınmanın sağlanması, ekonomik, toplumsal sorunların çözülmesi, kişisel doyumu sağlanması gibi pek çok açıdan önemlidir.

Halk eğitim ile ilgili sorunları şöyle sıralayabiliriz:

- Araştırma

Halk eğitim alanında yeterince bilimsel araştırma yapılamamakta, yapılan araştırmaların birçoğu yayınlanamadığı için bu alanda ilgili olanların hizmetine sunulamamaktadır.

¹⁸⁷ Meral TEKİN: Halk Eğitimi Merkezleri Etkinliklerinin Yönetimi" EBD,XV,82 (1991),38

¹⁸⁸ Rifat OKÇABOL: Halk Eğitimi (Yetişkin Eğitimi) (İstanbul, 1996), 154-155

- Finansman

- Personel sorunu devam etmektedir. Hem Halk eğitimi planlayıp zamanını ayıracak tam zamanlı çalışacak personel her alanda yeterince yoktur. Halk eğitimde görev alan öğretmenler halk eğitimi dersi görmemiştir.

- Koordinasyon (Eşgüdüm) Halk eğitimi, resmi ve özel kurum ve kuruluşlarca yürütülmekte bakanlıklar arası, kamuyla özel kurumlar arası kaynakların etkin kullanılması amacıyla eşgüdüm sağlanamamaktadır

- Örgün eğitim ve halk eğitimini bütünleşme sorunları gerek örgün eğitim gerekse halk eğitimin birbirini tamamlama, pekiştirme, fikir alış verişinde bulunma, birbirinin eksikliklerini tamamlama konusunda uyum problemi vardır. Örgün eğitimle halk eğitimi ayrı bir sistem olarak düşünülmektedir. ¹⁸⁹

- Halk eğitimi yapısı gereği halka esnek maliyeti düşük hizmet sunması gerekirken uygulamada tersi gerçekleşmektedir.

- Köyle kent arası eğitim eşitsizliği giderilememektedir.

- Kitle ilişim araçları yeterince kullanılmamaktadır.

- Halk eğitim politika olarak ulusal eğitimin önemli bir parçası haline getirilmemiştir.

- Eğitim kalitesi arttırılamamıştır.

- Üniversiteler tarafından halk eğitimi ve yeterince desteklenememiştir.

- Örgün eğitimle halk eğitimi arasında yatay ve dikey denklik geçişlilik (diploma yönünden) sağlanamamıştır.

¹⁸⁹ Meral TEKİN: "Dünyada ve Türkiye'de Halk Eğitim Alanının Temel Sorunları "AÜEBFD, XXIV, 41-59

- Halk eğitim veren eğitimcilerin eğitilmesine yeterince ağırlık verilememiştir.¹⁹⁰

- Eğitim etkinlikleri düzenlenir ve uygulanırken Bili Teknolojileri yeterince kullanılmamıştır.

- Halk eğitimden sorumlu İl Milli Eğitim Müdür Yardımcıları çoğu, halk eğitimi alanında eğitim görmemiştir. Ayrıca İl Milli Eğitim Müdür Yardımcısına verilen görevlerin yanında halk eğitim bir görev olarak verilmiştir.

- Halk Eğitimi hakkında bilgili olmayan ilçe milli eğitim müdürleri ile merkez müdürleri arasında sürtüşme doğmaktadır.

- Bina araç gereç eksikliği vardır.

- İl ve ilçe Halk Eğitim Planlama ve İşbirliği Kurulunun çalışmaları yeterince işlevsel değildir. İl ve ilçe düzeyinde halk eğitimi hizmetlerinde bütünlük ve işbirliği sağlayamamaktadır.

- Kurs programlarında yeni geliştirilmiş kurs programları eksikliği vardır.

- Denetim aynı bir sorundur.¹⁹¹

- Halk eğitimde taşra, eğitim planlanırken ve programlar hazırlanırken karar alma süreçlerine katılmamaktadır. Planlama iletişim, örgütlere etkileşim eşgüdüm, denetim vb. konularda merkez ve taşra arasında uyumsuzluk söz konusudur.¹⁹² Alınan kararlar taşranın yerel ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte değildir.

¹⁹⁰ Yahya Kemal KAYA: İnsan Yetiştirme Düzenimize Yeni Bir Bakış(Ankara,1993),125-126

¹⁹¹ Ahmet DUMAN: "Türkiye'de Yetişkinin Eğitimi Alanında Karşılaşılan Sorunlar", EB,XV, 82 (Ekim 1991), 43-46

¹⁹² Rifat OKÇABOL: a.g.e., 149-150

- Eğitimcilerin çoğu lise yüksek okul ya da üniversite mezunu usta öğretmenlerden oluşur. Ancak çoğu eğitim alanında özellikle halk eğitimi alanında eğitim görmemişlerdi.

- Halk eğitiminde eğitimi verirken hangi kesime öncelik verileceği belirlenememiştir.

- Halk eğitimi hizmetlerinin yürütülmesinde örgütsel etkinlik, fiziksel ortam yetersizliği, programlarda katılım, programı uygulayarak yetenekte personelin olmaması büyük bir sorundur.¹⁹³

- Milli Eğitim Bakanlığının kendine bağlı kurumları ile diğer kamu kurum ve kuruluşları ve özel kurumlar ve belediyeler arası programlarda birlik, koordinasyon ve denetim de birlik yoktur. Bu yönde yasal bir düzenleme yapılmamıştır.¹⁹⁴

- Halk eğitimi yönetimi, halkın mesleki teknik, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını karşılamaya, her yaştan, cinsten insanların sürekli değişen ihtiyaçlarına cevap verebilecek esneklik ve dinamiklikte yeterince eğitim programları geliştirememektedir. Oysa halk eğitim programları dinamik ve esnek olmalıdır. Programların yerelliğine ve programlar hazırlanırken Milli Eğitim Bakanlığı ve yerel kurum ve kuruluşlar ile özel kuruluşlar birlikte katkıda bulunursa, programlar daha çok halkın ihtiyaçlarına cevap verebilir.¹⁹⁵

-Halk eğitimi alanında halka yönelik eğitimin toplumun her alanını etkileyeceği, olumlu katkı sağlayacağı kısacası öneminin yeterince kavranamadığı görülmektedir.

¹⁹³ Rifat OKÇABOL:a.g.e.,155-156

¹⁹⁴ On Beşinci Milli Eğitim Şurası (13-17 Mayıs 1996) "2000"li yıllarda Türk Milli Eğitim Sistemi" Raporları, Görüşmeler Kararlar (İstanbul, 1996), 355-356

¹⁹⁵ İhsan KURT: Yetişkin Eğitimi (Ankara, 2000), 311-312

2.5.2. Halk Eğitimi Politikaları

Eğitimin tanımını yapacak olursak “En genel anlamıyla eğitim, insanın içinde yaşadığı toplumda uygulama değeri olan yetenek, yöneliş, duygu, düşünce veya davranışları yine kendi yaşantısı yoluyla oluşturma, geliştirme ve değiştirme süreci olarak tanımlanabilir.”¹⁹⁶ Ayrıca eğitim bireyde istendik davranış oluşturma faaliyetidir.

Halk eğitimi politikaları ülkemizin genel eğitim politikasıyla ilişkilidir. Çünkü genel eğitim politikasına göre Halk Eğitimi örgün eğitimin yanında ve onun tamamlayıcısı olarak görülmüştür.

Halk eğitim konusunda hükümetlerin politikaları önemlidir. Eğer hükümetler halk eğitimine önem verir ve yeterince finansman ve imkân tanır, yasal düzenlemeler yaparsa halk üretiminde verimlilik artar, sağlık ve sosyal yardımın harcamalarında düşüş olur.¹⁹⁷

Hükümetlerin oluşturduğu politikalar, halk eğitiminde kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşları, özel kuruluşlar arası eşgüdümü sağlayıcı olmalıdır.

Halk eğitimi, sosyal ekonomik kalkınma araç görülmektedir.¹⁹⁸ Oysa halk eğitiminin hayatı kuşatan bireysel ve toplumsal amaçlar vardır Onun için halk eğitim politikaları çok yönlü oluşturulmalıdır.¹⁹⁹

Eğitim politikaları, küresel, ulusal ve yerel boyutta ele alınıp, oluşturulmalıdır. Hükümetlerce, küresel ulusal ve yerel düzeydeki ekonomik toplumsal, siyasal gelişmeler eğitim politikaları oluşturulurken dikkate alınır.²⁰⁰

¹⁹⁶ Ahmet DUMAN: Yetişkinin Eğitimi (Ankara, 2000), 15

¹⁹⁷ John LOWE:a.g.e.,181

¹⁹⁸ John LOWE:a.g.e.,183

¹⁹⁹ Ahmet DUMAN: Yetişkinler Eğitimi (Ankara,2000),15

²⁰⁰ Ahmet DUMAN:a.g.e.,17

Dünyada ve Türkiye’de halk eğitimin organizasyonu yürütülmesi genel olarak hükümetlerce yürütülmelidir. Halk eğitimi hizmetleri için hükümetler yasal düzenlemeler yapıp parasal ve teknik dersler vermelidir. Ülke düzeyinde halk eğitimi için “planlama stratejisi” geliştirilmelidir.

Halk eğitimi hizmetlerinde merkez genel düzenleyici, bir şemsiye olarak, eşgüdüm sağlayıcı olarak görevi yürütürken, yerel ve özel kurum ve kuruluşlarca aktif olarak halk eğitimi hizmeti yürütülmelidir.²⁰¹

Halk eğitimi hizmetleri yürütülürken hükümetler bazı modelleri önceleyebilir. Bu modeller şunlardır:

- Bireysel gelişim modeli: Bu modelle göre toplumdaki bazı bireylere eğitim vermek ön plana çıkar.

- Bölgesel kalkınma modeli: Geri kalmış ülkeleri geri kalan bölgeleri geliştirmek için kullanılır.

- Toplumsal biçimlendirme modeli: Gelişmekte olan ülkeler ülkenin eğitim eksikliğini gidermek ve toplumun tamamına eğitim fırsatı tanımak, örgün eğitimin eksikliklerini tamamlamak amacıyla uygulanır.

- Üretimi artırma modeli: Bu maddeye göre insanlar yeni üretim yöntem teknikleri ve araç gereçleri tanıyıp kullanmaları için eğitilirler.²⁰²

Ülkeler ihtiyaçlarına belirlediği eğitim politikalarına göre bu modellerden birini ya da bir kaçını seçip uygulayabilirler.

Ülkemizde bütün bu modellerin yer yer uygulandığı söylenebilir.

Kısacası ifade etmek gerekirse hükümetler vatandaşlık bilincini geliştirmek, kendi ideolojilerini benimsetmek, kalkınmayı hızlandırmak milli bütünleştirmeyi arttırmak milli değerleri benimsetmek gibi amaçlarla eğitime

²⁰¹ John LOWE: Dünya’da Yetişkin Eğitime Toplu Bakış, Çev. Turhan OĞUZKAN (Ankara: Unesco Türkiye Milli Komitesi, 1985), 210

²⁰² Eşref KILIÇ: Halk Eğitiminde Kuram ve Uygulama (Ankara, 1981), 89-95

önem verirler. Hükümetlerin politikaları gerçekleştirebilmek için halk eğitime verdiği rol önemlidir.²⁰³

2.6..HALK EĞİTİMİNDE GÖREV ALAN EĞİTİMCİLERİN VE DİĞER PERSONELİN EĞİTİMİ

Toplumda her kesimde yetişkini çeşitli konularda bilgilendiren, onun eğitime katkı sağlayan kişiler vardır. Örneğin doktorlar sağlık konusunda, ziraat mühendisleri tarım konusunda halkı aydınlatırlar. Bu kişiler bir bakıma halkı eğitimcisidir.²⁰⁴ Ancak bu kişilerin asıl görevi halkı (yetişkini) eğitmek değildir.

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı faaliyet gösteren birimlerde halkı eğiten eğitimciler üzerinde önemle durmak gerekir. Çünkü birebir halk eğitimi yapan personelin, kalitesi, birikimi, yetişkin eğitimi yöntem ve tekniklerini bilip bilmemesi halk eğitimi hizmetinin başarısını olumlu ya da olumsuz etkiler.

Halk eğitiminde görev alan eğitimciler genel olarak halk eğitime ayırdıkları zamana göre sınıflandırılacak olursa

- Tam zamanlı çalışanlar: Halk eğitiminde çalışmaya sürekli olarak seçmiş öğretmen ve idarecilerdir.
- Örgün eğitimde tam zamanlı çalıştığı halde ek olarak halk eğitiminde çalışanlar: Öğretmenler örgün eğitimdeki görevlerine ek olarak çalışırlar.
- Yarı zamanlı çalışanlar:²⁰⁵ şeklinde sınıflandırılabilir.

Halk eğitimi merkezlerinde kadrolu öğretmen, emekli öğretmen ve alanlarında kendilerini yetiştirmiş olan “usta öğreticiler” görev yapmaktadır. Eğitimciler içinde hem ekonomik olması, hem de halk eğitim merkezlerine fazla kadro verilmemesi nedeni ile görev yapan “usta öğreticiler” büyük bir çoğunluğa sahiptir. Usta öğreticiler “ek ders” karşılığı çalışırlar ve

²⁰³ Nurettin FİDAN ve Münire ERDEM: Eğitime Giriş (İstanbul,2001), 66-67

²⁰⁴ Rifat OKÇABOL: Halk Eğitimi (Yetişkin Eğitimi) (İstanbul,1996), 141

²⁰⁵ İhsan KURT: Yetişkin Eğitimi (Ankara,2000), 273

sigortalıdırlar. Öğretmenler ise emekli sandığına bağlıdır. Bunun yanında ücret almayan “gönüllü eğitimciler” de vardır.

PEKER’in yaptığı bir araştırmada yöneticilerin%59.8’i lisans düzeyinde üniversitede iyi yetiştirilmediklerini ortaya koymuştur.²⁰⁶ Oysa halk eğitimi hizmetini, idare eden yöneticilerdir. Onların halk eğitime bakış açılarının olumlu olması önemlidir.

Ülkemize 1930’da halk eğitimcisi yetiştirilmeye başlanmıştır. 1932’de Anadolu’daki köylerde ve sahil köylerinde görev alacak halk rehberleri yetiştirilmesi üzerinde durulduğu görülmektedir.

1951’de DICKERMAN’ın raporunda VI.Milli Eğitim Şurasında yetişkin eğitimci üzerinde durulmuştur.

1950’de Gazi Üniversitesi Eğitim Enstitüsünün dersleri arasında “halk eğitimi” yer almıştır.

1965’de Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesini de halk eğitiminin uzmanlık dolu olarak kabul edildiği görülmektedir.²⁰⁷

Halk Eğitimi Genel Müdürlüğü kurulduktan sonra yabancı ülkelere yetiştirilmek üzere halk eğitimcisi gönderilmiştir.

1962’de kadın meslek öğretmen okulunda ve gezici kadın kurs öğretmenleri yetiştirme merkezi kurarak halk eğitimcisi yetiştirilmeye çalışılmıştır.

Hacettepe Üniversitesinde halk eğitimi ile ilgili “halk eğitimi” seçmeli ders olarak konulmuştur.

Sağlık Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığı İşbirliği yaparak hekimlerin eğitimi için Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğünce seminerler vermektedirler.²⁰⁸

²⁰⁶ Ömer PEKER: Yönetici Eğitimi (Ankara,1989),106

²⁰⁷ Rifat OKÇABOL: a.g.e.,107-108

²⁰⁸ Şevket GEDİKOĞLU:a.g.e.,142

Halen Marmara Üniversitesi halk eğitimi alanında yüksek lisans dersleri vermektedir. Lisans programları kapalıdır. Boğaziçi Üniversitesi'nin 1980 yılında açtığı yüksek lisans programları devam etmekte, doktora programları ise açılacaktır. Ankara Üniversitesi'nde tezsiz yüksek lisans tezli yüksek lisans, doktora alanında halk eğitimi yapmakta önde gitmektedir. Gazi Üniversitesi gibi diğer üniversitelerde "halk eğitimi" konu olarak yer yer seçilerek tezler hazırlanmaktadır. Gazi Üniversitesi bünyesinde 1990 yılında Yaygın Mesleki Eğitim Fakültesi kurulmuştur. Genel olarak 1980 yılında sonra ilkökul öğretmenlerini yetiştiren yüksek okullar, şimdi farklı dersleri arasında "halk eğitim" bir ders olarak konulmuştur.²⁰⁹

25 Temmuz - 7 Ağustos 1972'de toplanan Üçüncü Uluslararası Yetişkin Eğitimi konferansında belirtildiği gibi tam ve yarı zamanlı öğretmen ve usta öğreticilerin yetiştirilmesi bir zorunluluktur. Halk eğitimcisine sosyal ve ekonomik açıdan değişik şartlara uyum sağlayabilecek şekilde yetiştirilmelidir.

Halk eğitimde görev alan eğitimcilerin ve diğer personellerin yetiştirilmesi halk eğitimi hizmetinin başarısını etkinliğini arttıracaktır. Dışarıda uzmanlıkları olan ve halk eğitiminde çalıştırılacak olan doktor, kütüphaneci, sosyal çalışma uzmanı, din görevlisi, materyal hazırlayıcılar, gönüllü öğretiler yardımcı elemanlar, halk eğitime tabi tutularak seminer verilmelidir.²¹⁰

Kısacası halk eğitiminde görev alacak eğitimciler, lisans düzeyinde eğitim almalı, yöneticiler seminerle desteklenmelidir. Usta öğreticiler ve gönüllü öğreticiler ya da örgün eğitimde görev alıp, halk eğitiminde çalışmak isteyenlere "yetişkin eğitim" alanında göreve başlamadan önce seminer verilmelidir. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde mevcut çalışan eğitimcileri yetiştirmek için "yetişkin eğitim merkezleri kurulmalı, Yaygın Eğitim Enstitüsü daha faal hale getirilmelidir.

²⁰⁹ Rifat OKÇABOL:a.g.e.,108

²¹⁰ Firdevs GÜNEŞ: "Halk Eğitimcisi Yetiştirme Konusunda Tokyo Konferansı, Önerileri ve Dünyadaki Uygulamalar" EBD,XXI,1-20- (1988),469-474

Halk eğitimciler genel olarak

- uyguladıkları eğitim programları hakkında bilgili olmalı,
- eğitmeyi hedeflediği topluluğu, çevreyi iyi tanıtmalı,
- yetişkin eğitimi ile ilgili yöntem ve teknikleri iyi bilmeli,
- iletişim konusunda bilgili olup etkin kullanmalı,
- Yetişkin psikolojisi, özellikleri ile eğitim psikolojisi alanında yetişmiş olmalı,²¹¹
- Bireyin kendisi tanımasına, neler yapabileceğini fark etmesine ve problemlerini çözmesini kolaylaştıracak rehberlik bilgisine sahip olmalı,²¹²
- Eğitimci yetişkinin sorunlarıyla ilgilenirken ana eğitim verirken arkadaşça yaklaşmalı, göz teması kurmalı, yetişkinlerin kendi tecrübelerini sunma şansı tanımalı, kursta katılacaklar programlar ve eğitim süreçleriyle ilgili katılımları sağlanmalı, yetişkinlere kendi kuralların belirleme imkânı vermeli, onları eğitim konusunda heveslendirmeli, güdelemesi, yaparak duymalı,²¹³ geniş kültürü, sosyal beceri, başkalarını anlama yeteneği, heyecanlı ve hoşgörülü olmalı, grupla çalışmasını bilmelidirler.²¹⁴
- Teknolojik gelişmelere ve toplumda değişen ihtiyaçlara göre zaman içinde yeni meslek dalları ve yeni branşlar ortaya çıkmaktadır. Eski ve yeni meslek dallarında yetiştirilecek bireyleri eğitecek eğitimcilerin de yetiştirilmesi gerekmektedir. Zamanla üniversitelerde yeni bölümler, ana bilim dalları oluşturmakta ve her branşta öğretmen yetiştirmektedir. Oysa halk eğitimi çok eski olmakla birlikte bu alanda öğretmen yetiştirmeye önem verilmemiş olması büyük kayıptır. Halk eğitim hizmetlerinin etkili sunulmasına katkı sağlayacağı göz önünde tutulmalıdır.

²¹¹ John LOWE:a.g.e.,174

²¹² İhsan KURT:a.g.e.,201

²¹³ İhsan KURT:a.g.e.,70

²¹⁴ Firdevs GÜNEŞ:a.g.e.,473-476

- Halk eğitimi hizmetlerini halk eğitimi merkezlerinde verimliliği arttırabilmek için verimlilikle ilgili personelin eğitilmesi gerekir. Aksi takdirde verimliliği artırılmaz.²¹⁵

İnsan halk eğitiminde verimliliği arttırma faaliyetlerin merkezinde yer aldığı için verimlilik kültürü kuruma yerleştirilirse diğer alanlarda olumlu yönde gelişmeler olur. Verimlilik kültürü eğitimle geliştirilebilir.²¹⁶

Halk eğitiminde programları planlayan, aletleri, kullanabilen, eğitim ortamını hazırlayan, teknolojiyi kullanacak olan insan olduğu için halk eğitimi alanında çalışan hizmet veren insana önem verilmelidir.²¹⁷

Personeli, üretken ve değişime açık tutulmalıdır. İnsan gücü kaynaklarının etkili kullanılmasında kültürel değişim kabulü, yönetimin yaklaşımına bağlıdır. Personelin güdülenmesi, etkinliklere ve karar alma süreçlerine katılımı, çalışma koşullarını iyileştirilmesi, eğitimi, örgütlenme yapısının iyi olması personelin geliştirilmesinde önemli rol oynar. Yönetim demokratik ve katılımcı olmalı, çalışan personelin kendini geliştirilme fırsatları tanınmalıdır.

Yönetim halk eğitimi hizmetlerinin etkinliğini arttırmada önemli role sahiptir. Çünkü kurumun en yetkili kişileri okul yöneticileri, stratejik planları hazırlayan, politikaları belirleyen kişilerdir. Personeli verimli çalışma güdeleyecek olanlarda yöneticilerdir. Parasal ve parasal olmayan güdüleme yöntemleri uygulayabilir.²¹⁸

“Eğitim yönetimi, toplumun eğitim gereksinmesini karşılamak için kurulan eğitim örgütünü, önceden belirlenen amaçları gerçekleştirmek için etkili işletmek, geliştirmek ve yenileştirmek sürecidir”²¹⁹ dolayısıyla eğitim kurumlarının halk eğitimi örgütünü halkın ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde

²¹⁵ Mesut ODABAŞI: Verimlilik Diye Diye Söyleyişler (Ankara, 1997), 18-20

²¹⁶ Ergün YENER. “Verimlilik Kültürün Benimsetilmesi ve Yaygınlaştırılmasında Eğitimin Rolü, Bildiriler, 1 verimlilik Şurası Görüşmeler 4-6 Aralık (Ankara, 1991), 128

²¹⁷ Joseph PROKOPENKO: Verimlilik Yönetimi (Ankara, 1998), 248

²¹⁸ Joseph PROKOPENKO: a.g.e., 250-255

²¹⁹ İbrahim Ethem BAŞARAN: Eğitim Yönetimi Nitelikli Okul (Ankara, 2000), 29

yeniden yapılandırması, halk eğitim amaçlarını gerçekleştirmek için planlar yapması, programlar hazırlaması, modeller oluşturmaları, yönetim süreçlerini, işleri, gözden geçirmesi önemlidir.

Halk eğitimin kurumunun bütün öğelerini örgütsel, yönetsel ve eğitsel amaçlarını planlanan düzeyde gerçekleştirilmesi bütünleştirilmesi, eyleme geçirmesi örgütsel etkinliği ifade eder.²²⁰ Verimli okul, sağlıklı okul, göz önünde tutulmalıdır.

“Etkili okul, örgütsel, yönetsel ve eğitsel amaçlarını planlanan düzeyde gerçekleştiren okullardır.”²²¹

Halk eğitiminin toplumda, ekonomik, sosyal, siyasal kültürel, toplumsal alanlarda değişimi, kalkınmayı sağlamaya katkı sağlayıcı toplumun bu değişime ayak uydurmasına yardım edici bir rol üstlenmesi gerekir.²²² Halk eğitiminde asıl hedef bireyin ve toplumun gelişmesini sağlamak, yurttaşlık bilincini geliştirmek²²³ onu her yönden desteklemek ve eğitim ihtiyacını karşılamaktır.

²²⁰ İbrahim Ethem BAŞARAN: a.g.e.,22

²²¹ İbrahim Ethem BAŞARAN:a.g.e.,11

²²² Necdet KONAN: “Türk Eğitim Sisteminin Yapısı”, Eğitim Üzerine (Ankara: Ütopya Yayınları, 2002),286

²²³ Sabire ÖZOĞUL:Halk Eğitim Merkezlerinde Uygulanan Kültür Programlarında Model Oluşturmaya Yönelik Bir Çalışma:Beşiktaş Halk Eğitim Merkezi Örneği Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,2003,6

III. BÖLÜM

HALK EĞİTİM MERKEZLERİNİN ETKİLİLİĞİ ÜZERİNE ALAN

ARAŞTIRMASI

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Türkiye’de halk eğitimi yetişkinler açısından toplumsal kalkınma, bireysel yeterliği arttırma, toplumla uyum sağlama, yeni teknolojik gelişmelere ayak uydurabilme, bireylerin iş sahibi olabilmesi, yoksulluktan kurtulabilmesi, yalnızlıktan kurtulabilmesi, boş zamanlarını değerlendirebilmesi eğlenebilmesi vb. gibi yönlerden önem taşımaktadır.

Her şeyden öte toplumumuzda örgün eğitimin dışına çıkmış ya da herhangi bir basamağını terk etmiş insanlar çoğunluğu oluşturmaktadır. Unutulmamalıdır ki

insanoğlu hayatının her evresinde eğitime ihtiyaç duyar.

Örgütler halka hizmet sunarken yönetimin merkezine insanı oturtması¹ insana önem vermesi günümüzün vazgeçilme unsurları haline gelmiştir. Kaldı ki yönetimde insan unsurunu ön plana alan anlayışın halka etkili hizmet sunması ve halkı ön plana alması beklenir.

Halk eğitim merkezleri halka eğitim hizmetleri sunan en önemli eğitim kurumlarıdır. Çünkü Halk Eğitim Merkezleri Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı olarak “ana görevi halk eğitimi yapmak”² olan kurumlardır. Bu nedenle “Halk Eğitim Merkezlerinin Etkiliği Üzerine Alan Araştırması” yapmak oldukça önem taşımaktadır.

Günümüzde halk eğitim merkezlerinin hangi kriterlere göre etkili sayılacağı belirtilmemiştir. Halk eğitimi alanında çeşitli araştırmalar olmakla

¹ Burhan AYKAÇ: İnsan Kaynakları Yönetimi ve İnsan Kaynaklarının Stratejik Planlaması (Ankara,1999),2-8

² Rifat MİSER:”Cumhuriyetimizin 70. Yılında Ülkemizde Halk Eğitiminin Durumu”, 6(1993),44

birlikte yönetici, öğretmen ve kursiyerleri birlikte ele alan, onların görüşlerine yer veren araştırmalar yok denecek kadar azdır. Yapılan çalışmalarda tezimizin konusu dışındadır. Dolayısıyla halk eğitim merkezlerinin etkililiği üzerine yapılan bu araştırma ayrı bir önem taşımaktadır.

Bu araştırmanın amacı halk eğitim merkezlerinin, eğitim hizmetlerini sunarken karşılaştıkları sorunları belirleyip çözüm önerileri sunmaktır. Araştırma iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde “Kişisel Bilgiler” ikinci bölümde “Halk Eğitimi İle İlgili Bilgiler” yer almaktadır. Anketler aynı konularda yönetici, öğretmen, kursiyer olmak üzere üç gruba uygulanmıştır.

3.2. YÖNTEMİ

Bu bölümde araştırmanın evren ve örnekleme, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve çözümlenmesine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.2.1. Araştırma Yöntemi

Bu araştırmada betimsel (survey) araştırma yöntemi kullanılmıştır. Survey araştırmalar incelediği alana göre çeşitlenmektedir. Bu araştırma bir halk eğitim merkezi survey araştırmadır.

3.2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Ankara ili belediye sınırları içindeki resmi halk eğitim merkezlerinde eğitim alan yönetici, kursiyer ve eğiticiler oluşturmaktadır. Araştırmada sözü edilen okul ve öğretmenlerle ilgili her türlü bilgi, Ankara Milli Eğitim Müdürlüğü Çıraklık ve Yaygın Eğitim Bölümünden edinilmiştir.

Yapılan araştırmada, Ankara il merkezindeki 25 resmi halk eğitim merkezinden toplam dört ilçe halk eğitim merkezi örneklem olarak seçilmiştir. Örneklem seçiminde elverişlilik yani ulaşılabilirlik esas alınmıştır. Ankara

ilinde 2004-2005 eğitim öğretim yılı verilerine göre 40.998 kursiyer³, 970 öğretmen ve 64 yönetici evreni oluşturmaktadır. 279 kursiyer, 56 öğretmen ve 14 yönetici ile toplam 349 denek örnekleme oluşturmaktadır.

Evrendeki örneklem olarak alınan öğretmen, yönetici ve kursiyerlere verilen anket sayısı ve bu anketlerden değerlendirmeye alınan anket sayılarına ilişkin veriler Tablo- 1'te verilmiştir.

Tablo 1: Evrendeki Anket Uygulanan Halk Eğitim Merkezi Listesi ve Anketlerin Dağılımı

Halk Eğitim Merkezinin Adı	Verilen Anket Sayısı	Değerlendirmeye Alınan Anket Sayısı	%
Çankaya Halk Eğitim Merkezi	172	167	97,09302
Keçiören Halk Eğitim Merkezi	98	92	93,87755
Yenimahalle Halk Eğitim Merkezi	83	61	73,49398
Gölbaşı Halk Eğitim Merkezi	37	29	78,37838
TOPLAM: Halk Eğitim Merkezi	390	349	89,48718

Araştırmaya katılan toplam 14 yöneticinin branş, cinsiyet, görev, toplam hizmet süresi, Halk Eğitim Merkezindeki hizmet süresi, Halk Eğitim Merkezinde yöneticilik süresi ve halk eğitimi, yetişkinin özellikleri, yetişkinlerde öğrenme, yöntem ve tekniklerin verildiği eğitime katılıp katılmadığı, katıldıysa hangi düzeyde eğitime katıldıkları değişkenlerine göre dağılımı Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Örneklemdeki Yöneticilerin Kişisel Özelliklerine Göre Dağılımı

Değişkenler	Alt Değişkenler	n	%
A. Branş	1. Edebiyat Öğretmeni	1	7.1
	2. Sınıf Öğretmeni	5	35.7
	3. Resim Öğretmeni	1	7.1
	4. Türkçe Öğretmeni	1	7.1
	5. Giyim Öğretmeni	2	14.3
	6. İngilizce Öğretmeni	2	14.3

³ Milli Eğitim İstatistikleri 2004-2005 (Ankara, 2005), 168

	7. Almanca Öğretmeni	1	7.1
	8. Motor Öğretmeni	1	7.1
	Toplam	14	100.0
B. Cinsiyet	Kadın	3	21.4
	Erkek	11	78.6
	Toplam	14	100.0
C. Görev	Merkez Müdürü	2	14.3
	Müdür Başyardımcısı	3	21.4
	Müdür Yardımcısı	9	64.3
	Toplam	14	100
D. Toplam Hizmet Süresi	1-5	1	7.1
	6-10	5	35.7
	11-15	5	35.7
	16-20	2	14.3
	20 ve yukarısı	1	7.1
	Toplam	14	100
E. Halk Eğitim Merkezindeki Hizmet Süresi	1-5	11	78.6
	6-10	2	14.3
	11-15	1	7.1
	Toplam	14	100
F. Halk Eğitim Merkezindeki Yöneticilik Süresi	1-5 yıl	12	85.7
	6-10 yıl	2	14.3
	Toplam	14	100
G. Eğitim Alma Durumu	Evet	9	64.3
	Hayır	5	35.7
	Toplam	14	100
H. Aldığı Eğitim Düzeyi	Yüksek Lisans / Doktora	3	21.4
	Kurs veya seminer (1–2 hafta)	5	35.7
	Hiç eğitim Görmedim	5	35.7
	Diğer	1	7.1
	Toplam	14	100

Araştırmaya katılan 14 yöneticinin çoğunlukla öğretmenlik mesleğinden geldikleri, yalnızca birinin kamu yönetimi bölümünden mezun olduğu görülmektedir. Bu araştırmaya katılan 14 yöneticinin, cinsiyetlerine bakıldığında büyük çoğunluğun erkek (%78.6) olduğu geriye kalan dilimi ise

(%21.4) kadınların oluşturduğu görülmektedir. Katılımcıların görev dağılımı incelendiğinde büyük çoğunluğunun müdür yardımcısı (% 64.3) olduğu görülmektedir. Yöneticilerin toplam hizmet sürelerine bakıldığında, çoğunun 6-10 (% 35.7) ile 11-15 (% 35.7) yılları arasında olduğu görülmektedir. Buna karşın Halk Eğitim Merkezlerindeki görev sürelerine bakıldığında çoğunun 1-5 yıl (% 78.6) arasında olduğu ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda, bu merkezlerdeki yöneticilik sürelerinin de 1-5 yıl (%85.7) olduğu görülmektedir. Yöneticilerin Halk Eğitim Merkezlerindeki çalışma süreleriyle yöneticilik yapma süreleri arasında paralellik bulunmaktadır. Halk eğitimi, yetişkinin özellikleri, yetişkinlerde öğrenme, yöntem ve tekniklerin verildiği eğitimlere katılımcıların çoğu (% 64.3) katılım göstermiştir. Ancak katılımlarının çoğunun (% 35.7) bir iki haftalık kurslar olduğu, doktora ve yüksek lisans seviyesinde (%21.4) olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan toplam 56 öğretmenin branş, cinsiyet, görev, toplam hizmet süresi, halk eğitim merkezindeki hizmet süresi ve halk eğitimi, yetişkinin özellikleri, yetişkinlerde öğrenme, yöntem ve tekniklerin verildiği eğitime katılıp katılmadığı, katıldıysa hangi düzeyde eğitime katıldıkları değişkenlerine göre dağılımı Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3. Örneklemdeki Öğretmenlerin Kişisel Özelliklerine Göre Dağılımı

Değişkenler	Alt Değişkenler	n	%
A. Branş	1. Bilgisayar Öğretmeni	17	30.4
	2. İngilizce Öğretmeni	6	10.7
	3. El Sanatları Öğretmeni	2	3.6
	4. Edebiyat Öğretmeni	3	5.4
	5. Giyim Öğretmeni	7	12.2
	6. Motor Öğretmeni	3	5.4
	7. Bilgisayarlı Muhasebe	2	3.6
	8. Cilt Bakımı ve Güzellik	3	5.4
	9. Trikotaj	1	1.8
	10. Muhasebe-İşletme	2	3.6
	11. Anne Çocuk Eğitimi	2	3.6
	12. Nakış	6	10.7

	13. Türk Halk Oyunları	1	1.8
	14. Ev Mefruşat	1	1.8
	Toplam	56	100
B. Cinsiyet	Kadın	43	76.8
	Erkek	13	23.2
	Toplam	56	100
C. Görev	Öğretmen	30	53.6
	Usta Öğretici	26	46.4
	Toplam	56	100
D. Toplam Hizmet Süresi	1-5	24	42.9
	6-10	5	8.9
	11-15	5	8.9
	16-20	13	23.2
	20 ve yukarısı	9	16.1
	Toplam	56	100
F. Halk Eğitim Merkezindeki Hizmet Süresi	1-5 yıl	41	73.2
	6-10 yıl	4	7.1
	11-15	5	8.9
	16-20	4	7.1
	21 yıl ve üstü	2	3.6
	Toplam	56	100
G. Eğitim Alma Durumu	Evet	25	44.6
	Hayır	31	55.4
	Toplam	56	100
H. Aldığı Eğitim Düzeyi	Yüksek Lisans / Doktora	2	3.6
	Lisans	11	19.6
	Üç aylık Kurs	3	5.4
	Kurs veya seminer (1–2 hafta)	6	10.7
	Hiç eğitim Görmedim	28	50
	Diğer	6	10.7
	Toplam	56	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerinin çoğunluğunun (%17) bilgisayar öğretmeni olduğu, bunun yanında birçok branştan öğretmenlerin olduğu görülmektedir. Bununla beraber araştırmaya katılanların yine büyük

çoğunluğunu kadınların (%76.8) oluşturduğu diğer kalan kısmı ise erkeklerin (%23.2) oluşturduğu görülmektedir. Halk Eğitim Merkezlerinde hizmet yapan katılımcıların (%53.6) neredeyse yarıya yakını öğretmen iken kalan kısmı (%46.4) usta öğretici olarak görev yapmaktadır. Katılımcıların toplam hizmet sürelerine bakıldığında ise, çoğunun 1-5 yıl (%42.9) ile 16-20 yıl (%23.2) arasında olduğu görülmektedir. Buna karşın, halk eğitim merkezlerindeki toplam hizmet süresine bakıldığında çoğunun 1-5 yıl (% 73.2) arasında görev yaptığı görülmektedir. Halk eğitimi, yetişkinin özellikleri, yetişkinlerde öğrenme, yöntem ve tekniklerin verildiği eğitimlere katılımcıların yarıdan fazlası (% 55.4) katılım göstermemiştir. Ancak katılımlarının çoğunun (% 19.6) lisans mezunu olduğu ve hiç eğitim görmeyenlerin sayısının (%50) oldukça yüksek olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan toplam 279 kursiyerin yaş, cinsiyet, mezun oldukları okul katıldıkları kursun adı ve bu kurslardan nasıl haberdar olduklarına ilişkin değişkenlerine göre dağılımı Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Örneklemdeki Kursiyerlerin Kişisel Özelliklerine Göre Dağılımı

Değişkenler	Alt Değişkenler	n	%
A. Cinsiyet	Kadın	174	62.4
	Erkek	105	37.6
	Toplam	279	100
B.Yaş	6-14 Yaş	4	1.4
	15-22 Yaş	137	49.1
	23-44 Yaş	134	48
	45 ve üstü	4	1.4
	Toplam	279	100
F. Mezun Olduğu Okul	İlkokul	9	3.2
	İlköğretim Okulu	14	5.0
	Lise ve dengi Okul	140	50.2
	Yüksekokul ve Üniversite	112	40.1
	Diğer	4	1.4
	Toplam	279	100

G. Katıldığı Kurs	Bilgisayar	151	54.1
	Bağlama	15	5.4
	Web Tasarım	13	4.7
	Bilgisayarlı Muhasebe	7	2.5
	İngilizce	68	24.4
	Cilt Bakımı	15	5.4
	Yüz ve vücut masajı	10	3.6
	Toplam	279	100
H. Haber Aldığı Kaynak	Arkadaşımdan	185	66.5
	Televizyondan/Radyodan	8	2.9
	İnternet'ten	7	2.5
	Gazete/Dergiden	5	1.8
	Broşürden	5	1.8
	Halk Eğitim Merkezi Sergi ve Etkinliklerinden	5	1.8
	Halk eğitim merkezine gelerek	62	22.2
	Diğer	2	.7
	Toplam	279	100

Araştırmaya katılan toplam 279 kursiyerin, yarısından fazlasını kadınların (%62.4) oluşturduğu, geriye kalan kısmını ise erkeklerin (%37.6) oluşturduğu görülmektedir. Katılımcıların çoğunluğu 15-22 yaş (%49.1) ile 23-44 yaş (%48) aralığında olduğu görülmektedir. Buradan, katılımcıların çoğunun yetişkin olduğu anlaşılmaktadır. Diğer taraftan, katılımcıların mezun oldukları okullara bakıldığında ise çoğunluğunun yüksekokul ve üniversite (%50.2) ve lise ve dengi okuldan (%40.1) mezun olduğu görülmektedir. Katılımcılar daha çok bilgisayar ve İngilizce alanında kurs almayı tercih etmektedirler. Bilgisayar kursuna devam eden öğrenciler katılımcıların (%54.1) yarısından fazlasını oluşturmaktadır. Katılımcıların, Halk Eğitim Merkezleri tarafından verilen kursları nasıl öğrendiklerine ilişkin seçeneklere bakıldığında çoğunun (% 66.5) arkadaşından ve halk eğitim merkezine gelerek (%22.2) öğrendikleri görülmektedir.

3.2.3. Veri Toplama Aracı ve Geliştirilmesi

Araştırmada hipotezlerine ilişkin veriler, anket uygulaması yoluyla toplanmıştır. Anketin geliştirilmesinde aşağıdaki süreç izlenmiştir:

1. Halk eğitim hizmetlerinin yönetimi ve halk eğitimi merkezlerinin etkililiği üzerine ilgili literatür taranmış ve teorik çerçeve oluşturulmuştur.

2. Katılımcıların özelliklerine ilişkin olarak 3 farklı anket türü geliştirilmiştir. Anket genel olarak iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm katılımcıların kişisel özelliklerini belirlemek amacıyla hazırlanmış ikinci bölüm ise katılımcıların halk eğitim ile ilgili bilgilerini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir.

3. Hazırlanan her bir anket uygulanacak katılımcı türüne göre; yönetici, öğretmen ve kursiyer, düzenlenmiştir.

2. Oluşturulan anket maddelerinin geçerliliği için ön uygulamadan önce uzman görüşleri alınmış ve anket uzman görüşleri doğrultusunda yeniden düzenlenmiştir.

5. Hazırlanan anket Ankara iline bağlı halk eğitim merkezlerinde 14 yönetici, 56 öğretmen ve 279 kursiyer olmak üzere toplam 349 kişiye uygulanmıştır.

3.2.4. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Araştırmada, veri toplama aracı ile toplanan verilerin analizinde SPSS programı kullanılmıştır. Toplanan verilerin bilgisayar ortamına aktarılması için öncelikle, uygun bir veri tabanı oluşturulmuştur. Veriler, bilgisayar ortamına aktarıldıktan sonra, veri tabanı hatalı kodlamaya karşı kontrol edilmiştir. Böylece, araştırmanın sonuçlarını olumsuz etkileyecek hatalı bir kodlamanın olmaması garanti edilmiştir.

Veriler SPSS 11.5 istatistiksel paket programında analiz edilmiştir. Verilerin analiz edilmesi aşamasında betimsel istatistik tekniklerin uygulanmıştır. Halk eğitim ile ilgili bilgilerin yer aldığı anketin ikinci kısmı, 5 li Likert tipi kodlama sistemi ile oluşturulmuştur (bunlar; “hiç”, “az”, “orta”, “çok”, “pek çok”) Ortalama, artan yüzde ve standart sapma kullanılarak adet bazında sorular incelenmiştir. Ankette yer alan sorular betimsel yönden incelenerek, her bir soru için ortalama, artan yüzde ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Bu değerlere ilişkin oluşabilecek genel sonuçlar tartışılmıştır. Konuyla ilgili toplam 14 hipotez geliştirilmiş ve test edilmiştir.

3.2.5. Varsayımlar

1. Halk eğitimde çalışanlar “androgiji” yetişkin eğitimi konusunda eğitim almadıkları için yetişkinlere uyguladıkları eğitimde yeterince başarılı değildir.

2. Halk eğitimi (kurslar) sonrası, kursun amacına ulaşp ulaşmadığı, halkın aldığı eğitimin gerçek yaşamda işe yarayıp yaramadığı geri bildirim olmadığı için bilinmemektedir. Dolayısıyla amaçsal ve örgütsel yenilenme yeterince yapılamamaktadır.

3. Yöneticiler kurs programlarını hazırlarken; kurs saati süresine, kursiyerlerin görüşüne ve yerel halkın ihtiyaçlarına yeterince dikkat etmemektedirler.

4. Halk eğitimi etkinlikleri tam olarak meslek kazandırmaya dönük değildir.

5. Eğitim programları hazırlanırken kursiyerlerin görüşlerine başvurulmadığı için programlar tam olarak halkın gereksinimlerini karşılayamamaktadır.

6. Program hazırlanırken program süreleri ve içeriği ile ilgili kursiyerlerin görüşlerine başvurulması onların başarılarını olumlu yönde etkiler. Öğrenmelerini hızlandırır ve motive eder.

7. Halk eğitimi hizmetlerinin etkinliği ile halkın gereksinmelerinin karşılanması arasında doğru orantı vardır.

8. Halk eğitimi örgün eğitimin dolduramadığı alanı doldurmakta, halkın eğitim ihtiyacını gidermektedir.

9. Halk eğitimi kursları eldeki öğretmenlerin branşlarına göre açılmakta, halkın yerel ve bireysel ihtiyaçları yeterince dikkate alınmamaktadır.

10. Yöneticiler halk eğitim merkezinde yapılan etkinlikler ve açılan kurslar hakkında halkı bilgilendirmede basın yayın araçlarını yeterince kullanamamaktadır. Dolayısıyla vatandaşlar halk eğitim merkezlerinin etkinlik ve kurslarından yeterince haberdar olamamaktadır.

11. Halk eğitimi kursları düzenlenirken bölgedeki halkın ihtiyaçları göz önüne alınmamaktadır. Halk eğitimi örgütü hizmette yerelliğe göre yapılanıp, etkinlikleri bu çerçevede düzenlemelidir.

12. Halk eğitim kursları halk eğitim merkezi, yerel yönetimler, dernek ve vakıf gibi sivil toplum kuruluşları işbirliği yaparak halk eğitim hizmetlerinin yürütülmesi halk eğitim hizmetlerinin etkinliğine arttırıcı bir katkı sağlar.

13. Milli Eğitim Bakanlığı halk eğitimine yeterince önem vermemektedir. Böylece halk eğitimine ihtiyaç duyan kesimlerin eğitim ihtiyaçları karşılanamamaktadır. Bu durum HEM'lerin hizmetlerini etkili sunmasını olumsuz etkilemektedir.

14. Halk eğitim merkezindeki yöneticiler "katılımcı" yönetime yeterince yer vermemektedir

3.3. BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın hipotezleri test edilmiş ve bu çözümlemelere dayalı bulgular ve yorumlar verilmiştir.

3.3.1. Yöneticilere Uygulanan Anketten Bulgular

Araştırmaya katılan toplam 14 kişinin, “Eğitimcilerimizin yetişkin eğitimi alanında ne kadar eğitime ihtiyacı olduğunu düşünüyorsunuz?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla % 64.3 ile eğitimcilerin büyük oranda böyle bir eğitime ihtiyaç duydukları yönünde görüş belirtirken yalnızca % 7.1’i ise eğitimcilerin yetişkin eğitimi alanında böyle bir eğitime ihtiyaç duymadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 5.Yöneticilerin eğitimcilerin eğitilmesi hakkında görüşleri

	n	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli az	1	7,1	7,1	7,1
orta	1	7,1	7,1	14,3
çok	9	64,3	64,3	78,6
pek çok	3	21,4	21,4	100,0
Toplam	14	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcılarının tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X} = 4$ göz önüne alındığında, yöneticiler eğitimcilerin yetişkin eğitimi alanında eğitim almaları gerektiği yönünde “çok” oranında görüş belirtmişlerdir. Bu sonuca göre yöneticiler eğitimcilerin halk eğitimi alanında eğitim ihtiyacı olduğunu düşünmektedirler.

Araştırmaya katılan toplam 14 kişinin, “Ülke düzeyinde hazırlanan kurs programları öğretmenlerinizce Halk Eğitim Merkezinizde yerel halkın bireysel ihtiyaçlarına göre ne kadar esnetilip uyarlanabiliyor?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla %78.6 ile hazırlanan kurs programlarının orta derecede esnetilebildiği yönünde görüş belirtirken yalnızca % 7.1’i ise bu eğitimlerde büyük oranda esneklik yapılabileceği yönünde görüş belirtmişlerdir.

Tablo 6.Yöneticilerin, ülke düzeyinde hazırlanan kurs programlarının yerel halkın bireysel ihtiyaçlarına göre esnetilmesi ile ilgili görüşleri

		n	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	az	2	14,3	14,3	14,3
	orta	11	78,6	78,6	92,9
	çok	1	7,1	7,1	100,0
	Toplam	14	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcılarının tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X} = 2.9$ göz önüne alındığında, yöneticiler ülke düzeyinde hazırlanan kurs programlarını Halk Eğitim Merkezinde yerel halkın bireysel ihtiyaçlarına göre “orta” oranında esnetip uyarlayabildikleri yönünde görüş belirtmişlerdir. Buradan anlaşılan, yöneticiler hazırlanan programların yerel halkın ihtiyaçlarını orta derecede karşıladığını düşünmektedirler.

Araştırmaya katılan toplam 14 kişinin, “Eğitimcileriniz, ders içinde, kursiyerlerin kurs alanı ile ilgili bilgi, beceri, orijinal fikir ve yaşam tecrübelerinin eğitim öğretim ortamına aktarılmasına ne kadar imkân sunabiliyor?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla %57.1’i eğitimcilerin kursiyerlerin kurs alanı ile ilgili tecrübelerinin eğitim öğretim ortamına aktarılmasına orta derecede katıldıkları yönünde görüş belirtirken yalnızca % 7.1 i ise bu eğitimlerde az bir oranda eğitimcilerin kursiyerlerin kurs alanı ile ilgili tecrübelerinin eğitim öğretim ortamına aktarabildiği yönünde görüş belirtmişlerdir.

Tablo 7. Yöneticilerin, eğitimcilerin, kursiyerlerin kurs alanı ile ilgili bilgi beceri, orijinal fikir ve yaşam tecrübelerini eğitim öğretim ortamına aktarılması derecesine yönelik görüşleri

		n	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	az	1	7,1	7,1	7,1
	orta	8	57,1	57,1	64,3
	çok	5	35,7	35,7	100,0
	Toplam	14	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X} = 3.2$ göz önüne alındığında eğitimcilerin ders içinde kursiyerlerin kurs alanı ile ilgili bilgi, beceri, orijinal fikir ve yaşam tecrübelerini eğitim öğretim ortamına aktarılmasına ilişkin “orta” oranında imkan sundukları yönünde görüş belirtmişlerdir. Buradan anlaşılan, yöneticiler, kursiyerlerin kurs alanı ile ilgili becerileri orta seviyede eğitim öğretim ortamına sunabildiğini düşünmektedirler.

Araştırmaya katılan toplam 14 kişinin, “Merkezinizde öğretmenlerinizle birlikte kurs programlarını hazırlarken kursun süresi, saatleri ve içeriği konusunda kursiyerlerin görüşlerine ne derecede başvuruyorsunuz?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcıların en yüksek oranla % 64.3’ü orta derecede kursiyerlerin görüşlerine başvurulduğunu belirtirken yalnızca % 7.1’i ise bu eğitimlere hiçbir şekilde kursiyerlerin görüşlerine başvurulmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 8. Yöneticilerin, öğretmenleriyle birlikte kurs programlarını hazırlarken kursun süresi, saatleri ve içeriği konusunda kursiyerlerin görüşlerine ne derecede başvurulduğuna yönelik görüşleri

		n	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	hiç	1	7,1	7,1	7,1
	az	2	14,3	14,3	21,4
	orta	9	64,3	64,3	85,7
	çok	2	14,3	14,3	100,0
	Toplam	14	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X} = 2.8$ göz önüne alındığında Halk Eğitim Merkezlerinde kurs programları hazırlanırken kurs hakkında kursiyer görüşlerine “orta” oranında başvurdukları yönünde görüş belirtmişlerdir. Buradan anlaşılan, yöneticiler, kurslar hazırlanırken kursun süresi, kurs saatleri ve kursun içeriği konusunda kursiyerlerin görüşüne orta derecede başvurduklarını düşünmektedirler.

Araştırmaya katılan toplam 14 kişinin, “Merkezinizde yönetici olarak kursların açılmasında yerel, bireysel ihtiyaçları ne derece dikkate alıyorsunuz?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcıların en yüksek oranla % 50’si “orta” oranında kursların açılmasında yerel ve bireysel ihtiyaçları göz önüne aldıklarını belirtirken yalnızca % 14.4’ü kursların açılmasında büyük oranda yerel ve bireysel ihtiyaçları göz önüne aldıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 9. Yöneticilerin, yönetici olarak kursların açılmasında yerel, bireysel ihtiyaçları ne derece dikkate aldıklarına yönelik görüşleri

	n	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli orta	7	50,0	50,0	50,0
çok	5	35,7	35,7	85,7
pek çok	2	14,3	14,3	100,0
Toplam	14	100,0	100,0	

Genel olarak katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X} = 3.6$ göz önüne alındığında halk eğitim merkezlerinde kurs programları açılmasında yerel ve bireysel ihtiyaçların “çok” oranında göz önüne aldıkları yönünde görüş belirtmişlerdir. Buradan anlaşılan, yöneticiler, kurslar açılırken bireysel ve yerel ihtiyaçların büyük oranda göz önüne aldıklarını düşünmektedirler.

Araştırmaya katılan toplam 14 kişinin, “Halk Eğitim Programlarının iş piyasasının ihtiyaçlarını karşılayabilme derecesi nedir?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcıların en yüksek oranla % 57.1’i az derecede % 21 orta derecede iş piyasasının ihtiyaçlarını karşıladığını belirtirken yalnız % 7.1’i ise hiç bir şekilde iş piyasasının ihtiyaçlarının karşılanmadığı yönünde görüş belirtmişlerdir.

Tablo 10. Yöneticilerin, halk eğitim programlarının iş piyasasının ihtiyaçlarını karşılayabilme derecesine yönelik görüşleri

		n	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	hiç	1	7,1	7,1	7,1
	az	8	57,1	57,1	64,3
	orta	3	21,4	21,4	85,7
	çok	2	14,3	14,3	100,0
	Toplam	14	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X} = 2.4$ göz önüne alındığında halk eğitim programlarının iş piyasasının ihtiyaçlarını karşılayabilme derecesinin “az” olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir. Buradan anlaşılan, yöneticiler, mevcut programların iş gücü piyasasının ihtiyaçlarını karşılamadığı düşünmektedirler.

Araştırmaya katılan toplam 14 kişinin, “Halk Eğitim Merkezi kursları kursiyerlerini ne derece meslek sahibi yapabiliyor ?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcıların en yüksek oranla % 57.1 ile “az” oranında kursların kursiyerleri meslek sahibi yapabileceği yönünde görüş belirtirken yalnızca % 7.1’i hiç yapamadığı yönünde görüş belirtmektedir.

Tablo 11. Yöneticilerin, Halk Eğitim Merkezi kurslarının kursiyerleri ne derece meslek sahibi yaptığına yönelik görüşleri

		n	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	hiç	1	7,1	7,1	7,1
	az	8	57,1	57,1	64,3
	orta	3	21,4	21,4	85,7
	çok	2	14,3	14,3	100,0
	Toplam	14	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X} = 2.4$ göz önüne alındığında, halk eğitim merkezlerinin kurslarla kursiyerlerini “az” oranında meslek sahibi yapabildiği yönündedir. Buradan

anlaşılan, yöneticiler, kursların meslek edindirme yönünden zayıf kaldıklarını düşünmektedirler.

Araştırmaya katılan toplam 14 kişinin, “Kursiyerlerin kurs sonunda iş sahibi oldukları veya aldıkları belgeleri kullanabildikleri hakkında ne kadar geri bildirim alınabiliyor?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcıların en yüksek oranla % 57.1 ile az oranında kursiyerlerden geri bildirim alınabildiğini belirtirken yalnızca % 14.3’ü hiç, orta ve çok seçeneğini seçerek geri bildirim alınması yönünde görüş belirtmişlerdir.

Tablo 12. Yöneticilerin, kursiyerlerin kurs sonunda iş sahibi oldukları veya aldıkları belgeleri kullanabilmeleri hakkında ne kadar geri bildirim aldıklarına yönelik görüşleri

		n	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	hiç	2	14,3	14,3	14,3
	az	8	57,1	57,1	71,4
	orta	2	14,3	14,3	85,7
	çok	2	14,3	14,3	100,0
	Toplam	14	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X} = 2.28$ göz önüne alındığında, kursiyerlerin kurstan elde ettikleri bilgileri iş hayatında kullanabildiklerine ilişkin “az” oranında geri bildirim aldıkları görülmektedir. Buradan anlaşılan, yöneticiler, kursiyerlerin aldıkları belgeleri iş hayatında kullanıp kullanamadıkları yönünde yeterince geri dönüt alınmadığını düşünmektedirler.

Araştırmaya katılan toplam 14 kişinin, “Halk Eğitim Merkezi kurslarını bitirenler kurstan elde ettikleri bilgi, beceri ve belgeleri iş hayatında ne kadar kullanabiliyor ?”maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcıların en yüksek oranla %50 si kazandıkları bilgi ve becerileri ders ortamına az aktarabildiklerini belirtirken yalnızca %7.1’i kazandıkları bilgi ve becerileri iş hayatında büyük oranda kullandıkları yönünde görüş belirtmişlerdir.

Tablo 13. Yöneticilerin, Halk Eğitim Merkezi kurslarını bitirenlerin kurstan elde ettikleri bilgi, beceri ve belgeleri iş hayatında ne kadar kullandıklarına yönelik görüşleri

		n	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	az	7	50,0	50,0	50,0
	orta	4	28,6	28,6	78,6
	çok	2	14,3	14,3	92,9
	pek çok	1	7,1	7,1	100,0
	Toplam	14	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X} = 2.4$ göz önüne alındığında, halk eğitim merkezlerinden edindikleri bilgi ve becerileri iş hayatına “orta” derecede kullandıkları yönünde görüş belirtmişlerdir. Buradan anlaşılan, yöneticiler kursiyerlerin edindikleri bilgi ve becerileri iş ortamına aktardıklarını düşünmektedirler.

Araştırmaya katılan toplam 14 kişinin, “Kursiyerlerin kurs sonunda iş sahibi olup olmadıklarıyla ilgili geri dönütleri dikkate alarak halk eğitim hizmetlerini etkili sunulabilmek için çalışmalarını ne derece yapıyorsunuz?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcıların en yüksek oranla % 57.1 ile elde edilen bilgilerin yeni çalışmalara orta derecede yansıtıldığını belirtirken yalnızca % 7.1’i hiç oranında elde edilen bilgilerin yeni çalışmalara yansıtıldığını belirtmektedirler.

Tablo 14. Yöneticilerin, kursiyerlerin kurs sonunda iş sahibi olup olmadıklarıyla ilgili geri dönütleri dikkate alarak halk eğitim hizmetlerini etkili sunulabilmek için çalışmalarını ne derece yaptıklarına yönelik görüşleri

		n	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	hiç	1	7,1	7,1	7,1
	az	3	21,4	21,4	28,6
	orta	8	57,1	57,1	85,7
	çok	2	14,3	14,3	100,0
	Toplam	14	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X} = 2.78$ göz önüne alındığında, yöneticilerin kursiyerlerden elde ettikleri dönütler yeni çalışmalarda “orta” derecede kullanıldığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Buradan anlaşılan, yöneticiler, kursiyerlerin kurs sonunda iş sahibi oldukları ile ilgili elde ettikleri geri dönütleri dikkate alarak halk eğitimi hizmetlerinin etkili sunulabilmesi için orta derecede çalıştıkları yönünde görüş belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan toplam 14 kişinin, “Kurs programları hazırlanırken kursiyerlerin görüşlerine başvurulması kurs programlarının, kursiyerlerin eğitim gereksinimlerini karşılamasına ne kadar katkı sağlar” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcıların en yüksek oranla % 50 ‘si bu ilişkinin çok olduğunu belirtirken yalnızca % 14.3’ü ise bu ilişkinin orta derecede olduğu yönünde görüş belirtmektedir.

Tablo 15. Yöneticilerin, kurs programları hazırlanırken kursiyerlerin görüşlerine başvurulması kurs programlarının kursiyerlerin eğitim gereksinimlerini karşılamasına ne kadar katkı sağlayacağına yönelik görüşleri

		n	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	orta	2	14,3	14,3	14,3
	çok	7	50,0	50,0	64,3
	pek çok	5	35,7	35,7	100,0
	Toplam	14	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X} = 4.2$ göz önüne alındığında, kurs programları hazırlanırken kursiyerlerin görüşlerine başvurulması ile bireysel ihtiyaçların karşılanması arasında “çok” oranında bir ilişki olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir. Buradan anlaşılan, yöneticiler, kursiyerlerin görüşleri ile kursların kursiyerlerin eğitim ihtiyaçlarını karşılaması arasında büyük oranda bir ilişki olduğunu düşünmektedirler.

Araştırmaya katılan toplam 14 kişinin, “Halk Eğitim Merkezince kurs çeşitleri ve kurs içerikleri hakkında çevrenizi ne derece bilgilendirebiliyorsunuz?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcıların en yüksek oranla % 50 ile çok oranında bir bilgilendirmeye gittiklerini belirtirken yalnızca % 14.3’ü az bir oranda bilgilendirmeye gittikleri yönünde görüş belirtmişlerdir.

Tablo 16. Yöneticilerin, Halk Eğitim Merkezlerinin kurs çeşitleri ve kurs içerikleri hakkında çevrelerini ne derece bilgilendirdiklerine yönelik görüşleri

	n	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli az	2	14,3	14,3	14,3
orta	5	35,7	35,7	50,0
çok	7	50,0	50,0	100,0
Toplam	14	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X} = 3.35$ göz önüne alındığında, halk eğitim kursları ve içeriklerinin duyurulması konusunda “orta” derecede bir bilgilendirmeye gidildiği yönünde görüş belirtmişlerdir. Buradan anlaşılan, yöneticiler, büyük oranda bilgilendirme yaptıklarını düşünmektedirler.

Araştırmaya katılan toplam 14 kişinin, “Sizce Halk Eğitim Merkezleri örgün eğitimin dolduramadığı boşluğu ne derece doldurmaktadır?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcıların en yüksek oranla % 85.7 ile bu boşluğu orta derecede doldurduğu yönünde görüş belirtirken % 14.3’ü çok derecesinde örgün eğitimin dolduramadığı boşluğu doldurduğu yönünde görüş belirtmiştir.

Tablo 17. Yöneticilerin, Halk Eğitim Merkezlerinin örgün eğitimin dolduramadığı boşluğu ne derece doldurduğuna yönelik görüşleri

		n	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	orta	12	85,7	85,7	85,7
	çok	2	14,3	14,3	100,0
	Toplam	14	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X} = 3.14$ göz önüne alındığında, Halk Eğitim Merkezlerinin örgün eğitimin dolduramadığı boşluğu “orta” derecede doldurduğu yönünde görüş belirtmişlerdir. Buradan anlaşılan, yöneticiler, bu boşluğun büyük oranda Halk Eğitim Merkezleri tarafından doldurulduğunu düşünmektedirler.

Araştırmaya katılan toplam 14 kişinin, “Sizce örgün eğitimi bitirmiş ya da örgün eğitime girememiş olanların halk eğitimine ihtiyaç derecesi nedir?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcıların en yüksek oranla % 64.3’ü çok oranında böyle bir eğitime ihtiyaç duydukları yönünde görüş belirtirken yalnızca % 7.1’i bu eğitime ihtiyaç duymadıkları yönünde görüş belirtmişlerdir.

Tablo 18. Yöneticilerin, örgün eğitimi bitirmiş ya da örgün eğitime girememiş olanların halk eğitimine ihtiyaç derecesinin ne olduğuna yönelik görüşleri

		n	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	az	1	7,1	7,1	7,1
	çok	9	64,3	64,3	71,4
	pek çok	4	28,6	28,6	100,0
	Toplam	14	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X} = 4.14$ göz önüne alındığında, örgün eğitime girmiş ya da girmemiş olanların “çok” oranında eğitime ihtiyaç duydukları yönünde görüş belirtmişlerdir.

Buradan anlaşılan, yöneticiler, büyük oranda örgün eğitime girmiş ya da girmemiş olanların halk eğitime ihtiyaç duyduğunu düşünmektedirler.

Araştırmaya katılan toplam 14 kişinin, “Kurslar ve etkinlikleriniz hakkında halkı bilgilendirmede basın yayın organlarını (radyo, televizyon, İnternet, gazeteler, dergiler vb.) ne kadar etkili kullanabiliyorsunuz?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcıların en yüksek oranla % 57.1’i orta derecede kursları duyururken basın yayın organlarından etkili bir şekilde yaralandıklarını belirtirken yalnızca % 14.3’ü çok oranında basın yayın organlarını etkili bir şekilde kullandıkları yönünde görüş belirtmişlerdir.

Tablo 19. Yöneticilerin, kurslar ve etkinlikleriniz hakkında halkı bilgilendirmede basın yayın organlarını (Radyo, televizyon, İnternet, gazeteler, dergiler vb.) araçları ne kadar etkili kullanabildiğine yönelik görüşleri

		n	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	az	4	28,6	28,6	28,6
	orta	8	57,1	57,1	85,7
	çok	2	14,3	14,3	100,0
	Toplam	14	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X} = 2.85$ göz önüne alındığında, kurs ve etkinlikler planlanırken basın yayın organlarından “orta” derecede yararlanıldığı yönünde görüşler ortaya çıkmıştır. Buradan anlaşılan, yöneticiler basın yayın organlarının kursların tanıtımında büyük oranda kullanıldıkları yönünde görüş belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan toplam 14 kişinin, “Eğitim öğretimle ilgili karar alırken karar alma süreçlerine öğretmen diğer personelin ve kursiyerlerin görüşlerine ne kadar başvuruyorsunuz?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcıların en yüksek oranla % 57 ile “orta” seviyede % 35,7 ile “çok” seviyede karar alma süreçlerinde öğretmen, kursiyerlerin görüşlerini kattıklarını düşündükleri görülmektedir.

Tablo 20. Yöneticilerin, eğitim öğretimle ilgili karar alırken karar alma süreçlerine öğretmen diğer personelin ve kursiyerlerin görüşlerine ne kadar başvurduğuna yönelik görüşleri

		n	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	az	1	7,1	7,1	7,1
	orta	8	57,1	57,1	64,3
	çok	5	35,7	35,7	100,0
	Toplam	14	100,0	100,0	

Araştırmaya katılan toplam 14 kişinin, “Milli Eğitim Bakanlığı halk eğitime ne kadar önem vermektedir?”maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcıların yarısı % 50’si Bakanlığın orta derecede önem verdiğini belirtirken geriye kalan % 50 ise az önem verdiği yönünde görüş belirtmiştir.

Tablo 21. Yöneticilerin, Milli Eğitim Bakanlığının halk eğitime ne kadar önem verdiğine yönelik görüşleri

		n	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	az	7	50,0	50,0	50,0
	orta	7	50,0	50,0	100,0
	Toplam	14	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X} = 2.5$ göz önüne alındığında, Bakanlığın halk eğitime “az” seviyede önem verdiği yönündedir. Buradan anlaşılan, yöneticiler bakanlığın halk eğitime az derecede önem verdiğini düşünmektedirler.

Araştırmaya katılan toplam 14 kişinin, “Halk Eğitim Merkezlerinin hizmetlerini etkili sunabilmek için geliştirme çalışmalarını merkezinizde ne derece yapıyorsunuz?”maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcıların en yüksek oranla % 50 ile “orta” derecede bulmaktadırlar.

Tablo 22. Yöneticilerin, Halk Eğitim Merkezlerinin hizmetlerini etkili sunabilmek için geliştirme çalışmalarını merkezlerinde ne derece yaptıklarına yönelik görüşleri

		n	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	az	2	14,3	14,3	14,3
	orta	7	50,0	50,0	64,3
	çok	5	35,7	35,7	100,0
	Toplam	14	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X} = 3.2$ göz önüne alındığında, halk eğitim merkezleri hizmetlerini etkili sunabilmek için geliştirme çalışmalarının “orta” oranda yapıldığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Buradan anlaşılan, yöneticiler, bu çalışmaların orta derecede yapıldığını düşünmektedirler.

Araştırmaya katılan toplam 14 kişinin, “Sizce Halk Eğitim Merkezi yerel yönetimler, dernek ve vakıf gibi sivil toplum kuruluşları işbirliği yapılarak halk eğitim hizmetlerinin yürütülmesi halk eğitimi hizmetlerinin etkililiğine ne kadar katkı sağlar?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcıların en yüksek oranla % 42.9 ile yüksek oranda katkı sağlayacağı yönünde görüş belirtirken yalnızca % 21.4’ü çok oranında katkı sağlayacağı yönünde görüş belirtmiştir.

Tablo 23. Yöneticilerin, Halk Eğitim Merkezlerinin yerel yönetimler, dernek ve vakıf gibi sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yaparak halk eğitim hizmetlerinin yürütülmesinin hizmetlerin etkililiğine ne kadar katkı sağladığına yönelik görüşleri

		n	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	orta	5	35,7	35,7	35,7
	çok	3	21,4	21,4	57,1
	pek çok	6	42,9	42,9	100,0
	Toplam	14	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X} = 4$ göz önüne alındığında, hak eğitim merkezi ve diğer kuruluşların verilecek hizmetlerin etkililiğini “çok” oranında arttıracak yönünde görüş belirtmişlerdir. Buradan anlaşılan, yöneticiler, bu konuda olumlu bir görüşe sahiptir.

Araştırmaya katılan toplam 14 kişinin, “Size göre Halk Eğitim Merkezlerinin hizmetlerinde etkililiği artırmak için neler yapılabilir, önem sırasına göre belirtiniz? ” maddesine önem sırasına göre verdikleri cevaplar gruplandırılmış ve analiz edilmiştir.

Tablo 24. Yöneticilerin, Halk Eğitim Merkezlerinin hizmetlerinde etkililiği artırmak için neler yapılabileceğine ilişkin önem sırasına göre birinci sıradaki görüşleri

		n	%
Geçerli	,00	10	71,4
	Kursiyerlere iş dünyasına yönelik kurslar açılmalı	1	7,1
	Fiziki mekânın ve personelin ihtiyaçları giderilmeli	1	7,1
	Halk eğitim merkezlerinin tanıtımı artırılmalı	2	14,3
	Toplam	14	100,0

Genel olarak katılımcıların büyük bir çoğunluğu %71, 4 ile maddeye her hangi bir görüş bildirmezken, %14,3 ü “Halk eğitim merkezlerinin tanıtımı artırılmalı” yönünde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 25. Yöneticilerin, Halk Eğitim Merkezlerinin hizmetlerinde etkililiği artırmak için neler yapılabileceğine ilişkin önem sırasına göre ikinci sıradaki görüşleri

		n	%
Geçerli	,00	10	71,4
	Teknolojik alt yapısı yenilenmeli	1	7,1
	Kurs sayısı ve çeşidi artırılmalı	1	7,1
	Personel ve donanım desteği artırılmalı	2	14,3
	Toplam	14	100,0

Genel olarak katılımcıların büyük bir çoğunluğu %71, 4 ile maddeye her hangi bir görüş bildirmezken, %14,3 ü “Personel ve ekipman desteği artırılmalı” yönünde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 26. Yöneticilerin, Halk Eğitim Merkezlerinin hizmetlerinde etkililiği artırmak için neler yapılabileceğine ilişkin önem sırasına göre üçüncü sıradaki görüşleri

	n	%
Geçerli ,00	11	78,6
Kursiyerlere iş dünyasına yönelik kurslar açılmalı	1	7,1
Personelin özlük hakları iyileştirilmeli	1	7,1
Öğretmenlere hizmet içi eğitim seminerleri verilmeli	1	7,1
Toplam	14	100,0

Genel olarak katılımcıların büyük bir çoğunluğu %78, 6 ile maddeye her hangi bir görüş bildirmezken, %7,1 i “Kursiyerlere iş dünyasına yönelik kurslar açılmalı.”, %7,1 i “Personelin özlük hakları iyileştirilmeli.” ve %7,1 i “Öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmeli” yönünde görüş bildirmişlerdir.

3.3.2. Öğretmenlere Uygulanan Anketten Bulgular

Tablo 27. Öğretmenlerin, kendilerini yetişkin eğitimi alanında ne kadar eğitime ihtiyaçları olduğuna ilişkin görüşleri

	n	%	Geçerli Yüzde	Artan Yüzde
Geçerli hiç	10	17,9	17,9	17,9
az	12	21,4	21,4	39,3
orta	18	32,1	32,1	71,4
çok	13	23,2	23,2	94,6
pek çok	3	5,4	5,4	100,0
Toplam	56	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X}=2,76$ göz önüne alındığında, öğretmenler, kendilerinin yetişkin eğitimi

alanında “orta” derecede eğitime ihtiyaçları olduğu yönünde görüş bildirmelerine rağmen, cevapların ortalamasına bakıldığında genel olarak görüşlerin eğitime ihtiyaç olmadığı doğrultusunda olduğu söylenebilir. Oysa yöneticiler % 64,3’ü eğitimcilerin “çok” oranında yetişkin eğitimi alanında eğitime ihtiyaç olduğunu düşünmektedirler.

Araştırmaya katılan toplam 56 kişinin, “Siz ülke düzeyinde hazırlanan kurs programlarını yerel halkın bireysel ihtiyaçlarına göre ne kadar esnetip uyarlayabiliyorsunuz?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla %39,3 ile “orta” cevabını vermesine karşın %3,6 ile “hiç” cevabını vermişlerdir.

Tablo 28. Öğretmenlerin, ülke düzeyinde hazırlanan kurs programlarını yerel halkın bireysel ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde esnetip esnetemediklerine yönelik görüşleri

	n	%	Geçerli Yüzde	Artan Yüzde
Geçerli hiç	2	3,6	3,6	3,6
az	6	10,7	10,7	14,3
orta	22	39,3	39,3	53,6
çok	18	32,1	32,1	85,7
pek çok	8	14,3	14,3	100,0
Toplam	56	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X}=3,42$ göz önüne alındığında, öğretmenler ülke düzeyinde hazırlanan kurs programlarını yerel halkın bireysel ihtiyaçlarına göre “orta” düzeyde esnetip uyarlayabildikleri yönünde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca cevapların ortalamasına bakıldığında olumlu yönde bir görüşün ortaya çıktığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan toplam 56 kişinin, “Ders içinde kursiyerlerin kurs alanı ile ilgili bilgi beceri, orijinal fikir ve yaşam tecrübelerini eğitim öğretim ortamına aktarılmasına ne kadar imkân sunabiliyorsunuz?” maddesine

verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla %37,5 ile “orta” cevabını vermesine karşın %1,8 ile “hiç” cevabını vermişlerdir.

Tablo 29. Öğretmenlerin, ders içinde kursiyerlerin kurs alanı ile ilgili bilgi beceri, orijinal fikir ve yaşam tecrübelerini eğitim öğretim ortamına aktarılmasına ne kadar imkân sunduklarına yönelik görüşleri

		n	%	Geçerli Yüzde	Artan Yüzde
Geçerli	hiç	1	1,8	1,8	1,8
	az	4	7,1	7,1	8,9
	orta	21	37,5	37,5	46,4
	çok	18	32,1	32,1	78,6
	pek çok	12	21,4	21,4	100,0
	Toplam	56	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X}=3,64$ göz önüne alındığında, öğretmenler ders içinde kursiyerlerin kurs alanı ile ilgili bilgi becerini, orijinal fikirlerini ve yaşam tecrübelerini eğitim öğretim ortamına “orta” derecede aktardıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca cevapların ortalamasına bakıldığında olumlu yönünde bir görüşün ortaya çıktığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan toplam 56 kişinin, “Merkezinizde yöneticilerinizle birlikte kurs programlarını hazırlarken kursun süresi, saatleri ve içeriği konusunda kursiyerlerin görüşlerine ne derecede başvuruyorsunuz?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla %35,7 ile “çok” cevabını vermesine karşın %5,4 ile “pek çok” cevabını vermişlerdir.

Tablo 30. Öğretmenlerin, merkez yöneticileriyle birlikte kurs programlarını hazırlarken kursun süresi, saatleri ve içeriği konusunda kursiyerlerin görüşlerine ne derecede başvurduğuna yönelik görüşleri

		n	%	Geçerli Yüzde	Artan Yüzde
Geçerli	hiç	8	14,3	14,3	14,3
	az	9	16,1	16,1	30,4
	orta	16	28,6	28,6	58,9
	çok	20	35,7	35,7	94,6
	pek çok	3	5,4	5,4	100,0
	Toplam	56	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X}=3,01$ göz önüne alındığında, öğretmenler kurs programlarını hazırlarken kursun süresini, saatlerini ve içeriğini hazırlarken kursiyerlerin görüşlerine büyük oranda başvurdukları yönünde görüş bildirmişlerdir.

Araştırmaya katılan toplam 56 kişinin, “Sizce yönetim tarafından kursların açılmasında yerel, bireysel ihtiyaçlar ne derece dikkate alınıyor?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla %33,9 ile “çok” cevabını vermesine karşın %3,6 ile “hiç” cevabını vermişlerdir.

Tablo 31. Öğretmenlerin, yönetim tarafından kursların açılmasında yerel ve bireysel ihtiyaçların ne derece dikkate alındığına yönelik görüşleri

		n	%	Geçerli Yüzde	Artan Yüzde
Geçerli	hiç	2	3,6	3,6	3,6
	az	7	12,5	12,5	16,1
	orta	19	33,9	33,9	50,0
	çok	19	33,9	33,9	83,9
	pek çok	9	16,1	16,1	100,0
	Toplam	56	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X}=3,46$ göz önüne alındığında, öğretmenler kursların açılmasında yerel ve bireysel ihtiyaçlara büyük oranda dikkate aldıkları yönünde görüş bildirmişlerdir.

Araştırmaya katılan toplam 56 kişinin, “Halk Eğitim Programları iş piyasasının ihtiyaçlarını karşılayabilme derecesi nedir?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla %37,5 ile “az” cevabını vermesine karşın %3,6 ile “hiç” cevabını vermişlerdir.

Tablo 32. Öğretmenlerin, halk eğitim programlarının iş piyasasının ihtiyaçlarını karşılama derecesi yönelik görüşleri

		n	%	Geçerli Yüzde	Artan Yüzde
Geçerli	hiç	2	3,6	3,6	3,6
	az	21	37,5	37,5	41,1
	orta	16	28,6	28,6	69,6
	çok	9	16,1	16,1	85,7
	pek çok	8	14,3	14,3	100,0
	Toplam	56	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X}=3,00$ göz önüne alındığında, öğretmenler halk eğitim programlarının iş piyasasının ihtiyaçlarını az bir düzeyde karşıladığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Cevapların ortalaması ve artan yüzde dikkate alındığında öğretmenlerin olumsuz bir görüşe sahip oldukları söylenebilir.

Araştırmaya katılan toplam 56 kişinin, “Halk Eğitim Merkezi kursları kursiyerleri ne derece meslek sahibi yapabiliyor?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla %46,4 ile “orta” cevabını vermesine karşın %3,6 ile “hiç” cevabını vermişlerdir.

Tablo 33. Öğretmenlerin, Halk Eğitim Merkezi kurslarının kursiyerleri ne derece meslek sahibi yapabildiğine yönelik görüşleri

		n	%	Geçerli Yüzde	Artan Yüzde
Geçerli	hiç	2	3,6	3,6	3,6
	az	13	23,2	23,2	26,8
	orta	26	46,4	46,4	73,2
	çok	12	21,4	21,4	94,6
	pek çok	3	5,4	5,4	100,0
	Toplam	56	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X}=3,01$ göz önüne alındığında, öğretmenler Halk Eğitim Merkezi Kurslarını kursiyerlerini orta derecede meslek sahibi yaptığı yönünde görüş

bildirmişlerdir. Ayrıca cevapların ortalamasına bakıldığında olumlu bir görüşün ortaya çıktığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan toplam 56 kişinin, “Kursiyerlerin kurs sonunda iş sahibi oldukları veya aldıkları belgeleri kullanabildikleri hakkında ne kadar geri bildirim alınabiliyor?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla %37,5 ile “orta” cevabını vermesine karşın %3,6 ile “pek çok” cevabını vermişlerdir.

Tablo 34. Öğretmenlerin, kursiyerlerin kurs sonunda iş sahibi oldukları veya aldıkları belgeleri kullanabildikleri hakkında ne kadar geri bildirim aldıklarına yönelik görüşleri

		n	%	Geçerli Yüzde	Artan Yüzde
Geçerli	hiç	5	8,9	8,9	8,9
	az	20	35,7	35,7	44,6
	orta	21	37,5	37,5	82,1
	çok	8	14,3	14,3	96,4
	pek çok	2	3,6	3,6	100,0
	Toplam	56	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X}=2,67$ göz önüne alındığında, öğretmenler kursiyerlerinin kurs sonunda iş sahibi oldukları veya aldıkları belgeleri kullanabildikleri hakkında “orta” derecede bilgi sahibi oldukları yönünde görüş bildirmelerine rağmen cevapların ortalamasına ve artan yüzdeye bakıldığında genel olarak olumsuz bir görüşün ortaya çıktığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan toplam 56 kişinin, “Halk Eğitim Merkezi kurslarını bitirenler kurstan elde ettikleri bilgi, beceri ve belgeleri iş hayatında ne kadar kullanabiliyor?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla %33,9 ile “az” cevabını vermesine karşın %1,8 ile “hiç” cevabını vermişlerdir.

Tablo 35. Öğretmenlerin, Halk Eğitim Merkezi kurslarını bitirenlerin kurstan elde ettikleri bilgi, beceri ve belgeleri iş hayatında ne kadar kullanabildiğine yönelik görüşleri

		n	%	Geçerli Yüzde	Artan Yüzde
Geçerli	hiç	1	1,8	1,8	1,8
	az	19	33,9	33,9	35,7
	orta	14	25,0	25,0	60,7
	çok	17	30,4	30,4	91,1
	pek çok	5	8,9	8,9	100,0
	Toplam	56	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X}=3,10$ göz önüne alındığında, öğretmenler Halk Eğitim Merkezi kurslarını bitirenlerin kurstan elde ettikleri bilgi, beceri ve belgelerini iş hayatında az derecede kullandıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Fakat cevapların ortalamasına ve artan yüzdeye bakıldığında genel görüşün olumlu olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan toplam 56 kişinin, “Yöneticileriniz, kursiyerlerin kurs sonunda iş sahibi olup olmadıkları ile ilgili geri dönütleri dikkate alarak halk eğitim hizmetlerinin etkili sunulabilmesi için çalışmalar ne derece yapıyor?”maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla %50 ile “orta” cevabını vermesine karşın %7,1 ile “pek çok” cevabını vermişlerdir.

Tablo 36. Öğretmenlerin, yöneticilerin, kursiyerlerin kurs sonunda iş sahibi olup olmadıkları ile ilgili geri dönütleri dikkate alarak halk eğitim hizmetlerini etkili sunulabilmek için çalışmalarını ne derece yaptıklarına yönelik görüşleri

		n	%	Geçerli Yüzde	Artan Yüzde
Geçerli	az	11	19,6	19,6	19,6
	orta	28	50,0	50,0	69,6
	çok	13	23,2	23,2	92,9
	pek çok	4	7,1	7,1	100,0
	Toplam	56	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X}=3,17$ göz önüne alındığında, öğretmenler kursiyerlerinin kurstan elde ettikleri bilgi, beceri ve belgeler iş hayatında kullanıp kullanamadıkları hakkında elde edilen bilgilere göre halk eğitim hizmetlerinin etkili sunulabilmesi için orta derecede çalışmalar yaptıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca cevapların ortalamasına bakıldığında olumlu bir görüşün ortaya çıktığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan toplam 56 kişinin, “Kurs programlarını hazırlanırken kursiyerlerin görüşlerine başvurmanız kurs programlarının kursiyerlerin eğitim gereksinimlerini karşılamasına ne kadar katkı sağlar?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla %50 ile “çok” cevabını vermesine karşın %10 ile “az” cevabını vermişlerdir.

Tablo 37. Öğretmenlerin, kurs programlarını hazırlarken kursiyerlerin fikirlerine başvurması kurs programlarının, kursiyerlerin eğitim gereksinimlerini karşılamasına sağladığı katkıya yönelik görüşleri

		n	%	Geçerli Yüzde	Artan Yüzde
Geçerli	az	6	10,7	10,7	10,7
	orta	13	23,2	23,2	33,9
	çok	28	50,0	50,0	83,9
	pek çok	9	16,1	16,1	100,0
	Toplam	56	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X}=3,71$ göz önüne alındığında, öğretmenler Kurs programları hazırlanırken kursiyerlerin görüşlerine başvurulması ile kurs programlarının bireylerin gereksinimlerini karşılaması arasında büyük oranda bir ilişki olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca cevapların ortalamasına bakıldığında olumlu bir görüşün ortaya çıktığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan toplam 56 kişinin, “Halk Eğitim Merkezince kurs çeşitleri ve kurs içerikleri hakkında çevreniz ne derece bilgilendiriliyor?”

maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla %44,6 ile “orta” cevabını vermesine karşın %1,8 ile “hiç” cevabını vermişlerdir.

Tablo 38. Öğretmenlerin, Halk Eğitim Merkezince kurs çeşitleri ve kurs içerikleri hakkında merkezin çevreyi ne derece bilgilendirdiğine yönelik görüşleri

		n	%	Geçerli Yüzde	Artan Yüzde
Geçerli	hiç	1	1,8	1,8	1,8
	az	12	21,4	21,4	23,2
	orta	25	44,6	44,6	67,9
	çok	12	21,4	21,4	89,3
	pek çok	6	10,7	10,7	100,0
	Toplam	56	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X}=3,17$ göz önüne alındığında, öğretmenler Halk Eğitim Merkezince kurs çeşitleri ve kurs içerikleri hakkında çevrelerinin orta derecede bilgilendirildiği yönünde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca cevapların ortalamasına bakıldığında olumlu bir görüşün ortaya çıktığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan toplam 56 kişinin, “Sizce Halk Eğitim Merkezleri örgün eğitimin dolduramadığı boşluğu ne derece doldurmaktadır?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla %50 ile “orta” cevabını vermesine karşın %3,6 ile “az” cevabını vermişlerdir.

Tablo 39. Öğretmenlerin, Halk Eğitim Merkezlerinin örgün eğitimin dolduramadığı boşluğu ne derece doldurduğuna yönelik görüşleri

		n	%	Geçerli Yüzde	Artan Yüzde
Geçerli	az	2	3,6	3,6	3,6
	orta	28	50,0	50,0	53,6
	çok	20	35,7	35,7	89,3
	pek çok	6	10,7	10,7	100,0
	Toplam	56	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X}=3,53$ göz önüne alındığında, öğretmenler Halk Eğitim Merkezleri örgün eğitimin dolduramadığı boşluğu büyük oranda doldurduğu yönünde görüş bildirmişlerdir yani cevapların ortalamasına bakıldığında olumlu bir görüşün ortaya çıktığı söylenebilir. Yöneticilerinde % 50.00 oranında olumlu görüşleri ile örtüşmekle birlikte bir azalma görülmektedir.

Araştırmaya katılan toplam 56 kişinin, “Sizce örgün eğitimi bitirmiş ya da örgün eğitime girememiş olanların halk eğitimine ihtiyaç derecesi nedir?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla %60,7 ile “çok” cevabını vermesine karşın %1,7 ile “az” cevabını vermişlerdir.

Tablo 40. Öğretmenlerin, örgün eğitimi bitirmiş ya da örgün eğitime girememiş olanların halk eğitimine ihtiyaç derecesi yönelik görüşleri

		n	%	Geçerli Yüzde	Artan Yüzde
Geçerli	hiç	1	1,8	1,8	1,8
	az	2	3,6	3,6	5,4
	orta	5	8,9	8,9	14,3
	çok	34	60,7	60,7	75,0
	pek çok	14	25,0	25,0	100,0
	Toplam	56	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X}=4,03$ göz önüne alındığında, öğretmenler örgün eğitimi bitirmiş ya da örgün eğitime girememiş olanların halk eğitimine büyük oranda ihtiyaç duydukları yönünde görüş bildirmişlerdir yani cevapların ortalaması ve artan yüzdeye bakıldığında olumlu bir görüşün ortaya çıktığı söylenebilir. Bu konuda yöneticilerin de olumlu baktığı ve aynı görüşe katıldığı belirtilebilir.

Araştırmaya katılan toplam 56 kişinin, “Sizce yönetim kurslar ve etkinlikleriniz hakkında halkı bilgilendirmede basın yayın organlarını-radio, televizyon internet ve gazeteler gibi- ne kadar etkili kullanabiliyor?”

maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla %44,6 ile “az” cevabını vermesine karşın %1,8 ile “pek çok” cevabını vermişlerdir.

Tablo 41. Öğretmenlerin, yönetimin kurslar ve etkinlikler hakkında halkı bilgilendirmede basın yayın organlarını-radyo, televizyon internet ve gazeteler gibi- ne kadar etkili kullanabildiğine yönelik görüşleri

		n	%	Geçerli Yüzde	Artan Yüzde
Geçerli	hiç	2	3,6	3,6	3,6
	az	25	44,6	44,6	48,2
	orta	20	35,7	35,7	83,9
	çok	8	14,3	14,3	98,2
	pek çok	1	1,8	1,8	100,0
	Toplam	56	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X}=2,66$ göz önüne alındığında, öğretmenler yönetimin kurslar ve etkinlikleriniz hakkında halkı bilgilendirmede basın yayın organlarını küçük oranda kullanabildikleri yönünde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca cevapların ortalamasına ve artan yüzdeye bakıldığında olumsuz bir görüşün ortaya çıktığı söylenebilir. Oysa yöneticilerin tersini düşünmekte olup % 57,1 orta, % 14.3 ise çok seviyede basın yayın organlarını kullandıklarını belirtmektedirler.

Araştırmaya katılan toplam 56 kişinin, “Halk Eğitim Merkezi yöneticileri karar alma süreçlerine öğretmen diğer personelin ve kursiyerlerin katılımını ne kadar sağlayabiliyor?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla %51,6 ile “orta” cevabını vermesine karşın %3,8 ile “az” cevabını vermişlerdir.

Tablo 42. Öğretmenlerin, Halk Eğitim Merkezi yöneticilerinin karar alma süreçlerine öğretmenlerin diğer personelin ve kursiyerlerin katılımını ne kadar sağlayabildiğine yönelik görüşleri

	n	%	Geçerli Yüzde	Artan Yüzde
Geçerli az	11	19,6	19,6	19,6
orta	29	51,8	51,8	71,4
çok	14	25,0	25,0	96,4
pek çok	2	3,6	3,6	100,0
Toplam	56	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X}=3,12$ göz önüne alındığında, öğretmenler Halk Eğitim Merkezi yöneticilerini karar alma süreçlerine öğretmen diğer personelin ve kursiyerlerin katılımını “orta” derecede sağladıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca cevapların ortalamasına ve artan yüzdeye bakıldığında olumlu bir görüşün ortaya çıktığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan toplam 56 kişinin, “Milli Eğitim Bakanlığı halk eğitimine ne kadar önem vermektedir?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla %50 ile “hiç” cevabını vermesine karşın %3,6 ile “pek çok” cevabını vermişlerdir.

Tablo 43. Öğretmenlerin, Milli Eğitim Bakanlığının halk eğitimine ne kadar önem verdiğine yönelik görüşleri

	n	%	Geçerli Yüzde	Artan Yüzde
Geçerli az	28	50,0	50,0	50,0
orta	19	33,9	33,9	83,9
çok	7	12,5	12,5	96,4
pek çok	2	3,6	3,6	100,0
Toplam	56	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X}=2,69$ göz önüne alındığında, öğretmenler Milli Eğitim Bakanlığının halk eğitimine az oranda önem verdiği yönünde görüş bildirmiştir. Ayrıca cevapların ortalamasına ve artan yüzdeye bakıldığında olumsuz bir görüşün ortaya çıktığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan toplam 56 kişinin, “Halk Eğitim Merkezlerinin hizmetlerini etkili sunabilmek için geliştirme çalışmaları, merkezinizde ne derece yapılmaktadır?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla %53,6 ile “orta” cevabını vermesine karşın %12,5 ile “pek çok” cevabını vermişlerdir.

Tablo 44. Öğretmenlerin, Halk Eğitim Merkezlerinin, hizmetlerini, etkili sunabilmek için geliştirme çalışmalarını ne derece yaptıklarına yönelik görüşleri

	n	%	Geçerli Yüzde	Artan Yüzde
Geçerli az	9	16,1	16,1	16,1
orta	30	53,6	53,6	69,6
çok	10	17,9	17,9	87,5
pek çok	7	12,5	12,5	100,0
Toplam	56	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X}=3,26$ göz önüne alındığında, öğretmenler Halk Eğitim Merkezlerinin hizmetlerini etkili sunabilmek için geliştirme çalışmaları merkezlerinde orta derece yapıldığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca cevapların ortalamasına ve artan yüzdeye bakıldığında olumlu bir görüşün ortaya çıktığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan toplam 56 kişinin, “Sizce Halk Eğitim Merkezi yerel yönetimler, dernek ve vakıf gibi sivil toplum kuruluşları işbirliği yapılarak halk eğitim hizmetlerinin yürütülmesi halk eğitimi hizmetlerinin etkililiğine ne kadar

katkı sağlar?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla %58,9 ile “çok” cevabını vermesine karşın %1,8 ile “az” cevabını vermişlerdir.

Tablo 45. Öğretmenlerin, Halk Eğitim Merkezlerinin yerel yönetimler, dernek ve vakıf gibi sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yaparak halk eğitim hizmetlerinin yürütülmesinin halk eğitimi hizmetlerinin etkililiğine ne kadar katkı sağladığına yönelik görüşleri

	n	%	Geçerli Yüzde	Artan Yüzde
Geçerli hiç	1	1,8	1,8	1,8
az	2	3,6	3,6	5,4
orta	10	17,9	17,9	23,2
çok	33	58,9	58,9	82,1
pek çok	10	17,9	17,9	100,0
Toplam	56	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X}=3,87$ göz önüne alındığında, öğretmenler Halk Eğitim Merkezi yerel yönetimler, dernek ve vakıf gibi sivil toplum kuruluşları işbirliği yapılarak halk eğitim hizmetlerinin yürütülmesi halk eğitimi hizmetlerinin etkililiğine büyük oranda katkı sağladığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca cevapların ortalamasına ve artan yüzdeye bakıldığında olumlu bir görüşün ortaya çıktığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan toplam 56 kişinin, “Size göre Halk Eğitim Merkezlerinin hizmetlerinde etkililiği artırmak için neler yapılabilir, önem sırasına göre belirtiniz? ” maddesine önem sırasına göre verdikleri cevaplar gruplandırılmış ve analiz edilmiştir.

Tablo 46. Öğretmenlerin, Halk Eğitim Merkezlerinin hizmetlerinde etkililiği artırmak için neler yapılabilir sorusuna yönelik, önem sırasına göre birinci sıradaki görüşleri

		n	%
Geçerli	,00	30	53,6
	Kurs içerikleri ve çeşitleri hakkında açık duyuru yapılmalı	9	16,1
	Kurs çeşitliliği artırılmalı	4	7,1
	Katılımcılardan ücret alınmamalı	2	3,6
	Öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmeli	5	8,9
	Öğretmen ve öğrenci görüşlerine önem verilmeli	3	5,4
	Eğitim kalitesi artırılmalı	1	1,8
	Araç-gereç eksikliği giderilmeli	2	3,6
	Toplam	56	100,0

Genel olarak katılımcıların büyük bir çoğunluğu %53, 6 ile maddeye her hangi bir görüş bildirmezken, %16,1 i “Kurs içerikleri ve çeşitleri hakkında açık duyuru yapılmalı” yönünde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 47. Öğretmenlerin, Halk Eğitim Merkezlerinin hizmetlerinde etkililiği artırmak için neler yapılabilir sorusuna yönelik, önem sırasına göre ikinci sıradaki görüşleri

		n	%
Geçerli	,00	46	82,1
	Teknoloji ve gelişime ayak uydurulmalı	5	8,9
	Yerel işgücü ihtiyacına dayalı kurslar açılmalı	2	3,6
	Öğretmenlerin ücretleri artırılmalı	2	3,6
	Kursiyerlerin derse katılmaları sağlanmalı	1	1,8
	Toplam	56	100,0

Genel olarak katılımcıların büyük bir çoğunluğu %82, 1 ile maddeye her hangi bir görüş bildirmezken, %8, 9 u “Teknoloji ve gelişime ayak uydurulmalı” yönünde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 48. Öğretmenlerin, Halk Eğitim Merkezlerinin hizmetlerinde etkililiği artırmak için neler yapılabilir sorusuna yönelik, önem sırasına göre üçüncü sıradaki görüşleri

		n	%
Geçerli	,00	49	87,5
	Farklı yerlerde eğitim merkezlerinin açılması	1	1,8
	Kursların kapasitesi artırılmalı	3	5,4
	Yerel işgücü ihtiyacına dayalı kurslar açılmalı	2	3,6
	Yöneticilerin akademik eğitim almaları sağlanmalı	1	1,8
	Toplam	56	100,0

Genel olarak katılımcıların büyük bir çoğunluğu %87, 5 ile maddeye her hangi bir görüş bildirmezken, %5, 4 u “Kursların kapasitesi artırılmalı” yönünde görüş bildirmişlerdir.

3.3.3. Kursiyerlere Uygulanan Anketten Bulgular

Araştırmaya katılan toplam 279 kişinin, “Öğretmenleriniz sizin psikolojik durumunuzu, imkânlarınızı, sorunlarınızı, öğrenme hızlarınızı dikkate almada ne derece yeterli buluyorsunuz?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla (%33,3) ile “orta” cevabını verirken, karşın %6,1 ile “hiç” cevabını vermişlerdir.

Tablo 49. Kursiyerlerin, öğretmenlerini, (onların psikolojik durumlarını, imkânlarını, sorunlarını ve öğrenme hızlarını) dikkate almada ne derece yeterli bulduklarına yönelik görüşleri

		n	%	Geçerli Yüzde	Artan Percent
Geçerli	hiç	17	6,1	6,1	6,1
	az	49	17,6	17,6	23,7
	orta	93	33,3	33,3	57,0
	çok	58	20,8	20,8	77,8
	pek çok	62	22,2	22,2	100,0
	Toplam	279	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X} = 3,35$ göz önüne alındığında, kursiyerler orta derecede psikolojik durumlarının, imkânlarının, sorunlarının ve öğrenme hızlarının dikkate alındığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Buradan öğrencilerin psikolojik durumlarına, imkânlarına, sorunlarına ve öğrenme hızlarına istenilen düzeyde değil orta düzeyde bir karşılık verildiği anlaşılmaktadır.

Araştırmaya katılan toplam 279 kişinin, “Ülke düzeyinde standart olarak hazırlanan kurs programları öğretmenlerinizce sizlerin yerel ve bireysel ihtiyaçlarına göre ne kadar esnetilip uyarlanabiliyor” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla (%39,1) ile “orta” cevabını (%5,7) ile “hiç” cevabını vermişlerdir.

Tablo 50. Kursiyerlerin, ülke düzeyinde standart olarak hazırlanan kurs programlarının öğretmenlere, kendilerinin yerel ve bireysel ihtiyaçlarını hazırlayacak şekilde ne kadar esnetilip esnetilmediğine yönelik görüşleri

	n	%	Geçerli Yüzde	Artan Percent
Geçerli				
hiç	16	5,7	5,7	5,7
az	48	17,2	17,2	22,9
orta	109	39,1	39,1	62,0
çok	86	30,8	30,8	92,8
pek çok	20	7,2	7,2	100,0
Toplam	279	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X} = 3,16$ göz önüne alındığında, kursiyerler orta derecede hazırlanan kurs programlarının yerel ve bireysel ihtiyaçlara göre esnetildiği yönünde görüş bildirmişlerdir. Buradan kursiyerlerin cevaplarına göre, hazırlanan kurs programlarının yerel ve bireysel ihtiyaçlara göre orta seviyede esnetildiği ortaya çıkmaktadır.

Araştırmaya katılan toplam 279 kişinin, “Öğretmenleriniz ders içinde sizlerin kurs alanı ile ilgili bilgi beceri, orijinal fikir ve yaşam tecrübelerinizi eğitim öğretim ortamına aktarmanıza ne kadar imkân sunabiliyor?”

maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla % 28,7 ile “orta” cevabını verirken %6,8 ile “hiç” cevabını vermişlerdir.

Tablo 51. Kursiyerlerin, öğretmenlerin ders içinde kendilerinin sizlerin kurs alanı ile ilgili bilgi beceri, orijinal fikir ve yaşam tecrübelerini eğitim öğretim ortamına aktarmalarına ne kadar imkân sunduğuna yönelik görüşleri

		n	%	Geçerli Yüzde	Artan Percent
Geçerli	hiç	19	6,8	6,8	6,8
	az	48	17,2	17,2	24,0
	orta	80	28,7	28,7	52,7
	çok	70	25,1	25,1	77,8
	pek çok	62	22,2	22,2	100,0
	Toplam	279	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X} = 3,38$ göz önüne alındığında, kursiyerler, “orta” derecede kurs alanı ile ilgili bilgi, beceri, orijinal fikir ve yaşam tecrübelerini eğitim öğretim ortamına aktardıkları yönünde görüş bildirmişlerdir.

Araştırmaya katılan toplam 279 kişinin, “Merkezinizde yönetim ve öğretmenleriniz tarafından kurs programları hazırlanırken, kursun süresi, saatleri ve içeriği konusunda sizlerin görüşlerine ne derecede başvuruluyor?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla %37,6 ile “hiç” cevabını verirken %8,6 ile “pek çok” cevabını vermişlerdir.

Tablo 52. Kursiyerlerin kurs programları hazırlanırken, kursun süresi, saatleri ve içeriği konusunda kendilerinin, görüşlerine ne derecede başvurulduğuna yönelik görüşleri

		n	%	Geçerli Yüzde	Artan Percent
Geçerli	hiç	105	37,6	37,6	37,6
	az	53	19,0	19,0	56,6
	orta	57	20,4	20,4	77,1
	çok	40	14,3	14,3	91,4
	pek çok	24	8,6	8,6	100,0
	Toplam	279	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X} = 2,37$ göz önüne alındığında, kursiyerler büyük oranda kurs programı hazırlanırken kursun süresi, saatleri ve içeriği konusunda kendilerinden hiç fikir alınmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir.

Araştırmaya katılan toplam 279 kişinin, “Merkezinizde kurslar açılırken yerel, bireysel eğitim ihtiyaçlarınızın karşılanması ne derece dikkate alınıyor?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla (%31,5) ile “orta” cevabını verirken %6,8 ile “pek çok” cevabını vermişlerdir.

Tablo 53. Kursiyerlerin, kurslar açılırken kendilerinin yerel ve bireysel eğitim ihtiyaçlarının ne derece karşılandığının dikkate alındığına yönelik görüşleri

		n	%	Geçerli Yüzde	Artan Percent
Geçerli	hiç	34	12,2	12,2	12,2
	az	75	26,9	26,9	39,1
	orta	88	31,5	31,5	70,6
	çok	63	22,6	22,6	93,2
	pek çok	19	6,8	6,8	100,0
	toplam	279	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X} = 2,84$ göz önüne alındığında, kursiyerler kurslar açılırken yerel ve bireysel eğitim ihtiyaçlarının orta derecede karşılandığını düşünmektedirler. Buradan ortalama dikkate alınarak ($\bar{X} = 2,84$) öğrencilerin kurslar açılırken yerel ve bireysel ihtiyaçlarının karşılanmasında yeterince olumlu görüş belirtmedikleri söylenebilir.

Araştırmaya katılan toplam 279 kişinin, “Sizce halk eğitim programlarının iş piyasasının ihtiyaçlarını karşılayabilme derecesi nedir?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar, en yüksek oranla (%35,5) ile “orta” cevabını verirken %7,2 ile “pek çok” cevabı vermişlerdir.

Tablo 54. Kursiyerlerin, halk eğitim programlarının iş piyasasının ihtiyaçlarını karşılayabilme derecesine yönelik görüşleri

		n	%	Geçerli Yüzde	Artan Percent
Geçerli	hiç	28	10,0	10,0	10,0
	az	63	22,6	22,6	32,6
	orta	99	35,5	35,5	68,1
	çok	69	24,7	24,7	92,8
	pek çok	20	7,2	7,2	100,0
	Toplam	279	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X} = 2,96$ göz önüne alındığında, kursiyerler Halk Eğitim programlarının iş piyasasının ihtiyaçlarını orta derecede karşıladıkları yönünde görüş bildirmişlerdir.

Araştırmaya katılan toplam 279 kişinin, “Halk Eğitim Merkezi kursları kursiyerleri ne derece meslek sahibi yapabiliyor?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla (%40,5) ile “orta” cevabını verirken %3,9 ile “pek çok” cevabını vermişlerdir.

Tablo 55. Kursiyerlerin, Halk Eğitim Merkezi kurslarının kursiyerleri ne derece meslek sahibi yapabildiğine yönelik görüşleri

		n	%	Geçerli Yüzde	Artan Percent
Geçerli	hiç	32	11,5	11,5	11,5
	az	77	27,6	27,6	39,1
	orta	113	40,5	40,5	79,6
	çok	46	16,5	16,5	96,1
	pek çok	11	3,9	3,9	100,0
	Toplam	279	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X} = 2,73$ göz önüne alındığında, kursiyerler Halk Eğitim Merkezi kurslarının kursiyerleri orta derecede iş sahibi yaptığı yönünde görüş bildirmişlerdir fakat

buradan ortalama dikkate alındığında kursiyerler kursların meslek sahibi sapma konusunda olumsuz bir görüşe sahip olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan toplam 279 kişinin, “Diğer kursiyerlerin, kurs sonunda iş sahibi olup olmadıkları veya aldıkları belgeleri kullanıp kullanmadıkları hakkında ne kadar bilgi sahibisiniz?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla (%32,3) ile “orta” cevabını verirken %3,9 ile “pek çok” cevabını vermişlerdir.

Tablo 56. Kursiyerlerin, diğer kursiyerlerin kurs sonunda iş sahibi olup olmadıkları veya aldıkları belgeleri kullanıp kullanmadıkları hakkında ne kadar bilgi sahibi olduğuna yönelik görüşleri

		n	%	Geçerli Yüzde	Artan Yüzde
Geçerli	hiç	57	20,4	20,4	20,4
	az	75	26,9	26,9	47,3
	orta	90	32,3	32,3	79,6
	çok	46	16,5	16,5	96,1
	pek çok	11	3,9	3,9	100,0
	Toplam	279	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X}=2,56$ göz önüne alındığında, kursiyerler kurs sonunda iş sahibi olup olmadıkları veya aldıkları belgeleri kullanıp kullanmadıkları hakkında “orta” derecede bilgi sahibi oldukları yönünde görüş bildirmelerine rağmen ortalama göz önüne alındığında kursiyerlerin kurs sonunda iş sahibi olup olmadıkları veya aldıkları belgeleri kullanıp kullanmadıkları hakkında yeterince bilgiye sahip olmadıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan toplam 279 kişinin, “Halk Eğitim Merkezi kurslarını bitiren arkadaşlarınız kurstan elde ettikleri bilgi, beceri ve belgeleri iş hayatında ne kadar kullanabiliyor?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla (%37,6) ile “orta” cevabını verirken buna karşılık en düşük oranla yani %4,7 ile “hiç” cevabını vermişlerdir.

Tablo 57. Kursiyerlerin, Halk Eğitim Merkezi kurslarını bitirenlerin kurstan elde ettikleri bilgi, beceri ve belgeleri iş hayatında ne kadar kullanabildiğine yönelik görüşleri

		n	%	Geçerli Yüzde	Artan Percent
Geçerli	hiç	13	4,7	4,7	4,7
	az	69	24,7	24,7	29,4
	orta	105	37,6	37,6	67,0
	çok	61	21,9	21,9	88,9
	pek çok	31	11,1	11,1	100,0
	Toplam	279	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X} = 3,10$ göz önüne alındığında, kursiyerler kazandıkları bilgi, beceri ve belgeleri iş hayatında orta düzeyde kullanabildikleri yönünde görüş bildirmişlerdir.

Araştırmaya katılan toplam 279 kişinin, “Halk Eğitimi merkezi yöneticileri, kursiyerlerin kurs sonunda iş sahibi olup olmadıkları ile ilgili geri dönütleri dikkate alarak halk eğitim hizmetlerini etkili sunabilmek için ne derece çalışmaktadır?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla (%38,4) ile “orta” cevabını verirken %3,6 ile “pek çok” cevabını vermişlerdir.

Tablo 58. Kursiyerlerin, Halk Eğitimi merkezi yöneticilerinin, kursiyerlerin kurs sonunda iş sahibi olup olmadıkları ile ilgili geri dönütleri dikkate alarak halk eğitim hizmetlerini etkili sunabilmek için ne derece çalışmakta olduğuna yönelik görüşleri

		n	%	Geçerli Yüzde	Artan Yüzde
Geçerli	hiç	24	8,6	8,6	8,6
	az	76	27,2	27,2	35,8
	orta	107	38,4	38,4	74,2
	çok	62	22,2	22,2	96,4
	pek çok	10	3,6	3,6	100,0
	Toplam	279	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X}=2,84$ göz önüne alındığında, kursiyerler yöneticilerin kursiyerlerin kurstan elde ettikleri bilgi, beceri ve belgeler iş hayatında kullanıp kullanamadıkları hakkında elde edilen bilgilere göre halk eğitim hizmetlerinin etkili sunulabilmesi için orta düzeyde çalışmalar yaptığı yönde görüş bildirmişlerdir. Fakat cevapların ortalaması ve genel dağılımı dikkate alındığında kursiyerlerin olumsuz yönde fikir belirttikleri söylenebilir.

Araştırmaya katılan toplam 279 kişinin, “Kurs programları hazırlanırken görüşlerinize başvurulması kurs programlarının eğitim gereksinimlerinizi karşılamasına ne kadar katkı sağlar?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla (%30,5) ile “orta” cevabını verirken %10,4 ile “pek çok” cevabını vermişlerdir.

Tablo 59. Kursiyerlerin, kurs programları hazırlanırken onların görüşlerine başvurulmasının, kurs programlarının eğitim gereksinimlerini karşılamasına ne kadar katkı sağladığına yönelik görüşleri

		n	%	Geçerli Yüzde	Artan Yüzde
Geçerli	hiç	34	12,2	12,2	12,2
	az	48	17,2	17,2	29,4
	orta	85	30,5	30,5	59,9
	çok	83	29,7	29,7	89,6
	pek çok	29	10,4	10,4	100,0
	Toplam	279	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X}=3,08$ göz önüne alındığında, kursiyerler kurs programları hazırlanırken görüşlerine başvurulması ile kurs programlarının bireylerin eğitim gereksinimlerini orta düzeyde karşıladığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Cevapların ortalaması ve genel dağılımı dikkate alındığında kursiyerlerin olumlu yönde görüş bildirdikleri söylenebilir.

Araştırmaya katılan toplam 279 kişinin, “Halk Eğitim Merkezlerinin kurs çeşitleri ve kurs içerikleri hakkında sizleri ve halkı bilgilendirebilme derecesi

nedir?” maddesine verdikleri cevaplara göre, % 31.2’si az katılımcılar en yüksek oranla (%32,6) ile “orta” cevabını verirken %6,1 ile “pek çok” cevabını vermişlerdir.

Tablo 60. Kursiyerlerin, Halk Eğitim Merkezlerinin kurs çeşitleri ve kurs içerikleri hakkında kendilerini halkı bilgilendirebilme derecesine yönelik görüşleri

		n	%	Geçerli Yüzde	Artan Yüzde
Geçerli	hiç	31	11,1	11,1	11,1
	az	87	31,2	31,2	42,3
	orta	91	32,6	32,6	74,9
	çok	53	19,0	19,0	93,9
	pek çok	17	6,1	6,1	100,0
	Toplam	279	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X}=2,77$ göz önüne alındığında, kursiyerler Halk Eğitim Merkezinin kurs çeşitleri ve kurs içerikleri hakkında orta derecede halkı ve kendilerini bilinçlendirdikleri yönünde görüş bildirmişlerdir. Fakat cevapların ortalaması ve artan yüzde oranlarına baktığımızda kursiyerlerin olumsuz yönde görüş bildirdiği söylenebilir.

Araştırmaya katılan toplam 279 kişinin, “Sizce Halk Eğitim Merkezleri örgün eğitimin dolduramadığı boşluğu ne derece doldurmaktadır?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla (%45,2) ile “orta” cevabını verirken %2,5 ile “hiç” cevabını vermişlerdir.

Tablo 61. Kursiyerlerin, Halk Eğitim Merkezlerinin örgün eğitimin dolduramadığı boşluğu ne derece doldurduğuna yönelik görüşleri

		n	%	Geçerli Yüzde	Artan Yüzde
Geçerli	hiç	7	2,5	2,5	2,5
	az	48	17,2	17,2	19,7
	orta	126	45,2	45,2	64,9
	çok	71	25,4	25,4	90,3
	pek çok	27	9,7	9,7	100,0
	Toplam	279	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X}=3,22$ göz önüne alındığında, kursiyerler Halk Eğitim Merkezinin örgün eğitimin dolduramadığı boşluğu orta derecede doldurduğunu yönünde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca cevapların ortalaması dikkate alındığında kursiyerlerin olumlu yönde görüş bildirdikleri söylenebilir.

Araştırmaya katılan toplam 279 kişinin, “Sizce örgün eğitimi bitirmiş ya da örgün eğitime girememiş olanların halk eğitimine ihtiyaç derecesi nedir?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla (%37,3) ile “çok” cevabını verirken %2,9 ile “hiç” cevabını vermişlerdir.

Tablo 62. Kursiyerlerin, örgün eğitimi bitirmiş ya da örgün eğitime girememiş olanların halk eğitimine ihtiyaç derecesine yönelik görüşleri

		n	%	Geçerli Yüzde	Artan Yüzde
Geçerli	hiç	8	2,9	2,9	2,9
	az	15	5,4	5,4	8,2
	orta	72	25,8	25,8	34,1
	çok	104	37,3	37,3	71,3
	pek çok	80	28,7	28,7	100,0
	Toplam	279	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X}=3,83$ göz önüne alındığında, kursiyerler örgün eğitime bitirmiş ya da örgün eğitime girememiş olanların Halk Eğitime büyük oranda ihtiyaçları vardır yönünde görüş bildirmişlerdir.

Araştırmaya katılan toplam 279 kişinin, “Kurslar ve etkinlikleriniz hakkında yöneticilerin halkı bilgilendirmede basın yayın organlarını (radyo, televizyon İnternet gazeteler, dergiler, vb.) ne kadar etkili kullanılabiliyor?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla (%34,1) ile “az” cevabını verirken %4,7 ile “pek çok” cevabını vermişlerdir.

Tablo 63. Kursiyerlerin, kurslar ve etkinlikler hakkında yöneticilerin halkı bilgilendirmede basın yayın organlarını (radyo, televizyon, İnternet, gazeteler, dergiler vb.) ne kadar etkili kullanılabildiğine yönelik görüşleri

		n	%	Geçerli Yüzde	Artan Yüzde
Geçerli	hiç	50	17,9	17,9	17,9
	az	95	34,1	34,1	52,0
	orta	91	32,6	32,6	84,6
	çok	30	10,8	10,8	95,3
	pek çok	13	4,7	4,7	100,0
	Toplam	279	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X}=2,50$ göz önüne alındığında, kursiyerler kurslar ve etkinlikleri hakkında halkı bilgilendirmede basın yayın organlarının az derece kullanıldığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Cevapların ortalaması ve artan yüzde dikkate alındığında yönetici ve öğretmenlerin kursiyerle olumsuz yönde fikir bildirdikleri söylenebilir.

Araştırmaya katılan toplam 279 kişinin, “Sizce yöneticiler, eğitim öğretimle ilgili karar alırken sizin, öğretmenlerin ve diğer personelin görüşlerine ne kadar başvuruyor?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla %38,4 ile “orta” cevabını verirken %2,9 ile “pek çok” cevabını vermişlerdir.

Tablo 64. Kursiyerlerin, yöneticiler, eğitim öğretimle ilgili karar alırken kendilerinin, öğretmenlerin ve diğer personelin görüşlerine ne kadar başvurduğuna yönelik görüşleri

		n	%	Geçerli Yüzde	Artan Yüzde
Geçerli	hiç	64	22,9	22,9	22,9
	az	71	25,4	25,4	48,4
	orta	107	38,4	38,4	86,7
	çok	29	10,4	10,4	97,1
	pek çok	8	2,9	2,9	100,0
	Toplam	279	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X}=2,44$ göz önüne alındığında, kursiyerler yöneticilerin, eğitim öğretimle ilgili karar alırken kendilerine, öğretmenlerine ve diğer personelin görüşlerini orta derecede dikkate aldıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Cevapların ortalaması ve artan yüzde dikkate alındığında kursiyerler cevaplarını olumsuz yönde kullandıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan toplam 279 kişinin, “Sizce Milli Eğitim Bakanlığı halk eğitimine ne kadar önem vermektedir?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla (%36,2) ile “orta” cevabını verirken %6,1 ile “pek çok” cevabını vermişlerdir.

Tablo 65. Kursiyerlerin, Milli Eğitim Bakanlığının halk eğitimine ne kadar önem vermekte olduğuna yönelik görüşleri

	n	%	Geçerli Yüzde	Artan Yüzde
Geçerli hiç	35	12,5	12,5	12,5
az	73	26,2	26,2	38,7
orta	101	36,2	36,2	74,9
çok	53	19,0	19,0	93,9
pek çok	17	6,1	6,1	100,0
Toplam	279	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X}=2,79$ göz önüne alındığında, kursiyerler Milli Eğitim Bakanlığının Halk Eğitime orta derecede önem verdikleri yönünde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca cevapların ortalamasına ve artan yüzdeye bakıldığında kursiyerlerin olumsuz yönde görüş bildirdikleri söylenebilir.

Araştırmaya katılan toplam 279 kişinin, “Halk Eğitim Merkezlerinin hizmetlerini etkili sunabilmek için geliştirme çalışmaları kursa katıldığınız merkezde ne derece yapılıyor?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla (%40,5) ile “orta” cevabını verirken %6,5 ile “hiç” cevabını vermişlerdir.

Tablo 66. Kursiyerlerin, Halk Eğitim Merkezlerinin hizmetlerini etkili sunabilmek için geliştirme çalışmalarını kursa katıldıkları merkezde ne derece yapıldığına yönelik görüşleri

		n	%	Geçerli Yüzde	Artan Yüzde
Geçerli	hiç	18	6,5	6,5	6,5
	az	69	24,7	24,7	31,2
	orta	113	40,5	40,5	71,7
	çok	60	21,5	21,5	93,2
	pek çok	19	6,8	6,8	100,0
	Toplam	279	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X}=2,97$ göz önüne alındığında, kursiyerler Halk Eğitim Merkezlerinin hizmetlerini etkili sunabilmek için geliştirme çalışmaları kurslarına orta derecede katıldıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Fakat cevapların ortalamasına bakıldığında yöneticilerin ve öğretmenlerin aksine kursiyerlerin olumsuz yönde görüş bildirdikleri söylenebilir.

Araştırmaya katılan toplam 279 kişinin, “Sizce Halk Eğitim Merkezlerinin yerel yönetimler, dernek ve vakıf gibi sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yaparak halk eğitim hizmetlerin yürütmesinin Halk eğitimi hizmetlerinin etkililiğine ne kadar katkı sağlar?” maddesine verdikleri cevaplara göre, katılımcılar en yüksek oranla (%41,6) ile “çok” cevabını verirken %2,2 ile “hiç” cevabını vermişlerdir.

Tablo 67. Kursiyerlerin, Halk Eğitim Merkezlerinin yerel yönetimler, dernek ve vakıf gibi sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yaparak halk eğitim hizmetlerini yürütmesinin hizmetlerin etkililiğine ne kadar katkı sağladığına yönelik görüşleri

		n	%	Geçerli Yüzde	Artan Yüzde
Geçerli	hiç	6	2,2	2,2	2,2
	az	19	6,8	6,8	9,0
	orta	100	35,8	35,8	44,8
	çok	116	41,6	41,6	86,4
	pek çok	38	13,6	13,6	100,0
	Toplam	279	100,0	100,0	

Genel olarak, katılımcıların tümünün verdiği cevapların ortalaması $\bar{X}=3,57$ göz önüne alındığında, kursiyerler Halk Eğitim Merkezlerinin yerel yönetimler, dernek ve vakıf gibi sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yaparak halk eğitim hizmetlerini yürütmesinde hizmetlerin etkililiğinde büyük oranda katkı sağladığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Ortalamaya bakıldığında kursiyerlerin olumlu görüş bildirdikleri söylenebilir. Yönetici ve öğretmenlerde aynı görüşü paylaşmaktadır.

Araştırmaya katılan toplam 279 kişinin, “Size göre Halk Eğitim Merkezlerinin hizmetlerinde etkililiği artırmak için neler yapılabilir, önem sırasına göre belirtiniz? ” maddesine önem sırasına göre verdikleri cevaplar gruplandırılmış ve analiz edilmiştir.

Tablo 68. Kursiyerlerin, Halk Eğitim Merkezlerinin hizmetlerinde etkililiği artırmak için neler yapılabilirdiği sorusuna yönelik önem sırasına göre birinci sıradaki görüşleri

		n	%
Geçerli	,00	131	47,0
	Reklam yapılmalı	34	12,2
	Sınıflar donanımlı olmalı	5	1,8
	Sınıf ortamı daha iyi olmalı	11	3,9
	Araç ve gereç tam olmalı	32	11,5
	Akademik personel	12	4,3
	Kapasite artırılmalı	10	3,6
	Kurs bittiğinde iş imkânı sunulmalı	8	2,9
	İhtiyaç duyulan mesleklerle ilgili kurslar açılmalı	8	2,9
	Halk eğitiminde bireye önem verilmeli	8	2,9
	Sınav yöntemi ile sınıflandırma	2	,7
	Daha fazla uygulama yapılmalı	6	2,2
	Kurs sonrası stajyerliğin olması	5	1,8
	Kurslar ücretsiz olmalı	4	1,4
	Kütüphane olabilir	3	1,1
	Toplam	279	100,0

Genel olarak katılımcıların büyük bir çoğunluğu %47 ile maddeye herhangi bir görüş bildirmezken, %12, 2 si “Reklam yapılmalı.” yönünde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca eğitimde kullanılan araç gerecin tam olmasının gereği üzerinde durulmuştur.

Tablo 69. Kursiyerlerin, Halk Eğitim Merkezlerinin hizmetlerinde etkililiği artırmak için neler yapılabilirdiği sorusuna yönelik önem sırasına göre ikinci sıradaki görüşleri

	n	%
Geçerli	189	67,7
Halka daha yakın olunmalı	7	2,5
Etkin bir anlatım	15	5,4
İhtiyaç ve imkânlar	9	3,2
Duyurular artırılmalı	13	4,7
Kursların artırılması	10	3,6
Araç ve gereç tam olmalı	16	5,7
Verilen sertifikanın geçerliliğinin artırılması	13	4,7
Sınıf mevcudu daha az olmalı	7	2,5
Toplam	279	100,0

Genel olarak katılımcıların büyük bir çoğunluğu %67, 7 ile maddeye herhangi bir görüş bildirmezken, %5,4 ü “etkin bir anlatım olmalı” yönünde görüş bildirmişlerdir. Yine araç gerecin tam olması, kursların arttırılması, duyuruların arttırılması, verilen sertifikanın geçerliliğinin arttırılması istenmektedir.

Tablo 70. Kursiyerlerin, Halk Eğitim Merkezlerinin hizmetlerinde etkililiği artırmak için neler yapılabildiğine önem sırasına göre üçüncü sıradaki görüşleri

		n	%
Geçerli	,00	223	79,9
	Tanıtım yapılmalı	5	1,8
	Sınav yöntemi ile sınıflandırma	4	1,4
	Kurs bittiğinde iş imkanı sunulmalı	9	3,2
	Halk Eğitim Merkezleri üretime geçebilir	2	,7
	Eğitimde kaliteyi artırmak	21	7,5
	Yeni ve farklı kurslar da açılmalı	9	3,2
	Sınıf mevcudu daha az olmalı	6	2,2
	Toplam	279	100,0

Genel olarak katılımcıların büyük bir çoğunluğu %79, 9 ile maddeye her hangi bir görüş bildirmezken, %7, 5 i “Eğitimde kalite artırılmalı.” yönünde görüş bildirmişlerdir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

İnsanı yetiştirmek eğitimle mümkün olmaktadır. Ülkelerin kalkınabilmesi ve gelişebilmesi, halkların mutlu ve refah içinde olmalarında eğitimin katkısı göz ardı edilemez.

Halk eğitimi, hitap ettiği kesim itibariyle yoksulluk ve yoksunluk içinde olan bireylere, okuma yazma, yeni iş imkânlarına hazırlama birey olarak ihtiyaçlarını görmesinde kolaylık sağlama imkânı sunabilmektedir. Mesleki bilgi ve becerilerini arttırmaktadır. Öte yandan gelir durumu iyi grupların sosyal ve kültürel faaliyetlere katılımını sağlayabilmektedir. Kısacası toplumun bireysel, toplumsal, kültürel ihtiyaçlarının karşılanmasında Halk eğitimi önemli rol oynamaktadır.

Halk eğitim merkezleri, profesyonel ve örgütlü olarak halk eğitimi bilen personelce halk eğitimi hizmeti veren kurumlardır. “Tam gün – tam yıl yasası”na göre faaliyet gösterirler. Buralarda, o bölgedeki halkın ihtiyaçları göz önünde bulundurularak, haftanın 7 günü kurslar açılabilir. Halk eğitim merkezleri; ana görevi halk eğitimi vermek olan, Milli Eğitim Bakanlığı Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı taşra teşkilatı içinde yer alan ve halk eğitim hizmeti sunan merkezlerdir. Bu merkezler, eğitimde örgün eğitim kurumlarının dolduramadığı boşluğu doldurmada önemli rol oynamaktadır.

Halk Eğitim Merkezlerinin Etkililiği Hakkında Ortaya Çıkan Sonuç ve Problemler

Araştırma evreni olarak Ankara ili seçilmiştir. Dört ilçede örneklem olarak seçilmiştir.

Ankara ilinde dört ilçedeki “yönetici”, “öğretmen” ve “kursiyer”ler üzerinde yapılan ve örneklem olarak ele alınan deneklerin görüşlerinden elde edilen bulgulara göre aşağıdaki sonuçlar ortaya çıkmıştır. Literatüre dayalı

bulguların araştırma bulgularıyla örtüştüğü görülmektedir. Türkiye’de Halk Eğitim Merkezlerinin hizmetleri açısından ortaya çıkan sonuç ve problemler şunlardır:

Araştırmaya katılan yönetici, öğretmen ve kursiyer olmak üzere her üç grupta araştırmanın amacındaki cevap vermede yeterli özelliklere sahiptir.

Eğitimcilerin “androgoji” yetişkin eğitimi alanında yeterince eğitim almadıkları ortaya çıkmaktadır. Büyük çoğunluğunu halk eğitimi “androgoji” eğitimi hiç almamıştır. Çok az konferans ya da bir iki haftalık seminere katılmışlardır. Öğretmenler, kendilerinin az da olsa halk eğitimine ihtiyaç duyduğunu düşünmektedir. Buna rağmen yönetici ve kursiyerler öğretmenlerin yetişkin eğitimi alanında orta ve çok düzeyde eğitime ihtiyacı olduğunu düşünmektedirler. Ayrıca yöneticiler orta derecede, kursiyerler daha çok öğretmenlerin kursiyerlerin psikolojik durum imkânlarını, yaşlarını, öğrenme hızlarını yeterince dikkate almamakta olduğu görüşündedirler. Öğretmenler kursiyerlerin görüşlerini tecrübelerini orta derecede öğrenme süreçlerine katmaktadırlar.

Yönetici ve öğretmenlerin kursların süresini, haftalık ders saatlerini ve konularını planlarken kursiyerlerin görüşlerine yeterince başvurmadıkları görülmektedir. Yönetici ve öğretmenler bu konuda “orta” derecede kursiyerlerin görüşünü aldıklarını düşünürken, kursiyerler “hiç” ya da “az” dikkate alındıklarını belirtmektedirler. Kurs programları hazırlanırken kursiyerlerin görüşüne başvurulması hem saat olarak, hem süre olarak kursiyerlere uyacağı için kurslara katılımı zorlanmayacaklardır. Öte yandan kurs programları hazırlanırken yerel ve bireysel ihtiyaçları kurslar karşılayamamaktadır. Bunun nedenlerinden birisi kurs programlarının, ülkenin genel olarak hazırlanan ulusal çerçeve planları olduğu ancak halk eğitim merkezlerinin yönetici ve öğretmenleri tarafından halkın bireysel ihtiyaçlarına göre yeterince esnetilemediği sayılabilir. Diğer de denekler tarafından yönetimin yerel ihtiyaçları yeterince dikkate almaması olduğu belirtilebilir. Öte yandan kurslar planlanırken konu, süre, işleniş yönünde

kursiyerlerin görüşlerine başvurulması, kursiyerlerin kursa devamını ve derslere katılımlarını sağlayacağı öğrenim hızlarını arttıracığı belirtmektedirler. Aynı zamanda öğrenme hızları artacağı anlaşılmaktadır.

Halk eğitim programları ile ilgili olarak, programlar esnek değildir. İş hayatının gereçlerine uygun işgücü yetiştirme açısından yetersizdir. Kaldı ki, Halk Eğitim Merkezleri mesleki teknik kurslar yanında, sosyal ve kültürel kurslar düzenlemektedir. Onun için Halk Eğitimi Merkezi kurslarının tamamen iş kazandırmaya yönelik olduğu söylenemez. Denekler programlarla ilgili yönetici, öğretmen ve kursiyerler programların içerik olarak iş sahibi yapmada yeterli olmadığını düşünmektedirler. Kursların kursiyerleri az seviyede iş sahibi yapmakta olduğu belirtilmektedir.

Yöneticiler, kursları planlarken, kursiyerleri iş sahibi yapabilecek ya da iş hayatında öğrendiği bilgi, beceri ve belgelerin kullanabilirliğini arttırmaya yönelik çalışma yapmamaktadırlar. Yöneticilerin kendi görüşleri, öğretmen ve kursiyerlerin görüşleri bu durumu desteklemektedir. Nitekim yöneticiler kursiyerlerin iş sahibi olup olmadıkları, bilgi ve belgeleri iş hayatında kullanıp kullanmadıkları ile ilgili bir geri bildirim sistemi, araştırma, geliştirme yapısı oluşturmamışlardır. Dolayısıyla kurs programlarını içeriklerini geliştirici, güncel hayata hitap etmesini sağlayıcı çalışmalar nerdeyse hiç yapılmamaktadır. Dolayısıyla geri bildirim alamayan yöneticilerin öğretmenlerle birlikte kursların içeriklerini halkın ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde düzenlenmesi, öğretmeniyle bu düzenlemeyi yapması düşünülemez. Nitekim bu konuda yönetici ve kursiyerler kursu biten kursiyerlerin elde ettiği bilgi, beceri ve belgeleri iş hayatında kullanıp kullanmadığı yönünde geri bildirim alarak, bu geri bildirime göre kursları geliştirmeye yönelik yönetici ve öğretmen olumlu çalışmalar yaptıklarını düşünürken kursiyerlerse bu yöndeki çalışmaların olumsuz olduğunu düşünmektedirler.

Halk eğitimi örgün eğitimin dolduramadığı boşluğu doldurmada önemli bir rol oynamaktadır. Bireylerin teknolojik gelişmelere, yeni ortamlara uyumlarını sağlama, işlerini kolaylaştırma meslek edinmelerine ya da

mesleklerinde yeni bilgi ve tecrübeler edinmelerine yardımcı olma, toplumsal ve ekonomik kalkınmayı sağlama, kültürel mirası yeni kuşaklara taşıma kısacası bireysel ve toplumsal ihtiyaçları karşılama açısından halk eğitimi önemli bir rol oynamakta ve örgün eğitimin dolduramadığı boşluğu doldurmada önemli bir fonksiyonu yerine getirmektedir. Yetişkin ihtiyaç duyduğu eğitim ihtiyacının o an karşılanmasını ve bu kazandığı bilgi ve beceriyi hemen hayatına kullanmayı ve probleminin çözümünü ister. Örgün eğitim 15-20 yıl sonra ihtiyaç duyulacağı düşünülen bilgi ve becerileri kazandırmaya çalışır. Oysa halk eğitimi halkı yaşamında hemen kullanmaya ihtiyaç duyduğu bilgi ve beceri kazandırıcı eğitim verir. Halkın güncel eğitim ihtiyacını karşılar.

Denekler örgün eğitimin dolduramadığı boşluğu doldurmada örgün eğitimin ulaşamadığı alanlara ulaşmada yönetici, öğretmen ve kursiyerler önemli bir görevi yerine getirdiğini ve boşluğu önemli oranda doldurduğunu düşünmektedirler.

Açılan kurslar planlanırken halkın bireysel ihtiyacı olan kurslar açmak yerine öğretmenler ve var olan branşlara göre kurs açılma yoluna gidilmektedir. Halk eğitim merkezlerinde mevcut kadrolu öğretmenlere kurslar açıldıktan sonra diğer alanlarda kurs açma yoluna gidilmektedir. Usta öğreticilerle diğer branşlarda kurs açılmaktadır. Usta öğreticiler ise halk eğitimi alanında androgojik eğitim almış değillerdir. Kısacası kurs çeşitleri halkın bireysel ihtiyaçları tam olarak karşılayamamaktadır.

Halk Eğitim Merkezlerinin hizmetleri yürütülürken yerel sivil toplum kuruluşları, dernek ve vakıflar ile belediyelerle işbirliği yapması halk eğitimi hizmetlerinin verimini arttırıcı etki yapar. Yönetici, öğretmen ve kursiyerler bu durumun katkısının çok fazla olacağı üzerinde görüş birliğindedirler.

Sivil toplum kuruluşları, belediyelerinde imkânlarının işe koşulması, yer, mekân, ısınma, temizlik, bina vb. olarak sivil toplum kuruluşlarının imkan sunması, halk eğitim merkezlerinin hukuksal işlemleri yürütmesi ve

eğitimcileri sağlaması açısından rol alması gereği üzerinde durulmaktadır. Ayrıca eğitim programlarının hazırlanması sırasında yerel ihtiyaçları, halkın beklentileri, sivil toplum kuruluşlarının ve belediyelerin de görüşünün alınmasının önemli olduğu görülmektedir. Yönetici, öğretmen ve kursiyerler Halk Eğitim Merkezlerinin sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapmanın hizmetlerde etkililiği artıracığına inanmaktadırlar. Bu konuda üç grupta hem fikirdir.

Halk Eğitimi Merkezlerinin açtığı kurslar hakkında gelenleri “orta” ve “az” düzeyde bilgilendirdikleri görülmektedir. Halk Eğitim Merkezlerinin halkı, açılan kursların içerikleri, çeşitleri ve zamanları hakkında radyo, televizyon, İnternet, gazete, dergi gibi görsel ve basılı yayın organlarını yeterince kullanmadıkları görülmektedir. Halkı, Halk Eğitim Merkezlerinde açılan kurslar hakkında bilgilendirmek için basın yayın organlarını yöneticiler büyük oranda, öğretmen ve kursiyerler ise daha az kullandığını düşünmektedirler. Halk Eğitim Merkezlerinin halkı kurslar hakkında bilgilendirme, iletişim ve halkla ilişkiler açısından yetersiz olduğu söylenebilir.

Politika olarak Milli Eğitim Bakanlığının örgün eğitime nazaran halk eğitimine daha az önem verdiği görülmektedir. Özellikle kursiyerler başta olmak üzere öğretmenler “az”, yöneticiler “orta” düzeyde halk eğitimine önem verdiğini düşünmektedirler.

Kursiyerler genel olarak halkın meslek sahibi olup olmadığı ile ilgili bilgi açısından yeterli bilgiye sahip olmadıklarını yöneticiler diğerlerine göre daha çok bilgi sahibi olduklarını belirtmişlerdir.

Gerek yönetici, gerek öğretmen gerekse kursiyer örgün eğitim bitirmiş ya da örgün eğitime girmemiş olanların halk eğitimine “çok” ihtiyacı olduğunu düşünmektedirler. Halk eğitimin büyük bir ihtiyaç olduğu herkes tarafından kabul gördüğü söylenebilir.

Halk Eğitim Merkezlerinin etkili sunulmasında yönetimin “katılımcı” olması ayrı bir önem taşır. Ayrıca kurum geliştirici, kaliteyi artırıcı çalışmalar,

Toplam Kalite Yönetimi, Okul Gelişimi, Çocuk Dostu Okul Projesi vb. çalışmalar hizmetler etkili sunmada ve okulu etkili kılmada “etkili okul” anlayışını oturtmada büyük önem sahibidir. Halk eğitimi hizmetlerini etkili sunabilmek için geliştirme çalışmalarını yöneticiler kendilerini “orta” derecede çalışma yaptıklarını, öğretmenler yöneticilerin “orta” derecede yaptığını, kursiyerler ise “az” derecede yapıldığını belirtmektedirler.

1. Halk Eğitim Merkezlerinin hizmetlerinde etkililiği artırabilmek için yöneticiler öncelik sırasına göre, Halk Eğitim Merkezlerinin tanıtımının artırılmasını, personel ve ekipman desteğinin artırılmasını, kursiyerlere iş dünyasına yönelik kurslar açılmasını, personelin özlük haklarının artırılmasını ve öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmesini önermektedirler.

2. Öğretmenler önem sırasına göre, kurs içerikleri ve çeşitleri hakkında açık duyuru yapılmasını, kurs çeşitlerinin artırılmasını, kurslarda teknoloji ve gelişime ayak uydurulmasını, kursların kapasitesinin artırılmasını önermektedirler.

3. Kursiyerler ise, önem sırasına göre, kurslar hakkında reklam yapılmasını, araç gereçlerin tam olmasını, akademik personel olmasını, etkin bir anlatım olmasını, eğitimde kalitenin artırılmasını önermektedirler.

Kısacası, Türkiye’de Halk Eğitim Merkezlerinin etkili hizmet sunmasıyla ilgili şu noktalarda eksiklikler görülmektedir.

- Eğitimcilerin halk eğitimi “androgiji” alanında eğitimlerinin yetersiz olduğu söylenebilir. Dolayısıyla halkın görüşlerine başvurmamakta ve halkı eğitim öğretim sürecine katamamaktadırlar. Halkın bireysel ihtiyaçlarını karşılayamamaktadırlar.
- Kurs programları planlanırken halkın ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde onların görüşleri de alınarak planlanmadığı görülmektedir.

- Genel ulusal programlar halkın bireysel ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde esnetilememektedir.
- Yöneticiler kursları bitiren kursiyerlerin iş sahibi olup olmadığı ya da elde edilen bilgi, beceri ve belgeleri kullanıp kullanmadığı konusunda geri bildirim alamamaktadırlar. Bu durumda kursların amaçsal olarak geliştirilmesi mümkün görülmemektedir.
- Kurslar hakkında duyuru ve bilgilendirmenin, çağdaş haberleşme ve iletişim araçlarının yeterince etkin kullanılmadığı söylenebilir.
- Sivil toplum kuruluşlarıyla yeterince işbirliği yapılmadığı belirtilebilir.
- Halk eğitimi kurs programlarının iş piyasasının güncelliğinden kopuk olduğu söylenebilir.
- Örgün eğitimi bitirmiş halkın “çok” derecede halk eğitimine ihtiyacı olduğu belirtilmektedir.
- Yönetici, öğretmen ve kursiyer Halk Eğitim Merkezlerinin örgün eğitimin dolduramadığı boşluğu doldurmada önemli derecede doldurduğunu düşünmektedirler.
- Milli Eğitim Bakanlığının halk eğitimine yeterince önem vermediği görülmektedir.
- Yöneticiler kendilerinin halk eğitimi hizmetlerini etkili sunabilmek için geliştirme çalışmalarını orta derecede yaptığını düşünmekte, öğretmenlerde bu görüşe katılmaktadır. Oysa kursiyerler farklı düşünmektedirler. Yani yöneticileri geliştirmeye yönelik “az” düzeyde çalıştığı düşünülmektedir.

Halk Eğitim Merkezlerinin Etkililiği İle İlgili Öneriler

Halk eğitimi mesleki ve meslek dışı, insancıl yaşamı kapsayan bireyde bilgi, beceri ve anlayış farkı oluşturmaya amaçlayan bireysel gelişimini destekleyen ardışık bir eğitim faaliyetidir. Halk eğitimi bireylerin günlük yaşantıda karşılaştığı sorunları çözmede onlara hızlı bir şekilde yardımcı olan, onları ekonomik ve sosyal yönden dinamik hale getiren, bireysel toplumsal kalkınmaya katkı sağlayıcı hale getiren, onların demokratik yaşama katılımını sağlayan bireylerin ve toplumun ihtiyaçlarını dikkate alan, ekonomik, sosyal, kültürel ve teknolojik gelişmeyi öngören akla gelebilecek her konuyu kapsayan “gönüllülük” esasına göre uygulanan “esnek” bir eğitimidir.

Halk eğitimi bireylerin kendi sorunlarının farkında olmalarını sağlar ve sorunlarına çözüm üretmelerine yardımcı olur. Genç ve olgun bireyin bilgi beceri ve yeteneklerini arttırıp, meslek sahibi olmasını sağlarken, yaşlılara emeklilik ve yaşlılık hayatına uyumunu destekler, yardımcı olur. Bireylerin yeni ortamlara uyum sağlamasına yardımcı olur, bireylerin üretkenliğini artırır. Zorbalığı kaldırır, adaleti, eşitliği ve demokrasiyi ön plana alır.

Halk eğitimi hizmeti sunarken bütün halk hedef kitlesi arasına alır. Örgün eğitimden ayrılmış, hatta örgün eğitime girememiş olanlar hedef kitlede daha belirgin yer alır. Ayrıca eğitimden yoksun ve yoksul olanlar, en öncelikli eğitime tabi tutulacak olanlardır.

Halk eğitimi, temel eğitim, akademik eğitim, genel kültür, demokrasi, aile yönetimi, öz doyum, mesleki ve teknik, güzel sanatlar, sosyal hizmetler, toplum kalkınması ve yaşlılar eğitimini kapsar.

Bilim ve teknolojiye gelişmeler, yeni bilgilere ihtiyaç duyulması, bilinmeyenlere olan merak, ekonomik, sosyal, kültürel nedenler, boş zamanların artması, bireyin topluma uyum sağlama ihtiyacı örgün eğitimin, örgün eğitim dışına çıkmış bireylerin eğitim ihtiyacını karşılayamaması, nüfus artışı ve göç, toplumun sahip olduğu kültürü yeni kuşaklara aktarılması,

bireyin kendini geliştirme ihtiyaç vb. nedenler halk eğitimini gerekli kılmaktadır.

Yetişkinlerde öğrenmede, ilgi duydukları alanlara hitap etme, onları eğitimle ilgili karar süreçlerine katma, bilgi ve tecrübelerini eğitim öğretim ortamında paylaşmasını sağlama, programların bireysel ihtiyaçlarını karşılayıcı şekilde düzenleme oldukça önemlidir. Yetişkinin fiziki, psikolojik ve öğrenmeyle ilgili özellikleri dikkate alınmalıdır. Yetişkinlerde öğrenmede güdülenme önemli yer tutar. Daha bilgili olmak, yeni iş sahibi olmak, yeni bireylerle tanışmak, gelişim ödevlerini daha iyi yerine getirmek iş doyumunu, yaşam kalitesini arttırmak, gelişimini arttırmak, bireysel mesleki gelişim sağlamak boş zamanlarını değerlendirmek ve kişiliğini geliştirmek isteği yetişkini güdüler. Kuşkusuz yaparak öğrenmeye daha çok ilgi duyarlar. Yetişkinler dayatmaya dayalı öğrenmeleri reddederler.

Yetişkinin deneyimleri yeni öğrenmelerle ilişkilendirilmelidir. Yetişkinin zamanı onun için çok kıymetlidir. Dolayısıyla eğitim programları uygulanırken zaman israfından kaçınılmalıdır. Kuşkusuz halk eğitim kurslarının eğitim sürecinin çerçevesini çizen yol gösteren halk eğitim programlarıdır. Öncelikle halk eğitim programının amacı belirlenir.

Halk eğitim hizmetlerini amaçları doğrultusunda daha verimli ve etkili olabilmesi için aşağıdaki maddeler üzerinde durulması gerektiği anket değerlendirmesi sonucunda ortaya çıkmıştır.

1. Halk Eğitim Merkezlerinde görev alacak öğretmen, usta öğretici ve diğer eğitici personelin halk eğitim alanında lisans eğitimi almış olmalıdır. Mevcut eğitimciler de hizmet içi eğitim seminerleriyle halk eğitimi (androgogi) eğitimi verilmelidir.

2. Yönetici ve öğretmenler kursları planlarken süre, haftalık ders saati, toplam kaç ay süreceği konusunda karar alırlarken kursiyerlerin görüşlerine başvurulmalıdır. Kurs programları kursiyerlerin yerel ve bireysel ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde olmalıdır.

3. Ulusal programlar bireysel eğitim ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde esnetilip uygulanmalıdır. Ayrıca programlar bireyleri iş hayatına hazırlayacak yeterlikte olmalıdır.

4. Halk Eğitim Merkezi yönetici ve öğretmenleri, kursiyerlerini kurstan sonra takip edip işe girip girmediği konusunda bilgi sahibi olmalıdır.

5. Yöneticiler kursiyerlerini kurs bittikten sonra takip edebileceği ve geri bildirim alabileceği bir sistem kurmalıdır. Kursiyerlerin iş sahibi olup olmadıkları, bilgi, beceri ve belgeleri iş hayatında kullanıp kullanamadıklarına göre aldığı geri bildirimleri de dikkate alarak, kursları içerik yönünden yeniden planlayıp geliştirmelidir.

6. Halk Eğitim Merkezleri örgün eğitimin dolduramadığı, erişemediği alanlara ulaşmada önemli rol üstlenmektedir. Böylesine önemli olan Halk Eğitim Merkezlerinin hizmetlerini etkili sunabilmek için amaçsal yönde kendilerine hedef belirlemeli, üst kriterler oluşturup bunlara ulaşmaya çalışmalıdır. Merkezleri etkili hale getirmek için geliştirici çalışmalar yapmalıdırlar.

7. Kurslar var olan öğretmenlere göre değil, halkın ihtiyaçlarına göre çeşitlendirilip, planlanarak açılmalıdır.

8. Halk Eğitim Merkezlerinin sundukları eğitim hizmetlerinden bulundukları çevreleri haberdar etmeleri önemlidir. Halkla ilişkiler halkı verilen hizmetler hakkında aydınlatma, zihinlerde olumlu izlenim uyandırma, halkı ikna etme, çevre kurum ilişkilerini olumlu yönde geliştirme, toplumun kuruma güven sağlamasını temin etme, halkın verilen hizmetlerden daha iyi yararlanmasını sağlama ve karşılıklı iletişim faaliyetlerini içerir. Halk Eğitim Merkezleri halka hizmet sunduğu için verdiği eğitim hizmetleri hakkında, televizyon, radyo, İnternet, gazete, dergi, broşür ya da etkinliklerle halkı bilgilendirmelidir. Kurslar hakkında bilgilenen halk ihtiyaç duyduğu alanda eğitim almak için Halk Eğitim Merkezlerine gelebilecektir.

9. Milli Eğitim Bakanlığı bütçe olarak halk eğitimine daha fazla pay ayırarak, yeni halk eğitim kuruluşları açarak, mevcut halk eğitim merkezlerini araç gereç, bina, personel, eğitimci yönünden destekleyerek daha etkili hale getirmelidir. Halk eğitimine politika olarak daha fazla önem vermelidir. Halk Eğitim Merkezlerini ve hizmetlerini tanıtmalıdır.

10. Halk eğitimi hizmetlerinin etkili sunulmasında yönetimler “katılımcı” anlayışı kabul edip uygulamalıdır. Yöneticiler merkezlerini geliştirici çalışmalara hız vermelidirler.

11. Halk Eğitim Merkezleri, yerel yönetimler, dernek ve vakıflar gibi sivil toplum kuruluşları ile işbirliğine gitmelidir. Sivil kuruluşlar, belediyeler, dernek ve vakıfların, yer, ısınma, temizlik, halka ulaşım gibi imkânlarından yararlanarak halk eğitim hizmetlerini daha yaygın ve etkili sunma yoluna gitmelidir. Yerinde hizmet yoluna gidilmelidir.

12. Halk eğitimi hizmetlerinin etkililiğini artırabilmek için ayrıca;

- Halk Eğitim Merkezleri ve yaptıkları hizmetler yönünden halka tanıtılmalıdır.
- Personel ve ekipman desteği sağlanmalıdır.
- Kursiyerlere iş dünyasına yönelik kurslar açılmalıdır.
- Öğretmenler halk eğitimi (andragoji) alanında hizmet içi eğitime alınmalıdır.
- Kurs çeşitleri ve kurs içerikleri hakkında açık duyuru yapılarak, basın ve yayın organları (televizyon, radyo, İnternet, gazete, dergi, broşür vb.) kullanarak halk bilgilendirilmelidir. Kurslar hakkında reklamlar, ilanlar radyo ve televizyon programları yapılmalıdır.
- Kurslarda teknoloji ve gelişime ayak uydurularak, teknik cihazlar ve güncel hayata yönelik eğitim verilmelidir.

- Kursların kapasitesi arttırılmalıdır.
- Kurslarda akademik personel eğitici olarak görev almalıdır.
- Eğitimde kalite artırılmalıdır.

Kısacası Halk Eğitim merkezleri yönetici ve öğretmen ve personeli, halk eğitimi hizmetlerini etkili sunmayı kendilerine kaygı edinmeli ve çözümler üretmeli, geliştirici çalışmalar yapmalıdırlar.

Öğretmenin halk eğitimi (yetişkin eğitimi) alması, programlar, halkla ilişkiler duyuru, iş piyasasına uygun kurslar, merkezi geliştirici çalışmalar ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapma gibi noktalara daha fazla eğilmelidirler.

KAYNAKÇA

AKAR, İlhan

2006 “Yaygın Eğitim” Eğitime Bakış Dergisi, S. 6, (Nisan-Mayıs-Haziran).

AKIN, Deniz

2003 “İletişim ve Toplum”, MYOD S. 1.

AKKUTAY, Ülker

1984 Enderun Mektebi, Ankara.

AKYÜZ, Yahya

2004 Türk Eğitim Tarihi, Ankara.

ALKAN, Cevat

1998 Meslek ve Teknik Eğitimin Esasları, Ankara.

AZİZ, Aysel

1987 “Kitle İletişim Araçları ile Yaygın Eğitim”, Yaygın Eğitim ve Sorunları Bildiri 3, Türk Eğitim Derneği Der. Mesut ÖZGEN, Ankara.

AYKAÇ, Burhan

1999 İnsan Kaynakları Yönetimi ve İnsan Kaynaklarının Stratejik Planlaması, Ankara.

BARANSEL, Atilla

1993 Çağdaş Yönetim Düşüncesinin Evrimi, C. I. İstanbul.

BAŞARAN, İbrahim Ethem,

2000 Eğitim Yönetimi Nitelikli Okul, Ankara.

1994 Eğitime Giriş, Ankara.

1994 Türk Eğitim Sistemi, Ankara.

BERGEVİN, Paul; MORRIS Dwight ve Robert M. SMITH

1971 Halk Eğitimi Metotları, Çev. Müslim PEKGÖZ, Ankara: MEB Basımevi.

BİLİR, Mehmet

2004 “Türkiye’de Eğitim Kampanyalarının Halk Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi”, 6-9 Temmuz XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, İÜ. Eğitim Fakültesi, Malatya, Bildiri Özetleri.

BİNBAŞIOĞLU, Cavit

1999 Cumhuriyet Dönemi Eğitim Bilimleri Tarihi, Ankara

BOZKURT, Veysel,

2005 Değişen Dünyada Sosyoloji, İstanbul.

BÜLBÜL, Sudi

1991 “Halk Eğitime Giriş”, Halk Eğitime Giriş, Der. Hikmet Seçim, Eskişehir, 1-105.

1991 “Yetişkin Eğitimi”, Halk Eğitime Giriş, Der. Hikmet Seçim, Eskişehir, 106-220.

1991, “Türkiye’de Halk Eğitimi”, Halk Eğitime Giriş, Der. Hikmet Seçim, Eskişehir, 221-334.

1991 “Toplum Kalkınması”, Halk Eğitime Giriş, Der. Hikmet Seçim, Eskişehir, 335-454.

1987 “Dünya’da ve Ülkemizde Yaygın Eğitim”, Yaygın Eğitim ve Sorunları, Editör: Mesut ÖZGEN, Ankara.

BÜYÜKKARAGÖZ, Savaş; Muhammed MUŞTU, Hasan YILMAZ ve Önder PİLTEN

1997 Eğitime Giriş, Konya.

CELEP, Cevat

2003 Halk Eğitimi, Ankara.

ÇINAR, İkrâm

2002 “Eğitimin Tarihsel Temelleri”, Eğitim Üzerine, Der. Erdal TOPRAKÇI, Ankara.

DEMİREL, Özcan

2004 Eğitimde Program Geliştirme, Ankara.

DEMİREL, Özcan

2004 Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme, Ankara.

2005 Eğitim Sözlüğü, Ankara.

DİLAVER, Hasan Hüseyin

1994 Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme ve İstihdam Şartları, İstanbul.

DODURGALI, Abdurrahman,

1995 Eğitim Sosyolojisi, İstanbul.

DUMAN, Ahmet

2000 Yetişkinler Eğitimi, Ankara.

DUMAN, Ahmet

1991 “Türkiye’de Yetişkin Eğitimi Alanında Karşılaşılan Sorunlar”, EBD, XV, S: 82, (Ekim).

EFİL, İsmail

2004 “Zaman Yönetimi”, Sınıf Yönetimi, Der. Leyla KÜÇÜKAHMET, Ankara,.

ERGUN, Mustafa

1994 Eğitim Sosyolojisine Giriş, Ankara.

ERGUN, Turgay

2004 Kamu Yönetimi, Ankara.

ERGÜN, Yener

1991 Verimlilik Kültürünün Benimsetilmesi ve Yaygınlaştırılmasında
Eğitimin Rolü, Bildiriler, 1. Verimlilik Şurası, Ankara.

ERYILMAZ, Bilal

1995 Kamu Yönetimi, İzmir.

FİDAN, Nurettin ve Münire ERDEN

2001 Eğitime Giriş, İstanbul.

GEDİKOĞLU, Şevket

1991 Türkiye’de Yaygın Eğitimden Çağdaş Halk Eğitimine, Ankara

GERAY, Cevat

2002 Halk Eğitimi, Ankara.

GÜLERYÜZ, Hasan

2000 Eğitim Programlarının Dili ve Yaratıcı Öğrenme, Ankara.

GÜMÜŞ, Melis E.

2003 Günümüzde İnternet ve İletişim Stratejileri, MÜMYOD, S. 1.

GÜNEŞ, Firdevs

1988 “Halk Eğitimcisi Yetiştirme Konusunda Tokyo Konferansı
Önerileri ve Dünya’daki Uygulamalar”, EBD, XXI, 1-2, Ankara.

KAYA, Yahya Kemal

1985 Türkiye’de Yaygın Eğitim, Ankara.

2001 Yaygın Eğitim, Ankara.

1993 İnsan Yetiştirme Düzenimize Yeni Bir Bakış, Ankara.

1984 “Kalkınma Planlarında Halk Eğitimi”, AİD. XVI. S. 2, Haziran.

KILIÇ, Eşref

1981 Halk Eğitiminde Kuram ve Uygulama, Ankara.

KNOWLES, Malcolm

1996 Yetişkin Öğrenenler Gözardı Edilen Bir Kesim, Çev: Serap Ayhan, Ankara.

KONAN, Necdet

2002 “Türkiye Eğitim Sisteminin Yapısı”, Eğitim Üzerine, Editör: Erdal Toprakçı, Ankara.

KURT, İhsan

2000 Yetişkin Eğitimi, Ankara.

KÜÇÜKAHMET, Leyla

2003 Öğretimde Planlama ve Değerlendirme, Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği 14.02.2006 Tarihli Resmi Gazete ve 26080 Sayı.

LOWE, John

1985 Dünya’da Yetişkin Eğitime Toplu Bakış, Çev. Turhan

OĞUZKAN, UNESCO Türkiye Milli Komitesi, Ankara.

Milli eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği, Resmi Gazete, Tarih: 14.02.2006, Sayı 26080.

MİSER, Rıfat

1993 "Cumhuriyetimizin 70. Yılında Ülkemizde Halk Eğitiminin Durumu", 6(1993),43-49.

1994 GAP'a Halk Katılımının Gereği ve Yönetimi, Ankara.

1999 Halk Eğitimi ve Toplum Kalkınması, Ankara.

OKÇABOL, Rıfat

1996 Halk Eğitimi (Yetişkin Eğitimi), İstanbul.

ÖZDEMİR, Mustafa

1982 Toplumsal Kalkınmada Halk Eğitiminin Önemi ve SSK Ankara Hastanesi Uygulaması A. İ. T. İ. A İdari Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi

ÖZDEN, Yüksel

2002 Eğitimde Yeni Değerler, Ankara.

ÖZER, Ahmet

1994 "Eğitim Sistemindeki Temel Sorunlar ve İnsan Yetiştirmenin İlkeleri", Türkiye I. Eğitim Felsefe Kongresi(5-8 Ekim), Der. Halil Rahman ACAR, Van.

ÖZOĞUL Sabire

2003 Halk Eğitim Merkezlerinde Uygulanan Kültür Programlarında Model Oluşturmaya Yönelik Bir Çalışma:Beşiktaş Halk Eğitim Merkezi Örneği Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

ÖZOĞLU, Süleyman Çetin

1985 "Gençlerde Kişilik Gelişimine Nasıl Yardımcı Olabiliriz?", Gençliğin Eğitimi ve Sorunları, Bildiri IV, Der. Nurettin ERGEN, Ankara.

ÖZTÜRK, Hüseyin

2002 Etkin Eğitim, İstanbul.

PEKER, Ömer

1999 Yönetici Eğitimi, Ankara.

PROKOPENKO, Joseph

1998 Verimlilik Yönetimi, Çev: Olcay BAYKAL, Nevda ATALAY ve Erdemir FİDAN, Milli Prodüktivite Merkezi, Ankara.

SENEMOĞLU, Nuray

2004 Gelişim Öğrenme ve Öğretim, Ankara

SÖNMEZ, Veysel,

2002 Eğitim Felsefesi, Ankara.

ŞEHİRLİOĞLU, Akın

1987 “Yaygın Eğitimin Bugünkü Durumu ve Karşılaşılan Başlıca Sorunlar Nelerdir?” Yaygın Eğitim ve Sorunları, Editör: Mesut ÖZGEN, Ankara.

TEKİN, Meral

1982 “Halk Eğitim Merkezleri Etkinliklerinin Yönetimi”, EBD, XV Ekim, 36-42.

1991 “Halk eğitimi Örgütlerinin Özellikleri ve Halk Eğitimi Örgütüne Açık Sistem Yaklaşımı”, Ankara Üniversitesi, XXIV, S. 1.

1991 “Dünya’da ve Türkiye’de Halk Eğitimi Alanının Temel Sorunları”, AÜ. EBD, XXIV, S. 1, Ankara.

TİMUÇİN, Afşar

2002 Felsefe Sözlüğü, İstanbul

TİTMUS, Colin, BUTTEDAHL Paz, IRONSDİE Diana ve LENGKAND, Paul
1985 Yetişkin Eğitimi Terimleri, Çev. Ferhan OĞUZKAN, Ankara:
UNESCO Türkiye Komisyonu.

TORTOP, Nuri
1999 Mahalli İdareler, Ankara.
1994 Mahalli İdareler, Ankara.
1994 Personel Yönetimi, Ankara.

TORTOP, Nuri; Eyüp G. İSBİR ve Burhan AYKAÇ
1993 Yönetim Bilimi, Ankara.

TURAL, Necla
1991 “Eğitim ve Verimlilik İlişkisi” VD., XX. 3.

TÜRK, Ercan
2002 Türk Eğitim Sistemi ve Yönetimi, Ankara.

TÜRK, Hikmet Sami
1969Afrika’da Halk Eğitimi, Ankara.

TÜRKMEN, Murat
2003 Küreselleşme Sürecinde İşletmelerde Bilgi Yönetimi, İstanbul.

UYGUN, Selçuk
“II. Dünya Savaşı’nın Köy Enstitülerine Etkileri”, TSAD

ÜSTÜNDAĞ, Mustafa ve Perihan ONAY
1999 Yetişkinler Eğitimi, Ankara.

YALÇIN, Ersin

2002 Öğrenen ve Öğreten Arasındaki İletişimin Yetişkin Eğitimi Süreci Açısından Değerlendirilmesi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

YAMANER, Şerafettin

1999 Atatürkçü Düşünce Ulusal Eğitim, İstanbul.

YILMAZ, Abdullah ve Mustafa ÖKMEN

2004 Kamu Yönetimi, Ankara.

1990 XIII. Milli Eğitim Şurası “Yaygın Eğitim”, (15-19 Ocak), Ankara.

2001 DPT. 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı-Hayat Boyu Eğitim Veya Örgün Olmayan Eğitim, Ankara.

2005 Milli Eğitim İstatistikleri (2004-2005), Ankara.

1991 I. Maarif Şurası 17-29 Temmuz 1939 İstanbul.

1991 II. Maarif Şurası 15-21 Şubat 1943, İstanbul.

1991 IV. Milli Eğitim Şurası 5-14 Şubat, İstanbul.

1991 V. Milli Eğitim Şurası, 5-14 Şubat 1953, İstanbul.

1991 VI. Maarif Şurası 18-23 Mart 1957, İstanbul.

1993 XIV. Milli Eğitim Şurası 27-29 Eylül 1993, İstanbul.

1999 XVI. Milli Eğitim Şurası, Ankara.

2005 Milli Eğitim İstatistikleri 2004-2005, Ankara.

2000 Halk Eğitim Merkezleri Kurs Eğitim Programları, Ankara.

Onbeşinci Milli Eğitim Şurası,

1996 “2000’li Yıllarda Türk Milli Eğitim Sistemi”, MEB Basımevi, İstanbul.

EKLER**EK-1**

Sayın Yönetici,

Bu anket “**Türkiye’de Halk Eğitimi Hizmetlerinin Yönetimi ve Halk Eğitimi Merkezlerinin Etkililiği Üzerine Alan araştırması**” konulu araştırmada gerekli verileri sağlamak üzere hazırlanmıştır.

Halk eğitim merkezlerinin etkililiğini ölçme, halk eğitim merkezlerinin hizmetlerinin sunulmasında mevcut durumu tespit edip gerekli öneriler sunabilmek için siz yöneticilerimizin değerli görüşlerine ihtiyaç duyulduğundan bu anketi ilginize sunuyorum.

Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde “Kişisel Bilgiler “ ikinci bölümde “Halk eğitim merkezlerinin hizmetleri hakkındaki görüşler” yer almaktadır.

Araştırmanın amacına ulaşması, anket maddelerini dikkatlice okuyarak titizlikle vereceğiniz cevaplara bağlıdır. Bunu için her bölümdeki maddeleri dikkatlice okuyarak cevaplamanız büyük önem taşımaktadır. Ankete vereceğiniz cevaplar yalnızca araştırma amacıyla kullanılacaktır.

Yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Not:Lütfen soruları cevapsız bırakmayınız.

Mehmet TANIR
Gazi Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Kamu Yönetimi Bölümü
Yönetim Bilimi Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM –I KİŞİSEL BİLGİLER

1. Görev yaptığınız halk eğitim merkezinin adı:
.....
2. Branşınız?
.....
3. Cinsiyetiniz?
☐ Kadın ☐ Erkek
4. Göreviniz?
☐ Merkez müdürü ☐ Müdür başyardımcısı ☐ Müdür Yardımcısı
5. Toplam hizmet süreniz?
☐ 1–5 yıl ☐ 6–10 yıl ☐ 11–15 yıl
☐ 16–20 yıl ☐ 21 yıl ve yukarısı
6. Halk eğitim merkezindeki hizmet süreniz?
☐ 1–5 yıl ☐ 6–10 yıl ☐ 11–15 yıl
☐ 16–20 yıl ☐ 21 yıl ve yukarısı
7. Halk eğitim merkezinde yöneticilik süreniz?
☐ 1–5 yıl ☐ 6–10 yıl ☐ 11–15 yıl
☐ 16–20 yıl ☐ 21 yıl ve yukarısı
8. Halk eğitimi, yetişkinin özellikleri, yetişkinlerde öğrenme, yöntem ve tekniklerin verildiği hangi düzeyde eğitime katıldınız?
☐ Yüksek Lisans / Doktora ☐ Lisans ☐ Üç aylık kurs
☐ Kurs veya seminer (1–2 Hafta) ☐ Hiç eğitim görmedim
☐ Diğer

BÖLÜM –II HALK EĞİTİMİ İLE İLGİLİ BİLGİLER

AÇIKLAMA: Her bir soruyu cevaplarken “() Hiç() Az()Orta()Çok() Pek çok” Seçeneklerinden hangisine katılıyorsanız o seçeneği çarpı (X) işareti ile belirtiniz.

1. Eğitimcilerinizin yetişkin eğitimi alanında ne kadar eğitime ihtiyacı olduğunu düşünüyorsunuz?
() Hiç () Az () Orta ()Çok () Pek çok
2. Ülke düzeyinde hazırlanan kurs programları öğretmenlerinizce Halk Eğitim merkezinizde yerel halkın bireysel ihtiyaçlarına göre ne kadar esnetilip uyarlanabiliyor?
() Hiç () Az () Orta ()Çok () Pek çok
3. Eğitimcileriniz ders içinde kursiyerlerin kurs alanı ile ilgili bilgi beceri, orijinal fikir ve yaşam tecrübelerini eğitim öğretim ortamına aktarılmasına ne kadar imkân sunabiliyor?
() Hiç () Az () Orta ()Çok () Pek çok
4. Merkezinizde öğretmenlerinizle birlikte kurs programlarını hazırlarken kursun süresi, saatleri ve içeriği konusunda kursiyerlerin görüşlerine ne derecede başvuruyorsunuz?
() Hiç () Az () Orta ()Çok () Pek çok
5. Merkezinizde yönetici olarak kursların açılmasında yerel, bireysel ihtiyaçları ne derece dikkate alıyorsunuz?
() Hiç () Az () Orta ()Çok () Pek çok
6. Halk eğitim programlarının iş piyasasının ihtiyaçlarını karşılayabilme derecesi nedir?
() Hiç () Az () Orta ()Çok () Pek çok
7. Halk eğitim merkezi kursları kursiyerlerini ne derece meslek sahibi yapabiliyor?
() Hiç () Az () Orta ()Çok () Pek çok
8. Kursiyerlerin kurs sonunda iş sahibi oldukları veya aldıkları belgeleri kullanabildikleri hakkında ne kadar geri bildirim alabiliyorsunuz?
() Hiç () Az () Orta ()Çok () Pek çok
9. Halk eğitim merkezi kurslarını bitirenler kurstan elde ettikleri bilgi, beceri ve belgeleri iş hayatında ne kadar kullanabiliyor?
() Hiç () Az () Orta ()Çok () Pek çok
10. Kursiyerlerin kurs sonunda iş sahibi olup olmadıklarıyla ilgili geri dönütleri dikkate alarak halk eğitim hizmetlerini etkili sunulabilmek için çalışmaları ne derece yapıyorsunuz?
() Hiç () Az () Orta ()Çok () Pek çok

11. Kurs programları hazırlanırken kursiyerlerin görüşlerine başvurulması kurs programlarının, kursiyerlerin eğitim gereksinimlerini karşılamasına ne kadar katkı sağlar?
☐ Hiç ☐ Az ☐ Orta ☐ Çok ☐ Pek çok
12. Halk Eğitim Merkezince kurs çeşitleri ve kurs içerikleri hakkında çevrenizi ne derece bilgilendirebiliyorsunuz?
☐ Hiç ☐ Az ☐ Orta ☐ Çok ☐ Pek çok
13. Sizce halk eğitim merkezleri örgün eğitimin dolduramadığı boşluğu ne derece doldurmaktadır?
☐ Hiç ☐ Az ☐ Orta ☐ Çok ☐ Pek çok
14. Sizce örgün eğitimi bitirmiş ya da örgün eğitime girememiş olanların halk eğitimine ihtiyaç derecesi nedir?
☐ Hiç ☐ Az ☐ Orta ☐ Çok ☐ Pek çok
15. Kurslar ve etkinlikleriniz hakkında halkı bilgilendirmede basın yayın organlarını (Radyo, televizyon İnternet, gazeteler ve dergiler vb.) araçları ne kadar etkili kullanabiliyorsunuz?
☐ Hiç ☐ Az ☐ Orta ☐ Çok ☐ Pek çok
16. Eğitim öğretimle ilgili karar alırken karar alma süreçlerine öğretmen diğer personelin ve kursiyerlerin görüşlerine ne kadar başvuruyorsunuz?
☐ Hiç ☐ Az ☐ Orta ☐ Çok ☐ Pek çok
17. Milli Eğitim Bakanlığı halk eğitimine ne kadar önem vermektedir?
☐ Hiç ☐ Az ☐ Orta ☐ Çok ☐ Pek çok
18. Halk eğitim merkezlerinin hizmetlerini etkili sunabilmek için geliştirme çalışmaları merkezinizde ne derece yapıyorsunuz?
☐ Hiç ☐ Az ☐ Orta ☐ Çok ☐ Pek çok
19. Sizce halk eğitim merkezleri yerel yönetimler, dernek ve vakıf gibi sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yaparak Halk eğitim hizmetlerinin yürütmesinin Halk eğitimi hizmetlerini etkililiğine ne kadar katkı sağlar?
☐ Hiç ☐ Az ☐ Orta ☐ Çok ☐ Pek çok
20. Size göre halk eğitim merkezlerinin hizmetlerinde etkililiği artırmak için neler yapılabilir, önem sırasına göre belirtiniz?

a.....
b.....
c.....

EK-2

Sayın Meslektaşım,

Bu anket “**Türkiye’de Halk Eğitimi Hizmetlerinin Yönetimi ve Halk Eğitimi Merkezlerinin Etkililiği Üzerine Alan araştırması**” konulu araştırmada gerekli verileri sağlamak üzere hazırlanmıştır.

Halk eğitim merkezlerinin etkililiğini ölçme, halk eğitim merkezlerinin hizmetlerinin sunulmasında mevcut durumu tespit edip gerekli önerileri sunabilmek için siz meslektaşlarımızın değerli görüşlerine ihtiyaç duyulduğundan bu anketi ilginize sunuyorum.

Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde “Kişisel Bilgiler”, ikinci bölümde “Halk eğitim merkezlerinin hizmetleri hakkındaki görüşler” yer almaktadır.

Araştırmanın amacına ulaşması, anket maddelerini dikkatlice okuyarak titizlikle vereceğiniz cevaplara bağlıdır. Bunu için her bölümdeki maddeleri dikkatlice okuyarak cevaplamanız büyük önem taşımaktadır. Ankete vereceğiniz cevaplar yalnızca araştırma amacıyla kullanılacaktır.

Yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Not: Lütfen soruları cevapsız bırakmayınız.

Mehmet TANIR
Gazi Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Kamu Yönetimi Bölümü
Yönetim Bilimi Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM –I KİŞİSEL BİLGİLER

1. Görev halk eğitim merkezinin adı:

.....

2. Cinsiyetiniz?

() Kadın () Erkek

3. Branşınız?

.....

4. Göreviniz?

() Öğretmen () Usta öğretici () Diğer.....

5. Toplam hizmet süreniz?

() 1–5 yıl () 6–10 yıl () 11–15 yıl
() 16–20 yıl () 21 yıl ve yukarısı

6. Halk eğitim merkezindeki hizmet süreniz?

() 1–5 yıl () 6–10 yıl () 11–15 yıl
() 16–20 yıl () 21 yıl ve yukarısı

7. Halk Eğitimi, yetişkinin özellikleri, yetişkinlerde öğrenme, yöntem ve tekniklerin veriliği hangi düzeyde eğitime katıldınız?

() Yüksek Lisans / Doktora () Lisans () Üç aylık kurs
() Kurs veya seminer (1–2 Hafta) () Hiç eğitim görmedim
() Diğer.....

BÖLÜM –II HALK EĞİTİMİ İLE İLGİLİ BİLGİLER

AÇIKLAMA: Her bir soruyu cevaplarken “() Hiç() Az()Orta()Çok() Pek çok” Seçeneklerinden hangisine katılıyorsanız o seçeneği çarpı (X) işareti ile belirtiniz.

1. Siz kendinizin Yetişkin Eğitimi alanında ne kadar eğitime ihtiyacınız olduğunu düşünüyorsunuz?
() Hiç () Az () Orta ()Çok () Pek çok
2. Siz ülke düzeyinde hazırlanan kurs programlarını yerel halkın bireysel ihtiyaçlarına göre ne kadar esnetip uyarlayabiliyorsunuz?
() Hiç () Az () Orta ()Çok () Pek çok
3. Ders içinde kursiyerlerin kurs alanı ile ilgili bilgi beceri, orijinal fikir ve yaşam tecrübelerini eğitim öğretim ortamına aktarılmasına ne kadar imkân sunabiliyorsunuz?
() Hiç () Az () Orta ()Çok () Pek çok
4. Merkezinizde yöneticilerinizle birlikte kurs programlarını hazırlarken kursun süresi, saatleri ve içeriği konusunda kursiyerlerin görüşlerine ne derecede başvuruyorsunuz?
() Hiç () Az () Orta ()Çok () Pek çok
5. Sizce yönetim tarafından kursların açılmasında yerel, bireysel ihtiyaçlar ne derece dikkate alınıyor?
() Hiç () Az () Orta ()Çok () Pek çok
6. Halk eğitim programları iş piyasasının ihtiyaçlarını karşılayabilme derecesi nedir?
() Hiç () Az () Orta ()Çok () Pek çok
7. Halk eğitim merkezi Kursları kursiyerleri ne derece meslek sahibi yapıyor?
() Hiç () Az () Orta ()Çok () Pek çok
8. Kursiyerlerin kurs sonunda iş sahibi olup olmadıkları veya aldıkları belgeleri kullanıp kullanamadıkları hakkında ne kadar geri bildirim alabiliyorsunuz?
() Hiç () Az () Orta ()Çok () Pek çok
9. Halk eğitim merkezi Kurslarını bitirenler kurstan elde ettikleri bilgi, beceri ve belgeleri iş hayatında ne kadar kullanabiliyor?
() Hiç () Az () Orta ()Çok () Pek çok
10. Yöneticileriniz, kursiyerlerin kurs sonunda iş sahibi olup olmadıkları ile ilgili geri dönütleri dikkate alarak halk eğitim hizmetlerinin etkili sunulabilmesi için çalışmalar ne derece yapıyor?
() Hiç () Az () Orta ()Çok () Pek çok

11. Kurs programlarını hazırlanırken kursiyerlerin görüşlerine başvurmanız kurs programlarının kursiyerlerin eğitim gereksinimlerini karşılamasına ne kadar katkı sağlar?
- () Hiç () Az () Orta () Çok () Pek çok
12. Halk eğitim merkezince kurs çeşitleri ve kurs içerikleri hakkında çevreniz ne derece bilgilendiriliyor?
- () Hiç () Az () Orta () Çok () Pek çok
13. Sizce halk eğitim merkezleri örgün eğitimin dolduramadığı boşluğu ne derece doldurmaktadır?
- () Hiç () Az () Orta () Çok () Pek çok
14. Sizce örgün eğitimi bitirmiş yada örgün eğitime girememiş olanların halk eğitimine ihtiyaç derecesi nedir?
- () Hiç () Az () Orta () Çok () Pek çok
15. Sizce yönetim kurslar ve etkinlikleriniz hakkında halkı bilgilendirmede basın yayın organlarını-radyo, televizyon internet ve gazeteler gibi- ne kadar etkili kullanabiliyor?
- () Hiç () Az () Orta () Çok () Pek çok
16. Halk eğitim merkezi yöneticileri karar alma süreçlerine öğretmen diğer personelin ve kursiyerlerin katılımını ne kadar sağlayabiliyor?
- () Hiç () Az () Orta () Çok () Pek çok
17. Milli Eğitim Bakanlığı halk eğitimine ne kadar önem vermektedir?
- () Hiç () Az () Orta () Çok () Pek çok
18. Halk eğitim merkezlerinin hizmetlerini etkili sunabilmek için geliştirme çalışmaları merkezinizde ne derece yapılmaktadır?
- () Hiç () Az () Orta () Çok () Pek çok
19. Sizce halk eğitim merkezi yerel yönetimler, dernek ve vakıf gibi sivil toplum kuruluşları işbirliği yapılarak Halk eğitim hizmetlerinin yürütülmesi Halk eğitimi hizmetlerinin etkililiğine ne kadar katkı sağlar?
- () Hiç () Az () Orta () Çok () Pek çok
20. Size göre halk eğitim merkezlerinin hizmetlerinde etkililiği artırmak için neler yapılabilir, önem sıralamasını yapınız?

a.....

b.....

c.....

EK-3

Sayın Kursiyer,

Bu anket “**Türkiye’de Halk Eğitimi Hizmetlerinin Yönetimi ve Halk Eğitimi Merkezlerinin Etkililiği Üzerine Alan araştırması**” konulu bir araştırmada gerekli verileri sağlamak üzere hazırlanmıştır.

Halk eğitim merkezlerinin etkililiğini ölçme ve halk eğitim merkezlerinin hizmetlerinin sunulmasında mevcut durumu tespit edip gerekli önerileri sunabilmek için siz kursiyerlerin değerli görüşlerine ihtiyaç duyulduğundan bu anketi ilginize sunuyorum.

Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde “Kişisel Bilgiler”, ikinci bölümde “Halk eğitim merkezlerinin hizmetleri hakkındaki görüşler” yer almaktadır.

Araştırmanın amacına ulaşması, anket sorularını dikkatlice okuyarak titizlikle vereceğiniz cevaplara bağlıdır. Bunu için her bölümdeki maddeleri dikkatlice okuyarak cevaplamanız büyük önem taşımaktadır. Ankete vereceğiniz cevaplar yalnızca araştırma amacıyla kullanılacaktır.

Yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Not:Lütfen soruları cevapsız bırakmayınız.

Mehmet TANIR
Gazi Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Kamu Yönetimi Bölümü
Yönetim Bilimi Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM –I KİŞİSEL BİLGİLER

1. Kursa devam ettiğiniz Halk Eğitim Merkezinin adı:
.....
2. Devam ettiğiniz Kursun adı?
.....
3. Yaşınız?
.....
4. Cinsiyetiniz?
() Kadın () Erkek
5. Mezuniyet durumunuz?
() İlkokul () İlköğretim okulu () Lise ve dengi okul
() Yüksekokul /Üniversite
() Diğer.....
- 6.Halk Eğitim Merkezi kurslarından nasıl haberdar oldunuz?
() Arkadaşımdan () televizyon/ radyodan () İnternetten ()gazete/
dergiden () Broşürden () halk eğitim merkezi sergi ve etkinliklerinden
() Halk eğitim merkezine gelerek () Diğer.....

BÖLÜM –II HALK EĞİTİMİ İLE İLGİLİ BİLGİLER

AÇIKLAMA: Her bir soruyu cevaplarken “()Hiç ()Az ()Orta ()Çok () Pek çok” Seçeneklerinden hangisine katılıyorsanız o seçeneği çarpı (X) işareti ile belirtiniz.

1. Öğretmenlerinizi, (sizin psikolojik durumunuzu, imkânlarınızı, sorunlarınızı, yaşınızı, öğrenme hızlarınızı dikkate almada) ne derece yeterli buluyorsunuz?
() Hiç () Az () Orta ()Çok () Pek çok
2. Ülke düzeyinde standart olarak hazırlanan kurs programları öğretmenlerinizce sizlerin yerel ve bireysel ihtiyaçlarına göre ne kadar esnetilip uyarlanabiliyor?
() Hiç () Az () Orta ()Çok () Pek çok
3. Öğretmenleriniz ders içinde sizlerin kurs alanı ile ilgili bilgi, beceri, orijinal fikir ve yaşam tecrübelerinizi, yeteneklerinizi eğitim öğretim ortamına aktarmanıza ne kadar imkân sunabiliyor?
() Hiç () Az () Orta ()Çok () Pek çok
4. Merkezinizde yönetim ve öğretmenleriniz tarafından kurs programları hazırlanırken, kursun süresi, saatleri ve içeriği konusunda sizlerin görüşlerine ne derecede başvuruluyor?
() Hiç () Az () Orta ()Çok () Pek çok
5. Merkezinizde yönetim tarafından kurslar açılırken yerel, bireysel eğitim ihtiyaçlarınızın karşılanması ne derece dikkate alınıyor?
() Hiç () Az () Orta ()Çok () Pek çok
6. Sizce halk eğitim Programlarının iş piyasasının ihtiyaçlarını karşılayabilme derecesi nedir?
() Hiç () Az () Orta ()Çok () Pek çok
7. Halk eğitim merkezinde açılan kurslar kursiyerleri ne derece meslek sahibi yapıyor?
() Hiç () Az () Orta ()Çok () Pek çok
8. Kursiyerlerin kurs sonunda iş sahibi olup olmadıkları veya aldıkları belgeleri kullanıp kullanamadıkları hakkında ne kadar bilgi sahibisiniz?
() Hiç () Az () Orta ()Çok () Pek çok
9. Halk eğitim merkezi kurslarını bitiren arkadaşlarınız kurstan elde ettikleri bilgi, beceri ve belgeleri iş hayatında ne kadar kullanabiliyor?
() Hiç () Az () Orta ()Çok () Pek çok
10. Halk eğitimi merkezi yöneticileri, kursiyerlerin kurs sonunda iş sahibi olup olmadıkları ile ilgili geri dönütleri dikkate alarak halk eğitim hizmetlerini etkili sunabilmek için ne derece çalışmaktadır?
() Hiç () Az () Orta ()Çok () Pek çok

11. Kurs programları hazırlanırken görüşlerinize başvurulması kurs programlarının eğitim gereksinimlerinizi karşılmasına ne kadar katkı sağlar?
☐ Hiç ☐ Az ☐ Orta ☐ Çok ☐ Pek çok
12. Halk eğitim merkezlerinin kurs çeşitleri ve kurs içerikleri hakkında halkı bilgilendirebilme derecesi nedir?
☐ Hiç ☐ Az ☐ Orta ☐ Çok ☐ Pek çok
13. Sizce halk eğitim merkezleri örgün eğitimin dolduramadığı boşluğu ne derece doldurmaktadır?
☐ Hiç ☐ Az ☐ Orta ☐ Çok ☐ Pek çok
14. Sizce örgün eğitimi bitirmiş ya da örgün eğitime girememiş olanların halk eğitimine ihtiyaç derecesi nedir?
☐ Hiç ☐ Az ☐ Orta ☐ Çok ☐ Pek çok
15. Kurslar ve etkinlikleriniz hakkında halkı bilgilendirmede basın yayın organları (Radyo, televizyon İnternet, gazeteler ve dergiler vb) ne kadar etkili kullanılabiliyor?
☐ Hiç ☐ Az ☐ Orta ☐ Çok ☐ Pek çok
16. Sizce yöneticiler, eğitim öğretimle ilgili karar alırken sizin, öğretmenlerin ve diğer personelin görüşlerine ne kadar başvuruyor?
☐ Hiç ☐ Az ☐ Orta ☐ Çok ☐ Pek çok
17. Sizce Milli Eğitim Bakanlığı halk eğitimine ne kadar önem vermektedir?
☐ Hiç ☐ Az ☐ Orta ☐ Çok ☐ Pek çok
18. Halk eğitim merkezlerinin hizmetlerini etkili sunabilmek için geliştirme çalışmaları kursa katıldığınız merkezde ne derece yapılıyor?
☐ Hiç ☐ Az ☐ Orta ☐ Çok ☐ Pek çok
19. Sizce halk eğitim merkezi yerel yönetimler, dernek ve vakıf gibi sivil toplum kuruluşları işbirliği yapılarak Halk eğitim hizmetlerinin yürütülmesi Halk eğitimi hizmetlerinin etkililiğine ne kadar katkı sağlar?
☐ Hiç ☐ Az ☐ Orta ☐ Çok ☐ Pek çok
20. Size göre halk eğitim merkezlerinin hizmetlerinde etkililiği artırmak için neler yapılabilir, önem sırasına göre belirtiniz?
- a.....
- b.....
- c.....

ÖZET

Eğitim hayatın olmazsa olmaz faktörlerinden biridir. Halk eğitimi ise yetişkinlerin fazlasıyla olduğu dünyamızda daha da vazgeçilmezdir.

Halk eğitimi halkın bireysel, toplumsal, kültürel ve ekonomik ihtiyaçlarını karşılamasında önemli rol oynar. Halk eğitimi, bireye yeni bilgi beceri kazandıran, bireyin tutumlarını ve bakış açılarını değiştiren, onun hayatta başarılı olması yeni ortamlara ve durumlara uyum sağlamasına yardımcı olan, kişisel gelişimini sağlayan, mesleki gelişimini sağlayan, yeni meslek edinmesini sağlayan, boş zamanlarını değerlendirme imkanı sunan, ulusal kalkınmaya katkı sağlayıcı insan gücünü yetiştiren ardışık bir eğitimidir. Halk eğitimi örgün eğitime girememiş, örgün eğitimden ayrılmış ya da örgün eğitimden sonra eğitime devam etmek isteyenlere eğitim imkanı sunar. Halk eğitimi esnek, kısa sürede yetişkinin ihtiyacını karşılayıcı olan, gönüllülük esasına dayanan, yetişkinin görüşünü öğrenme ortamına katan bir eğitimidir.

Bu tez, halk eğitimi alanında literatüre dayalı ve bilimsel araştırmayı (anket) içeren önemli bir çalışmadır. Türkiye’de Halk Eğitim Hizmetlerinin Yönetimi ve Halk Eğitim Merkezlerinin Etkililiği Üzerine Alan Araştırması” adlı tez iki ana kısımdan oluşmaktadır. İlk kısım iki bölümden meydana gelmektedir. Birinci bölümde halk eğitimin tanımı, halk eğitimini gerektiren nedenler, yetişkin eğitimi, halk eğitim programları ve halk eğitimin hukuksal temelleri üzerinde durulmuştur. İkinci bölümde Türkiye’de halk eğitimi tarihsel gelişimi, Türkiye’de halk eğitim örgütü, halk eğitimi ve örgün eğitimi ve iletişim üzerinde durulmuştur. Böylece ilk kısımda halk eğitimi alanında literatüre dayalı araştırma yapılmıştır.

İkinci kısım ise bir bölümden oluşmaktadır. İkinci kısımda yer alan üçüncü bölümde ise “Halk Eğitim Merkezlerinin Etkililiği Üzerine Alan Araştırması” yer almaktadır. Ampirik kısmı oluşturan bu bölümde Ankara

ilinde seçilen dört Halk Eğitim merkezindeki “yönetici, öğretmen ve kursiyer” görüşleri yer almaktadır.

Ankara’da mevcut 25 Halk Eğitim Merkezinden 4 tanesi örneklem olarak seçilmiştir. Araştırmada toplam 349 anket geri dönmüştür ve değerlendirmeye alınmıştır. Çankaya, Keçiören, Yenimahalle, ve Gölbaşı Halk Eğitim Merkezlerinde yapılan araştırmada betimsel (survey) araştırma yöntemi kullanılmıştır.

Sonuç ve öneriler ise halk eğitim merkezlerinin etkililiği ile ilgili sonuçlar ve yapmış olunan öneriler yer almaktadır.

Ayrıca bu tezin ampirik kısmında, öğretmenlerin halk eğitimi (androgoji) alanında eğitim almasının yetişkinlerde öğrenmeye olumlu etki yapacağı, programların süre ve içerik yönden halkın bireysel ihtiyaçlarının dikkate alınması hâlinde daha etkili olacağı, programların iş piyasasının ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde güncel olarak hazırlanmasının önemi, esnek bir program, kurs bitiren kursiyerler hakkında geri bildirim alıp programlarının geliştirmenin önemi, sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapmanın yararları üzerinde durulmuştur.

ABSTRACT

Education is one of the most important sine qua non factors in life. Public education is more indispensable because the important part of the world's population is adults.

Public education plays a vital role in order to supply people's individual, social, cultural and economical needs. Public education that obtains new knowledge and skills to a person, that changes a person's attitude and point of view, that helps a person be successful in life and adapt him/her in new situations and new atmosphere, that provides personal development, that gives professional development and opens the door of new jobs, that gives opportunity to spend free time in a better way, that improves man power which helps national development is a sequential education. Public education gives a chance to a person who hasn't taken part in formal education or who has left informal education or who wants to continue his/her education after formal education. Public education is an education that is flexible, based on willingness, answers the needs of a person in a short time and adds adults' points of view to the learning environment.

This thesis is a study that is based on literature in public education area and contains scientific research (questionnaire). It consists of two main parts: "Management of Public Education Services" and "Field Study on Effectiveness of Public Education Centers". Again the first part of the thesis is composed of two parts. In the first part the description of public education, reasons why public education is needed, adults' education, public education programs, forensic fundamentals of public education are expressed. In the second part, the Historical Development of Public Education, Public Education Organization in Turkey, Public Education and Formal Education and interaction between them are told. So, in the first part a research based on literature of public education was done.

The second main part is composed of only one part. That is “Area Study on Effectiveness of Public Education Centers”. In this empiric part, thoughts of teachers, managers and trainees from four public education centers selected in Ankara took place.

Four of twenty-five public education centers in Ankara were selected as samples. In the search, total 349 questionnaires came back and evaluated. In the search that was done in Çankaya, Keçiören, Yenimahalle and Gölbaşı Public Education Centers, descriptive survey method was used.

In result and suggestions part, the results related with effectiveness of public education centers and given suggestions were narrated.

In addition to this, in the empiric part of this thesis it is said that:

If teachers are educated about public education, it helps adults' education in a positive way.

If programs are prepared according to time and context focused on public's individual needs, they will be more effective.

If programs are prepared according to the needs of market, they will be more suitable.

If programs are flexible, they are well done.

If trainees give feedback about programs, it will help to improve them in a better way.

If cooperation with NGO is done, the programs will be more useful.